

โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้าง
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

ณภาพ น้ำใจดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

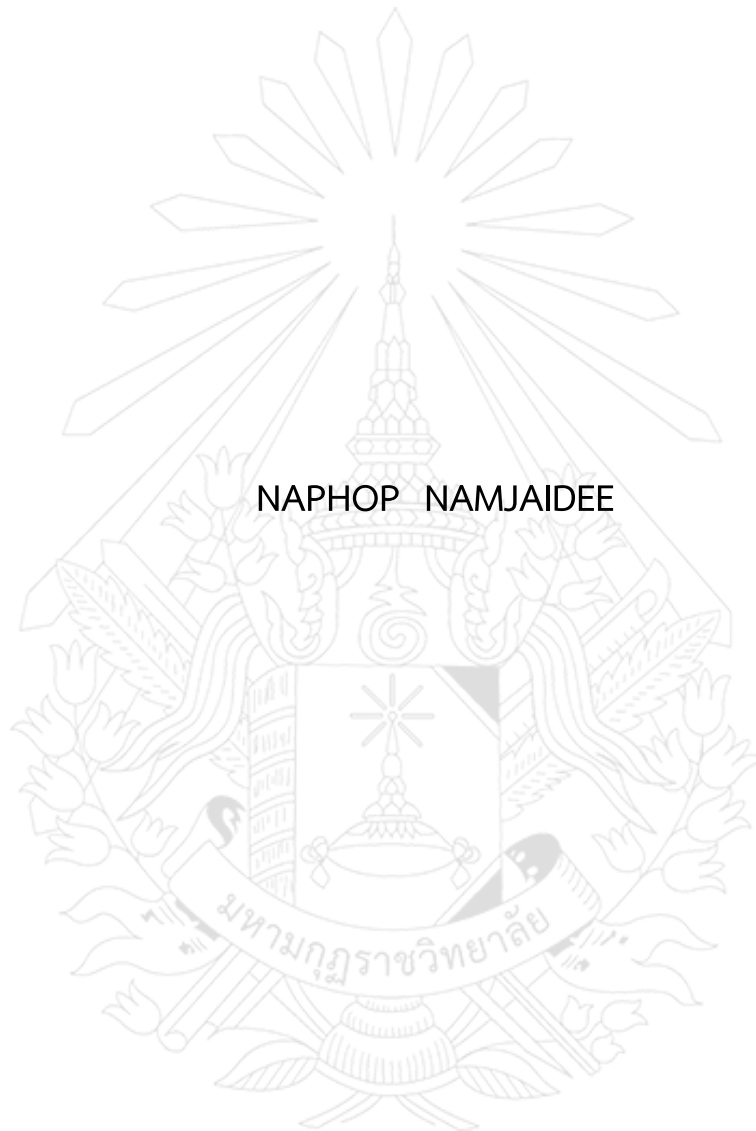
คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้าง
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

ONLINE PROGRAM FOR TEACHER LEARNING TOWARDS
ENHANCING STUDENTS' MEDIA LITERACY SKILLS

NAPHOP NAMJAIDEE

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DOCTOR DEGREE OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2022

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ : โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการ
รู้เท่าทันสื่อของนักเรียน
ชื่อนักศึกษา : ณภพ น้ำใจดี
ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช : 2565
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : พระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้แนบดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(พระมหาบุญนา จานวิโร, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์:

ประธานกรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย)

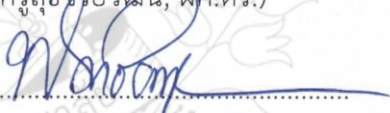
กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

.....
(พระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร.)

กรรมการ

.....
(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

กรรมการ

.....
(พระมหาศุภชัย สุภกิจใจ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic : Online Program for Teacher Learning Towards Enhancing Students' Media Literacy Skills
Student's Name : Naphop Namjaidee
Degree Sought : Doctor of Education
Program : Educational Administration
Anno Domini : 2022
Advisor : Phrakhru Dhammabhisamai, Asst.Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Education (Educational Administration)

Dean Faculty of Education

.....

(PhramahaBoonna Thanaveero, Asst.Prof. Dr.)

Dissertation Committee:

Chairman

.....

(Asst.Prof. Dr.Paisan Suwannoi)

Member (Advisor)

.....

(Phrakhru Dhammabhisamai, Asst.Prof. Dr.)

Member

.....

(Phrakru Sutheejariyawathana, Asst.Prof. Dr.)

Member

.....

(Phramaha Suphachai Supakitjo, Asst.Prof. Dr.)

Member

.....

(Assoc.Prof. Dr.Wirot Sanrattana)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน
 ชื่อนักศึกษา : ฌภพ น้ำใจดี
 ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
 ปีพุทธศักราช : 2565
 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร.

“โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” นี้ ได้จากระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ประกอบด้วยโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และโครงการครุณาผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน โครงการแรกมีคู่มือเพื่อการเรียนรู้ของครู 6 ชุด โครงการที่สองมีคู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อครุณาผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน 1 ชุด และจากผลการทดลองใช้คู่มือในโรงเรียนแห่งหนึ่งที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีครูเป็นกลุ่มทดลอง 12 รายและนักเรียน 59 ราย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองดีไซน์มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง พบว่า โปรแกรมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามสมมติฐานการวิจัย คือ 1) ครูมีผลการทดสอบเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 2) ครูมีผลการทดสอบหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) นักเรียนมีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพที่สามารถจะนำไปเผยแพร่ให้กับประชากรที่เป็นเป้าหมายในการเผยแพร่นวัตกรรมจากการวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์ คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั่วประเทศ

คำสำคัญ : โปรแกรมออนไลน์, การเรียนรู้ของครู, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

ABSTRACT

Dissertation Topic : Online Program for Teacher Learning towards Enhancing Students' Media Literacy Skills
Student's Name : Naphop Namjaidee
Degree Sought : Doctor of Education
Program : Educational Administration
Anno Domini : 2022
Advisor : Phrakru Dhammapissamai, Asst.Prof.Dr.

“Online Program for Teacher Learning towards Enhancing Students' Media Literacy Skills” was the product of the Research and Development (R&D) methodology employment. It comprised of the teachers' learning development project and the utilizing teachers' learning outcomes to student development project. The first project amounted to six teachers' learning manuals, whereas the second project had one action manual of utilizing teachers' learning outcomes to student development. The manuals were tested in a school that represented the opportunity expansion schools under the Commission on Basic Education. An experimental research model designed one group pretest-posttest included an experimental group of 12 teachers and 59 students. The results revealed that the invented online program was effective and consistent with the study's assumption. The findings illustrated that 1) the post-experimental test for teachers met the standard of 90/90, 2) the teachers' posttest mean scores were statistically significantly higher than before the experiment, and 3) the students' mean score on media literacy skills assessment after the experiment was statistically significantly higher than before the experiment. In addition, it verified that the invented online program was appropriate for the dissemination in the target opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission throughout the country.

Keywords : Online program, Teacher learning, Students' media literacy skills

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลงได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิประสาทความรู้ทางการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอก

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร และขอกราบนมัสการพระครูธรรมมาภิสมัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหางานวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ ตลอดจนท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ ที่ได้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี ขอกราบนมัสการพระครูสุทธิจริยวัฒน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิฑูล ทาชา ที่เป็นแรงบันดาลใจจุดประกายแนวคิดในการศึกษา จนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พร้อมทั้งคอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ สนับสนุนส่งเสริม และผลักดันแม่ในยามท้อแท้ให้ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งปวง ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณพ่อปณิธาน คุณแม่อรียา น้ำใจดี และญาติพี่น้องน้องทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ ให้ความหวังใจ ให้การสนับสนุนมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา โรงเรียนบ้านหนองกุงชนสารโคกน โรงเรียนหนองกระแหล่งกระเตาวิทยา โรงเรียนโสภนศึกษา โรงเรียนโนนอุดมสะอาดวิทยา โรงเรียนหนองกุงชนหนองโนพัฒนา และโรงเรียนโนนสะอาดพิทยาทานทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวก และเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาเอกรุ่นที่ 6 ทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดาบิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ณภาพ น้ำใจดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	9
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	10
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
1.6 ขอบเขตการวิจัย.....	12
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.1 หลักธรรมเพื่อคุณภาพและความสำเร็จของงานวิจัย.....	16
2.2 การวิจัยและพัฒนา : ระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย.....	23
2.3 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills).....	28
2.4 บริบทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน -กลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่นวัตกรรมจากผลการวิจัย.....	67
2.5 บริบทของโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น : พื้นที่ทดลอง (Experiment Area) ในการวิจัย.....	72
2.6 กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย.....	91
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	102
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำคู่มือประกอบโครงการ.....	103
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข.....	105
3.3 ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม.....	106
3.4 ขั้นตอนที่ 4 การทดลองในภาคสนาม (Trial).....	114
3.5 ขั้นตอนที่ 5 การเขียนรายงานผลการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัย.....	117
3.6 แผนดำเนินการวิจัยโดยภาพรวม.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
4.1 ขั้นตอนที่ 1 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโครงการ.....	118
4.2 ขั้นตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข.....	121
4.3 ขั้นตอนที่ 3 ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม.....	124
4.4 ขั้นตอนที่ 4 ผลการทดลองในภาคสนาม (Trial).....	137
5 โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะ	
การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน : นวัตกรรมจากการวิจัยและพัฒนา.....	167
5.1 คู่มือชุดที่ 1 ทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	172
5.2 คู่มือชุดที่ 2 ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	179
5.3 คู่มือชุดที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	189
5.4 คู่มือชุดที่ 4 ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	199
5.5 คู่มือชุดที่ 5 ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	209
5.6 คู่มือชุดที่ 6 ทักษะเกี่ยวกับการประเมินผลทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	217
5.7 คู่มือประกอบโครงการครูผู้สอนนำความรู้สู่การพัฒนานักเรียน.....	236
6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	249
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	250
6.2 อภิปรายผล.....	253
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	257
บรรณานุกรม.....	259
ภาคผนวก.....	268
ภาคผนวก ก รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือครั้งที่ 1.....	269
ภาคผนวก ข หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือ ครั้งที่ 1.....	271
ภาคผนวก ค รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือครั้งที่ 2.....	273
ภาคผนวก ง หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือ ครั้งที่ 2.....	275
ภาคผนวก จ รายชื่อและสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบผล การเรียนรู้ของครู.....	277

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ฉ หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู.....	279
ภาคผนวก ช แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ครู.....	281
ภาคผนวก ซ แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็น Google Form.....	293
ภาคผนวก ฅ หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงโรงเรียนเพื่อขออนุญาตทดลองใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูกับครูในโรงเรียน.....	309
ภาคผนวก ฎ รายชื่อและสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือความคาดหวังจากการพัฒนาในแบบประเมินตนเองของนักเรียน.....	312
ภาคผนวก ฏ หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การพัฒนาในแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน.....	314
ภาคผนวก ฐ แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การพัฒนาในแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน.....	316
ภาคผนวก ฑ แบบประเมินตนเองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา Google Form.....	321
ภาคผนวก ท หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาเพื่อการทดลองใช้แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน.....	329
ภาคผนวก ฒ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของครอนบาคของแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน.....	331
ภาคผนวก ณ หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่เป็นพื้นที่ในการวิจัยเชิงทดลอง.....	334
ภาคผนวก ด รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มทดลอง.....	336
ภาคผนวก ต ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test).....	338
ภาคผนวก ถ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test).....	340
ประวัติผู้วิจัย.....	342

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	จำนวนโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนเขตพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ..... 70
2.2	แสดงจำนวนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา..... 88
2.3	วุฒิการศึกษาสูงสุดของบุคลากร โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563)..... 88
2.4	สาขาวิชาที่จบการศึกษาและภาระงานสอน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563)..... 88
2.5	ข้อมูลนักเรียน ประจำปี 2563..... 89
2.6	ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6..... 89
2.7	ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3..... 90
2.8	แนวคิดเชิงระบบของข้อเสนอทางเลือกที่หลากหลายในเชิงวิชาการหรือทฤษฎี (Academic or theoretical Alternative Offerings) ที่ได้จากการศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย : กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 93
3.1	เกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบ..... 109
3.2	เกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ..... 110
3.3	แสดงกิจกรรมและระยะเวลาในโครงการพัฒนาครูผู้สอน..... 114
3.4	แสดงกิจกรรมและระยะเวลาในโครงการครุภัณฑ์ผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาเด็ก..... 115
4.1	ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบ ทดสอบผลการเรียนรู้ของครู..... 126
4.2	คะแนนจากการทดลองใช้ (Try-Out) แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูกับครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อวิเคราะห์ความยากง่าย การกระจาย ความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการ ของ Kuder-Richardson..... 129
4.3	เกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบ..... 131
4.4	เกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ..... 131
4.5	แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และผลการพิจารณาคุณภาพ ของข้อสอบรายข้อ..... 132
4.6	ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การพัฒนาในแบบ ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน..... 135
4.7	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะ การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม..... 136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.8 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test).....	139
4.9 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Post-test).....	142
4.10 ผลการทดสอบค่าที่ (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างคะแนน “ก่อน” และ “หลัง” การพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู.....	144
4.11 ผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90.....	146
4.12 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนการทดลอง (Pre-test).....	148
4.13 ผลการประเมินตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองในการนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็น หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาทักษะ การรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน.....	152
4.14 ผลการประเมินตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองในการนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็น ขั้นตอนการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน.....	158
4.15 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการทดลอง (Post-test).....	163
4.16 ผลการทดสอบค่าที่ (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างคะแนน “ก่อน” และ “หลัง” การทดลอง.....	164

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	หลักการเพื่อคุณภาพและความสำเร็จในการทำวิจัย..... 23
2.2	แนวคิดและขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตน์..... 24
2.3	แผนภาพโครงสร้างองค์กรโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา..... 76
3.1	ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาในงานวิจัย..... 103
3.2	กรอบแนวคิดในการจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ..... 105
4.1	แสดงคู่มือโปรแกรมออนไลน์และปกของคู่มือประกอบโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ..... 120
4.2	แสดงปกของคู่มือประกอบโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะ การรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียน..... 121
4.3	การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข ณ โรงเรียนบ้านกุดดุกวิทยา..... 122
4.4	การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข ณ โรงเรียนบ้านหนองกุง ชนสารโคก..... 123
4.5	การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข ณ โรงเรียนหนองกระแห่ง กระเดาวิทยา..... 123
4.6	การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัย และการทดสอบผลการเรียนรู้ของครู ที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test) ลงพื้นที่วิจัยโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา..... 138
4.7	ครูที่เป็นกลุ่มทดลองศึกษาคู่มือประกอบโครงการทั้งสองโครงการโดยหลักการเรียนรู้ ด้วยตนเอง (Self-Learning)..... 140
4.8	การประชุมชี้แจงระเบียบวิธีวิจัยให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลองพัฒนาตามโครงการที่ 2..... 148
4.9	ครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียน..... 151

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้สังคมที่เป็นพลวัต ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมโลก ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะคิด ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560) บริบทของโลกแห่งอนาคตยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคนคือ สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อวิถีคิด (Mindset) และการทำงานซึ่งมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมและการพัฒนาศักยภาพแห่งตัวตน เนื่องจากศักยภาพแห่งอนาคตเป็นเรื่องของทัศนคติและวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงความสามารถของคนเข้ากับศักยภาพของเทคโนโลยี (วิโรจน์ นรารักษ์, 2562) การผสมผสานกันระหว่างสื่อและเทคโนโลยีในวัฒนธรรมของโลก ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นบนโลก ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ไม่เพียงพอ สำหรับเป็นพื้นฐานทางการศึกษาเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ใหญ่ต้องการความสามารถในการตีความจากสื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล การให้ความรู้ด้านสื่อจำเป็นว่าเป็นการเรียนรู้การสอนและเป็นกรอบสำหรับการรู้เท่าทันสื่อที่จำเป็นในการใช้ชีวิต ในการทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางไปสู่การเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Thoman & Jolls, (n.d.)

ประเทศไทยในปัจจุบันก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ที่นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ตเข้ามาแก้ปัญหาและช่วยอำนวยความสะดวกในทุกภาคส่วน ส่งผลโดยตรงกับวิถีชีวิตกับคนในสังคมยุคสมัยใหม่ (ฉานินทร์ อินทร์วิเศษ, ภาสกร เรืองรอง 2019) ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการคิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วพลิกผัน (Disruption) ในขณะที่ยังคงติดต่อกับสื่อสารก็มีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิม มีการใช้แอปพลิเคชัน เครือข่ายสังคมออนไลน์ โทรศัพท์แบบเห็นหน้า (Video Call) ที่ทำให้ผู้คนสามารถมีปฏิสัมพันธ์และได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วโดยทันที (Real Time) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ทำให้คนไทยต้องปรับกระบวนทัศน์ (Mindset) ในการมองโลก มองตนเอง และมองผู้อื่น อีกทั้งต้องเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะให้พร้อมรับและรู้เท่าทันความเป็นไปและสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน (นันทิยา นิธิตา 2563) การรู้เท่าทันสื่อ คือ ทักษะหรือความสามารถในการใช้สื่ออย่างรู้ตัวและใช้สื่ออย่างตื่นตัว (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2556) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จะต้องมีการนำไปปรับใช้ใน 4 รูปแบบ คือ เข้าถึง (Access) วิเคราะห์ (Analyse) ประเมิน (Evaluate) และสร้างสรรค์ (Create) และทั้ง 4 รูปแบบนี้สามารถใช้ได้กับสื่อทุกประเภท นับตั้งแต่สื่อสิ่งพิมพ์ การกระจายเสียง จนถึงสื่ออินเทอร์เน็ต (อุษา บิ๊กกินส์, 2559) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความสำคัญกับ

ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นรากฐานสำคัญที่จะขยายโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ สร้างเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและคุณภาพการศึกษา (UNESCO, 2013)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสี่ การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นการพัฒนาคนให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ รู้ รับ ปรับใช้ เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภาไว้ 12 ด้าน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562) จากความสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่ได้นำเสนอการพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและได้สังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ผ่านการวิเคราะห์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism Theory) โดยใช้กลยุทธ์การสอนแบบกรณีศึกษา (Case Study) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการวิเคราะห์ วิพากษ์สื่อ สามารถประเมินค่าสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิธิตา วิวัฒน์พาณิชย์, 2558)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 66 เด็กไทยมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ขึ้น โดยกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) โดยวางเป้าหมายด้านผู้เรียนให้เกิดทักษะและคุณลักษณะ 3Rs ได้แก่การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) และ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะ

ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ และควมมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ทิศทางการพัฒนา มุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฯ ได้กำหนดวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งเพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) จากความสำคัญที่ได้กล่าวถึงใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) งานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอวิธีการเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเพิ่มทักษะการเข้าถึง (Access) การวิเคราะห์ (Analyse) การประเมิน (Evaluate) และการสร้างสรรค์ (Create) ให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อที่มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความสามารถในการแข่งขันได้

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายรัฐบาลในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 โดยคาดหวังว่าผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ไว้ 4 นโยบายหลักซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยทั้งการบริหารงานและการจัดการศึกษารองรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัล นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังดำเนินการปลดล็อก ปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง ที่เป็นเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบาย “การศึกษายกกำลังสอง (Thailand Education Eco-System : TE2S) การศึกษาที่เข้าใจ Supply และตอบโจทย์ Demand” โดยปลดล็อก กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้สามารถดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการบริหารการศึกษาของประเทศให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ปรับเปลี่ยน หลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ปรับเปลี่ยนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (Human Capital Excellence Center : HCEC) เพื่อให้ครู Up

Skill และ Re-Skill ของตนเองได้ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อส่งต่อความรู้ไปยังผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนที่มีคุณภาพ เปิดกว้าง เสริมทางการศึกษาให้ภาคเอกชนที่มีคุณภาพเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาพร้อมประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (Human Capital Excellence Center : HCEC) จากแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Education Excellence Platform : DEEP) ให้ครอบคลุมผู้เรียนทั่วประเทศ อีกทั้งเพิ่มเติมจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในการพัฒนาครูทุกระดับให้มีทักษะ ความรู้ที่จำเป็น เพื่อทำหน้าที่วิทยากรมืออาชีพ (Train The Trainer) และขยายผลการพัฒนาผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (Human Capital Excellence Center : HCEC) จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านเว็บไซต์ <http://www.deep.go.th> โดยปลดล็อกและเปิดกว้างให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาพัฒนาเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียน ครู และผู้บริหารทางการศึกษามีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตลอดเวลาผ่านแพลตฟอร์มด้านการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (Digital Education Excellence Platform : DEEP) ให้ผู้เรียน ครู ผู้บริหารทางการศึกษา มีแผนพัฒนารายบุคคลผ่านแผนพัฒนารายบุคคลสู่ความเป็นเลิศ (Excellence Individual Development Plan : EIDP) จัดทำ “คู่มือมาตรฐานโรงเรียน” เพื่อกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีพื้นฐานที่จำเป็น” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จากนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อให้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ประกาศนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 กำหนดไว้ดังนี้ มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิธีใหม่ วิธีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) งานวิจัยนี้ที่ได้นำเสนอ การพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นประสิทธิภาพและประโยชน์ในการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารนั้นเป็นพื้นฐานและเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต พัฒนาการของการสื่อสารในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและก้าวกระโดด ข้อมูลข่าวสารซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารถูกส่งต่อด้วยสื่อแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุที่กำลังถูกเชื่อมโยงกันด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและได้เคลื่อนเข้าสู่ยุคสื่อหลอมรวม (Media Convergence) ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต (เช็มพร วิรุณราพันธ์, 2563) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แม้จะก่อให้เกิดผลดีหลายประการแต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคมได้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การกลั่นแกล้งผ่านโลกไซเบอร์ การขาด

วิจารณ์ญาณในการใช้สื่อและสารสนเทศตลอดจนการขาดทักษะในการใช้สื่ออย่างปลอดภัย กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เยาวชนเกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information Digital Literacy : MIDL) และมีคุณลักษณะที่สำคัญของพลเมือง (Citizen Ship) จึง เป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของการเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 (คู่มือการจัดการ เรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ, 2563) นอกจากนี้คุณลักษณะที่สำคัญที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็น พลเมืองที่ดีในสังคมแล้ว ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เป็นอีกหนึ่งในทักษะสำคัญใน ศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อการรู้เท่าทันและนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ท่ามกลางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” โดยมี เป้าหมาย ด้านผู้เรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy) หรือ MIDL เป็นทักษะสำคัญของพลเมืองในยุคดิจิทัล แผนปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยระบุไว้ว่า ให้มีการสัมมนา เรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” อย่างต่อเนื่องในโรงเรียน และบรรจุสาระเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้อยู่ใน หลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2563) เด็กและ เยาวชนใช้ชีวิตอยู่กับโลกแห่งความจริงพร้อมก็มีชีวิตอยู่บนโลกเสมือนผ่านสื่อโซเชียล ทักษะ MIDL จึงสำคัญ ครูในฐานะผู้สร้างพลเมืองจึงต้องสร้างให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มี ส่วนร่วมกับการพัฒนา และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น (ณัฐเมธร์ ดุลคณิต, 2563) เด็กเยาวชนต้องการเรียนรู้ทักษะชีวิตใหม่ ๆ ที่ทำให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้าน เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเรียนรู้ความเป็นพลเมือง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่ง MIDL ควรเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อสร้างพลเมืองดิจิทัล ขับเคลื่อนให้สังคมไทยเป็น สังคมแห่งความรู้ ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ (เข้มพร วิรุณราพันธ์, 2563) ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็น ทักษะสำคัญที่จะต้องสร้างขึ้นจนเป็นสมรรถนะ ทั้งนี้เพื่อการเข้าถึงสื่อ มีความเข้าใจและสามารถคิด วิเคราะห์ ประเมินคุณค่า สร้างสรรค์สื่อ และใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้ สังคมดี

จากผลการศึกษาความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The Importance of Media Literacy Skills) จากทัศนะของนักวิชาการและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้คือ Koltay (2011), Moffat (n.d.), Fortun (2018), Fortuna (n.d.) Sha (2017), เว็บไซต์ของ Media-Coach (n.d.), Marie (2016), Naisbitt (n.d.), เว็บไซต์ของ the Success Manual (n.d.), Williams (2018) ได้กล่าวถึง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อมี ความสำคัญในแง่ ที่จะช่วยให้บุคคลหรือผู้รู้เท่าทันสื่อที่นั้นเกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ดังนี้ การเข้าถึงสื่อ (Access) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถเรียนรู้และเข้าถึงสื่อได้ตรงความต้องการ ด้วยวิธีการที่หลากหลายรู้จักการนำเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นการเปลี่ยนกระบวนการสืบค้นให้เป็นวิธีการเรียนรู้ยังช่วยให้ผู้รู้เท่าทัน เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทำให้เกิดองค์ความรู้ในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ

(Analysis) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันจากบริบทของสื่อที่นำเสนอ หรือจากคำถามระหว่างผู้รับสื่อและผู้ผลิตสื่อสามารถคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ บนพื้นฐานข้อมูล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและภาษา เพื่อวิเคราะห์เงื่อนไขที่มีในสื่อ ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถคิดวิเคราะห์หรือตัดสินใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อ รวมถึงสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นช่องทางหรือวิธีการในการเข้าถึงสื่อ และใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้มากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำในเนื้อหาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถฝึกฝนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและแนวคิดเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุดจากการรู้เท่าทันสื่อ การเข้าใจสื่อ (Understand) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถเข้าใจข้อมูลและสิ่งที่สื่อนำเสนอโดยการแปลความหมายและใช้ข้อมูลที่ได้รับอย่างถูกต้อง อาศัยประสบการณ์ มุมมอง และชีวิตที่ผ่านมาของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมของสื่อเพื่อช่วยให้ตนเองและผู้อื่นหลีกเลี่ยงจาก การถูกชักชวนจากสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ การประเมินสื่อ (Evaluate) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถระบุประเภทของสื่อและแปลความหมายจากสื่อต่าง ๆ ที่ได้อ่าน ฟัง เพื่อตัดสินใจว่าการนำเสนอสื่อั้นเที่ยงตรงหรือไม่ โดยพิจารณา จากวัตถุประสงค์ แนวคิด มุมมองและแหล่งที่มาของผู้ผลิตที่นำเสนอสื่อ ด้วยการตรวจสอบข้อมูลของสื่อว่ามีผลกระทบต่อความรู้สึก ศิลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณีอย่างไร การสร้างสรรค์สื่อ (Create) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์ด้วยเนื้อหา ตามบริบทที่หลากหลาย สามารถบูรณาการการเรียนรู้ให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือการจำลองสถานการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ และสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน หรือการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาในการผลิตสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยการกำหนดวิธีการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสาร และวิธีการเผยแพร่ในทางที่สร้างสรรค์ เพิ่มความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสื่อสาร การใช้สื่อ (Usage) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งข้อมูลของสื่อ รู้จักใช้การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำทักษะการมีส่วนร่วมมาเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของชีวิต และสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ใช้เทคนิคและวิธีการป้องกันตนเอง จากการโน้มน้าวใจของสื่อด้วยการแปลความหมาย ประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและพัฒนาความสามารถ และทักษะให้รู้เท่าทันสื่อ ช่วยให้หลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้อง ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ และการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีบนเงื่อนไขทางกฎหมายที่มีผลต่อการใช้สื่อ

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Guidelines for Developing Media Literacy Skills) จากทัศนะของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้คือ Jeane (2018), Weiß and Bader (2010), Pitts (2017), เว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015) พอสรุปแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อดังต่อไปนี้ การศึกษาแนวคิด วิธีการทำงานและตัวอย่างของสื่อที่หลากหลาย เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิตสื่อ การใช้สื่อ และปัญหาที่เกิดขึ้นของสื่อ เพื่อเข้าใจแนวคิด วิธีการทำงานของสื่อ และวิธีสร้างข้อความในสื่อให้รู้วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และเทคนิคเฉพาะของสื่อ การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ผู้เรียนให้รู้จักการวิเคราะห์ สร้างสื่อเป็นการสร้างแนวคิดให้ผู้เรียนสะท้อนสื่อในรูปแบบใหม่ การฝึกวิเคราะห์หามุมมอง แยกแยะหรือการแสดงความคิดเห็นในสื่อ เพื่อวิเคราะห์หาส่วนประกอบและสถานการณ์ที่เกิดของสื่อ โดยสามารถระบุ

มุมมองและความคิดเห็นในสื่อ รวมทั้งสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร เพื่อการวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงของข่าวสารที่มีในสื่อ การประเมินสื่อ เป็นการสอนให้รู้จักแนวทางในการประเมินสื่อ โดยสามารถบอกรายละเอียดของสื่อได้ อาทิ แหล่งที่มาของสื่อ ผู้สร้างสื่อ กลุ่มเป้าหมาย และทัศนคติ ฝึกตั้งคำถาม วิเคราะห์แยกแยะเกี่ยวกับตัวเลข รูปภาพ สัญลักษณ์ที่ประกอบในสื่อที่แฝงอยู่ในสื่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิต่อการรับรู้และการตัดสินใจในการแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสาร ฝึกให้ใช้สมองในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาพที่มีในสื่อ เพื่ออภิปรายข้อเท็จจริง และสามารถแยกแยะข้อความที่มีความคล้ายคลึงกันที่มักเห็นในสื่อออนไลน์

นอกจากนั้น Baker (2017) Briggs (n.d.), เว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.), Kellner & Share (2007), เว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative (n.d.), Lynch (2018) ยังเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Guidelines for Developing Media Literacy Skills) ไว้ดังนี้ การพัฒนาทักษะมีมิติเดียว คือการให้นักเรียนนำเอาสื่อหลาย ๆ สื่อมาใช้ร่วมกัน เรียกว่า การใช้สื่อประสม เพื่อให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการใช้สื่อประสม และส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การดูแลรักษาข้อมูล คือการให้นักเรียนรู้วิธีการคัดกรองข้อมูล เลือกใช้ และการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอ่าน ฟัง ดู หรือสืบค้นจากแหล่งข่าวที่ได้รับการยอมรับ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้และเป็นความจริงมากที่สุด การฝึกตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารกรณีที่ไม่รู้จักแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร เป็นการสร้างกระบวนการและวิธีการการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ โดยศึกษาหาความรู้ให้ทั่วถึง กำหนดรูปแบบแนวความคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยให้นักเรียนเข้าใจว่าสื่อจะถูกนำไปใช้อย่างไร ด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีวิธีการเข้าถึงข้อมูลที่มีประโยชน์ โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลในหลายรูปแบบ และการประเมินค่า ตามบริบทของสื่อ อีกทั้งกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ โดยการสนับสนุนให้ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อที่สามารถพัฒนาให้เป็นธุรกิจในการสร้างกำไรหรือรายได้ รวมถึงการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและยกระดับคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาความรู้ด้านสื่อและทักษะการใช้สื่อของครู เป็นการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ แบบผสมผสานเพื่อให้ครูคุ้นเคยและรู้เท่าทันสื่อของการใช้สื่อของนักเรียน อีกทั้งต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อนำข้อมูลในการประเมินตนเองมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยการสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อการปลูกฝังความคิดในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ เป็นการอภิปรายเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างของแหล่งที่มาของสื่อ เพื่อตรวจสอบความจริงในสื่อ โดยการให้นักเรียนตรวจสอบและระบุเงื่อนไขของสื่อว่ามีสื่อใดที่มีการพยายามขายสินค้าหรือมีข้อตกลง รวมถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการโฆษณา เพื่อโน้มน้าวให้ซื้อผลิตภัณฑ์ในสื่อ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 183 เขต โดยมีจำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศ 6,675 โรงเรียน จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 131,779 คน และจำนวนนักเรียน 1,656,602 คน ทั้งนี้สถิติโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษาในประเทศไทย ปี 2562 แบ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคเหนือ 1,510 โรงเรียน มีนักเรียน 346,807 คน มีครู 28,472 คน ภาคกลาง 1,276 โรงเรียน มีนักเรียน 410,186 คน ครู 28,167 คน ภาคใต้ 762 โรงเรียน มีนักเรียน 207,699 คน มีครู 16,196 คน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3,117 โรงเรียน มีนักเรียน 691,910 คน และมีครู 58,944 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) นอกจากนี้ ยังพบว่าจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาที่พบมาจากการได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ขาดทั้งอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงแม้จะได้รับเงินเพิ่มเติมจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ตามก็ยังคงไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบปัญหาโรงเรียนขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้โรงเรียนขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สุรียา ช้องเสนาะ, 2558)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจงานวิจัยและพัฒนา โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ตามที่คณะของวิโรจน์ สารรัตนะ (2561) ที่เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัยและพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรสู่การพัฒนาคุณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการที่ใหม่ และในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application”

จากลักษณะสำคัญของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าจะสามารถตอบสนองต่อความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพราะการวิจัยและพัฒนาจะช่วยพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ในยุคสังคมดิจิทัลให้เกิดการเรียนรู้และการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในยุคสมัยดิจิทัลในปัจจุบัน มีความสำคัญจำเป็นมากและเป็นเรื่องใหม่ที่ครูที่เป็นกลุ่มทดลอง (Teachers) จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญทักษะหนึ่งสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กนักเรียน (Students) ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาจาก “กลุ่มทดลอง” ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถจะนำไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในกลุ่มประชากร (Population) ซึ่งเป็นเป้าหมายอ้างอิงในการนำผลการวิจัยไปเผยแพร่เพื่อให้เกิด ประโยชน์หลังการวิจัยและพัฒนา คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนทั่วประเทศได้ ตามหลักการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ที่วิจัยและพัฒนานวัตกรรมใด ๆ ขึ้นมาแล้วนำนวัตกรรมนั้น ไปทดลองใช้ในพื้นที่ทดลองแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนของประชากร เมื่อผลจากการ ทดลองพบว่านวัตกรรมนั้นมีคุณภาพหรือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็แสดงว่าสามารถ เผยแพร่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับประชากรที่เป็นกลุ่มอ้างอิงในการวิจัยได้ และยังเป็นโปรแกรม แบบออนไลน์ (Online Program) ที่พัฒนาขึ้นตามยุคสมัยดิจิทัลแบบใหม่ ไม่เป็นโปรแกรมแบบ เอกสาร (Document Based Program) แบบยุคสมัยการพิมพ์แบบดั้งเดิม จะยังเป็นประโยชน์ต่อ การนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปเผยแพร่เพื่อใช้ประโยชน์ของประชากรที่เป็นกลุ่มอ้างอิงในการวิจัยได้ อย่างกว้างขวาง อย่างประหยัด อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมือง ดิจิทัลและเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

1.2 คำถามการวิจัย

โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน (Online Program for Teacher Learning towards Enhancing Students' Media Literacy Skills) ที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัยและพัฒนาด้วยแนวคิด “Knowledge + Action = Power” ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนา ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 2) โครงการครุนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับ นักเรียน มีคู่มือประกอบแต่ละโครงการที่มีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง และหลังการใช้คู่มือประกอบแต่ละ โครงการในภาคสนามด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง ครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการดำเนินงานใน โครงการแรกได้คะแนนจากการทดสอบความรู้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่ และมีผล การเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ผลการประเมิน ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการดำเนินงานในโครงการที่สองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการ ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะจากครูที่เป็นกลุ่ม ทดลองเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสาระในคู่มืออะไรอีก

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิจัยและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้ การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.3.1 เพื่อพัฒนาโปรแกรมออนไลน์ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” ที่ ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนา ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 2) โครงการครุนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับ นักเรียน โดยมีคู่มือประกอบแต่ละโครงการ

1.3.2 เพื่อประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมออนไลน์จากผลการวิจัยเชิงทดลอง ในภาคสนาม 2 ระยะ คือ การพัฒนาครู และครูพัฒนานักเรียน

1.3.3 เพื่อระดมสมองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไขโปรแกรมออนไลน์

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ (2561) ที่เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรผู้การพัฒนาคูณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการขั้นใหม่ และในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” และด้วยแนวคิดที่ว่า การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนา เพราะจะทำให้ได้โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ คือ 1) โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ 2) โครงการครุณาผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำโครงการ จัดทำคู่มือ ตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย และทดลองในภาคสนาม จากขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย คือ ขั้นตอนการจัดทำคู่มือประกอบโครงการ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข 2 ระยะ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อทดลอง และขั้นตอนการทดลองในภาคสนาม ซึ่งเป็นขั้นตอนการวิจัยที่เชื่อว่าจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ผ่านการทดลองในภาคสนามแล้วจะมีประสิทธิภาพจากผลการประเมิน 2 กรณี ดังนี้

1.4.1 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการดำเนินงานในโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นไปตามเกณฑ์

มาตรฐาน 90/90 และมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

1.4.2 ผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนตามโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

กรอบแนวคิดของการวิจัยในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” นี้เป็นการวิจัยในหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้นวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นโปรแกรมอบรมออนไลน์ด้วยตนเองที่ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และ 2) โครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน โครงการแรกมีคู่มือเพื่อการอบรมด้วยตนเอง (Self-Training) ของครู โครงการที่สองมีคู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อครูนำไปใช้เป็นแนวการพัฒนาผู้เรียน โดยคาดหวังว่านวัตกรรมทางการศึกษานี้ เมื่อผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลายขั้นตอน (Ri&Di) แล้วนำไปทดลองใช้ในพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของประชากร เมื่อผลการทดลองพบว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ ก็สามารถนำไปเผยแพร่ให้กับประชากรที่เป็นพื้นที่เป้าหมายได้ใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพวิจัยรองรับ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังนี้ 1) ในเชิงวิชาการ มีหลายประการ แต่ขอนำมากล่าวถึงที่สำคัญ ดังนี้ (1) งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับประเด็นที่เป็นการศึกษาศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสำคัญเพราะเป็นการให้การศึกษาที่ส่งผลสุดท้ายให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประสบความสำเร็จในโลกใหม่นี้ (Driscoll, 2022) (2) งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา ที่นักวิชาการให้ความเห็นว่า การบริหารการศึกษาเกิดขึ้นในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ส่วนกลางถึงระดับสถานศึกษา แต่การบริหารการศึกษาระดับสถานศึกษา (คือ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือชื่อเรียกอื่น ๆ) มีความสำคัญเพราะเป็นฐานปฏิบัติที่จะทำให้การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้เกิดประโยชน์ที่ใช้งานได้จริง เป็นฐานปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง และเป็นฐานปฏิบัติที่จะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อนักเรียนให้เติบโตไปสู่เป้าหมายที่กำหนดโดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Kashyap, n.d.) สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ซึ่งเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจให้โรงเรียนที่เป็นหน่วยหลักในการจัดการศึกษา (Edge, 2000) (3) การวิจัยนี้ใช้หลักการ “พัฒนาครู แล้วครูนำผลที่ได้รับไปพัฒนาผู้เรียน” ถือเป็นหลักการที่เป็นจุดเน้นของการบริหารการศึกษา คือ การเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ (The Focus of Educational Administration is the Enhancement of Teaching and Learning) (Amadi, 2008) เป็นกระบวนการช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง (Enables the Right Pupils to Receive the Right Education from the Right Teachers)

(Dhammei, 2022) เป็นการกระตุ้นการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการสอนและการเรียนรู้ (Bamte, n.d.) เป็นไปตามหน้าที่ของการบริหารการศึกษาตามทัศนะของ Amadi (2008) ที่กล่าวถึงหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตร/การสอน (The Curriculum/Instructional Functions) หน้าที่เกี่ยวกับบุคลากร (The Staff Personnel Functions) และหน้าที่เกี่ยวกับนักเรียน (The Student Personnel Functions) และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหารการศึกษา คือ เพื่อให้การศึกษาที่เหมาะสมแก่นักเรียน (To Provide Proper Education to Students) เพื่อให้แน่ใจว่ามีการพัฒนาวิชาชีพของครู (To Ensure Professional Development among Teachers) และเพื่อความมั่นใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (To Ensure Qualitative Improvement of Education) (Kashyap, n.d.) อันเนื่องจากหลักการ “พัฒนาครู แล้วครูนำผลที่ได้รับไปพัฒนาผู้เรียน” เป็นหลักการส่งเสริมบทบาทการเป็นผู้นำทางการศึกษาให้กับครูตามทัศนะของ Speck (1999) และ Seyfarth (1999) ส่งเสริมต่อการทำหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาที่จะต้องสนับสนุนคณะครูด้วยการฝึกอบรมและให้คำแนะนำตามทัศนะของ University of Bridgeport (2022) และ Target Jobs (n.d.) และส่งเสริมต่อแนวคิดพัฒนาวิชาชีพของครูที่ให้ค้ำประกันถึงการส่งผลการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของการศึกษาตามทัศนะของ Gusky (2000) และ Hoy and Miskel (2001) 2) ในเชิงวิชาชีพ การวิจัยนี้คำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่ครูสภากำหนดตามมาตรฐานด้านความรู้ ในกรณีสามารถพัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษา สามารถนำกระบวนการทางการวิจัย การวัดและประเมินผล ไปใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาได้ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และสามารถบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษา และตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในกรณีปฏิบัติโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน พัฒนาร่วมกันให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูง และสร้างโอกาสการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ (The Teachers Council of Thailand, n.d.)

1.6 ขอบเขตการวิจัย

ดังกล่าวในตอนต้นว่าโปรแกรมออนไลน์ที่เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาจากกลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยสามารถจะนำไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดประโยชน์ในกลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) ได้ทั่วประเทศ ตามหลักการของการวิจัยและพัฒนาที่วิจัยและพัฒนานวัตกรรมใด ๆ ขึ้นมา แล้วนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ในพื้นที่ทดลองแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรเป้าหมายในการเผยแพร่วัตกรรม เมื่อผลจากการทดลองพบว่านวัตกรรมนั้นมีคุณภาพหรือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็แสดงว่า สามารถนำนวัตกรรมนั้นไปเผยแพร่เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์กับกลุ่มประชากรเป้าหมายเพื่อการเผยแพร่ได้ ดังนั้น ในการวิจัยนี้จึงกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.6.1 พื้นที่ทดลอง (Experimental Area) ในการทดลองใช้โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้เสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน คือ โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งเป็นโรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนในระดับ ปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการวิจัยนี้กำหนดกลุ่มทดลอง (Experimental Group) โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นครูระดับชั้น ประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 2) จำนวน 6 คน และครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน รวม 12 คน มีนักเรียนที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเป็นระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 2) จำนวน 29 คน และ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 30 คน รวม 59 คน ระยะเวลาดำเนินการทดลองใน ภาคสนาม คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

1.6.2 พื้นที่ของประชากรเป้าหมายเพื่อการเผยแพร่นวัตกรรมจากการวิจัย (Target Population for Dissemination of Research Innovation) คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกโรงทั่วประเทศ

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องและตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ ดังนี้

1.7.1 โปรแกรมออนไลน์ หมายถึงสื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์ โดยนำเอาคู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้ 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาความรู้ของครู เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 2) โครงการครูนำความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทัน สื่อให้กับนักเรียน ลงเว็บไซต์เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงคู่มือประกอบโครงการ และใช้โปรแกรม Zoom Cloud เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอนและการประชุมแบบออนไลน์ เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการประชุม พูดคุย ติดต่อประสานงาน และเพื่อให้ง่ายต่อการรับ-ส่งข้อมูล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ มีการสร้างกลุ่ม Messenger ขึ้นมาเพื่อให้สะดวก มีการสร้างข้อสอบออนไลน์พร้อมตรวจ คำตอบด้วยผ่าน Google Form และมีการสร้างแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาแบบประเมิน ค่าสถิติ 5 ระดับ ด้วย Google Form หรือ Google Documents

1.7.2 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The definition of Media Literacy Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) การเข้าถึง (Access) คือ การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และ เข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ (2) การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การ ตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ (3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจาก การวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมาทำให้สามารถที่จะประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อผู้รับสารมาก น้อยเพียงใด (4) การสร้างสรรค์ (Create) การเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบ ฉบับของตนเองขึ้นมา ในงานวิจัยนี้ได้กำหนดทักษะเพื่อการประเมินผลจากการพัฒนา 5 ทักษะ แต่ ละทักษะมีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1.7.3 ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึง การเข้าใจสิทธิของตนเองในการเข้าถึงสื่อ เข้าใจเงื่อนไขการให้บริการของสื่อ รู้จักข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับการเข้าถึงสื่อ ใช้สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีความคล่องแคล่ว มีความสามารถในการตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว แลกเปลี่ยน

เรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ แบ่งปันเนื้อหากับผู้อื่น มีวิธีการป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และมีการสืบค้น เพื่อยืนยันความจริงของสื่อ

1.7.4 ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze) หมายถึง การเข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ รู้หลักการวิเคราะห์สื่อ เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ มีความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ มีการคิดอย่างมีขั้นตอน และสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ

1.7.5 ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate) หมายถึง การรู้หลักการประเมินสื่อ มีความคิดรวบยอด เห็นคุณค่าของสื่อ มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี รับผิดชอบต่อผลกระทบของสื่อต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม และสามารถประเมินความทันกาล ความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ

1.7.6 ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media) หมายถึง มีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการสื่อสาร ใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม และใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเชิงวิพากษ์

1.7.7 ทักษะการสร้างสื่อ (Create) หมายถึง การมีความสามารถในการสร้างสื่อ สามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีหลักการสร้างสื่อ สามารถประดิษฐ์หรือคิดสร้างสื่อขึ้นมา และสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ

1.7.8 คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ชุดของข้อมูลที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนิยาม ความสำคัญ ลักษณะ และแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีชื่อของคู่มือ คำแนะนำการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากคู่มือ เนื้อหาที่น่าเสนอในรูปแบบเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study) แบ่งเนื้อหาเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีกิจกรรมให้ทบทวน เช่น การตั้งคำถามให้ตอบ การให้ระบุข้อสังเกต การให้ระบุคำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข มีแบบประเมินผลตนเองท้ายชุด และรายชื่อเอกสารอ้างอิง เป็นต้น

1.7.9 คู่มือประกอบโครงการครุณาความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ให้นักเรียน หมายถึง ชุดของข้อมูลที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับคำแนะนำ และการกำหนดงานให้กับครูในการนำความรู้เกี่ยวกับนิยาม ความสำคัญ ลักษณะ และแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.7.10 เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (The 90/90 Standard) หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้วัดความมีประสิทธิภาพของคู่มือต่อการเสริมสร้างความรู้ในโครงการพัฒนาความรู้ให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง โดย **90 ตัวแรก** หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่มที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบวัดความรู้หลังจากเรียนจากบทเรียนที่สร้างขึ้นจบลง **90 ตัวหลัง** หมายถึง ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบ (วัดความรู้หลังการเรียนจากบทเรียนที่สร้างขึ้นจบลง) โดยสามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านตามเกณฑ์วัตถุประสงค์ทุกวัตถุประสงค์

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 การวิจัยนี้ส่งเสริมต่อแนวคิดการเป็นแผนงานวิจัยและชุดโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีนโยบายส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภายใต้ร่มหรือกรอบของแผนงาน “การศึกษาศตวรรษที่ 21 (21st Century Education)” โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของการ

จัดทำแผนงานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัยมาใช้เป็นการภายในของหลักสูตร โดยเชื่อว่า “การส่งเสริมให้ทำงานวิจัยเป็นแผนงานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัย จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทางวิชาการหรือต่อการนำไปปฏิบัติที่ดีกว่าการทำงานวิจัยในลักษณะเป็นโครงการเดี่ยว” ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังกล่าวของ โยธิน แสงดี (ม.ป.ป.) อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ว่าชุดโครงการวิจัยเป็นการกลุ่มรวมของโครงการวิจัยย่อยที่ค้นหาองค์ความรู้ในสิ่งที่เอื้อต่อกันและกันสามารถนำไปใช้ในการผลักดันให้เกิดสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้ เป็นชุดความรู้รวมทั้งหมดที่เมื่อบูรณาการกันแล้วจะสามารถได้ความรู้เป็นองค์รวม (Holistic) ที่นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการคิดและประดิษฐ์ตามเป้าหมาย เพราะหากทำโครงการเดี่ยว โครงการเดี่ยวอาจได้แต่ความรู้โดด ๆ นำไปพัฒนาหรือประดิษฐ์ไม่ได้ เพราะขาดองค์ความรู้บางอย่างบางตอนที่ไม่ทราบเพราะไม่ได้ตรวจสอบหรือทำวิจัย ดังนั้น งานวิจัยเรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” ซึ่งประเด็นสำคัญของงานวิจัยนี้คือ “ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills)” เป็นทักษะหนึ่งของการศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่มีนักศึกษาคนอื่นๆในหลักสูตรได้ทำกันในลักษณะ 1 นักศึกษาต่อ 1 ทักษะศตวรรษที่ 21 หรือต่อ 1 ประเด็นการศึกษาศตวรรษที่ 21

1.8.2 การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ส่งเสริมต่อแนวคิดของแผนงานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัยซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังที่คณะของ โยธิน แสงดี (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่าการทำงานวิจัยแบบแผนงานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัยส่วนมากจะเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพราะต้องมีการค้นหาชุดความรู้และการวัดสถานะการเบื้องต้น (Formative Evaluation) ที่มีตัวชี้วัดยืนยัน มีการพัฒนา การสร้าง การทดลองใช้ การวัดและการติดตาม การสังเกตการเปลี่ยนแปลงในตัวชี้วัด และมีการประเมินผล (Summative Evaluation) ตามตัวชี้วัดนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (แตกต่าง เช่น ใช้ t-test เปรียบเทียบ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการปฏิบัติงาน

1.8.3 การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ให้สำคัญต่อแนวคิดการพัฒนาและประยุกต์ (Development) ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังที่คณะของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2563) ที่กล่าวถึงงานวิจัยพัฒนาและประยุกต์ว่า เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ และมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้นั้นไปใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการนำเอาความรู้และวิธีการต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยขั้นพื้นฐานมาประยุกต์อีกต่อหนึ่ง หรือหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้รับไว้แน่ชัดล่วงหน้า เพื่อสร้างวัสดุ ผลิตภัณฑ์และเครื่องมือใหม่ เพื่อติดตั้งกระบวนการ ระบบและบริการใหม่ หรือเพื่อการปรับปรุงสิ่งต่างๆ เหล่านั้นให้ดีขึ้น และตอบสนองต่อแนวคิดการขยายผลงานวิจัย (Implementation) ที่หมายถึงการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ ให้สามารถประยุกต์กับงานหรือขยายผลได้อย่างเหมาะสม

1.8.4 การวิจัยนี้จะก่อประโยชน์กับการวิจัยในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังนี้ 1) ในเชิงวิชาการ คือ ให้ความสำคัญกับประเด็นที่เป็นการศึกษาศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา และใช้หลักการ “พัฒนาครู แล้วครูนำผลที่ได้รับไปพัฒนาผู้เรียน” 2) ในเชิงวิชาชีพ คำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่คุรุสภากำหนดตามมาตรฐานด้านความรู้และตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังมีรายละเอียดกล่าวไว้ในหัวข้อ 1.5 ของบทที่ 1 นี้

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน (Online Program for Teacher Learning towards Enhancing Students' Media Literacy Skills) นี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมออนไลน์ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” ที่ประกอบด้วยโครงการและคู่มือประกอบโครงการ 2) ประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมออนไลน์จากผลการวิจัยเชิงทดลองในภาคสนาม 2 ระยะ คือ การพัฒนาครู และครูพัฒนานักเรียน และการถอดบทเรียนให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมออนไลน์ ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและพัฒนาการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หลักธรรมเพื่อคุณภาพและความสำเร็จของงานวิจัย
- 2.2 การวิจัยและพัฒนา : ระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย
- 2.3 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 2.4 บริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
- 2.5 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา : กลุ่มทดลองในการวิจัย
- 2.6 กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย

2.1 หลักธรรมเพื่อคุณภาพและความสำเร็จในการทำวิจัย

ตามที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้กำหนดปรัชญาของมหาวิทยาลัยไว้ว่า “*ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา*” (*Academic Excellence based on Buddhism*) และเนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรม โดยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาคนสู่การพัฒนาคุณภาพของงาน มีกระบวนการในรูปแบบ R1D1..R2D2..R3D3..RiDi มีขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิจัยเชิงทดลองในภาคสนามจริง มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อทดสอบคุณภาพของนวัตกรรมในลักษณะ If X...Then Y และเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของนวัตกรรมนั้นด้วย ดังนั้น ในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีหลักธรรมที่เป็นข้อคิดเตือนใจตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย โดยเชื่อว่าการนำหลักธรรมที่จะกล่าวถึงมาใช้จะช่วยให้ตอบสนองต่อปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้น และช่วยเสริมสร้างให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ จึงขอนำหลักธรรมที่จะเป็นข้อคิดเตือนใจเพื่อการวิจัยมากล่าวถึงดังนี้

2.1.1 อิทธิบาท 4

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) ได้กล่าวถึงหลักอิทธิบาท 4 ว่าหมายถึง ข้อปฏิบัติที่ให้บรรลุถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จ คุณธรรมทั้ง 4 ประการ จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จแห่งผลตามที่มุ่งหมาย มีดังนี้ 1) ฉันทะ หมายถึง ความต้องการที่จะทำ (กัตตุกัมยตาฉันทะ) ความใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไปเป็นอาการที่จิตใฝ่ปรารถนาอยากทำสิ่งนั้นด้วยความสุจริต อยากทำสิ่งดีงามเพื่อให้ความถูกต้องเกิดขึ้น อยากให้สิ่งนั้น ๆ เข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ประณีตงดงาม เมื่อมีความใฝ่ใจใคร่จะทำเช่นนี้คนเราก็จะมีความเพียรสร้างสรรค์ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จลงได้ ความอยากทำให้ที่จัดเป็นฉันทะนี้จะต่างจากความอยากที่จัดเป็นตัณหาที่เป็นความอยากในทางสนองความต้องการทางกามารมณ์ อยากเป็นโน่นเป็นนี่ในทางทุจริต เป็นต้น 2) วิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทนเอาธุระไม่ทอดอย ความเพียรประกอบความดี ความบากบั่นในการศึกษาศิลปวิทยา ความเพียรในการระวัง และละอกุศล หรือความเพียรในการทำ และรักษากุศล เป็นต้น ด้วยความกล้าหาญ ไม่กลัวต่อความลำบาก โดยตระหนักตามพุทธภาษิตที่ว่า วิริเยณ ทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหมุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตาม จิตใจจะแน่วแน่มั่นคง พุ่งตรงต่อจุดหมายดั่งนั้น นักทำงาน หรือนักศึกษาควรปลูกนิสัยขยันหมั่นเพียรให้มีความเข้มแข็ง มีความบากบั่นอย่างต่อเนื่อง กล้าสู้งานทุกประเภทที่สุจริตยุติธรรม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเอง และสังคมส่วนรวม 3) จิตตะ หมายถึงความตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจฝักใฝ่ไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลือนลอย หมั่นใส่ใจ สนใจ ใฝ่ใฝ่ในความดีด้วยความมั่นใจ ผู้มีอิทธิบาทข้อนี้จะประกอบกิจการสิ่งใดก็จะทำด้วยความมีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น สดชื่นอยู่ในขณะที่ทำงานเสมอ หรือที่เรียกว่า “มีกะจิตกะใจทำงาน” การที่คนเรามีความคิดผูกพันจดจ่อสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คนผู้นั้นไม่สนใจรับรู้เรื่องอื่น ๆ ย่อมเป็นเหตุให้เกิดสมาธิพร้อมกับความคิดจดจ่อสนใจในเรื่องนั้น อย่างไรก็ตามการทำงานทุกอย่างย่อมมีความผิดพลาด เพราะคนที่ไม่มีความผิดพลาดคือคนที่ไม่ทำอะไรเลย แต่งานของผู้มีอิทธิบาทคือจิตตะนี้ จะมีความผิดพลาดน้อยมากและผลงานที่สำเร็จลงก็จะมีผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง 4) วิมังสา หมายถึง ความหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้ออ้าง หรือหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นโดยมีการวางแผน วัดผล คิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ การที่คนเราใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจสอบหาเหตุผลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยคิดหาเหตุผล และสอบสวนเช่นนี้ ย่อมช่วยรวมจิตใจให้คอยกำหนด และติดตามเรื่องที่พิจารณาอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ทั้งยังเป็นเหตุให้จิตแน่วแน่ ตั้ง นิ่งไปกับเรื่องที่พิจารณานั้น โดยไม่ฟุ้งซ่านไม่ออกแวก เมื่อพิจารณาแล้ว พบข้อบกพร่องของงาน ก็รีบแก้ไขทำให้ดียิ่งขึ้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักอิทธิบาท 4 ดังกล่าวข้างต้น มาช่วยเป็นข้อคิดเตือนใจเพื่อให้ งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จดังนี้ 1) ฉันทะ ผู้วิจัยมีความพึงพอใจ มีความต้องการที่จะทำการวิจัย โดยใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นและปรารถนาทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ มีความเพียรขยันหมั่นเพียรในการทำวิจัย ด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน 3) จิตตะ ใช้ความคิดตั้งจิตรับรู้ในงานวิจัย ทำงานวิจัยด้วย เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านจากสิ่งที่ต้องรับผิดชอบ 4) วิมังสา ใช้ความไตร่ตรอง ใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และมีการวางแผน ปรับปรุงงานอยู่เสมอ การแก้ไข

ปัญหา เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงานวิจัยร่วมกัน ดังนั้น การนำหลักธรรมดังกล่าวมานี้มาช่วยเสริมหลักการทําวิจัยของผู้วิจัยให้ เกิดความรักและพอใจในการทำงานของตนเอาใจใส่ในงานวิจัยโดยใช้สติปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทดลอง ทดสอบ ตรวจสอบหาสาเหตุด้วยความรอบคอบ จะส่งผลให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.2 ขรവാสธรรม 4

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) ได้กล่าวถึงหลักขรวาสธรรม 4 ว่าหลักธรรมของผู้ครองเรือนกำหนดเรียกในภาษาพระว่า ขรวาสธรรม แปลว่า ธรรมของขรวาสคือผู้ครองเรือนหรือหลักธรรมสำหรับการอยู่ครองเรือนหมายถึง หลักธรรมสำหรับการครองชีวิตที่ดีของขรวาส หรือเรียกว่าคฤหัสถ์คือผู้ครองเรือนนั้นจะเป็นคนมีฐานะมั่นคงมีครอบครัวเป็นปึกแผ่น เป็นฝั่งเป็นฝา มีความสุขตามวิสัยของชาวบ้านทั่วไปจะต้องรู้จักปรับปรุงตัวเองให้ก้าวหน้า รู้จักปลูกฝังกุศลธรรม ให้เกิดขึ้นในใจยึดถือปฏิบัติตาม หลักขรวาสธรรม 4 ประการคือ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ แต่ละประการมีความหมายในแนวปฏิบัติดังนี้ 1) สัจจะ สัตย์ซื่อต่อกัน หมายถึง การดำรงมั่นในสัจจะ การมีความจริงใจความซื่อตรงซื่อสัตย์ จริงใจ พุดจริง ทำจริง โดยจะทำอะไรก็ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจกันกล่าวในเชิงปฏิบัติได้แก่ ความซื่อตรงต่อเพื่อนชีวิตต่อคู่ชีวิตของตน ผู้ครองเรือนที่ดีต้องมีความรับผิดชอบต่อกุศลของตัวมีความจริงต่อกุศล ไม่ประพฤตินเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก หรือประพฤตินอกใจคู่ครอง 2) ทมะ หมายถึง การรู้จักฝึกฝนตนเองบังคับควบคุมตนเองได้ หรือการข่มใจฝึกนิสัยปรับตัวรู้จักควบคุมจิตใจฝึกหัดตัดนิสัยแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญาโดยผู้ครองเรือนที่ดีต้องหัดข่มใจ ข่มอารมณ์ของตนได้สามารถระงับยับยั้งใจตัวเองได้ในทุกกรณี ไม่เจ้าอารมณ์ ไร้เหตุผล ไม่โกรธง่ายในเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งทำหรือหาวิธีปรับปรุงตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ในด้านความประพฤติด้านการทำมาหากิน เป็นต้น 3) ขันติ อุตทน หมายถึง ความอดทนมุ่งหน้าประกอบหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหวย่อท้อต่ออุปสรรคแห่งชีวิต โดยผู้ครองเรือนที่ดีต้องอดทนได้เสมอเมื่อเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ต้องมีใจเข้มแข็งหนักแน่น ไม่ท้อถอย อดทนต่อความลำบากตรากตรำในการทำงานในการประกอบอาชีพ อดทนต่อความเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ใจเสาะเกินไป ไม่แสดงอาการอ่อนแอออกมาเป็นต้น ความอดทนได้นี้เป็นเหตุให้เป็นคนกล้าทำงานและกล้าเสี่ยง ไม่หลบเลี่ยงงานหรือไม่เป็นคนเกียจคร้านเพราะเป็นผู้อดทนเสมอเท่านั้น จึงมักได้รับความสำเร็จในทุก ๆ เรื่อง 4) จาคะ รู้จักเสียสละ หมายถึง การมีน้ำใจไม่หวงแหนของกินของใช้ต่าง ๆ แม้กับคู่ครองของตน ผู้ครองเรือนที่ดีจะต้องเป็นคนใจกว้าง มีความโอบอ้อมอารี วิชาเพราะต่อคู่ครอง ต่อเพื่อนตลอดไปถึงญาติ ๆ ของคู่ครองเสมอหน้ากันเหมือนปฏิบัติต่อตนเอง ต่อเพื่อน และต่อญาติของตัวเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การสามารถเสียสละความสุขสบาย และประโยชน์ส่วนตนเพื่อคู่ครองหรือคนในครอบครัวได้ เช่น อดหลับอดนอนพยาบาลกันในยามเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นต้น หรือความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ความคิดเห็นและความต้องการของคู่ครองไม่คับแคบเห็นแก่ตน หรือเอาแต่ใจตัวเอง กล่าวสรุปได้ว่า ขรวาสธรรมทั้ง 4 ประการนี้สรุปให้จำง่ายว่าจริงใจ ฝึกฝน ทนได้ ให้ปัน เป็นหลักธรรมโดยตรงของขรวาสธรรมผู้อยู่ครองเรือน โดยเป็นหลักธรรมที่จำเป็นในการครองชีวิตคู่อยู่ร่วมกันและเป็นหลักธรรมช่วยควบคุมให้บุคคลในตระกูลมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ทำให้ชีวิตคู่ของผู้ครองเรือนมีความสุขร่มเย็นตามสมควรแก่ขรวาส ผู้ครองเรือนจึงจำเป็นตระหนักอยู่เสมอและจำต้องสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในจิตใจตนเป็นประจำ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักทวารวาสธรรม 4 ดังกล่าวข้างต้น มาช่วยเป็นข้อคิดเตือนใจ เพื่อให้ในงานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จดังนี้ 1) สัจจะ การมีความซื่อตรงซื่อสัตย์ ทำจริง โดยจะทำให้ในงานวิจัยเป็นที่เชื่อถือ 2) ทมะ การรู้จักฝึกฝนตนเอง แก้ไขข้อบกพร่อง และหาวิธีปรับปรุง งานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น 3) ขันติ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร เผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการทำวิจัย 4) จาคะ การเสียสละ การมีน้ำใจต่อผู้ร่วมวิจัยและผู้ร่วมงาน รวมทั้งมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ดังนั้น การนำหลักทวารวาสธรรม 4 ดังกล่าวมานี้ เป็นหลักธรรมในการทำงานด้วยหลักความซื่อตรงซื่อสัตย์ ฝึกฝนตนเอง ความอดทน ขยันหมั่นเพียร และการเสียสละเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ จะส่งผลให้ในงานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.3 ทิฏฐธัมมิกัตถนิกกรรม 4

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) กล่าวถึง หลักทิฏฐธัมมิกัตถนิกกรรม 4 ว่า คือ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน คุณธรรมที่เป็นเครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ เพราะเป็นหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้นที่เรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม ซึ่งมีอธิบายดังนี้ 1) อุฏฐานสัมปทา ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงานประกอบกับมีความสุจริตขานาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาอุบายวิธีสามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดีถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียรในการประกอบภารกิจการอาชีพ เครื่องเลี้ยงชีวิตที่สุจริตตั้งงามยึดหลักธรรมคือความเพียร (วิริยะ) ในการประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อุฏฐาตาวิหนเต ธนํ แปลว่า บุคคลขยันหมั่นเพียรย่อมมหาทรัพย์ได้ 2) อารักขสัมปทา ได้แก่ การรักษาคุ้มครองทรัพย์สมบัติที่หามาได้ และการทำงานที่ตนได้กระทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เพื่อไม่ให้เป็นอันตราย 3) กัลยาณมิตตตา ได้แก่ การคบมิตร การเสวนากับบัณฑิตหรือบุคคลที่มีศีล มีคุณธรรม จริยธรรม 4) สมชีวิตา ได้แก่ การใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมคือ รู้จักกำหนดรายรับ-รายจ่ายให้เหมาะสมกับฐานะตนเอง รู้จักควบคุมตนเองไม่ให้ดิ้นรนใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย รู้จักประหยัดอดออม ให้รายรับเหนือรายจ่าย ธรรม 4 อย่างนี้เรียกว่า หัวใจเศรษฐี หากบุคคลใดนำมาปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอก็จะทำให้ชีวิตของบุคคลนั้นราบรื่นและประสบกับความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตการงานได้อย่างดีดังสรุปได้ว่า “ขยันหา รักษาดี มีกัลยาณมิตร เลี้ยงชีวิตพอเพียง” ใครนำหลักธรรมทั้ง 4 มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมี ชีวิตฐานะมั่นคง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักทิฏฐธัมมิกัตถนิกกรรม 4 ดังกล่าวข้างต้น มาช่วยเป็นข้อคิดเตือนใจเพื่อให้ในงานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จดังนี้ 1) อุฏฐานสัมปทา การความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงานประกอบหาวิธีการในการทำวิจัย 2) อารักขสัมปทา การรักษทรัพย์สมบัติที่หามาได้ และการทำงานที่ตนได้กระทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เพื่อประโยชน์ต่องานวิจัย 3) กัลยาณมิตตตา การช่วยเหลือผู้ร่วมวิจัยด้วยความจริงใจ ให้เกียรติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือผู้ร่วมวิจัย 4) สมชีวิตา การใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมรู้จักกำหนดรายรับ-รายจ่ายให้เหมาะสมกับฐานะตนเอง รู้จักควบคุมตนเองไม่ให้ดิ้นรนใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย รู้จักประหยัดอดออม ให้รายรับเหนือรายจ่าย จะทำให้ชีวิตนั้นราบรื่นและประสบกับความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตการงานได้อย่างดี ดังนั้น การนำหลักทิฏฐธัมมิกัตถนิกกรรม 4 ดังกล่าวมานี้เป็นหลักธรรมในการทำงานด้วยหลักความขยันหมั่นเพียร การรักษทรัพย์สมบัติที่หามาได้ ช่วยเหลือผู้ร่วมวิจัยด้วยความ

จริงใจ ให้เกียรติ ใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ จะส่งผลให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.4 อปรีทานิยธรรม 7

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) ได้กล่าวถึงหลักอปรีทานิยธรรม 7 ประการว่า อปรีทานิยธรรม หมายถึง ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม แต่เป็นธรรมเพื่อความเจริญ กล่าวคือ ถ้าบุคคลปฏิบัติตามอปรีทานิยธรรม บุคคลนั้น จะมีแต่ความเจริญความก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหาย อันเป็นอุปการะมากสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร หมู่ชน และคนในสังคม อันได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ คือการพบปะปรึกษาหารือกิจการงานในด้านต่าง ๆ 2) พริ้วพร้อมเพรียงกันประชุมเล็กประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกันไม่กินแหนงแคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้วเช่น บ้านเมืองจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิก ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้ 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มากกว่า ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ ถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟังพ่อแม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหน อยากเห็นลูกประพฤติชั่ว 5) ไม่ลุแก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้ตั้งนี้ยอมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้ยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจ และการปกครองเป็นต้น 6) สักการะเคารพเจดีย์ หมายถึง การให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกันเช่น การเคารพพระปฐมเจดีย์ 7) ให้การอารักขาคุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือการคุ้มครองบรรพชิตซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่นการทำบุญด้วยปัจจัย 4 เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักของอปรีทานิยธรรม 7 ดังกล่าวข้างต้น มาช่วยเป็นข้อคิดเตือนใจเพื่อให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ ดังนี้ ผู้วิจัยได้พบปะปรึกษาหารือและการประชุมวางแผนในทำวิจัยกับผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประจำโดยยึดรูปแบบการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับจะต้องถือระเบียบข้อบังคับปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันและเคารพนับถือให้เกียรติผู้ที่มีวิทยุฒิและคุณวุฒิ เพราะสามารถชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยให้ประสิทธิภาพได้ ผู้วิจัยไม่อาศัยอำนาจความอยากความเห็นแก่ตัวในการวิจัย ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจ และการปกครองต่อผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัยการให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันเช่นการไหว้พระก่อนประชุมหรือการลงพื้นที่การเก็บข้อมูลของงานวิจัยและการทำบุญด้วยปัจจัย 4 เป็นต้น ดังนั้น การนำหลักอปรีทานิยธรรมดังกล่าวมานี้เป็นหลักธรรมป้องกันความเสื่อมเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ จะส่งผลให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.5 สังคหวัตถุ 4

ชลธิชา พิมพมานะกิจ (2551) ได้กล่าวถึงหลักสังคหวัตถุ 4 ว่า คือคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของบุคคลและประสานหมู่ชนผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ประกอบด้วยองค์ประกอบอยู่ 4 ประการ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา คือ

- 1) ทาน หมายถึง คุณธรรมด้านการให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว ไม่เห็นแก่ตัว ตลอดถึงการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ การแนะนำสั่งสอนในด้านธรรมะ และการให้อภัยผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ ให้อภัยสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นอย่างเต็มใจ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน ให้ความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ช่วยแนะนำความรู้ สั่งสอนวิชาศิลปวิทยาที่ปราศจากโทษแก่บุคคลอื่น ช่วยสั่งสอนในด้านคุณธรรมหรือการเตือนสติ ไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน
- 2) ปิยวาจา หมายถึง คุณธรรมด้านการพูด คือ การพูดจาด้วยคำที่ไพเราะ นุ่มนวลอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว สมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดจนถึงคำพูดที่มีสาระและประโยชน์ มีเหตุผล จูงใจให้ยินยอมตามในทางที่ดี พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ พูดความจริงเสมอ ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น หรือยุยงให้เกิดความแตกแยกไม่พูดคำหยาบคาย ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ พูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ พูดในสิ่งที่มีเหตุผล
- 3) อตถจริยา หมายถึง คุณธรรมด้านการประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการส่วนรวมทั้งในระดับครอบครัว จนถึงระดับหมู่คณะที่ใหญ่ขึ้น การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดจนถึงการช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ ขวนขวาย ช่วยเหลือให้การทำงานสำเร็จ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นจากการถูกรังแก บำเพ็ญประโยชน์ตามหน้าที่และฐานะของตน ช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนตามกำลังของตนเอง แนะนำแนวทางให้ผู้อื่นไปในแนวทางที่ดีขึ้น ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จ บำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดีของสังคม
- 4) สมานัตตา หมายถึง คุณธรรมด้านการเป็นผู้ไม่ถือตัว การเป็นผู้ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เป็นผู้ยกตนข่มท่าน ตลอดถึงการวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมทุกกรณี พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ มีน้ำใจไม่แบ่งชั้นวรรณะ ให้ความเสมอภาคทั่วกัน ให้ความเป็นมิตร วางตัวเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำตัวเสมอต้นเสมอปลาย เป็นคนมีเหตุผลไม่ตัดสินใจด้วยความลำเอียง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ดังกล่าวข้างต้น มาช่วยเป็นข้อคิดเตือนใจเพื่อให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) ทาน เมื่อมีความเดือดร้อนในด้านใด ได้ให้ความช่วยเหลือ มีความสามัคคี เป็นหนึ่งอันเดียวกัน 2) ปิยวาจา เมื่อผู้ร่วมวิจัยมีความเดือดร้อนในการทำงาน ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการพูดให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ชี้แจงอย่างถูกต้องกับผู้ร่วมงานวิจัยด้วยความไพเราะน่าฟัง 3) อตถจริยา เมื่อผู้ร่วมวิจัยต้องการความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย ก็ให้ความสำคัญ ร่วมมือช่วยแก้ไขปัญหาภายในการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ 4) สมานัตตา เมื่อผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดปัญหาขึ้นในขณะที่ร่วมทำงานได้เข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงานวิจัยร่วมกัน ดังนั้น การนำหลักธรรมดังกล่าวมานี้มาช่วยเสริมหลักการท้าววิจัยของ

ผู้วิจัยให้เป็นด้วยความสามัคคี ให้กำลังใจและให้คำแนะนำ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งกันและกัน การพูดจาไพเราะ การทำตนให้เป็นประโยชน์และความเสมอต้นเสมอปลาย จะส่งผลให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.6 ความสุขของผู้ครองเรือน

พระราชวิสุทธิโมลี (2526) ได้กล่าวถึงความสุขของผู้ครองเรือนว่า ผู้ครองเรือนทุกคนย่อมปรารถนาความสุขแก่ตนและครอบครัว ย่อมปรารถนาความสะอาดสบายในการดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพและย่อมปรารถนาความเป็นอิสระในเรื่องการใช้จ่ายทรัพย์สินส่วนตัวความปรารถนาอันนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อได้แสวงหาอันเป็นความสุขที่ไม่มีโทษ 4 อย่าง คือ 1) อตถิสุข หมายถึงความสุขอันเกิดจากการมีทรัพย์ โดยเฉพาะความภาคภูมิใจในทรัพย์ ที่หามาได้ด้วยแรงกาย สติปัญญา ความสามารถของตนเอง เป็นทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงความขยันหมั่นเพียรของตน และโดยชอบธรรม 2) โภคสุข หมายถึง สุขอันเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง คือความภูมิใจเอิบอ้อมใจ ว่าตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบนั้น เลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และบำเพ็ญประโยชน์ ถ้าผู้เกษียณอายุราชการมีโภคสุขจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสาธารณประโยชน์หรือต่อบุคคลอื่นในสังคม 3) อนนสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ถ้าเราเป็นหนี้ ต้องขวนขวายหาเงินมาใช้หนี้เขา จะหาความสุขได้อย่างไร ยิ่งเวลาที่ต้องส่งเงินต้นหรือดอกเบี้ย แต่ไม่มีจะส่ง ยิ่งเป็นทุกข์ใจมาก เพราะฉะนั้นถ้าเราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะพอดีกับฐานะ ไม่ใช้จ่ายเกินตัวจนต้องเป็นหนี้เป็นสินเขาแล้ว เราจะมีความสุขมากทีเดียว เพราะฉะนั้นความไม่เป็นหนี้จึงเป็นความสุขของผู้ครองเรือน 4) อนวัชชสุข หมายถึง สุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ คือความภูมิใจเอิบอ้อมใจว่าตนมีความประพฤติสุจริต ไม่บกพร่องเสียหาย ใคร ๆ ตีเตียน ไม่ได้ทั้งทางกายทางวาจาและทางใจบรรดาสุข 4 อย่างนี้ อนวัชชสุขเกิดความเก็นดี เก็นพอ เก็นงาน เก็นความต้องการที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักความสุขของผู้ครองเรือน ดังกล่าวข้างต้น มาช่วยเป็นข้อคิดเตือนใจเพื่อให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) ความวิริยะอุตสาหะในการหาทรัพย์ ใช้สติปัญญาและเรี่ยวแรงหาทรัพย์สมบัติมาให้ได้จนเพียงพอแก่การใช้จ่าย ความสุขย่อมเกิดขึ้นได้เมื่อมีทรัพย์ 2) แม้ในการใช้จ่ายทรัพย์ก็พิถีพิถันใช้อย่างประหยัดมัธยัสถ์ ใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ หลีกเว้นการใช้ไปในทางทำลายตนเองและผู้อื่น 3) การเป็นหนี้โดยไม่จำเป็นเป็นสิ่งที่ควรหลีกเว้น ไม่เป็นหนี้ใครเสียเลยย่อมมีความสุขกายสบายใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก การเป็นหนี้มักเกิดจากการฟุ่มเฟือย การเกียจคร้าน การไม่อดทน และการใช้จ่ายเงินทองโดยรอบคอบขึ้น การต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาก็จะไม่เกิดขึ้น 4) ในการประกอบอาชีพกิจการงานการประพฤติปฏิบัติงานที่สุจริตก็จะมีโทษ ไม่มีพิษไม่มีเวรภัย ดังนั้นการนำหลักธรรมดังกล่าวมานี้มาช่วยเสริมหลักการทำวิจัยของผู้วิจัยให้เป็นด้วยความพากเพียรพยายาม การใช้จ่ายทรัพย์สินของตัวตามมี ไม่มีภาระหนี้และภาคภูมิใจจากการทำงานที่ทำด้วยความสุจริตช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วยความสุขของตนเองจะส่งผลให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ

โดยสรุป ในการดำเนินงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาหลักธรรมทั้ง 6 หลักธรรมดังกล่าวข้างต้น มาใช้เป็นแนวทางยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีขวัญและกำลังใจที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นของการทำวิจัย จนถึงสิ้นสุดการทำวิจัย ตามหลักการ แนวคิด และลักษณะของการวิจัย

ผู้เขียนเห็นว่าอาจเป็นการนำมาจากที่อื่น (Adopt) หรือมีการปรับมาจากที่อื่น (Adapt) หรือมีการริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (Create)

แนวคิดและขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

ดังกล่าวข้างต้นว่าการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาคนสู่การพัฒนาคุณภาพของงาน ที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็น (Need) เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการขั้นตอนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ หรือเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังมาอย่างยืดยาวนาน จึงต้องการนวัตกรรมใหม่มาใช้หรืออาจเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

ในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่า หากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” และด้วยแนวคิดที่ว่า การศึกษารวมกันที่เกี่ยวเนื่องในบทที่ 2 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ “โปรแกรมพัฒนา.....” ที่ประกอบด้วยโครงการอย่างน้อย 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง และโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ ดังนั้น วิธดำเนินการวิจัยในบทที่ 3 จึงจะเริ่มต้นด้วยการนำเอา “โปรแกรมพัฒนา...ที่ถือเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย” นั้น เป็นตัวตั้งต้นตามด้วยขั้นตอนการวิจัยอื่น ๆ ดังภาพประกอบข้างล่าง

↓	โปรแกรมพัฒนา..... ที่ถือเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ที่พัฒนาได้จากบทที่ 2
ขั้นตอนที่ 1	การตรวจสอบ “โปรแกรมพัฒนา..... ที่ถือเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย” ที่พัฒนาได้จากบทที่ 2 และการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ขั้นตอนที่ 2	การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมใน 2 โครงการ คือ <ul style="list-style-type: none"> ▪ คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ▪ คู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
ขั้นตอนที่ 3	การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข <ul style="list-style-type: none"> ▪ การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข ▪ การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข
ขั้นตอนที่ 4	การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนามใน 2 โครงการ คือ <ul style="list-style-type: none"> ▪ เครื่องมือประกอบโครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ▪ เครื่องมือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
ขั้นตอนที่ 5	การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม <ul style="list-style-type: none"> ▪ โครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ▪ โครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ สรุปลผลการทดลอง และปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในโครงการทั้งสอง
ขั้นตอนที่ 6	การเขียนรายงานการวิจัย การเผยแพร่ผลการวิจัย

ภาพที่ 2.2 แนวคิดและขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ

คำอธิบาย

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและการปรับปรุงแก้ไข อาจใช้เกณฑ์เพื่อประกอบการพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น ความสอดคล้อง (Congruency) ความถูกต้อง (Accuracy) ความเป็นประโยชน์ (Utility) เป็นต้น ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก คือ

1. การตรวจสอบ “โปรแกรมพัฒนา... ที่ถือเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย” ที่พัฒนาได้จากบทที่ 2 อาจดำเนินการโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีผสมกันตามศักยภาพที่จะทำได้ เช่น 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งทางวิชาการและทางการปฏิบัติ เป็นใครและจำนวนเท่าไรขึ้นกับเกณฑ์ที่จะกำหนด 2) การอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Discussion) เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีจุดมุ่งหมายจะนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ 3) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) เพื่อสอบถามความเห็นจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์

2. การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม ในโครงการอย่างน้อย 2 โครงการ คือ

1. คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลองเป็นความรู้เกี่ยวกับ “นวัตกรรม” ที่จะพัฒนาขึ้น และความรู้เกี่ยวกับ “งาน” ที่จะให้ปฏิบัติ จึงเป็นโครงการที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาคูงานต้นแบบ การศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาเป็นกลุ่ม หรืออื่น ๆ

2. คู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง เป็นคู่มือที่แสดงให้เห็นถึงการวางแผนเพื่อการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีกิจกรรมดำเนินงาน มีการกำหนดระยะเวลาและขอบเขตของเวลา มีการบริหารจัดการ มีการติดตามและประเมินผลที่หลากหลายมิติ

ขั้นตอนนี้ถือเป็นภาระงานที่หนักสำหรับผู้วิจัยต้องใช้เวลาและความพยายามสูง อย่างน้อยก็ประมาณ 1 ภาคเรียน แต่ก็ขึ้นกับผลการทำงานในระยะที่ผ่านมาของผู้วิจัยด้วย หากในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ได้ดีก็จะทำให้มี “สารสนเทศ/ความรู้” ที่จะนำมาจัดทำเป็นคู่มือประกอบโปรแกรมที่เพียงพอ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับ “นวัตกรรม” และเกี่ยวกับ “งาน” และขอให้ข้อสังเกตด้วยว่า “คู่มือประกอบโปรแกรม” นี้ อาจเป็นคู่มือที่เป็นเอกสารตามที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป หรืออาจเป็นคู่มือเพื่อ E-Learning เช่น แผ่นซีดีเพื่อศึกษาจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น หรืออาจผสมกันหลากหลายลักษณะ

สำหรับรูปแบบการเขียนโครงการ อาจเป็นรูปแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework) หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า Log Frame หรืออาจเป็นรูปแบบปกติ (Traditional) ที่ใช้กันโดยทั่วไปในหน่วยงานราชการ มีหัวข้อเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมาย กิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา ทรัพยากร และอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข 2 ระยะ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ซึ่งไม่ตายตัว ผู้วิจัยอาจปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม โดยยึดจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข

1. การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Checking and Revision) กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้เสียและอื่น ๆ แล้วแต่ความเหมาะสมกับงานวิจัย จำนวนหนึ่งประมาณ 5-10-15 ราย อาจด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Discussion) หรืออื่น ๆ แล้วแต่ความเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมที่อาจใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (Congruency) ความถูกต้อง (Accuracy) ความเป็นประโยชน์ (Utility) เป็นต้น

2. การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Checking and Revision) กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้เสีย และอื่น ๆ แล้วแต่ความเหมาะสมกับงานวิจัย จำนวนหนึ่งที่ไม่ซ้ำกับข้อ 1 ประมาณ 10-15-20 ราย อาจด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Discussion) หรืออื่น ๆ แล้วแต่ความเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม ที่อาจใช้เกณฑ์พิจารณาเช่นเดียวกับข้อ 1 คือ ความสอดคล้อง (Congruency) ความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม ควรมีแบบประเมิน 6 ประเภท คือ

1. แบบประเมินปฏิกิริยา (Reaction) ของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ในช่วงหลังสิ้นสุดการดำเนินงานของโครงการหนึ่ง ๆ เพื่อดูประสิทธิผลของโครงการและหาข้อบกพร่องในการปรับปรุงแก้ไข โดยอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ การระดมสมอง การถอดบทเรียน หรืออื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Reflection) ตามความเหมาะสม

2. แบบประเมินความรู้ (Knowledge) หลังการดำเนินงานโครงการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายในการทดลองเพื่อให้ทราบว่ามีความเพียงพอที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้หรือไม่หลังจากมีการดำเนินงานตามโครงการนี้แล้ว อาจใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เป็นตัวชี้วัดว่าผ่านหรือไม่ผ่าน โดย 80 แรกหมายถึงบุคคลนั้น ๆ ทำแบบประเมินความรู้ผ่าน 80% ส่วน 80 หลังหมายถึงทั้งกลุ่มทำแบบประเมินความรู้ผ่าน 80%

3. แบบประเมินการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (From Knowledge to Action) ของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ประเมินหลังจากดำเนินงานตามโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติไปแล้วระยะหนึ่ง โดยอาจมีการประเมินเป็นระยะ ๆ หรือเมื่อสิ้นสุดโครงการในตอนท้ายของการวิจัย

4. แบบประเมินการเปลี่ยนแปลง (Change) อาจใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกข้อมูล ภาพถ่าย หรืออื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในงานที่ปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในบรรยากาศองค์การ การเปลี่ยนแปลงในเทคนิคหรือวิธีการทำงาน และอื่น ๆ

5. แบบประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (Student Learning Outcome) ในกรณีที่โปรแกรมนี้ส่งผลถึงนักเรียนด้วย อาจเป็นแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะคติ หรืออื่น ๆ รวมทั้งความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย แล้วแต่กรณี แต่หากโปรแกรมนั้นไม่ส่งผลถึงนักเรียน ก็ไม่ต้องมีแบบการประเมินนี้

6. แบบประเมินข้อบกพร่องของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำผลจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมในช่วงท้ายของการวิจัย อาจใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก แบบอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

เหตุผลที่สร้างเครื่องมือในขั้นตอนนี้ ก็เพื่อให้ได้เครื่องมือการประเมินที่มีความตรงเชิงเนื้อหา กับโปรแกรมที่ได้รับการตรวจสอบยืนยันแล้วจากขั้นตอนที่ 3 โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นจะต้องมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพเช่นเดียวกับการวิจัยประเภทอื่นด้วยเช่นกัน เช่น การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการสอบถามความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC รวมทั้งการนำไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม (Trial) มี 2 กิจกรรมหลัก คือ

1. **ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมกับกลุ่มเป้าหมายการทดลองในภาคสนาม** เป็นการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experiment) หรือกึ่งทดลอง (Quasi-Experiment) รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น แบบกลุ่มควบคุมไม่ได้สุ่มแต่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Nonrandomized Control-Group Pretest-Posttest Design) แบบวิจัยอนุกรมเวลา (Time Series Design) แบบอนุกรมเวลามีกลุ่มควบคุม (Control-Group Time Series Design) เป็นต้น แล้วแต่ความเหมาะสม ผู้วิจัยก็ควรศึกษาระเบียบวิธีวิจัยของรูปแบบที่เลือกนำมาใช้ และมีการดำเนินงานตามระเบียบวิธีวิจัยนั้น ซึ่งการทดลองนวัตกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในสาขาบริหารการศึกษา ควรเป็นการทดลองในหน่วยงานหน่วยใดหน่วยหนึ่ง หากเป็นโรงเรียนก็ควรเป็น “โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง” เพราะสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้ดีกว่าการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่กระจายในวงกว้าง เช่น ครูหรือผู้บริหารโรงเรียนที่กระจายทั้งเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น การทดลองโปรแกรมในภาคสนามนี้ ควรใช้ระยะเวลา 1 ภาคเรียน เพื่อให้มีเวลาเพียงพอต่อการดำเนินงานในโครงการ 2 ประเภท คือ

-**โครงการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายในการทดลองในระยะเริ่มแรก** ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยควรคำนึงถึงการใช้รูปแบบการพัฒนาคูคลากรที่หลากหลายวิธี ไม่จำกัดเฉพาะเรื่องการฝึกอบรมหรือสัมมนาเท่านั้น เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาร่วมกันเป็นกลุ่ม การระดมสมอง การนำเสนอและการอภิปราย การเป็นพี่เลี้ยง การศึกษาดูงาน เป็นต้น และควรใช้เวลาประมาณ 1 ใน 4 ของเวลาใน 1 ภาคเรียน

-**โครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติสืบเนื่องจากโครงการแรก** ในอดีตสำหรับศตวรรษที่ 20 ด้วยความเชื่อที่ว่า “Knowledge Is Power” จึงมีอิทธิพลต่อแนวคิดการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการวิจัยและพัฒนาด้วย โดยกระทำในสิ่งที่เรียกว่า “Train and Hope” มุ่งเน้นให้บุคลากรมีความรู้อย่างเดียว แล้วหวังว่าพวกเขาจะนำความรู้นั้นไปสู่การปฏิบัติ โดยที่ผลจากการวิจัยพบว่ามีโอกาสน้อยมากที่จะเป็นเช่นนั้น ดังนั้น การวิจัยและพัฒนาในอดีตและอาจยังมีอยู่บ้างในปัจจุบัน จึงมักจบลงในระยะการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายในการทดลองเท่านั้น แต่ในปัจจุบันสำหรับศตวรรษที่ 21 แนวคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนไป จาก “Knowledge Is Power” เป็น “Knowledge + Action = Power” หรือ “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาให้มีโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติด้วย เป็นโครงการที่ผู้วิจัยจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า จัดทำคู่มือประกอบล่วงหน้า มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีกิจกรรม

ดำเนินงาน มีการบริหารจัดการ มีการติดตามและประเมินผลที่หลากหลายมิติ มีการกำหนดระยะเวลาและขอบเขตของเวลา โดยเวลาที่ใช้ควรประมาณ 3 ใน 4 ของเวลาใน 1 ภาคเรียน

2. สรุปผลการทดลอง และปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม โดยการสรุปผลนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อดูว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดในมิติต่าง ๆ ตามเครื่องมือการประเมินที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 5 หรือไม่ ? ในกรณีการปรับปรุงแก้ไขนั้น เป็นการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมโดยพิจารณาข้อมูลจากการนำไปปฏิบัติจริง การสังเกต การบันทึก การสัมภาษณ์ การถอดบทเรียน และอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยใช้ในทุกระยะของการดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนที่ 6 การเขียนรายงานการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัย การเขียนรายงานผลการวิจัย (บทที่ 4) ควรมีดังนี้

1. ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและการปรับปรุงแก้ไข
2. ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม
  - คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายการทดลอง
  - คู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
3. ผลการตรวจสอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข
  - ผลการตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข
  - ผลการตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข
4. ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม
  - เครื่องมือสำหรับโครงการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายการทดลอง
  - เครื่องมือสำหรับโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
  - เครื่องมือประเมินข้อบกพร่องของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น
5. ผลการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม (Trial) เป็นการบรรยายถึงเหตุการณ์ทดลองในภาคสนาม แสดงผลจากแบบประเมินต่าง ๆ ที่ใช้
  - ผลการทดลองโครงการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมายการทดลอง
  - ผลการทดลองโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
  - ผลการประเมินข้อบกพร่องของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น
6. ผลผลิตสุดท้าย (Final Product) จากการวิจัย คือ นวัตกรรมที่เป็น “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผลการประเมินข้อบกพร่องของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น กรณีการเผยแพร่ผลงานวิจัยอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การนำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนาวิชาการ การตีพิมพ์ในวารสาร การจัดพิมพ์คู่มือประกอบโปรแกรมเป็นเอกสารหรือตำรา เป็นต้น

2.3 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills)

ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ (2561) ที่นำมากล่าวถึงในข้อ 2.2 กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรม แล้วนำนวัตกรรมนั้นไปพัฒนาคนสู่การพัฒนาคุณภาพของงาน ที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็น (Need) เกิดขึ้น ซึ่งอาจ

เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงใน กระบวนทัศน์การทำงานจากเก่าสู่ใหม่ หรือเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวัง มาอย่างยืดยาวยาวนาน จึงต้องการนวัตกรรมใหม่มาใช้ หรืออาจเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

ในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษา เกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่า หากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขา นำความรู้เหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือ ตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ Link To On-The-Job Application” และด้วยแนวคิดที่ว่า การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ “โปรแกรมพัฒนา” ที่ประกอบด้วยโครงการอย่างน้อย 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง และโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ ด้วยการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีกระบวนการในรูปแบบ R1D1..R2D2..R3D3..RiDi มีขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre-Experiment) หรือแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experiment) ในภาคสนามจริง มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อทดสอบคุณภาพของนวัตกรรมในลักษณะ If X...Then Y และเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของนวัตกรรมนั้นด้วย จากนั้นจึงนำไปเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป

สำหรับโครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ผู้วิจัยจะต้องจัดทำคู่มือประกอบโครงการขึ้นมาจำนวนหนึ่ง เป็นคู่มือที่นำเสนอความรู้เกี่ยวกับ “นวัตกรรม” ที่จะพัฒนาขึ้น และความรู้เกี่ยวกับ “งาน” ที่จะให้ปฏิบัติ รวมทั้งโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ผู้วิจัยก็ต้องจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางให้มีการวางแผนเพื่อการปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ซึ่งการจัดทำคู่มือประกอบโครงการทั้ง 2 โครงการดังกล่าวนี้ ถือเป็นภาระงานที่หนักที่ผู้วิจัยจะต้องใช้เวลาและความพยายามสูง อย่างน้อยก็ประมาณ 1 ภาคเรียน แต่หากในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ได้ดีก็จะทำให้มี “สารสนเทศ/ความรู้” ที่จะจัดทำเป็นคู่มือประกอบที่เพียงพอ

ดังนั้น การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในหัวข้อนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ทัศนะของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ถือเป็นแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Perspectives) เกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากหลากหลายทัศนะ อันจะเป็น “สารสนเทศ/ความรู้” ที่จะนำไปสู่การจัดทำ “คู่มือ” ประกอบโครงการพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง และโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผลการศึกษานิวทฤษฎี (Theoretical Perspectives) เกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังต่อไปนี้ตามลำดับ

2.3.1 ทัศนะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The Definition of Media Literacy Skills)

ในเว็บไซต์ของ Media Literacy Week (2014) องค์กรชั้นนำด้านการศึกษาคำรู้เท่าทันสื่อระดับชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงนิยามการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ว่าเกิดจากการศึกษาการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่เกี่ยวกับสื่อ ทำให้ครูรู้ว่า สื่อมีอิทธิพลจากวัฒนธรรมสมัยใหม่

ต่อนักเรียน การให้ความรู้ด้านสื่อเป็นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้เทคนิคและผลกระทบจากข่าวสารรวมถึงการผลิตสื่อด้วย

Thoman (1993) ผู้ก่อตั้งนิตยสาร Media & Values เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อ ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้นิยามเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) ว่าหมายถึง ความสามารถและความเข้าใจในการรับรู้ของแต่ละบุคคล มีความแตกต่างกันและสามารถเห็นสื่อต่าง ๆ อาทิเช่น โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ หนังสือพิมพ์รวมถึงนิตยสาร สื่อเหล่านี้ทำให้แต่ละบุคคลมี ทักษะและความสามารถในการที่จะรับรู้เท่าทันสื่อได้แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้น ๆ จะ เชื่อหรือเข้าใจในรูปแบบใด

นักวิจัยด้านสื่อ กล่าวว่า ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อ (Protection Against Unwanted Messages) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้บุคคลมีความรู้ สามารถแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ ได้ โดย Len Masterman ผู้เขียนหนังสือเรื่องการให้ ความรู้เรื่องสื่อ เรียกว่า “Critical Autonomy”

สรุปการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายความว่า การมีทักษะ กระบวนการ วิธีคิด และการอ่าน เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการคิดวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับสื่อ นั้น ๆ มาตั้ง คำถามเกี่ยวกับสื่อ เช่น ดูอะไร อ่านอะไร และฟังอะไร เป็นต้น

ในเว็บไซต์ของ Commonsense Media (n.d.) เป็นองค์กรชั้นนำของสหรัฐอเมริกาที่ให้ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงนิยามของ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ว่า ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ ทั้งข้อมูลที่เป็นรูปแบบข้อความ วิดีโอ สื่อสังคมออนไลน์ วิดีโอเกมส์ สื่อโฆษณา และสื่ออื่น ๆ อีกมากมาย โดยแหล่งข้อมูลที่กล่าวมานี้ ล้วนเป็นแหล่งข้อมูลที่มีผู้สร้างขึ้น ซึ่งในยุคดิจิทัลการสร้างสื่อทำให้เราสามารถรู้ว่ามีสื่อสร้างขึ้นเพื่อ อะไร มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นทักษะที่สำคัญในยุคดิจิทัล

ในเว็บไซต์ของ Namle Net (n.d.) แหล่งข้อมูลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อทั่วไปของ สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความหมาย การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการ วิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้จากข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาด้านสื่อ โดยอาศัย ประสบการณ์ในการผลิตสื่อ

Briggs (n.d.) เป็นผู้จัดการบรรณาธิการของ Inform ED ได้กล่าวถึงความหมายการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินผล และการผลิตสื่อ

ปัจจุบันโลกดิจิทัล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ ทักษะการคิด วิเคราะห์ต่อสิ่งที่ได้เห็นและได้ยิน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการศึกษาด้านสื่อ โดยมีหลักสูตรเพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองถ่ายทอด ความรู้และทักษะให้กับนักเรียน เพื่อให้ก้าวทันโลกปัจจุบัน

Lipkin (2018) คณะกรรมการบริหาร NAMLE องค์กรสมาชิกชั้นนำเพื่อความก้าวหน้าในการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความหมายการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ แยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อเพราะสื่อมีผลกระทบต่อชีวิตของเราในทุกด้าน

En Wikipedia (2019) สารานุกรมเนื้อหาเสรีหลายภาษาบนเว็บไซต์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิวิกิมีเดีย ได้กล่าวถึงความหมายการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าถึงสื่อ ประเมินสื่อ และสามารถสร้างสื่อได้ โดยการรู้เท่าทันสื่อ

สมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ The National Association for Media Literacy Education (Name) องค์กรของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความหมายว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ผลิตและดำเนินการด้านสื่อในทุกรูปแบบ

Marie (n.d.) นักการศึกษาและอาจารย์ประจำรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) คือความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมินผล และการผลิตสื่อ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ผู้รู้เท่าทันสื่อจะต้องเข้าใจความหมายและแยกแยะข้อมูลที่ได้รับได้

ในเว็บไซต์ของ Nazarbayev University Library (2019) เป็นสถาบันการศึกษาหลักของประเทศสาธารณรัฐคาซัคสถาน กล่าวถึงนิยามว่าการรู้เท่าทันสื่อ คือ การผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ และวิธีการในการที่จะเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์ ประเมินผล การใช้สื่อ การผลิตสื่อ รวมทั้งความสามารถในการสื่อสารข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ มีความรู้เรื่องกฎหมาย จริยธรรม และเคารพสิทธิมนุษยชน

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล คือความสามารถในการค้นหาข้อมูล ประเมินผล และการใช้สื่อที่สนับสนุนข้อมูลอย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The definition of Media Literacy Skills) จากทัศนะดังกล่าวข้างต้น หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) การเข้าถึง (Access) คือ การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ (2) การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ (3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมามาทำให้สามารถที่จะประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด (4) การสร้างสรรค์ (Create) การเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา

2.3.2 ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The Importance of Media Literacy Skills)

Koltay (2011) ศาสตราจารย์และหัวหน้าภาควิชาสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเซนต์สตีเฟน ประเทศฮังการี ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อทำให้ผู้รู้เท่าทันสื่อมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจากการเข้าถึงสื่อ สามารถวิเคราะห์ แยกแยะความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างกันจากบริบทต่าง ๆ ของสื่อ

Moffat (n.d.) ผู้เชี่ยวชาญและบรรณาธิการสถานีวิทยแห่งชาติ Radio St. Lucia ในหมู่เกาะเลสเซอร์แอนทิลลีส (Lesser Antilles) ประเทศเซนต์ลูเชีย ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า 1. ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถระบุประเภทของสื่อต่าง ๆ (Specify Various Media Types) 2. เข้าใจข้อมูลและสิ่งที่สื่อนำเสนอ (Understanding The Information And Materials Presented) 3. เข้าใจและตัดสินใจในสิ่งที่

ได้รับจากสื่อ (Understanding and Decision Making) โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเอง (Experience, Perspective And Worldview) 4. สามารถคิดวิเคราะห์ในเรื่องนั้น ๆ ได้ (Specific Analysis) 5. สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลของสื่อ (Analyze and Decide) 6. สามารถดู อ่านและแปลความหมายของสื่อ (Remove Symbol) เพื่อตัดสินใจว่าการนำเสนอสื่อ่นั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และแหล่งที่มาของสื่อ 7. สามารถสรุปแนวคิดของผู้ผลิตที่นำเสนอสื่อ (Summarize The Perspective)

Fortun (2018) เป็นนักการศึกษา Edukasyon.Ph ที่สร้างแพลตฟอร์มเยาวชนออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศฟิลิปปินส์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า 1. สามารถรู้วิธีการตรวจสอบข้อมูลและเข้าใจแนวคิดของสื่อ (Inspection Method and Understand the Concept) 2. ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) 3. รู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งข้อมูลและมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากสื่อ (Exchange Knowledge and Responsible) 4. รู้ว่าสื่อมีผลกระทบต่อวัฒนธรรม (Impact on Culture) 5. สามารถกำหนดวิธีการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสารรวมถึงกลุ่มผู้เข้าถึงสื่อ (Tools and Marketing) 6. ช่วยให้รู้เทคนิคและวิธีการป้องกันตนเองจากสื่อ (Techniques and Prevention) 7. ทำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ (Participation) 8. รู้วิธีการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์ (Creative Media Creation)

Fortuna (n.d.) ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อและการเรียนรู้ดิจิทัล ได้รับรางวัลชนะเลิศ (Grand Prize Award) ด้านเทคโนโลยีและการอ่านจากสมาคมการรู้หนังสือนานาชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า สามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารได้จากทุกที่ทุกเวลา และเข้าใจวัฒนธรรมของสื่อเพื่อช่วยปกป้องตนเองจากสื่อที่ไม่เหมาะสม (Distance from Media) และสามารถแปลความหมายและการประมวลผล (Interpretation and Processing) รวมถึงการเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (Decision)

Sha (2017) ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคล และด้านการเงิน บริษัท Piramal Capital & Housing Finance เมืองมุมไบ ประเทศอินเดีย ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า ช่วยให้ผู้ใช้รับสื่อหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเป็นจริง ช่วยให้ผู้ใช้รับสื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบที่มาและรายละเอียดของข้อมูล คือ 1. วันที่เผยแพร่ (Release Date) 2. แหล่งที่มา (Source) 3. ตรวจสอบเว็บไซต์ (Check Website) 4. การหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Fact)

ในเว็บไซต์ของ Media-Coach (n.d.) Media Animation (Asbl) ก่อตั้งขึ้นในปี 1972 เป็นศูนย์ทรัพยากรการศึกษาด้านสื่อและมัลติมีเดีย กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม ประเทศเบลเยียม Media - Coach ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า 1. พัฒนาความสามารถและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 2. มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงสื่อ 3. สามารถประเมินผลด้านต่าง ๆ ของสื่อได้ 4. เข้าใจเนื้อหาและสามารถสร้างสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย 5. ตระหนักและเข้าใจในข้อกฎหมายที่มีผลต่อการใช้สื่อ 6. มีความรู้

เกี่ยวกับเทคนิคและภาษาของสื่อ 7. สามารถใช้สื่อร่วมกับผู้อื่นและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น 8. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านสื่อร่วมกับผู้อื่นได้

Marie (2016) เป็นอาจารย์ประจำรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อช่วยให้ผู้รู้เท่าทันสื่อ สามารถแปลความหมายที่ได้รับจากสื่อ ช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์ในการใช้ประโยชน์จากสื่อ สามารถวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมถึงความรู้ทางดิจิทัลในการเข้าถึงสื่อเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ

การรู้เท่าทันสื่อช่วยให้สามารถแปลความหมายจากสื่อ โดยมี 5 คำถามที่สำคัญ ดังนี้ 1. ใครเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตสื่อ (Creator or Producer of Media) 2. เทคนิคที่ใช้เพื่อดึงดูดความสนใจในการเข้าถึงสื่อ (Techniques Media Accessibility) 3. การเข้าใจหรือตีความที่แตกต่างกัน (Understanding or Interpreting Different) 4. ค่านิยม หรือ มุมมอง (Values or Views) 5. วัตถุประสงค์ของการนำเสนอสื่อ (Media Objectives)

Naisbitt (n.d.) ผู้ก่อตั้งบริษัท Naisbitt และศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Nankai มหาวิทยาลัยการเงินและเศรษฐศาสตร์ของเทียนจิน ประเทศจีน ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า 1. สามารถเข้าถึงสื่อได้ตรงความต้องการของผู้รับสื่อ (The Needs) 2. สามารถนำทักษะการมีส่วนร่วมมาจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ (Engages of Environment) 3. สามารถแสดงความคิดเห็นในเชิงการวิพากษ์ (Critical Thinking) 4. สามารถบูรณาการการเรียนรู้ให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ (Learning Integration) 5. การนำเสนอสื่อต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด (State Standards) 6. เพิ่มความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสื่อสาร (Ability and Expertise) 7. เปลี่ยนกระบวนการสืบค้น ให้เป็นวิธีการเรียนรู้และการสอนของครู (Change the Search Process of Learning) 8. ใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ (Emphasizing Analytical Thinking Skills) 9. การจำลองสถานการณ์เพื่อให้เกิดทักษะ ในการรู้เท่าทันสื่อ (Simulation) 10. เป็นการส่งเสริมให้ผู้รับสื่อเกิดความเข้าใจและสร้างทักษะต่าง ๆ ในการรู้เท่าทันสื่อ (Understanding and Building Skills)

ในเว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.) เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า 1. ทำให้เข้าใจและวิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อ (Understand and Analyze) 2. สามารถหาประโยชน์และสร้างรายได้จากข่าวที่สำคัญ ๆ (Promote Benefits and Create Revenue) 3. สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่และสามารถตรวจสอบได้ (Learn new Things and can Check) 4. สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อ (Media Comment) 5. สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสื่อได้ (Create an Image) 6. สร้างผลิตภัณฑ์ให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจ (Successful Product) 7. สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมผ่านสื่อต่าง ๆ (Impact Analysis) 8. สามารถตีความจากเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ จากสื่อ (Interpret) 9. สามารถบอกความต้องการหรือความคิดเห็นที่มีต่อสื่อได้ (Needs or Opinions) 10. สามารถตรวจสอบข้อมูลจาก

แหล่งข้อมูลอื่น ๆ (Check Information) 11. การแสดงมุมมองในเชิงข้อเท็จจริงผ่านสื่อ (Perspective Display) 12. สามารถสำรวจความคิดเห็นผ่าน Tweet แหล่งข่าวและโฆษณาต่าง ๆ (Poll)

Williams (2018) เป็นนักเขียนและครูสอนภาษาอังกฤษ จบการศึกษาด้านศิลปศาสตร์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ดังนี้

1. ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถเรียนรู้และเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Appeal to Multiple Learning Styles)
2. สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน (Creates an Authentic Learning Experience)
3. สามารถเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Strengthens Critical-Thinking Skills) จากการใช้สื่อเชื่อมโยงระหว่างความคิดและแนวคิด
4. สอนให้รู้จักใช้สื่อ (Teaches Students to use Media) โดยการทำให้นักเรียนตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เรียนรู้วิธีการกำหนดคุณค่าของสื่อ และรู้วิธีการผลิตสื่อด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The Importance of Media Literacy Skills) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญในแง่ ที่จะช่วยให้บุคคลหรือผู้รู้เท่าทันสื่อนั้นเกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

– การเข้าถึงสื่อ (Access) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถเรียนรู้และเข้าถึงสื่อได้ตรงความต้องการด้วยวิธีการที่หลากหลายรู้จักการนำเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นการเปลี่ยนกระบวนการสืบค้นให้เป็นวิธีการเรียนรู้ยังช่วยให้ผู้รู้เท่าทันเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการ น่าเชื่อถือ ทำให้เกิดองค์ความรู้ในการเข้าถึงสื่อ

– การวิเคราะห์สื่อ (Analysis) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างกันจากบริบทของสื่อที่นำเสนอ หรือจากคำถามระหว่างผู้รับสื่อและผู้ผลิตสื่อ สามารถคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ บนพื้นฐานข้อมูล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและภาษา เพื่อวิเคราะห์เงื่อนไขที่มีในสื่อ ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถคิดวิเคราะห์หรือตัดสินใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อ รวมถึงสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นช่องทางหรือวิธีการในการเข้าถึงสื่อ และใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้มากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำในเนื้อหาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้เท่าทันสื่อสามารถฝึกฝนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและแนวคิดเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุดจากการรู้เท่าทันสื่อ

– การเข้าใจสื่อ (Understand) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถเข้าใจข้อมูลและสิ่งที่สื่อนำเสนอโดยการแปลความหมายและใช้ข้อมูลที่ได้รับอย่างถูกต้อง อาศัยประสบการณ์ มุมมอง และชีวิตที่ผ่านมาของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมของสื่อเพื่อช่วยให้ตนเองและผู้อื่นหลีกเลี่ยงจาก การถูกชักชวนจากสื่อที่ไม่สร้างสรรค์

– การประเมินสื่อ (Evaluate) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถระบุประเภทของสื่อและแปลความหมายจากสื่อต่าง ๆ ที่ได้จากการดู อ่าน ฟังเพื่อตัดสินใจว่าการนำเสนอสื่อที่เที่ยงตรงหรือไม่ โดยพิจารณา

จากวัตถุประสงค์ แนวคิด มุมมองและแหล่งที่มาของผู้ผลิตที่นำเสนอสื่อ ด้วยการตรวจสอบข้อมูลของสื่อว่ามีผลกระทบต่อความรู้สึก ศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณีอย่างไร

– การสร้างสรรค์สื่อ (Create) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์ด้วยเนื้อหา ตามบริบทที่หลากหลาย สามารถบูรณาการการเรียนรู้ให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือการจำลองสถานการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ และสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรง ในชีวิตประจำวัน หรือการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาพัฒนาในการผลิตสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยการกำหนดวิธีการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสาร และวิธีการเผยแพร่ในทางที่สร้างสรรค์ เพิ่มความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสื่อสาร

– การใช้สื่อ (Usage) ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งข้อมูลของสื่อ รู้จักใช้การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำทักษะการมีส่วนร่วมมาเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของชีวิต และสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ใช้เทคนิคและวิธีการป้องกันตนเอง จากการโน้มน้าวของสื่อด้วยการแปลความหมาย ประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และพัฒนาความสามารถของทักษะให้รู้เท่าทันสื่อ ช่วยให้หลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้อง ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ และการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีบนข้อกำหนดทางกฎหมายที่มีผลต่อการใช้สื่อ

2.3.3 ทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The Characteristics of Media Literacy Skills)

Reineck & Lublinski (2015) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลโครงการ Dw Akademie ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. มีความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) 2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis) 3. มีความสามารถในการสร้างสื่อ (Ability to Create Media) 4. มีพื้นฐานในการเข้าถึงสื่อ (Prerequisites for Accessing Media) 5. ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น (Aware of Liberty)

Erik Vu (2019) ผู้สร้างแอปพลิเคชันการศึกษาบนมือถือและบนเว็บไซต์ของ Quizlet (Nd) สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึง 8 ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (8 Characteristics of Media Literacy) ดังนี้ 1. มีทักษะการคิด (Thinking Skills) 2. เข้าใจส่วนประกอบของสื่อ (Components) 3. ตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลและสังคม (Awareness) 4. มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ (Strategies) 5. มีความเข้าใจผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต (Understanding) 6. เห็นคุณค่าของสื่อ (Appreciation) 7. พัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ (Development) 8. เข้าใจผลกระทบทางจริยธรรมและศีลธรรม (Ethics and Morals)

Bauer (2015) ศาสตราจารย์ภาควิชาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. ลักษณะนิสัยด้านการรับรู้ (Cognitive Habits) มี 3 องค์ประกอบ คือ การปกป้อง การเลือกและการตระหนัก ซึ่งจะต้องมีความเกี่ยวข้องกันในระบบการศึกษา 2. มีทักษะด้านการสื่อสารทางสังคม (Social Communication Habits) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น 3. ลักษณะนิสัยทางสังคม/การเมือง (Societal/Political Habits) คือ การใช้สื่อ

พูดในที่สาธารณะเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม 4. ลักษณะนิสัยทางเทคนิค (Technical Habits) คือรู้หลักการและหลักปฏิบัติของสื่อ

National Association for Media Literacy Education (Namele) (2015) สมาคมแห่งชาติ องค์กรเพื่อการศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อ ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) 2. ความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis) 3. ความสามารถในการประเมิน (Assessment) 4. ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ (Information Communication In Many Forms) 5. มีการใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย (Interdisciplinary) มาใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ

Newberry (2018) นักจิตวิทยา ผู้จัดการบริษัทพอร์ทโฟลิโอ (1982) รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. มีความคิดรวบยอด (Concept) 2. แยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ (Distinguish Truth and Falsehood) 3. มีความรู้ด้านสื่อ (Media Knowledge) 4. มีทัศนคติแบบเสรีนิยมและอนุรักษนิยม (Perspective Liberal and Conservative) 5. มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) 6. การคิดอย่างมีเหตุมีผล (Rational Thinking) 7. การไตร่ตรอง (Contemplation)

Castellanos (2007) จิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนด้านการรู้เท่าทันสื่อ กล่าวในการประชุมวิชาการ who เรื่องการสร้างความร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อสุขภาพ ความสำเร็จและพัฒนาการศึกษา เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ได้กล่าวถึงสามลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. การเข้าถึง (Access) คือการรับรู้ จดจำ หรือเข้าใจเนื้อหาของสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. การเข้าใจสื่อ (Understanding) คือความสามารถในการอ่านสื่อ การคิด หรือการตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อ เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอ และเข้าใจภาษาเฉพาะของสื่อแต่ละประเภท 3. การสร้าง (Create) คือการเรียนรู้เพื่อสร้างสื่อขึ้นมาด้วยความรู้ ความเข้าใจ อย่างสร้างสรรค์ และสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าสื่อได้อย่างชัดเจน

Hobbs (2008) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยโรดไอแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. เข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ (Understand Objective) 2. ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ในการเข้าถึงสื่อ (Skills, Beliefs, and Experience) 3. เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ (Format and Type) 4. เห็นคุณค่าและมีจรรยาบรรณการสร้างสรรคสื่อ (Values and Ethics) 5. สามารถรับรู้สื่อด้วยความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและกระบวนการทางประชาธิปไตย (Beliefs, Attitudes, Behaviors and Democratic Processes) 6. มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎระเบียบและข้อบังคับที่เป็นพื้นฐานในอุตสาหกรรมสื่อและเทคโนโลยี (Knowledge Culture Economic Political History and Rules) 7. การสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี (Reflect) 8. การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับข้อความมัลติมีเดีย (Analysis of Multimedia in Cultural Contexts) 9. ผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์ (Cooperation and Production)

Lee (2015) หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแบพติสต์ฮ่องกง ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. ความสามารถในการประมวลความคิด (Ability to Think) คือการมีทักษะการเชื่อมต่อ ทักษะการคิดแบบสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา ทักษะการคิดวิพากษ์ ทักษะการคิดทบทวน และทักษะการคิดเชิงบวก
2. ความสามารถในทางปฏิบัติ (Practical Ability) คือการมีทักษะการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ความสามารถในทางสังคม (Social Competence) คือการมีทักษะการสร้างเครือข่าย และความร่วมมือ การจัดการตนเอง การเป็นพลเมืองดิจิทัล และทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
4. การเข้าถึงสื่อ (Access to Media) คือการมีทักษะด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ กล่าวคือ การมีทักษะทางเทคนิคที่จำเป็นเพื่อที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคม ทักษะการค้นข้อมูล ทักษะการรวบรวมและจัดการ
5. การประเมินผล (Evaluation) คือการประเมินความเกี่ยวข้อง ความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อและสารสนเทศ
6. การทำความเข้าใจสื่อ (Understanding Media) คือการเห็นถึงผลกระทบของสื่อ และสารสนเทศต่อบุคคลและสังคม ยอมรับว่าสื่อมีอิทธิพลทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม
7. การใช้และการสร้างสื่อ (Use and Creation) ต้องใช้อย่างมีจรรยาบรรณ ตระหนักความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ส่วนการสร้างสื่อจำเป็นต้องมีทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการแก้ไขปัญหาแบบสร้างสรรค์ทักษะการสร้างความรู้ร่วมกัน มีการติดตามการทำงานขององค์กรสื่อ

Ding (2011) ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติในคณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรมและคณะกรรมการกลางด้านวัฒนธรรมและสื่อของเยอรมนี ได้กล่าวในบทความวิชาการ การรู้เท่าทันสื่อ ความทะเยอทะยานนโยบายและมาตรการ ในหัวข้อแนวคิดสำหรับการประเมินระดับความรู้ด้านสื่อ ในยุโรปถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. ความสามารถส่วนบุคคล (Individual Competences) หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลเพื่อการฝึกทักษะบางอย่าง เช่นความรู้ การควบคุม การเข้าถึง การวิเคราะห์การสื่อสาร และ การใช้สื่อเพื่อแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วย 2 มิติย่อย ได้แก่

- 1.1 ความสามารถของบุคคล (Personal Competences) ประกอบด้วย

- 1.1.1 ทักษะการใช้สื่อ (Use Skills) คือความสามารถในการเข้าถึงสื่อและทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่นการใช้สื่ออย่างเหมาะสม มีความคล่องแคล่ว มีทักษะทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

- 1.1.2 การเข้าใจสื่อ (Critical Understanding) คือ การตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อ เพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่สื่อนำเสนอ เช่น ความเข้าใจในเนื้อหาและบริบทของสื่อ ข้อบังคับของสื่อ และพฤติกรรมของผู้ใช้สื่อ

- 1.2 ความสามารถทางสังคม (Social Competences) คือความสามารถของบุคคลในการสื่อสารเช่นการมีส่วนร่วม การสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่สังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) เป็นระดับพื้นฐานเชิงบริบทที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อที่มีผลต่อบุคคลแต่ละคนและเชื่อมโยงกับสื่อต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติย่อย ได้แก่

2.1 ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ (Media Availability) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ

2.2 บริบทการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Context) ได้แก่ การศึกษาด้านสื่อนโยบายการรู้เท่าทันสื่อ กิจกรรมของภาคประชาสังคมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

Johnson (2015) ผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา องค์การมีเดียสมาร์ท ประเทศแคนาดา ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. มีจริยธรรมและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Ethics and Empathy) คือ การแบ่งปันเนื้อหาเกี่ยวกับผู้อื่นทักษะการเรียนรู้สังคมและอารมณ์

2. มีความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Privacy and Security) คือ การควบคุมการแบ่งปันเนื้อหาของตัวเอง ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และการสร้างข้อมูลส่วนตัวไว้ในอินเทอร์เน็ต

3. มีการตระหนักรู้ (Consumer Awareness) คือ การรู้และเข้าใจเงื่อนไขการให้บริการและนโยบายของสื่อ

4. สุขภาพทางดิจิทัล (Digital Health) คือ การเข้าใจผลกระทบด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ที่เกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในยุคดิจิทัลได้

5. การค้นหาและการตรวจสอบความถูกต้อง (Pursuit and Confirmation of Truth) หมายถึง การมีทักษะในการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงของสารสนเทศและใช้แหล่งที่มาที่เหมาะสม

6. การมีส่วนร่วมกับสังคม (Community Involvement) หมายถึง การทำให้เกิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคมของผู้ใช้สื่อ เป็นสมาชิกของชุมชนหรือพลเมืองที่การเข้าใจช่องทางที่จะแสดงความคิดเห็นและมีเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะรวมถึงการณรงค์และเคลื่อนไหวในกิจกรรมต่าง ๆ

7. การสร้างและการพัฒนาดิจิทัล (Creating and Adjusting Content) คือ การเข้าใจเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิของผู้ใช้สื่อ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีในเครือข่ายรวมถึงการสร้างความร่วมมือของสื่อสารสนเทศ

กล่าวโดยสรุป จากทัศนะของ Reineck & Lublinski (2015) Erik Vu (2019) Bauer (2015) National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015) Newberry (2018) Castellanos (2007) Hobbs (2008) Lee (2015) Ding (2011) and Johnson (2015) ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ลักษณะทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ คือ การรับรู้ จดจำ เข้าใจเนื้อหา วัตถุประสงค์ของสื่อ โดยการอ่าน การคิด การตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อ

- ความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ ใช้กลยุทธ์ในการคิดรวบยอด แยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ ใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดอย่างมีเหตุมีผลในการไตร่ตรองบนพื้นฐานของความรู้ด้านสื่อ เข้าใจส่วนประกอบของสื่อในการวิเคราะห์ เข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคล สังคม วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในทางจริยธรรมและศีลธรรม

- ความสามารถในการประเมินสื่อ การประเมินสื่อ หมายถึง การประเมินความเกี่ยวข้อง ความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อและสารสนเทศ รวมถึงการตั้งคำถามว่าในบริบทสังคมและวัฒนธรรม อำนาจทางการเมือง ความเป็นเจ้าของ แนวปฏิบัติวิชาชีพ กฎระเบียบ และเทคโนโลยี รวมถึงการแสวงหาและการยืนยันความจริง เพื่อยืนยันความจริงของสื่อและแหล่งที่มาให้เหมาะสม มีความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ในการควบคุม การแบ่งปันเนื้อหาของตัวเอง การป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และการสร้างข้อมูลส่วนตัวไว้ในอินเทอร์เน็ต

- ความสามารถในการสร้างสื่อ คือการใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎระเบียบ และข้อบังคับเป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีด้านสื่อ การกำหนดรูปแบบการรับรู้สื่อด้วย ความเชื่อ ทศนคติ พฤติกรรม โดยใช้กระบวนการทางประชาธิปไตยและจรรยาบรรณในการสร้างสื่อ ผู้เขียนหรือผู้สร้างต้องระบุดูวัตถุประสงค์ ทศนคติ ข้อคิดเห็น ของการนำเสนอสื่อ ตระหนักถึงการใช้ภาษา เสียง ภาพ หรือสัญลักษณ์ในการสร้างสื่อหรือการสื่อสาร เข้าใจบริบท ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในการผลิตสื่อ เนื้อหาของสื่อควรอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง และประสบการณ์ชีวิต ใช้เทคนิคและหลักการในการสร้างสื่อ

- ความสามารถในการใช้สื่อ คือ การใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพและสังคม การใช้ประโยชน์จากสื่อ เพื่อการเรียนรู้ ความบันเทิง สร้างความสัมพันธ์ และใช้เป็นหลักการในการสนทนาประจำวัน และเพื่อใช้ประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วม กิจกรรมกับชุมชนทำให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคมเชิงบวก ชี้ให้เห็นและเข้าใจสิทธิสมาชิกชุมชน และพลเมือง การส่งเสริมสิทธิพลเมือง การใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนา ได้แก่ การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้รับสาร ความรู้ความเข้าใจ

2.3.4 ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Guidelines for Developing Media Literacy Skills)

Jeane (2018) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่าการรู้เท่าทันสื่อจะช่วยเพิ่มทักษะความเป็นผู้นำให้กับผู้รู้เท่าทันสื่อดังนี้ 1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content) 2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy) 3. ประเมิน ข้อมูล ที่ เกี่ยว ข้อง (Assess Relevant Information) 4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances) 5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing)

Weiß and Bader (2010) Weiß เป็นผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาด้านการพัฒนาโรงเรียนในหน่วยงานของรัฐ และ Bader เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลและเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยแฟรงค์เฟิร์ต ประเทศเยอรมนี ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ว่า 1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge And Media Development) เพื่อการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน 2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning) เพื่อให้ครูรู้เท่าทันการใช้สื่อของนักเรียนในปัจจุบัน

3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report) หลังจากการฝึกอบรมการรู้เท่าทันสื่อ 4. สร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude) ต่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และการใช้สื่อใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้

Pitts (2017) เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ Rockefeller Archive Center, กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า การตรวจสอบข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ (News Checking) สามารถเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Writing Thoughts about the Facts of a Message) โดยการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (Participation Comment) เพื่อเสริมสร้างทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ ในฐานะพลเมืองของโลกโดยใช้คำถาม ดังนี้ 1. คุณได้รับบทความหรือข่าวสารอย่างไร (How did you get the Article) 2. คุณคิดเห็นอย่างไรเมื่อได้เห็นข้อมูลข่าวสาร (What was your Response when you saw it) 3. ใครจะได้ประโยชน์ (Who Benefits) 4. คุณตรวจสอบทัศนคติด้านลบของคุณหรือยัง (Have you Checked your Bias) 5. คุณเคยตรวจสอบกับผู้อื่นหรือไม่ (Have you Checked with others)

ในเว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015) เป็นเว็บไซต์ด้านสื่อการสอนดำเนินงานมากกว่า 40 ปี ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า การช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อด้วยความรู้ที่ถูกต้อง ควรจะสอนผู้เรียนให้รู้จักการวิเคราะห์ข้อความจากสื่อ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและค้นหาแนวคิด โดยมี 3 กิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังนี้

1. การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages) ข้อความและเนื้อหาของสื่อสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้าง ผู้เรียนต้องสามารถวิเคราะห์ส่วนประกอบต่าง ๆ และสถานการณ์ที่เกิดระหว่างการสื่อสาร ตัวอย่างเช่น 1. ใครเป็นคนสร้างข้อความและผู้ส่งข้อความ 2. ชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ในข้อความ 3. เนื้อหาในข้อความกล่าวถึงอะไร 4. ใครคือกลุ่มเป้าหมายที่สื่อต้องการสื่อสาร 5. ข้อความถูกส่งเมื่อใด ที่ไหน และมีผลกระทบอย่างไร

2. การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives) คือการให้ผู้เรียนระบุมุมมองหรือความคิดเห็นในสื่อโดยถามคำถาม ตัวอย่างเช่น 1. ใครเป็นผู้สร้างข้อความนี้และเพราะเหตุใด 2. ใครไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้และเพราะ 3. ใครมีความคิดเห็นอย่างไรกับสถานการณ์ในข้อความ 4. ความสำคัญและมุมมองในข้อความคืออะไร

3. การตรวจหาอคติ (Detecting Bias) คือการแสดงความคิดเห็นในแบบอคติเกี่ยวกับข้อความ ในสื่อที่ไม่เป็นธรรม มีความลำเอียงสะท้อนความรู้สึกที่ไม่ดี หรือการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนรับรู้อคติโดยการตั้งคำถาม ตัวอย่างเช่น 1. เป็นภาษาที่รุนแรงหรือไม่ เพราะอะไร 2. ข้อความดังกล่าวแสดงอารมณ์มากกว่าเหตุผลหรือไม่ 3. ข้อมูลทั่วไปในข้อความเข้าใจหรือไม่ 4. ข้อความมีมุมมองด้านเดียวหรือไม่ 5. ข้อความถูกต้องหรือไม่

Baker (2017) เป็นผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาด้านการศึกษาระดับประเทศ และผู้ดูแล www.frankwbaker.com จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ รัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy

Skills) ไว้ว่า 1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามอย่างมี
 วิจารณญาณ (Conceptual Education and Questioning)

2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study) เช่น ข่าว โฆษณาโทรทัศน์ ภาพยนตร์
 นิตยสาร หนังสือ เว็บไซต์ ฯลฯ เพื่อมาวิเคราะห์หรือวิพากษ์สิ่งที่ได้อ่าน ได้ฟัง และได้เห็นอย่างมี
 วิจารณญาณ

3. การดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos) ที่สอนการรู้เท่า
 ทันสื่อเพื่อศึกษาขั้นตอน การผลิตสื่อ และศึกษาปัญหาของสื่อ รวมถึงปัจจัยที่สำคัญการใช้ทรัพยากร
 ให้คุ้มค่าเพื่อเข้าใจวิธีการทำงานของสื่อ

4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media) ที่มีผู้สอนมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะแนะนำให้
 ผู้รับสื่อให้รู้จักการวิเคราะห์และการสร้างสื่อ เป็นการสร้างแนวคิดให้ผู้รับสื่อมองสื่อในรูปแบบใหม่ ๆ

5. การศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods) ได้แก่ ระเบียบกฎเกณฑ์
 ความคิดเห็น การโฆษณาชวนเชื่อ การวางแผน ก่อนเริ่มต้นก็ควร จะอ่านเนื้อหาให้มากที่สุดเท่าที่จะ
 ทำได้เพื่อความเข้าใจอย่างท่องแท้

Briggs (n.d.) บรรณาธิการข่าวและนักเขียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ในเว็บไซต์
<https://Island-of-Reil.Squarespace.Com> ในกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ได้กล่าวถึงแนว
 ทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า
 เป็นเครื่องมือที่ช่วยครูพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ด้านสื่อและพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของการ
 สื่อสารให้มีความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อ ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)
 โดยให้นักเรียนวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงของข่าวสารที่มีในสื่อ

2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources) โดยให้
 นักเรียนค้นคว้าข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language) โดยให้นักเรียน
 วิเคราะห์ความแตกต่างของเสียงและภาษาที่มีในสื่อ

4. ตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures) โดยให้
 นักเรียนฝึกการวิเคราะห์ แยกแยะ ลักษณะตัวเลขและรูปภาพ ที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลที่กำหนดให้ เพื่อหา
 ความสัมพันธ์ของตัวเลขและรูปภาพ

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the
 Brain) โดยนักเรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาพที่มีในสื่อ

6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills) โดยให้นักเรียนนำเอา
 สื่อที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน และร่วมสนทนาเกี่ยวกับความรู้ร่วมกัน

7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias) โดยให้นักเรียนแยกแยะข้อเท็จจริง พร้อมแสดง
 ความคิดเห็นที่มีต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ในลักษณะความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves) โดยให้ความรู้ด้านสื่อ แล้ว
 ให้นักเรียนสร้างสื่อที่ตนเองสนใจ โดยกำหนดรูปแบบของสื่อที่สร้างสรรค์

9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information) โดยให้นักเรียนรู้วิธีการคัดกรอง การเลือกใช้ และการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ

10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain) โดยฝึกนักเรียนให้สมองในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาพที่มีในสื่อ พร้อมอภิปรายข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงกัน

ในเว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.) เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสาร ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ดัง

1. การปิดโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ (Break down Television) ตัวอย่างเช่น ครูแสดงคลิปข่าวแต่ปิดเสียงแล้วตั้งคำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าเกิดอะไรขึ้นบนหน้าจอ

2. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือการทวีตข้อความ (Anytime, Someone Does a Press Conference or a Tweet)

3. การใช้แหล่งข่าวที่มากขึ้น (Use More Than News Source) การได้รับข้อมูลข่าวสารจากการอ่าน ฟัง ดู หรือสืบค้นจากแหล่งข่าวที่ได้รับการยอมรับ ไม่สามารถสรุปได้ว่าข่าวที่ได้รับเป็นจริงเสมอไป ควรตรวจสอบข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้ว่าเป็นความจริงมากที่สุด

4. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you don't Know, Look into them) เมื่อเราไม่ทราบแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร เราสามารถตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลข่าวสาร เช่น E-mail สถานที่ทำงาน หรือ Google

5. การรู้เท่าทันเกี่ยวกับข่าวลวง (Get the Truth about Hoaxes) โดยสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวจากเว็บไซต์ เช่น Snopes, Breakthechain.lrg, Scambusters.org และอื่น ๆ โดยค้นหาจาก Google

6. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News) โดยสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวจากเว็บไซต์ เช่น News trust, Fair spin หรือถามเพื่อนทางออนไลน์

7. การระมัดระวังกับสิ่งที่นักการเมืองพูด (Be Extra Careful with Things Politicians say) โดยมีการตรวจสอบข้อมูลของนักการเมืองหลังจากการพูดปราศรัยหรือพูดในที่สาธารณะต่าง ๆ หรือมีการอภิปรายข่าวไว้ในเว็บไซต์

8. การมีส่วนเกี่ยวข้องในข่าวที่สำคัญ (If no One Else is Covering the Important News in Your Locality, Do it your Self) เราสามารถแสดงความคิดเห็นในข่าวที่สำคัญต่าง ๆ ได้โดยการใช้เครื่องมือของเราเองได้

9. การหยุดพักจากสื่อ (Sometimes, Take a Break from Media) เพื่อให้สมองได้ผ่อนคลายจากโลกโซเชียล เพราะโลกโซเชียลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

Kellner & Share (2007) Kellner ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา นักทฤษฎียุคแรกในสาขาการรู้เท่าทันสื่อ Share เป็นที่ปรึกษา คณะหลักสูตรการศึกษาครูของ UCLA ทำการวิจัยและการฝึกฝนโดยมุ่งเน้นการสอนความรู้ด้านสื่อ

มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. มีกระบวนการการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Process of Accessing Media Literacy) โดยการเผยแพร่ความรู้การรู้เท่าทันสื่อผ่าน เพลง วิดีโอ อินเทอร์เน็ต โฆษณา ฯลฯ
2. วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy) การให้แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้การรู้เท่าทันสื่อและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy) โดยสนับสนุนให้ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมตั้งคำถามให้นักเรียนจากการอ่าน ดูจากภาพ หรือการฟังเสียง และพิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูล
4. การส่งเสริม สนับสนุน และการวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis) ตัวอย่างเช่น ผู้สอนสามารถให้นักเรียนพิจารณาคำถามดังนี้ 1. ใครเป็นผู้นำเสนอข้อความ (Who) 2. เขามีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจอย่างไร (Purpose or Motivation) 3. การใช้ภาษาและการสื่อสารแบบใด (Language and Communication) 4. ข้อความนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่ออะไร (For What) 5. สื่อและภาษาที่ใช้ (Media and Language Used) 6. ใช้ประโยชน์ได้อย่างไร (Benefits) 7. กลยุทธ์ในการสื่อสารคืออะไร (Communication Strategy)

ในเว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative (n.d.) เครือข่ายออนไลน์ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อเรียนรู้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ของศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ Center for Media Literacy ไว้ดังนี้

1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed) โดยยึดหลักว่าใครเป็นผู้สร้างข้อความและข้อความส่งผลอย่างไร
2. ใช้หลักภาษาและข้อกำหนดในการสร้างข้อความ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules) เช่น ใช้ภาษาในการพาดหัวข้อความเพื่อความน่าสนใจ
3. ผู้รับสื่อตีความจากข้อความของสื่อต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently) ผู้รับสื่อจะตีความจากข้อความของสื่อ โดยอาศัยประสบการณ์ชีวิตอายุ เพศ การศึกษาและการเลี้ยงดูที่ต่างกัน การตีความจากข้อความของสื่อก็จะไม่เหมือนกัน
4. ค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View) ข้อความต่าง ๆ ของสื่อผู้สร้างจะให้ข้อมูล วัตถุประสงค์ แหล่งที่มา และประโยชน์ ไว้ในข้อความของสื่อ โดยผู้สร้างสื่อจะแฝงข้อคิด ค่านิยม มุมมองให้ผู้รับสื่อได้เข้าใจโดยสอดแทรกไว้ในสื่อ
5. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power) สื่อมีการพัฒนาให้เป็นธุรกิจในการสร้างกำไรหรือรายได้ โดยมีการใช้พื้นที่หน้าเว็บไซต์ด้วยการโฆษณา สินค้า หรือข้อความ เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้รับสื่อซื้อสินค้าและบริการ

Lynch (2018) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและคณิตศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเยนีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะ

การรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) 6 วิธีโดยบูรณาการความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อดังนี้

1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media) คือการสอนให้นักเรียนรู้จักแนวทางการประเมินสื่อ โดยสามารถวิเคราะห์บอกรายละเอียดของสื่อได้ เช่น แหล่งที่มาของสื่อ ใครเป็นผู้สร้างสื่อ กลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงสื่อและการนำทัศนคติมาประกอบกับแหล่งที่มา เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งที่ประเมิน

2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases) คือการให้นักเรียนหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัลของสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น ครูให้แหล่งของสื่อที่เชื่อถือแก่นักเรียน โดยให้นักเรียนประเมินเว็บไซต์และแหล่งข้อมูลดิจิทัล อาทิ แหล่งที่มาของสื่อ ใครเป็นผู้สร้างสื่อ กลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงสื่อโดยค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในประเมิน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources) คือการอภิปรายเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างของแหล่งที่มาของสื่อ

4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters) โดยการสอนให้นักเรียนสามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ได้เห็นหรืออ่านจากสื่อ

5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements) คือการให้นักเรียนตรวจสอบและระบุเงื่อนไขของโฆษณาว่ามีโฆษณาใดที่มีการพยายามขายสินค้าหรือมีข้อตกลง รวมถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวให้ซื้อผลิตภัณฑ์

6. การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media) คือการให้นักเรียนสร้างสื่อ โดยการนำเสนอวิดีโอหรือเว็บไซต์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับชั้นเรียนของนักเรียน

กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Guidelines for Developing Media Literacy Skills) จากทัศนะของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

– การศึกษาแนวคิด วิธีการทำงานและตัวอย่างของสื่ออย่างหลากหลาย เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิตสื่อ การใช้สื่อ และปัญหาที่เกิดขึ้นของสื่อ เพื่อเข้าใจแนวคิด วิธีการทำงานของสื่อ และวิธีสร้างข้อความในสื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และเทคนิคเฉพาะของสื่อจากแหล่งข่าว โฆษณาโทรทัศน์ ภาพยนตร์ นิตยสาร หนังสือ เว็บไซต์

– การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญจะแนะนำให้ผู้เรียนให้รู้จักการวิเคราะห์และการสร้างสื่อเป็นการสร้างแนวคิดให้ผู้เรียนมองสื่อในรูปแบบใหม่ ๆ

– การฝึกการแยกแยะข้อความในสื่อ เพื่อวิเคราะห์หาส่วนประกอบและสถานการณ์ที่เกิดของสื่อ ดังนี้ 1) ผู้สร้างและผู้ส่งข้อความสื่อ 2) ชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ของสื่อ 3) เนื้อหาของสื่อ กล่าวถึงอะไร 4) กลุ่มเป้าหมายของสื่อ 5) สื่อถูกเผยแพร่ถูกส่งเมื่อใดและมีผลกระทบอย่างไร

– การฝึกวิเคราะห์มุมมองหรือการแสดงความคิดเห็นในสื่อ โดยการระดมมุมมองและความคิดเห็นในสื่อ ด้วยคำถามดังนี้ 1) ผู้สร้างข้อความนี้เป็นใคร 2) เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้เพราะเหตุใด 3) มีความคิดเห็นอย่างไรกับสถานการณ์ในข้อความ 4) ความสำคัญและมุมมองในข้อความคืออะไร 5) ใช้ประโยชน์ได้อย่างไร 6) กลยุทธ์ในการสื่อสารคืออะไร

– การฝึกการตรวจหาการแอบแฝงอคติ โดยการแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนความรู้สึก ด้านที่ไม่ดี มีความลำเอียง หรือการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องของสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้อคติโดยการตั้งคำถามดังนี้ 1) เป็นภาษาที่รุนแรงหรือไม่มีเพราะอะไร 2) เนื้อหาสะท้อนอารมณ์มากกว่าเหตุผลหรือไม่ 3) เนื้อหาในสื่อทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปหรือไม่ 4) เนื้อหามีมุมมองด้านเดียวหรือมีข้อจำกัดหรือไม่ 5) เนื้อหาของสื่อมีตรรกะที่แสดงเหตุผลหรือความคิดที่คลุมเครือหรือผิดเพี้ยนหรือไม่

– การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร เพื่อการวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงของข่าวสารที่มีในสื่อ โดยการออกแบบหนังสือพิมพ์ของตัวเองที่มีทั้งข่าวจริงหรือข่าวปลอมหรือทั้งสองอย่างรวมกันและสามารถระบุได้ว่าข่าวนั้นเป็นข่าวจริงหรือข่าวปลอม

– การประเมินสื่อ เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักแนวทางการประเมินสื่อ โดยสามารถบอกรายละเอียดของสื่อได้ เช่น แหล่งที่มาของสื่อ ใครเป็นผู้สร้างสื่อ กลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงสื่อ และการนำทัศนคติมาประกอบกับแหล่งที่มา เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งที่จะประเมินการประเมินเสียงและภาษา เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักแนวทางการประเมินสื่อ เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างของเสียงและภาษาที่มีในสื่อ เพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นนักเขียนและผู้พูดที่ดี รู้จักการใช้ภาษาทางการสื่อสารที่เหมาะสม

– การฝึกตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ เป็นการให้นักเรียนฝึกการวิเคราะห์แยกแยะลักษณะตัวเลขและรูปภาพที่แฝงอยู่ในสื่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิต่อการรับรู้และการตัดสินใจในการแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสาร

– การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง เป็นการฝึกให้นักเรียนใช้สมองในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาพที่มีในสื่อ เพื่ออภิปรายข้อเท็จจริง และสามารถแยกแยะข้อความที่มีความคล้ายคลึงกันที่มักเห็นในสื่อออนไลน์ โทททัศน์ สิ่งพิมพ์หรือตามโฆษณาต่าง ๆ

– การพัฒนาทักษะมีลติมีเดีย คือการให้นักเรียนนำเอาสื่อหลาย ๆ สื่อมาใช้ร่วมกัน เรียกว่าการใช้สื่อประสม เพื่อให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการใช้สื่อประสม และส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การนำรูปภาพ เทป แผ่นโปรงใสหรือภาพนิ่ง เสียง ข้อความและภาพเคลื่อนไหวมาสร้างสื่อที่สร้างสรรค์

– การดูแลรักษาข้อมูล คือการให้นักเรียนรู้วิธีการคัดกรองข้อมูล เลือกใช้ และการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารที่ตนค้นพบกับคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน

– การใช้แหล่งข่าวที่มากขึ้น โดยการอ่าน ฟัง ดู หรือสืบค้นจากแหล่งข่าวที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้และเป็นความจริงมากที่สุด

– การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล เพื่อฝึกตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารกรณีที่ไม่รู้จักแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร สามารถดูจากองค์ประกอบของข้อมูล อาทิเช่น ใครเป็นเจ้าของเว็บไซต์ ตรวจสอบที่อยู่จาก E-mail ตรวจสอบชื่อ ที่อยู่ สถานที่ทำงาน รวมถึงความสนใจของบุคคลสามารถตรวจสอบได้จาก Google

– การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว เป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว โดยการสืบค้นจากเว็บไซต์ สอบถามเพื่อนทางออนไลน์ สอบถามจากผู้ติดตามข่าวสาร หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะ

– เมื่อสื่อมีนัยทางสังคมและการเมือง ดังนั้นจึงควรมีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยต้องมีการตรวจสอบข้อมูลของนักการเมืองหลังจากที่ได้ยินได้ฟัง คำพูดของนักการเมือง เพราะการเมืองมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

– การสร้างกระบวนการการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ โดยศึกษาหาความรู้การรู้เท่าทันสื่อให้ทั่วถึง เช่น เพลง วิดีโอ อินเทอร์เน็ต โฆษณาฯ โดยให้เข้ากับวัฒนธรรมและความนิยมชมชอบของสังคมนั้น ๆ

– การสร้างวิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ เป็นการให้กำหนดรูปแบบแนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ การรู้เท่าทันสื่อและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยให้นักเรียนเข้าใจว่าสื่อจะถูกนำไปใช้อย่างไร ด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีวิธีการเข้าถึงข้อมูลที่มีประโยชน์ โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลในหลายรูปแบบ และการประเมินค่า ตามบริบทของสื่อ

– การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ โดยการสนับสนุนให้ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตั้งคำถามให้นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่สื่อความหมายด้วยการอ่านดูจากภาพ หรือการฟังเสียงและพิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูลจากตามบริบทที่เหมาะสม

– การใช้ภาษาและข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ เป็นการฝึกการใช้ภาษาที่สร้างสรรค์โดยคำนึงถึงข้อกำหนดในการสร้างสื่อ เพราะสื่อมีรูปแบบและภาษาที่แตกต่างกัน อาทิเช่น เสียงดนตรีที่ให้ความรู้สึกที่น่ากลัวจะช่วยเพิ่มความหวาดกลัว ภาพถ่ายในระยะใกล้จะสื่อถึงความใกล้ชิด การพาดหัวข่าวใหญ่ทำให้ข่าวนั้นเป็นที่น่าสนใจ เป็นต้น

– การตีความจากข้อความของสื่อ ผู้รับสื่อมีบทบาทในการตีความจากข้อความของสื่อ โดยแต่ละคนมีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่เหมือนกัน มีอายุ เพศ การศึกษาและการเลี้ยงดูที่ต่างกันการตีความจากข้อความของสื่อก็จะไม่เหมือนกัน

– การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ ผู้สร้างสื่อต้องระบุข้อมูลให้ทราบว่า ใครเป็นผู้สร้าง มีวัตถุประสงค์อะไร อายุ เพศหรือเชื้อชาติที่เหมาะสมกับผู้รับสื่อ อาจแฝงค่านิยมหรือมุมมองของผู้สร้างสื่อที่จะสื่อสารให้ผู้รับสื่อได้เข้าใจโดยสอดแทรกไว้ในสื่อที่จะเผยแพร่

– การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ สื่อสามารถพัฒนาให้เป็นธุรกิจในการสร้างกำไรหรือรายได้ ผู้เรียนสามารถใช้พื้นที่ในการสร้างสื่อเป็นแหล่งโฆษณาข่าวสารเพื่อให้ได้กำไรและการยอมรับในเนื้อหาของสื่อ โดยการใช้อินเทอร์เน็ตในการนำเสนอและเผยแพร่

– การสร้างความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ กับนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและยกระดับคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

– การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและทักษะการใช้สื่อของครู เป็นการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ แบบผสมผสานเพื่อให้ครูคุ้นเคยและรู้เท่าทันสื่อการใช้สื่อของนักเรียน

– จัดทำรายงานการประเมินตนเอง โดยทำการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลในการประเมินตนเอง มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หลังการฝึกอบรมในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ

– การสร้างทัศนคติที่ดี เพื่อการปลูกฝังความคิดในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และการใช้สื่อใหม่ ๆ ในการสอนของครู

– การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล เป็นการให้นักเรียนหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัลของสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ โดยการสอนให้นักเรียนสามารถประเมินเว็บไซต์ และแหล่งข้อมูลดิจิทัล เช่น แหล่งที่มาของสื่อ ใครเป็นผู้สร้างสื่อ กลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงสื่อโดยค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในประเมิน

– การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ เป็นการอภิปรายเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างของแหล่งที่มาของสื่อ

– การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อ คือการชี้ให้เห็นตัวอย่างของสื่อที่ทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสื่อโดยการสอนให้นักเรียนสามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ได้เห็นหรืออ่านจากสื่อ เมื่อเขาตระหนักว่านิตยสารมีการเปลี่ยนแปลงจะสามารถสร้างความแตกต่างด้วยวิธีการที่เขารับรู้ด้วยตนเอง

– การตรวจสอบความจริงในโฆษณา โดยการให้นักเรียนตรวจสอบและระบุเงื่อนไขของโฆษณาว่ามีโฆษณาใดที่มีการพยายามขายสินค้าหรือมีข้อตกลง รวมถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการโฆษณา เพื่อโน้มน้าวให้ซื้อผลิตภัณฑ์

2.3.5 ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills)

Roscorla (2020) บรรณาธิการบริหาร CDE ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) 10 ขั้นตอนในการเสริมสร้างความรู้ดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อเว็บไซต์ของ Govtech.Com ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและเสนองบประมาณในการดำเนินงาน (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)

ขั้นตอนที่ 2 สนับสนุนเครือข่ายหลักสูตรการเรียนรู้ระดับชาติ (Support a National Network of Summer Learning Programs)

ขั้นตอนที่ 3 สร้างคณะเยาวชนชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Create a Digital and Media Literacy Youth Corps)

การพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษาของครู (Develop Partnerships for Teacher Education)

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Build Interdisciplinary Bridges in Higher Education)

ขั้นตอนที่ 5 สร้างความคิดริเริ่ม (Create District Level Initiatives)

ขั้นตอนที่ 6 ร่วมมือกับบริษัทสื่อและเทคโนโลยี (Partner With Media and Technology Companies)

วิจัยและประเมิน (Research and Assess)

ขั้นตอนที่ 7 พัฒนามาตรการการนำเสนอสื่อและการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy)

มีส่วนร่วมกับผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Engage Parents, Stakeholders)

ขั้นตอนที่ 8 การเริ่มโครงการด้านการศึกษาเพื่อความบันเทิง (Start an Entertainment Education Initiative)

ขั้นตอนที่ 9 จัดการแข่งขันประกาศต่อสาธารณะชน (Host a Statewide, Youth-Produced Public Service Announcement Competition)

ขั้นตอนที่ 10 สนับสนุนการประชุมประจำปีและการแข่งขันแสดงผลงานนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)

ในเว็บไซต์ของ Center for Media Literacy (CML) (n.d.). ศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ (CML) ด้านการศึกษาเป็นองค์กรที่ให้ความเป็นผู้นำการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพและแหล่งข้อมูลทางการศึกษา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) 3 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จไว้ว่า

“การรู้เท่าทันสื่อ” เป็นคำที่รวมเอาสามแนวทางที่สัมพันธ์กันซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของสื่อสำหรับประชาชนทุกวัย

1. การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลหรือการจัดการ "สิ่งที่เป็นประโยชน์" ของสื่อ (Becoming Aware of The Importance of Balancing or Managing)

2. การสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ (Teaching Specific Skills of Critical Viewing) ควรเรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์และตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่ในกรอบหรือหลักการ โดยทักษะในการดูอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งที่เรียนรู้

3. การวิเคราะห์สังคมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Social, Political and Economic Analysis - Goes behind the Frame) เพื่อให้ทราบว่าจุดประสงค์และผลกระทบของสื่อในวัฒนธรรม การจัดการกับปัญหา

Thoman (1991) ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อและผู้บริหาร CML ศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ ลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) ในการประชุมของยูเนสโกเมื่อปี ค.ศ. 1991 ถึง 4 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จในการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า

1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of curriculum guidelines or "frameworks") โดยหน่วยงานทางการศึกษาในระดับชาติ เป็นผู้กำหนดหลักสูตรพัฒนาการเผยแพร่และการฝึกอบรมหลักสูตรทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

2. โครงการฝึกอบรมครูในระดับมหาวิทยาลัย (Teacher Training Programs at the University Level) เพื่อเตรียมครูสำหรับการรู้เท่าทันสื่อ

3. การสนับสนุนครู (Teacher Support) เป็นโอกาสทางการศึกษาในการให้บริการสถาบันการศึกษา โดยเผยแพร่วารสารวิชาชีพและกำหนดหนังสือรับรองและมาตรฐานสำหรับการสอน ให้ครูได้พัฒนาเพื่อเกิดความเชี่ยวชาญ โดยครูสามารถเลือกการตอบรับการพัฒนาในระดับพื้นฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

4. แหล่งข้อมูลทางการศึกษาสำหรับการสอน (Educational Resources for Teaching) ทดสอบนำร่องการจัดพิมพ์และการประเมินตำรา แผนการสอน เอกสาร กิจกรรม วิดีโอและสื่ออื่น ๆ ไปสเตอร์หนังสือเสริม ฯลฯ ที่จำเป็นสำหรับการสอน

ในเว็บไซต์ของ Media Smarts (n.d.) Media Smarts เป็นองค์กรการกุศลในการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อ ประเทศแคนาดา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. การใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่สอน (Exploit “Teachable Moments”) เพื่อให้ นักเรียนใช้เวลาว่างเพื่อหาความรู้จากดู เล่น และฟัง
2. การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อ (Give Students a Chance to Create Media, not just analyze it)
3. จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการรู้เท่าทันสื่อจะต้องยึดหลักการอยู่เสมอ (Start and End with the Key Concepts)
4. การสร้างความตระหนักให้เด็กและผู้ใหญ่ (Recognize That Kids-and Adults-Enjoy Media) ทำให้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินกับสื่อ โดยใช้วิธีการแบบเชิงบวกในการศึกษาสื่อ การสอนเด็ก ๆ ให้รู้ว่าการวิจารณ์ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับการวิพากษ์วิจารณ์ โดยพูดคุยเกี่ยวกับ ปัญหาที่เป็นปัญหาในสื่อที่เราชื่นชอบได้
5. การสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย (Teach about Media, Not Just with Media) การใช้สื่อในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยทุกครั้งที่ใช้สื่อในห้องเรียนให้มองหาโอกาสในการศึกษาเกี่ยวกับสื่อ
6. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับใช้คำถามโดยไม่ใช่การเรียนรู้ที่เป็นคำตอบ (Make Media Education about Asking Questions, not Learning Answers) ควรให้เวลานักเรียนหาข้อสรุปด้วยตนเอง
7. การสร้างการรับรู้ (Fight the Perception That “It Doesn’t Matter”) เพื่อให้ นักเรียนสร้างสื่อได้แม้ว่าการสร้างสื่อจะไม่ได้วางแผนไว้ ตัวอย่างเช่น การวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงการ โน้มน้าวใจว่าการบริโภคสื่อสามารถส่งผลกระทบต่อวิธีที่เรามองเห็นผู้อื่นและการมองเห็นตัวเอง
8. การประเมินผลงานการรู้เท่าทันสื่อ (Assess and Evaluate Media Literacy Work) เป็นการประเมินอย่างเป็นทางการและการประเมินผลงานการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจข้อมูลเชิงลึกและทักษะของนักเรียน
9. การให้นักเรียนนำสื่อของตนเองมาแสดง (Let Students Bring Their Own Media to the Table) เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ
10. การติดตามแนวโน้มและพัฒนาการของสื่ออยู่เสมอ (Keep Up-To-Date with Media Trends and Developments) คือการสอนการรู้เท่าทันสื่อที่จะช่วยให้เด็ก ๆ ได้ดู เล่น อ่าน ทดลองและฟัง โดยไม่ต้องพูดถึงสิ่งที่พวกเขากำลังทำทางออนไลน์

Stansbury (2010) บรรณาธิการ eSchool News เป็นบริษัทโซลูชันการตลาดที่ ให้บริการด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการศึกษา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทัน สื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) สิบขั้นตอนเพื่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดย การสนับสนุนโครงการริเริ่มด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อระดับชุมชน (Support Community-Level Digital and Media Literacy Initiatives) ไว้ว่า

1. จัดทำแผนที่ทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่และเสนองบประมาณช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของชุมชน และความสามารถด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ
2. สนับสนุนเครือข่ายโปรแกรมการเรียนรู้ระดับชาติ (Support a National Network of Summer Learning Programs) เพื่อบูรณาการการศึกษาด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อเข้ากับโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนในสังกัด
3. สนับสนุนกลุ่มเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Support a Digital and Media Literacy Youth Corps to Bring) เพื่อนำทักษะด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อไปสู่ชุมชนที่ด้อยโอกาสและกลุ่มประชากรพิเศษผ่านห้องสมุดสาธารณะพิพิธภัณฑ์และศูนย์ชุมชนอื่น ๆ
การพัฒนาความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาครู (Develop Partnerships to Address Teacher Education)
4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Support Interdisciplinary Bridge-Building in Higher Education) เพื่อบูรณาการการศึกษาดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อเข้ากับโครงการเตรียมความพร้อมของครู
5. สร้างความคิดริเริ่มระดับเขตที่สนับสนุนการรู้ดิจิทัลและสื่อ (Create District - Level Initiatives that Support Digital and Media Literacy) ในการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายผ่านการเป็นเครือข่ายของชุมชนและสื่อ
6. เป็นพันธมิตรกับบริษัท สื่อและเทคโนโลยี (Partner with Media and Technology Companies) เพื่อนำสื่อข่าวทั้งในและต่างประเทศเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาอย่างเต็มที่มากขึ้น ในรูปแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
การวิจัยและประเมินเป้าหมาย (Target Research and Assessment)
7. พัฒนามาตรการออนไลน์ของสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy Skills) เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรและเอกสารการเรียนการสอนดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการศึกษาของครู
เพิ่มการมองเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Increase Visibility and Stakeholder Engagement)
8. มีส่วนร่วมกับชุมชนงานด้านการศึกษาในเชิงอุตสาหกรรมบันเทิง (Engage the Entertainment Industry's Creative Community in an Entertainment - Education Initiative) เพื่อความบันเทิงและสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่ใช้ร่วมกัน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์
9. จัดให้มีการแข่งขันและประกาศเผยแพร่ต่อสาธารณะชนให้ทราบ (PSA) (Host a Statewide Youth-Produced Public Service Announcement (PSA) Competition)
10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการจัดแสดงการแข่งขันของนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)

Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. (2014) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) ในชุดการสอนชื่อการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อเผยแพร่ในปี 2014 โดย English and Media Center ไว้ว่า

1. แนวคิด (Concepts) “เด็กต้องรู้สื่ออะไรบ้าง” การศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีรูปแบบของ "แนวคิดหลัก" 4 ชุด ได้แก่ ภาษาของสื่อ แนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในแต่ละแนวคิดตั้งแต่เด็กที่มีความเข้าใจระดับปฐมวัยจนเข้าโรงเรียนไปจนถึงระดับที่เหมาะสม

2. ข้อควรปฏิบัติ (Practices) “เด็กต้องสื่ออะไรได้บ้าง” การรู้หนังสือสามารถแบ่งออกเป็นการอ่านและการเขียน และความสามารถในการไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ การรู้เท่าทันสื่อยังเกี่ยวข้องกับ "การอ่าน" คือการทำความเข้าใจกับข้อความของสื่อและการวิเคราะห์ และ "การเขียน" คือการสร้างข้อความ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงสิ่งที่เด็ก ๆ ต้องรู้เกี่ยวกับบริบทที่สร้างข้อความ

3. กระบวนการ (Processes) การรู้เท่าทันสื่อมีความรู้และทักษะที่แตกต่างกัน รูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้โดยทั่วไป เป็นวิธีที่มีประโยชน์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเชื่อว่ามี ความสำคัญอย่างยิ่งในการรู้เท่าทันสื่อ เช่น การทำงานร่วมกัน การตั้งคำถาม การค้นคว้าและการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

4. ความก้าวหน้า (Progression) คือพัฒนาความเข้าใจและทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นไปที่แนวคิดหลักและแนวปฏิบัติ

2.3.6 ทักษะเกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Assessment of Media Literacy Skills)

Simons, Meeus, & T'Sas, (2017) ได้พัฒนาแบบสำรวจการวัดความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ การพัฒนาแบบสอบถามสำหรับความสามารถของครู (Measuring Media Literacy for Media Education: Development of a Questionnaire for Teachers' Competencies.) ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Journal of Media Literacy Education ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ปี ค.ศ. 2017 ในบทความงานวิจัยกล่าวว่าการศึกษาสื่อที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องการให้ครูมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อและความสามารถในการส่งเสริมความรู้ด้านสื่อในนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าแบบสอบถามมีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือได้เพียงพอ แบบสำรวจดังกล่าวมีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการประเมินความสามารถส่วนบุคคลในการรู้เท่าทันสื่อ (Personal Competencies in the Field of Media Literacy.)

1) สามารถใช้อุปกรณ์สื่อในเรื่องเทคนิค (เช่น คอมพิวเตอร์, โปรเจคเตอร์, แท็บเล็ต, สมาร์ทโฟน, ไวท์บอร์ดแบบเชิงโต้ตอบ (I can use Media Devices in a Technical Sense (e.g. Computer, Projector, Tablets, Smartphone, Interactive Whiteboard.)

2) สามารถเลือกระหว่างอุปกรณ์สื่อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีวิจารณญาณ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต นำทางผ่านไฮเปอร์ลิงก์ (I can Consciously Choose Between Different Media Devices, Based on Their Function (E.G. Computer, Smartphone or Tablet, Navigate Through Hyperlinks.)

3) สามารถใช้แหล่งข้อมูลและอุปกรณ์สื่อที่แตกต่างกัน เช่น ค้นหาข้อมูลโดยใช้เว็บไซต์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (I can Purposefully use Different Sources of Information and Media Devices (E.G. Search for Information Using Social Network Sites, the Internet.)

4) รู้ว่าสื่อนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการเลือก และรู้วิธีตีความข้อความสื่อ เช่น โดยนัยกับภาษาสื่อที่ชัดเจนโครงสร้างของข้อความ / บทความ / ภาพยนตร์ / วิดีโอ ฯลฯ (I know that Media Represent Information in a Selective way and Know How to Interpret Media Messages (E.G. Implicit Versus Explicit Media Language, the Structure of a Text/Article/Film/Video/...)

5) รู้ว่าการผลิตและการจัดจำหน่ายสื่อทำงานอย่างไร เช่น จากแหล่งสู่บทความการกรองข่าว ระหว่างการเมือง สื่อและประชาธิปไตย (I know how Media Production and Distribution works (E.G. From Source to Article, the Filtering of news, The Intersection Between Politics, Media and Democracy.)

6) รู้ว่าเนื้อหาของสื่อได้รับการปรับแต่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไร เช่น ความเป็นไปได้ในการเลือกข้อเสนอทางออนไลน์ ที่ปรับให้เป็นลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ ช่องโทรทัศน์ / เว็บไซต์ / และกลุ่มเป้าหมาย (I know how Media Content is Tailored to the Target Audience (E.G. Selection Possibilities, Personalized on line offer Through Cookies, Newspapers/Television Channels/Websites and their Target Audience.)

7) สามารถประเมินเนื้อหาของสื่อโดยคำนึงถึงเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ความถูกต้องของข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การชื่นชมด้านสุนทรียศาสตร์ (I can Evaluate Media Content Taking Into Account Various Criteria (E.G. Accuracy of Information, Comparison of Information, Appreciation of Aesthetic Aspects.)

8) ตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เช่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ความเกลียดชังหรือการเสพติด (I am Aware of the Effects of Media (E.G. Influence on Purchasing Behavior, Undesired Effects Such as Hate or Addiction.)

9) ตระหนักถึงพฤติกรรมสื่อของตัวเอง เช่น ลิขสิทธิ์การดาวน์โหลดที่ผิดกฎหมาย พฤติกรรมสื่อที่เป็นอันตราย (I am aware of my own Media Behavior (E.G. Copyright, Illegal Downloads, Dangerous Media Behavior.)

10) สามารถสร้างเนื้อหาสื่อได้ เช่น เขียนบทความ การสร้างเอกสาร การสร้างภาพถ่ายหรือวิดีโอ ตั้งค่าบล็อก (I can Create Media Content (E.G. Write an Article, Create a Photo or Video Document, set up a Blog.)

11) สามารถสื่อสารและนำเสนอเนื้อหาโดยการใช้สื่อ เช่น โครงสร้างและปรับการนำเสนอ เผยแพร่เนื้อหาสื่อ ผ่านช่องทางที่เหมาะสม เช่น บล็อกไดเรกทอรี ยูทูบ (I can Communicate and Present Contents Using Media (E.G. Structure and Adapt a Presentation, Publish Media Content Through an Appropriate Channel Such as Blogs, Directories, YouTube.)

12) สามารถมีส่วนร่วมในการอภิปรายผ่านสื่อสาธารณะ เช่น แสดงความมุ่งมั่นโดยใช้สื่อ (สังคม) สื่อองค์กรติดต่อทางอีเมล ปฏิกริยาของผู้อ่านหรือสื่อสังคมออนไลน์ (I can Participate in

the Public Debate Through Media (E.G. Show Commitment Using (Social) Media, Contact Organizations by Email, Reader Reactions or Social Media.)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประเมินความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อด้านการสอนการรู้เท่าทันสื่อ (Competencies in Media Literacy Education Pedagogical-Didactical Competencies in The Field of Media Literacy)

1) ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์สื่อในด้านเทคนิค เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟนไวท์บอร์ดแบบเชิงโต้ตอบ (Learners can use Media Devices in a Technical Sense (E.G. Computer, Projector, Tablets, Smartphone, Interactive Whiteboard.)

2) ผู้เรียนสามารถเลือกระหว่างอุปกรณ์สื่อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีวิจารณญาณ โดยขึ้นอยู่กับฟังก์ชันของอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ตนำทางผ่านไฮเปอร์ลิงก์ (Learners can Consciously Choose Between Different Media Devices, Based on Their Function (E.G. Computer, Smartphone or Tablet, Navigate Through Hyperlinks.)

3) ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งข้อมูลและอุปกรณ์สื่อต่าง ๆ เช่น ค้นหาข้อมูลโดยใช้เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Learners can Purposefully use Different Sources of Information and Media Devices (E.G. Search for Information Using Social Network Sites, the Internet.)

4) ผู้เรียนรู้ว่าสื่อนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการคัดเลือกข้อมูล และรู้วิธีการตีความจากข้อความสื่อ เช่น โดยนัยสำคัญกับภาษาสื่อที่ชัดเจน โครงสร้างของข้อความ / บทความ / ภาพยนตร์ / วิดีโอ (Learners know that Media Represent Information in a Selective way and know how to Interpret Media Messages (E.G. Implicit Versus Explicit Media Language, the Structure of a Text/Article/Film/Video/...)

5) ผู้เรียนรู้วิธีการทำงานของการผลิตและการจัดจำหน่ายสื่อ เช่น จากแหล่งสู่บทความ การกรองข่าวระหว่างการเมือง สื่อและประชาธิปไตย (Learners know how Media Production and Distribution Works (E.G. From Source to Article, the Filtering of news, the Intersection Between Politics, Media and Democracy.)

6) ผู้เรียนรู้ว่าเนื้อหาของสื่อนั้นได้รับการปรับแต่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไร เช่น ความเป็นไปได้ในการเลือกการเสนอสื่อทางออนไลน์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ ช่องโทรทัศน์ / เว็บไซต์ / และกลุ่มเป้าหมาย (Learners know how Media Content is Tailored to the Target Audience (E.G. Selection Possibilities, Personalized on line offer Through Cookies, Newspapers/Television Channels/Websites and Their Target Audience.)

7) ผู้เรียนสามารถประเมินเนื้อหาของสื่อโดยคำนึงถึงเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ความถูกต้องของข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การรู้คุณค่าด้านสุนทรียภาพ (Learners can Evaluate Media Content Taking Into Account Various Criteria (E.G. Accuracy of Information, Comparison of Information, Appreciation of Aesthetic Aspects.)

8) ผู้เรียนตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เช่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การซื้อ ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์เช่น ความเกลียดชัง หรือการเสพติด (Learners are Aware of the Effects of Media (E.G. Influence on Purchasing Behavior, Undesired Effects Such as Hate or Addiction.)

9) ผู้เรียนตระหนักถึงพฤติกรรมของสื่อของตัวเอง เช่น ลิขสิทธิ์การดาวน์โหลดที่ผิดกฎหมาย พฤติกรรมสื่อที่เป็นอันตราย (Learners are Aware of my Own Media Behavior (E.G. Copyright, Illegal Downloads Dangerous Media Behavior.)

10) ผู้เรียนสามารถสร้างเนื้อหาสื่อ เช่น เขียนบทความ สร้างเอกสาร ภาพถ่ายหรือวิดีโอตั้งค่าบล็อก (Learners can Create Media Content (E.G. Write an Article; Create a Photo or Video Document, Set up a Blog.)

11) ผู้เรียนสามารถสื่อสารและนำเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อ เช่น จัดโครงสร้างและปรับการนำเสนอเผยแพร่เนื้อหาสื่อผ่านช่องทางที่เหมาะสม เช่น บล็อกไดเรกทอรี ยูทูบ (Learners can Communicate and Present Contents using Media (E.G. Structure and Adapt a Presentation, Publish Media Content Through an Appropriate Channel Such as Blogs, Directories, YouTube.)

12) ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการอภิปรายสื่อ โดยผ่านสื่อสาธารณะ เช่น แสดงความมุ่งมั่นโดยใช้สื่อ (สังคม) องค์กรที่ติดต่อทางอีเมล ปฏิกริยาของผู้อ่านหรือสื่อสังคมออนไลน์ (Learners can Participate in the Public Debate Through Media (E.G. Show Commitment Using (Social) Media, Contact Organizations by Email, Reader Reactions or Social Media.)

Cooper (nd) บรรณาธิการและอาจารย์ในหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียซานตาบาร์บารา ได้พัฒนาแบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ (Media Literacy Questionnaire for English Language Learners) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและผลกระทบที่มีต่อตนเองและต่อสังคม (The purpose of this questionnaire is to get you thinking about the media and its influence on you and on society in general.) แบบสอบถามดังกล่าว มีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

1) สื่อที่คุณชอบคืออะไร คุณใช้เวลากับสื่อเท่าไรในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ (What is your Favorite Media ? How Much Time do you spend with it Each Day? Each Week?)

2) โปรดอธิบายสื่อประเภทต่าง ๆ ที่คุณรู้ และมีอิทธิพลต่อคุณที่สุด? เพราะอะไร (Please Describe the Different Kind of Media that You Know About. Which one do you think is the most Powerful? Why?)

3) โดยเฉลี่ยดูโทรทัศน์ประมาณกี่ชั่วโมงต่อวัน คุณคิดว่าอะไรคือผลกระทบในข้อดีและข้อเสียของสิ่งนี้ แล้วคุณดูโทรทัศน์มากแค่ไหน (The Average U.S. Teenager Watches about four hours of Television Every day. What do you think is the Impact of this? Disadvantages? Advantages? How much Television do you watch?)

4) อธิบายถึงสื่อต่าง ๆ ในประเทศบ้านเกิดของคุณ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ทีวี สาย นิตยสาร สื่อที่อยู่ในประเทศของคุณมีกี่ชนิด และสื่อที่มาจากนอกประเทศของคุณมีกี่ชนิด และประชาชนในประเทศของคุณรู้สึกอย่างไรกับสื่อเหล่านั้น (Describe the Various Media in your home Country-Newspapers? Television? Cable? Magazines? How many originate inside your country? Come from Outside? How do Citizens of your Country Feel about Various Media?)

5) เปรียบเทียบสื่อในประเทศของคุณกับสื่อในสหรัฐอเมริกาที่มีความเหมือนกัน / แตกต่างกันอย่างใด คุณคิดว่าเป็นเช่นนี้เพราะเหตุใด (Briefly, Compare the Media in your Country to the Media in the U.S. How are they Similar / Different? Why do you think this is the Case?)

6) ให้คุณสร้างคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับสื่อ (Now Invent your own Question about the Media and Answer it.) โดยมีข้อคำถามดังนี้

Hallaq (2016) ได้พัฒนาแบบสำรวจการประเมินความรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับสื่อออนไลน์ในระดับอุดมศึกษา: ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการประเมินความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลออนไลน์ (DOMLA) (Evaluating Online Media Literacy in Higher Education: Validity and Reliability of the Digital Online Media Literacy Assessment (DOMLA)) ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Journal of Media Literacy Education ในบทความวิจัยกล่าวว่า ในขณะที่เทคโนโลยีใหม่ยังคงพัฒนาและมีราคาไม่แพงมาก นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลเพิ่มขึ้น ได้มีข้อสงสัยประการหนึ่งว่า การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในห้องเรียนนั้นคล้ายกับการโยนลูกบอลให้กับวัยรุ่นที่ยังไม่จบหลักสูตรทักษะการขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบสำรวจเชิงปริมาณที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ซึ่งการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลออนไลน์ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้เข้าใจว่าสื่อดิจิทัล (Digital) ในรูปแบบสื่อสังคมสามารถใช้จัดการเรียนการสอนภายในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยได้อย่างไร การศึกษานี้ได้ระบุโครงสร้างหลักของการรู้เท่าทันสื่อที่เป็นที่ยอมรับโดยนักวิจัยที่มีชื่อเสียงรวมถึงการตระหนักถึงจริยธรรมในการเข้าถึงสื่อ การรับรู้สื่อ การประเมินสื่อและการผลิตสื่อ นอกจากความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีในการใช้สื่อของนักเรียนระดับอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม ในปัจจุบันความคาดหวังที่จะรวบรวมเครื่องมือเทคโนโลยีสื่อไว้ในห้องเรียน การจัดระดับดิจิทัล (Digital) ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมอาจเปลี่ยนไป ในขณะที่การศึกษานี้มีกรอบอยู่ที่การสร้างเครื่องมือแบบสำรวจทั้งในอดีต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital) ในทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยและคณะเพื่อตรวจสอบว่ามีความแตกต่างระหว่างทั้งสองกลุ่ม และเพื่อให้เข้าใจว่าสื่อดิจิทัล (Digital) ในรูปแบบสื่อสังคมสามารถใช้จัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย โดยการใช้กระบวนการ 12 ขั้นตอนการศึกษาส่งผลให้มีเครื่องมือ 50 รายการที่ช่วยให้การวัดเชิงปริมาณของความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลออนไลน์ โดยมีผลลัพธ์แสดงเครื่องมือที่เชื่อถือได้ เมื่อพิจารณาโดยรวมด้วยโครงสร้างส่วนบุคคลที่บ่งบอกระดับความน่าเชื่อถือที่แตกต่างกัน พบว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือมีค่าสัมประสิทธิ์โดยรวม .919 แบบสอบถามดังกล่าวมีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการประเมินความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลออนไลน์ (DOMLA) (Digital Online Media Literacy Assessment (DOMLA))

1) ฉันมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือสื่ออย่างถูกต้อง (I have a Personal Responsibility to Gather Information about how to Properly Use Media Tools.)

1) ฉันคิดว่าครุควรอนุญาตให้นักเรียนสร้างมัลติมีเดียด้วยตนเองแทนที่จะมอบหมายในชั้นเรียน (I Think Professors Should Allow a Student to Replace a Class Assignment with a Self-Created Multi-Media Project.)

3) ฉันมั่นใจในความสามารถของฉันที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนออนไลน์ (I am Confident in my Ability to Succeed in a Fully Online Class.)

4) ในบางครั้งฉันไม่ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองเพราะมีผลกระทบต่อสังคมทางออนไลน์ (There are Some Circumstances Where I Would Misrepresent my Personal Profile When Interacting Online Socially.)

5) ฉันได้รับข้อมูลส่วนใหญ่จากอินเทอร์เน็ต (I Get Most of my Information from the Internet.)

6) ฉันตระหนักถึงข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับตนเองในอินเทอร์เน็ต (I am aware of the Information that is available about me on the Internet.)

7) ฉันจะใช้เวลา 12 ชั่วโมงหรือมากกว่านั้นต่อสัปดาห์ในการใช้อินเทอร์เน็ต – ทั้งที่นอกโรงเรียนหรือที่ทำงาน (I Usually Spend 12 Hours or More Per Week on the Internet – Outside of School or Work.)

8) ฉันมีความสามารถในการประเมินทักษะและความสามารถด้านสื่อของบุคคลอื่น (I have the Ability to Evaluate Another Person's Media Skill/Competency.)

9) ฉันรู้ว่าการแชร์ไฟล์เพลงที่ซื้อไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนดไว้ (I am Aware that Sharing Files of Music that I have Purchased is not Legal.)

10) เมื่อใช้คอมพิวเตอร์ ฉันจะทำการเปิดหน้าต่างเบราว์เซอร์ที่แตกต่างกันหลายตัวพร้อมกัน (When I use my Computer, I Usually have Several Different Browser Windows Open at the Same Time.)

11) ฉันสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในการสอนและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (I am Confident in my Ability to Adapt to Changes in Teaching and Learning Technology.)

12) ฉันสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ (I am Confident in my Ability to use the Internet for Shopping.)

13) ฉันเผยแพร่โครงการสื่อบนเว็บไซต์บ่อยครั้งที่ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมากกว่าที่จะเผยแพร่ในเว็บไซต์เช่น YouTube (I am More Likely to Post my Media Projects to Sites Targeted Toward Media Professionals Rather than Open Sites Like YouTube.)

14) ฉันมีความสามารถในการประเมินข้อมูลที่ค้นพบในระบบออนไลน์ ว่ามีความน่าเชื่อถือ (I am Confident in my Ability to Evaluate Information Found Online for Credibility.)

15) ฉันเข้าชมเว็บไซต์ในโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook เพื่อเรียนรู้ข้อมูลของบริษัทที่ตนเองสนใจ (I Visit Social Media Sites (for Example Facebook) to Learn Information about a Specific Company I am Interested in.)

16) ฉันคุ้นเคยกับโปรแกรมโอเพนซอร์ซฟรีที่สามารถใช้ในการสร้างโปรแกรมนิเทศ (I am Familiar with free Open-Source Programs that can be used to Create Media Projects.)

17) ฉันรับทราบนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการดาวน์โหลดไฟล์ดิจิทัล (I am aware of my School's Policies about Downloading Digital Files.)

18) ฉันชอบเรียนรู้สิ่งใหม่เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ จากกิจกรรมออนไลน์ (เช่น อินเทอร์เน็ต, เกมออนไลน์, ชุมชนออนไลน์ หรือการเข้าร่วมการประชุมเป็นต้น (I like to Learn New Things About Other Cultures from Online Activities (I.E. Surfing the Internet, Playing Online Games, Participating in Online Communities or Forums, Etc.)

19) ฉันมั่นใจในความสามารถของตนเองในการเผยแพร่ (Post) ไปยังแหล่งข้อมูล (Blog) ของตัวเอง (I am Confident in my Ability to Post to my Own Blog.)

20) ฉันสามารถประเมินคุณภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนในการอภิปรายในชั้นเรียนแบบ (Online) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (I am able to Effectively Evaluate the Quality of Student Interaction Between Students in an Online Class Discussion.)

21) ฉันเข้าสู่เว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และพินแลนด์ เป็นต้น (I Regularly Log in to a Several Social Media Sites (I.E. Facebook, Twitter, Pinterest, Etc).

22) ฉันรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขสัญญาของผู้ใช้สำหรับเว็บไซต์ที่ฉันเผยแพร่ (Post) เนื้อหา (I am Aware of the Terms of User Agreements for Web Sites Where I Post Content.)

23) ฉันมั่นใจความสามารถในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขึ้น เพื่อบอกให้ฉันทราบการแจ้งเตือนทางอินเทอร์เน็ต (I Feel Confident in my Ability to Identify the Credibility of an Internet Pop-Up Notice Telling me to "Click Here.")

24) ฉันระมัดระวังในการตรวจสอบรหัสผ่านในการทำธุรกรรมทางธนาคาร โดยไม่สามารถค้นพบข้อมูลส่วนตัวของตนเองทั้งในเว็บไซต์ Facebook, LinkedIn และอื่น ๆ ที่จะสามารถเข้าถึงได้ง่าย (I am Careful to be Sure that My Passwords for Online Banking do not Include Information that can be Found in my Online Profiles on Internet Sites Such as Facebook, LinkedIn, or Other Easily Accessible Sites.)

25) ฉันคุ้นเคยกับรูปแบบข้อมูลของสื่อ เช่น รูปภาพ, วิดีโอ, mp3 (I am Familiar with Media File Formats Such as Jpeg, Avi, Mp3.)

26) ฉันสามารถพูดคุยและพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้สื่อทางสังคมในด้านวิชาการ ได้อย่างมีวิจารณญาณ (I can Intelligently Discuss the Ethical Considerations of Using Social Media in the Academic Environment.)

27) ฉันสามารถจัดเก็บผลงานของตนเองไปยังเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น DeviantArt.com, Vimeo, บีเมโอ ฟลิคเกอร์ หรือช่องทางสื่อสังคมอื่น ๆ ได้ (I am Confident in my Ability to Upload my Creative work to web Sites like Deviantart.Com, Vimeo, Flickr, or Other Online Media Outlets.)

28) ฉันสามารถป้องกันผู้ที่ไม่ประสงค์ดีต่อเนื้อหาในเว็บไซต์ในเครือข่ายสังคมของตนเองได้ (I have the Ability to Block Contact from Specific Individuals or Content on my Social Networking Sites.)

29) ฉันเผยแพร่โครงการเกี่ยวกับสื่อของตนเองกับเพื่อนที่รวมกลุ่มกันสร้างขึ้น เช่น ศิลปะ ดิจิทัล วิดีโอ หรือเพลง ผ่านเว็บไซต์ในรูปแบบสื่อสังคมได้ (I Share with my Friends the Personal Media Projects I have Created Like Digital Art, Videos, or Music Mashups Through Online Social Media Sites.)

30) ฉันประสบความสำเร็จในงานที่นำเสนอผลิตภัณฑ์ของบริษัท ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบสื่อสังคมอื่น ๆ (Social Media). (I Could be Successful at a job where I Promote my Company's Products Through Blogs, On-Line Forums, or Other Social Media Formats.)

31) ฉันรู้สึกว่าการซื้อของแบบออนไลน์ ทำให้ฉันประหยัดเงินขึ้น (I Feel Competent in my Ability to Save Money By Shopping Online.)

32) สำหรับคำถามนี้ ให้ใส่ “ไม่เห็นด้วย” ในช่อง (For this Question, Mark the “Disagree” Checkbox.)

33) ฉันมั่นใจว่าสามารถค้นหาวิธีการเรียนหลักสูตรของทางวิทยาลัยได้ โดยไม่ต้องเดินทางออกจากบ้าน แม้ว่าบ้านของฉันจะอยู่ไกลจากวิทยาลัย (I am Confident in my Ability to Find a Way to Take College Courses Without Leaving My Hometown Even if I am not Near a College Campus.)

34) ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถปรับปรุงคำสั่งคอมพิวเตอร์ (Program) เพื่อป้องกันการทำลาย (Virus) เครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองได้ (I am Confident in my Ability to Update my Computer's Virus Protection Software.)

35) ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถการถ่ายโอนข้อมูล (Upload) วิดีโอที่ฉันสร้างขึ้นมา ลงในยูทูป, Vimeo, เว็บไซต์หรือลงในช่องทางสื่อสังคมอื่น ๆ ได้ (I am Confident in my Ability to Upload Videos I have Created to YouTube, Vimeo, or Other Similar Sites.)

36) ฉันมักจะพยายามศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่ทำงานในระบบเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์ (Online) ที่ฉันทำการซื้อสินค้า (I Usually Try to Know Something About the Business Practices of Online Companies from Which I Purchase Goods.)

37) ฉันสนใจที่จะอ่านข้อความทางสื่อสังคม (Posted) หรือการแสดงความคิดเห็นที่ตอบโต้กันระหว่างเพื่อนในเครือข่ายทางสื่อสังคม (I find it Interesting to Read Personal Arguments Posted Back and Forth Between my Online Friends on Social Networks.)

38) ฉันมักจะเข้าไปที่ร้าน a Brick-and-Mortar เพื่อซื้อสินค้าทางสื่อสังคม Online .(I have Visited a Brick-and-Mortar Store to View an Item that I Intend to Purchase Online.)

39) สำหรับคำถามนี้ ให้ใส่ “เห็นด้วย” ลงในช่องว่าง (For this Question, Mark the “Agree” Checkbox.)

40) ฉันมั่นใจว่าสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทางสื่อสังคมได้ (I am Confident in my Ability to Personalize the Information I Receive Through Online News Sites.)

41) ฉันสามารถเพิ่มข้อมูลในเว็บไซต์ได้ (I am Capable of Adding Information to a Web Forum.)

42) ฉันสามารถเข้าถึงสื่อสังคม (Social Media) ผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ (เช่น แล็ปท็อป, แท็บเล็ต, ipod สมาร์ทโฟน ฯลฯ) (I Access Social Media Sites Through a Variety of Devices (I.E. Laptop, Tablet, Ipod, Smartphone, Etc.)

43) ฉันต้องการที่จะแบ่งปันข้อมูล (Sharing) ผ่านแอปพลิเคชันทางสื่อสังคม เช่น GoogleDrive หรือ DropBox มากกว่าทางอีเมล (I Prefer Sharing Documents Through Online Applications Such as GoogleDrive or DropBox Rather than Standard Email.)

44) ฉันสร้างสื่อและสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในการเข้าถึงสื่อได้ (When I produce media projects for others, I can target the specific audience they want to reach.)

45) ถ้าฉันไม่รู้วิธีในการสร้างโปรแกรมซอฟต์แวร์ และสามารถค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์ได้ (If I don't Know How to use a Creative Software Program, I can Find Information I Need on the Web.)

46) ฉันนำเสนอ (Post) เนื้อหาที่เป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ในทางสื่อสังคมหรือเว็บไซต์ของบริษัทขนาดใหญ่ เช่น ยูทูป และจะได้รับส่วนแบ่งจากการนำเสนอ (Post) งานนั้น (If I Post Copyrighted Material on a Website Hosted by a Larger Company (i.e. YouTube), that Company Shares Legal Responsibility for any Copyright Violation.)

47) ฉันสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองบนอินเทอร์เน็ตได้ (I am able to Create an Alter Ego on the Internet.)

48) ฉันสามารถใช้รูปภาพจากอินเทอร์เน็ตในการทำงานได้ โดยที่ไม่มีค่าใช้จ่าย (Using Pictures from the Internet for Personal Projects is Appropriate as long as I don't Make Money from them.)

49) ฉันจะตรวจสอบข้อมูลสินค้า (Check) จากระบบเครือข่ายทางสังคม (Online) ก่อนที่จะไปซื้อที่ร้าน (Brick-and-Mortar I Often Check Competing Online Sources Before Making a Major Purchase from a Brick-and-Mortar Store.)

50) ฉันชอบการเรียนรู้ในระบบเครือข่ายทางสังคม (Online) มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบเดิม (I Prefer Online vs. Traditional Classroom-Based Education.)

Chouit (2013) ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัย Moulay Ismail ได้พัฒนาแบบสอบถามความรู้ทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล (Media and Information Literacy Knowledge, Skills, and Attitudes Questionnaire.) แบบสอบถามดังกล่าวมีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลความรู้ทักษะและทัศนคติ (Media and Information Literacy Knowledge, Skills, and Attitudes Questionnaire N.1)

1. การกำหนดแนวคิดหลัก (Defining Key Concepts)

1.1 คุณรู้หรือไม่ว่าการรู้เท่าทันสื่อคืออะไร (Do you know what is Media Literacy?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น (Brief Explanation):.....

1.2 คุณรู้หรือไม่ว่าการรู้สารสนเทศคืออะไร (Do you know what is Information Literacy?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation):.....

1.3 คุณรู้หรือไม่ว่าทำไมเราถึงใช้การรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศเป็นชุดทดสอบของสมรรถนะ (Do you know why we have come to use Media and Information Literacy as a Combined set of Competencies?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation):

2. การตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness)

2.1 คุณเคยคิดถึงพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสื่อหรือไม่ เช่นการตั้งค่าในสื่อของคุณ เวลาที่คุณใช้ ประโยชน์ที่ได้มา, ทางเลือก, การประเมินข้อความของสื่อ, วิธีประเมินข้อความที่ต้องการ, พฤติกรรมของคุณเมื่อคุณไม่พอใจหรือไม่ (Have you Ever Reflected on Yourself Concerning your Media Behavior: Your Media Preferences, the time you Spend Interacting with the Various Media Platforms, your Gains from your Various Relationships with The Media, Alternatives you seek or would like to see or Explore, how you Evaluate Media Texts, how you behave when you are not Satisfied with Particular Programs/Contents/Channels?)

2.2 คุณเคยสะท้อนพฤติกรรมในการค้นหาข้อมูลของคุณ: คุณจะดำเนินการอย่างไรเมื่อคุณมีความต้องการข้อมูลเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง และคุณจะทราบข้อมูลประเภทใดที่คุณต้องการแล้ว คุณค้นหาข้อมูลได้อย่างไร ระหว่างการพิมพ์หรือค้นหาแหล่งทางสื่อสังคมหรือชอบทั้งสองอย่าง? คุณประเมินแหล่งข้อมูลของคุณอย่างไร ความคิดเห็นส่วนบุคคล ความเชื่อและทัศนคติของคุณเป็น

อุปสรรคต่อการประเมินสิ่งที่คุณสัมผัสหรือไม่? คุณสามารถประเมินความคิดเห็น ความเชื่อและทัศนคติของคุณกับคนอื่นได้หรือไม่? (Have you Ever Reflected on your Information-Seeking Behaviour: how do you proceed when you have Specific Needs for Information? How do you know which Type of Information you need? How do you Locate Information? Do you Favour Print or Online Sources or Both? How do you evaluate your Sources of Information? Do your Personal Views, Beliefs and Attitudes Interfere in the way you evaluate what you are exposed to? Are you able to evaluate your Views, Beliefs and Attitudes as you do with others?')

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:):.....

3. ธุรกิจอุตสาหกรรม (The Business Industry)

3.1 ในฐานะธุรกิจสื่อมวลชนมุ่งหวังที่จะทำกำไร คุณรู้หรือไม่ว่าพวกเขาทำกำไรได้อย่างไร? พวกเขาเลือกโปรแกรมอย่างไร พวกเขาเลือกผู้ชมอย่างไร พวกเขาตัดสินใจอย่างไรว่าจะรวมอะไรไว้ในข่าวและจะยกเลิกอย่างไร? พวกเขาปลูกฝังค่านิยมและอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมอย่างไร สื่อสิ่งพิมพ์แตกต่างจากสื่อออกอากาศอย่างไร เหตุใดจึงต้องมีการควบคุมสื่อในการออกอากาศ (As Businesses, the Mass Media Aim to Make Profits. Do you know how they make Profits? How they Select Programs? How they Select Audiences? How they Decide what to include in the news and what to discard? How they Instil Cultural Values and Ideologies? How is Print Media Different from Broadcast Media? Why Should Broadcast Media be regulated?)

3.2 การสื่อสารเป็นกลวิธีที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก คุณสามารถอ่านระหว่างเส้นและภาพและแปลความหมายของข้อความที่ซ่อนอยู่ได้หรือไม่? คุณสามารถตรวจพบความตั้งใจที่จะจัดการกับข้อมูลที่เป็นเท็จหรือบิดเบือนได้หรือไม่? (Communication is Mainly a Game of influence. Can you Read between the lines and Across Images to go Beyond the Surface Level and Decipher Hidden Messages? Can you Detect Intentions to Manipulation and Mis/Disinformation?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:):.....

4. ทักษะการวิเคราะห์และการปฏิบัติ (Analytical and Practical Skills)

4.1 สื่อที่มีประสิทธิภาพนั้น เป็นเพราะการผลิตเนื้อหาที่จัดทำขึ้นโดยนักสื่อสารมืออาชีพ ข้อความที่มีลักษณะที่ตรงกับเป้าหมาย จะสามารถส่งถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมถึงความพยายามกำหนดเป้าหมายขึ้นมา นั่น คุณควรเพิ่มความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญาและวิธีการตรวจสอบของคุณ คุณรู้หรือไม่ว่ารูปถ่ายโดยรวมและเรื่องราวต่าง ๆ ไม่สามารถได้รับได้ทั้งหมด โลกกำลังนำเราผ่านสื่อต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล? การตั้งคำถามเกี่ยวกับผู้ผลิตข้อความ องค์กร

ผู้สนับสนุน / ในทัศนคติของใครบางคน อาจถูกตัดออกไปจากเรื่องต่าง ๆ มีทั้งผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการรายงานข่าวและสูญเสียประโยชน์จากในมวลชน คุณสนใจข้อมูลบริบทและกรอบข้อมูลหรือไม่? คุณรู้หรือไม่ว่าถ้าหากผู้ใช้ที่มีการใช้งานสื่อและมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ สื่อมวลชนสามารถให้อำนาจได้อย่างเท่าเทียมกัน และสามารถทำให้คุณภาพของสื่อมีประสิทธิภาพ (The Media are Powerful Because they Produce Contents Prepared by Professional Communicators, with Carefully-Shaped Messages, Well-Calculated Goals, Addressed to Large and Well-Targeted Audiences. This Huge Effort targeting you should heighten your Intellectual Curiosity and Probing Approach. Do you know that you never get the whole Picture and the Full Story and that the world is mediated to us Through the Lenses of Media and Information Professionals? Do you ask Questions Concerning the Producer of the Message, the Institution to which they belong, The Funding Party/Parties, from whose Perspective the story is told, what is cut from the Story, who Benefits from the Coverage and whose Voice is lost in the Crowd? Do you Pay Attention to the Time, Context, and Framing of Information? Do you know that you can Equally Exert Power on the media and have impact on their Quality if you are Active and Responsible users of Media?) Logic

4.2 คุณให้ความสนใจกับการส่งข้อความหรือไม่: ข้อความนี้ส่งผลต่อสติปัญญาหรืออารมณ์ของผู้ชมหรือไม่? มันสร้างความกลัวและความวิตกกังวลหรือเป็นไปตามเหตุผลและหลักฐานหรือไม่ มีการเคารพประชาชนหรือไม่ หรือเลียนแบบสติปัญญาและปฏิบัติต่อพวกเขาในลักษณะดังเช่น “ภาชนะที่ว่างเปล่า” หรือไม่? (Do you Pay Attention to Message Appeals: Does the Message Address the Intellect or Emotions of Audiences? Does it Create Fear and Anxiety or is It Based on Logic and Evidence? Does it Respect Citizens or does it Mock Their Intelligence and treat them as "Empty Vessels"?)

4.3 คุณตรวจสอบด้านข้อมูล: ไม่ว่าจะ เป็นข้อความด้านเดียวหรือสองด้าน? คุณรู้หรือไม่ว่าข้อความที่นำเสนอเพียงความคิดเห็นด้านเดียวโดยไม่สนใจความคิดเห็นอื่น ๆ ควรได้รับการพิจารณาด้วยความรอบคอบทั้งสองด้าน / หลายด้านที่แสดงออกถึงของความยุติธรรม คุณรู้หรือไม่ว่านัยยะสำคัญของลัทธิเสรีนิยม คุณในฐานะนักเรียนจะต้องป้องกันแนวโน้มซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิทธิในการมีมุมมองที่แตกต่างกัน ความเชื่อและทัศนคติที่ต่างกัน (Do you Check the Sidedness of Information: Whether the Message is One-Sided or Double-Sided? Do you know that Messages Presenting only one Perspective and ignoring other Perspectives Should be considered with Caution and Double/Multi-Sided Messages are a Sign of Fairness? Do you know the Serious Implications of Dogmatism and that you, as Students, Must Guard Against this Tendency which Jeopardizes Democracy and the Basic Human Rights, Including the Right to be Different and to have Different Views, Beliefs, and Attitudes?)

4.4 คุณสามารถวิเคราะห์ข้อโต้แย้งข้อมูลของสื่อ โดยใช้การประมวลผลการสื่อสารโดยประเมินความน่าเชื่อถือ คุณภาพและเนื้อหาข้อมูล ของสื่อ การบันทึกและจัดทำเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จากการสังเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ของสื่อให้มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า;กระบวนการดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการพัฒนาบุคลิกภาพ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นและการเติมเต็มความเป็นมืออาชีพหรือไม่? (Can you Analyze Critically Media and Information Arguments and Decipher Communication Strategies; Evaluate the Pertinence, Reliability, and Quality of Media and Information Content; Store and Document the Relevant Information; Synthesize this Information and use it Effectively and Ethically; and Make this whole Process Both Enjoyable and Rewarding for Academic Achievement, Personality Development, Social Interaction, Active Citizenship, and Professional Fulfilment?) With Others?')

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:):.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลความรู้ทักษะและทัศนคติ (Media and Information Literacy Knowledge, Skills, and Attitudes Questionnaire N.2)

1. หลักการและแนวคิด (Defining Key Concepts) คุณสามารถนิยามความหมายคำสำคัญต่อไปนี้ได้หรือไม่? โปรดให้คำจำกัดความโดยย่อสำหรับแต่ละข้อดังนี้ (Can you Define the Following Terms? If so, Please Give a Brief Definition for Each.)

1.1 การติดต่อสื่อสาร (Communication) .....

1.2 กรอบการอ้างอิง (Frame of Reference) .....

1.3 การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) .....

1.4 การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) .....

1.5 การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy).....

1.6 การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ: คุณสามารถอธิบายได้หรือไม่ว่าทำไมจึงควรจัดการข้อมูลการรู้เท่าทันสื่อในยุคร่วมสมัยใหม่ได้? (Media and Information Literacy: Can you explain in few words why we should Deal with Media and Information Literacy as a combined set of Competencies in the Contemporary World?)

2. ความตระหนักรู้ต่อตนเอง (Self-Awareness)

2.1 คุณรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มีในตัวคุณตั้งแต่เริ่มภาคเรียนนี้หรือไม่? คุณรู้สึกว่าควบคุมพฤติกรรมสื่อของคุณได้มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร? (Do you feel any Change in you since the Beginning of this Semester? Do you feel that you are more in Control of your Media Behaviour? How?)

2.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีบทบาทอย่างไรในชีวิตของคุณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ในชีวิตของคุณกับสื่อ (What role does Critical Thinking Play Now in your life in General and in your Relationship with Information and Media in Particular?)

3. ธุรกิจอุตสาหกรรม (The Business Industry)

3.1 ในฐานะธุรกิจสื่อสารมวลชนมุ่งหวังที่จะทำกำไร คุณรู้หรือไม่ว่า พวกเขาทำกำไรได้อย่างไร? พวกเขาเลือกโปรแกรมอย่างไร พวกเขาเลือกผู้ชมอย่างไร พวกเขาตัดสินใจอย่างไรว่าจะรวมอะไรไว้ในข่าว และจะยกเลิกอย่างไร? พวกเขาปลูกฝังค่านิยมและอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมในข่าวสารของพวกเขาอย่างไร (As Businesses, the Mass Media Aim to Make Profits. Have you become aware of how they make Profits? How they Select Programs? How they Select Audiences? How they Decide what to include in the news and what to discard? How they Instil Cultural Values and Ideologies in their Messages?)

3.2 การสื่อสารเป็นกลวิธีที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก คุณสามารถอ่านเส้นในแถวหรือในบรรทัดได้หรือไม่? คุณสามารถตรวจพบความตั้งใจที่จะจัดการกับข้อมูลที่เป็นเท็จหรือบิดเบือนได้หรือไม่? คุณจะทำอย่างไรในสถานการณ์เช่นนี้? (Communication is Mainly a Game of Influence. Can you Read between the Lines? Can you Detect Intentions to Manipulation and Mis/Disinformation? How do you behave in Such Cases?)

4. ผลกระทบของสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Effects)

4.1 คุณรู้หรือไม่ว่าสื่อมวลชนมีผลกระทบต่อเราในฐานะปัจเจกบุคคลและสังคมอย่างไร? คุณบอกได้ไหมว่าสื่อสร้างหรือสะท้อนความเป็นจริง? คุณเห็นถึงอันตรายของสถาบันสื่อที่มุ่งเสริมสร้างสถานะที่เป็นอยู่และทำให้เกิดความแตกต่างทางสังคมและอคติทางวัฒนธรรม ให้สูงขึ้นได้หรือไม่? (Do you know how the Mass Media Impact us as Individuals and as Society? Can you say whether the Media construct or Reflect Reality? Could you see the Dangers of Media Institutions Which Aim to Reinforce the Status-Quo and Normalize Social Differences and Cultural Prejudices?)

4.2 การเข้าถึงสื่อข้อมูลอย่างเสรีและเป็นธรรมเป็นพื้นฐานของการพัฒนาและการปลดแอกพลเมือง คุณเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสื่อ / การรับรู้ข้อมูลแบบประชาธิปไตยและการรู้เท่าทันสื่อ / ข้อมูลและการมีส่วนร่วมของพลเมืองหรือไม่ (Free and Fair Access to Media and Information is Fundamental to Citizenry Development and Emancipation. Do you see the link Between Media/ Information Awareness and Democracy, and Media/Information Literacy and Civic Participation?)

5. ทักษะการวิเคราะห์ (Analytical Skills)

5.1 คุณเรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่จะช่วยให้คุณบริหารจัดการกับสื่อและข้อมูลการเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในสังคมของคุณได้หรือไม่? ทักษะเหล่านี้คืออะไร? (Did you learn any Analytical Skills which you think will empower you to Deal with Media and information and to be Active Citizens, Fully Involved in the life of your Society? What are these Skills?)

5.2 หลักสูตรใดที่คุณชอบมากที่สุดหลักสูตรการเรียนการสอนสื่อนี้ เพราะอะไร? (Which unit(s) did you Enjoy Most in this Introductory Course to Media Studies? Why?)

กล่าวโดยสรุป จากนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (The definition of Media Literacy Skills) จากทัศนะดังกล่าวข้างต้น หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) การเข้าถึง (Access) คือ การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ (2) การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การตีความเนื้อหาของสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ (3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมาทำให้สามารถที่จะประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด (4) การสร้างสรรค์ (Create) การเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา และจากการศึกษา ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), และ Johnson (2015) และจากผลจากการศึกษาแนวคิดการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017), Cooper (nd) Hallaq (2016) และ Chouit (2013) ได้กำหนด ทักษะเพื่อการประเมินผลจากการพัฒนา 5 ทักษะ แต่ละทักษะมีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึง การเข้าใจสิทธิของตนเองในการเข้าถึงสื่อ เข้าใจเงื่อนไขการให้บริการของสื่อ รู้จักข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับการเข้าถึงสื่อ ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีความคล่องแคล่ว มีความสามารถในการตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ แบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่น มีวิธีการป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และมีมารสับคั้นเพื่อยืนยันความจริงของสื่อ

2. ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze) หมายถึง การเข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ รู้หลักการวิเคราะห์สื่อ เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ มีความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ มีการคิดอย่างมีขั้นตอน และสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ

3. ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate) หมายถึง การรู้หลักการประเมินสื่อ มีความคิดรวบยอด เห็นคุณค่าของสื่อ มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี รับรู้ผลกระทบของสื่อต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม และสามารถประเมินความทันกาล ความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ

4. ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media) หมายถึง มีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการสื่อสาร ใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม และใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเชิงวิพากษ์

5. ทักษะการสร้างสื่อ (Create) หมายถึง การมีความสามารถในการสร้างสื่อ สามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีหลักการสร้างสื่อ สามารถประดิษฐ์หรือคิดสร้างสื่อขึ้นมา และสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ

จากนิยามศัพท์เฉพาะของประเด็นหลักเพื่อการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวในการสร้างข้อคำถามในแบบประเมินผลการบรรลุ ความคาดหวังจากการพัฒนาในลักษณะเป็นแบบประเมินตนเอง (Self-Assessment) แบบมาตรา ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง มีลักษณะตามข้อคำถามนั้นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีลักษณะตามข้อคำถามนั้นในระดับมาก 3 หมายถึง มีลักษณะตามข้อคำถามนั้นในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีลักษณะตามข้อคำถามนั้นในระดับน้อย และ 1 หมายถึง มีลักษณะตามข้อคำถามนั้นในระดับน้อยที่สุด ดังนี้

ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ระดับความเห็นของท่าน				
	5	4	3	2	1
ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access)					
1) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลายและตามตรงความต้องการของตนเอง					
2) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีตามเงื่อนไขที่กำหนด					
3) ฉันเข้าใจข้อกำหนดเบื้องต้นในการเข้าถึงสื่อ					
4) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยกระบวนการสืบค้นที่เหมาะสม					
5) ฉันสามารถตีความของสื่อจากแหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้หลังจากเข้าถึงสื่อไปแล้ว					
6) ฉันเรียนรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในเชิงสร้างสรรค์					
7) ฉันแบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้					
8) ฉันรู้วิธีการการเข้าถึงสื่อในอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ					
9) ฉันสามารถการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงในสื่อ					
ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze)					
10) ฉันเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สื่อ					
11) ฉันมีทักษะในการคิดวิเคราะห์สื่อ					
12) ฉันสามารถแยกแยะรูปแบบและประเภทของสื่อ					
13) ฉันสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อจากการคิดวิเคราะห์สื่อ					
14) ฉันมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ					
15) ฉันสามารถคิดวิเคราะห์สื่ออย่างมีขั้นตอน					
16) ฉันสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ					
ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate)					
17) ฉันรู้หลักในการประเมินสื่อจากวัตถุประสงค์ แนวคิด และมุมมอง					
18) ฉันสามารถตรวจสอบข้อมูลของสื่อจากความคิดรวบยอด					
19) ฉันสามารถประเมินสื่อและแปลความหมายจากการ ดู อ่าน และฟัง					
20) ฉันมีทักษะในการประเมินสื่อเพื่อหาข้อเท็จจริงว่าเที่ยงตรงหรือไม่					
21) ฉันสามารถสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี					
22) ฉันเข้าใจผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม					
23) ฉันสามารถประเมินความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ					
ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media)					
24) ฉันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อ					
25) ฉันมีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย					
26) ฉันใช้ทักษะ เทคนิค และประสบการณ์ในการสื่อสาร					
27) ฉันใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ตามเงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนด					
28) ฉันหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเลือกใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม					

ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ระดับความเห็นของท่าน				
	5	4	3	2	1
29) ฉันประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมี วิจรรย์ญาณ					
ทักษะการสร้างสื่อ (Create)					
30) ฉันมีความสามารถในการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์					
31) ฉันสามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพตามบริบทที่หลากหลาย					
32) ฉันสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันโดยยึด หลักการในการสร้างสื่อที่ถูกต้อง					
33) ฉันสามารถคิดและประดิษฐ์สื่อขึ้นมาให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ					
34) ฉันสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมี จรรยาบรรณ					

2.4 บริบทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน -กลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่นวัตกรรมจากผลการวิจัย

2.4.1 ประวัติความเป็นมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นผลจาก
การที่กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับโครงสร้างการบริหารราชการเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

ตราสัญลักษณ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตราสัญลักษณ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยอักษรย่อ สพฐ.
ล้อมรอบด้วยลายบัวผูกเป็นวงรีบนพื้นสีเขียว ภายใต้รูปเสมา ธรรมจักร หมายถึง หน่วยราชการขึ้น
ตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ เบื้องล่างเป็นแถบชื่อเต็มของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน อักษรทอง และขลิบข้างแถบทองพื้นเขียวอันเป็นสีประจำกระทรวงศึกษาธิการ สีลายของบัว
ดอกขาวปลายกลีบชมพูใบเขียวบนพื้นสีส้ม ดอกบัว หมายถึง ความเจริญทางพุทธิปัญญาและความ
งอกงามทางการศึกษา อันหมายถึงสีประจำวันพฤหัสบดี ซึ่งโบราณถือว่าเป็นวันครู ผู้ประสิทธิ์วิทย์การ
ให้แก่ศิษย์ ทั้งเป็นผู้วางรากฐานทางการศึกษาให้ถูกต้องและมีคุณธรรม ทั้งหมดที่เป็นสีทอง หมายถึง
ความเจริญรุ่งเรืองในด้านการศึกษายังผลของการศึกษานั้น สูการมีบุคลาการที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม
ในการพัฒนาประเทศให้เจริญ

2.4.2 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.

2564 -2565 (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น“การศึกษาขั้นพื้นฐานวิธีใหม่ วิธีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจึงกำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ดังนี้

1. ด้านความปลอดภัย

พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

2. ด้านโอกาส

2.1 สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยให้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย

2.2 ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.3 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม

2.4 ส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านคุณภาพ

3.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

3.2 พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ

3.3 ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับ จัดกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสมดุลทุกด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญา พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับ

3.4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถ

ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู

4. ด้านประสิทธิภาพ

4.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.2 พัฒนาโรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง โรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Standard Alone) ให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

4.3 บริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 น้อยกว่า 20 คน ให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

4.4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะและสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ

4.5 สนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้เป็นต้นแบบการพัฒนาวัตกรรมการศึกษา และการเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.6 เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4.3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย ตามรายงานการประเมินผลหนึ่งทศวรรษโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้สรุปว่าเป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ชื่อว่าโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับและปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543)

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือรณรงค์ให้เด็กที่เรียนจบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เพียงพอกับประชากรวัยเรียนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้อง เป็นธรรม คุ่มค่า ประหยัดงบประมาณ ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ คือ สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ชั้นพื้นฐาน อาคารสถานที่เหมาะสม เพียงพอและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวนนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่น้อยกว่า 40 คน มีครูที่มีคุณวุฒิความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีครูเพียงพอใน กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักและมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะรองรับการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในชนบทห่างไกล ไม่มีความพร้อมตามระเบียบว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 แต่ต้องขยายชั้นเรียนเพื่อรองรับประชากรในวัยเรียนให้ได้เรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ จึงต้องขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ว่า พื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ ได้แก่ พื้นที่กันดาร ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก ขาดสาธารณูปโภคปัจจัยพื้นฐาน พื้นที่เสี่ยงภัย ตะเข็บชายแดน ชายขอบ พื้นที่ที่ยังคงมีโรคติดต่อชุกชุม พื้นที่สูงที่ไม่มีถนนติดต่อกับภายนอก บนเกาะและพื้นที่ตามประกาศกระทรวงการคลังสำนักงานในพื้นที่พิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 183 เขต โดยมีจำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั่วประเทศ 6,675 โรงเรียน จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 131,779 คน และจำนวนนักเรียน 1,656,602 คน

ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 61 เขต มีจำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3,117 โรงเรียน จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 58,944 คน และจำนวนนักเรียน 691,910 คน ซึ่งแยกตามเขตพื้นที่การศึกษาได้ดังนี้ (สรุปข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563)

ตารางที่ 2.1 จำนวนโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน	ข้าราชการครูและบุคลากร	นักเรียน
	โรงเรียน	ทางการศึกษา	
สพป.กาฬสินธุ์ เขต 1	34	592	6,510
สพป.กาฬสินธุ์ เขต 2	50	872	9,311
สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3	52	959	11,655
สพป.ขอนแก่น เขต 1	43	896	10,649
สพป.ขอนแก่น เขต 2	46	823	7,724
สพป.ขอนแก่น เขต 3	43	690	5,999
สพป.ขอนแก่น เขต 4	39	706	7,390

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน โรงเรียน	ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	นักเรียน
สพป.ขอนแก่น เขต 5	70	1,203	12,672
สพป.ชัยภูมิ เขต 1	55	1,127	13,092
สพป.ชัยภูมิ เขต 2	42	738	9,375
สพป.ชัยภูมิ เขต 3	44	854	10,097
สพป.นครพนม เขต 1	41	699	8,911
สพป.นครพนม เขต 2	40	813	10,775
สพป.นครราชสีมา เขต 1	37	766	10,453
สพป.นครราชสีมา เขต 2	45	806	9,369
สพป.นครราชสีมา เขต 3	59	1,196	13,713
สพป.นครราชสีมา เขต 4	56	1,197	17,404
สพป.นครราชสีมา เขต 5	66	1,148	12,176
สพป.นครราชสีมา เขต 6	50	854	8,292
สพป.นครราชสีมา เขต 7	74	1,381	15,911
สพป.บึงกาฬ	48	975	12,808
สพป.บุรีรัมย์ เขต 1	61	1,170	15,237
สพป.บุรีรัมย์ เขต 2	79	1,614	21,113
สพป.บุรีรัมย์ เขต 3	77	1,574	20,011
สพป.บุรีรัมย์ เขต 4	52	990	11,024
สพป.มหาสารคาม เขต 1	36	596	7,656
สพป.มหาสารคาม เขต 2	46	730	7,228
สพป.มหาสารคาม เขต 3	31	586	7,063
สพป.มุกดาหาร	55	1,077	12,110
สพป.ยโสธร เขต 1	45	664	6,597
สพป.ยโสธร เขต 2	45	721	6,809
สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1	61	1,027	11,359
สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2	95	1,669	15,229
สพป.ร้อยเอ็ด เขต 3	56	944	9,560
สพป.ศรีสะเกษ เขต 1	66	1,268	14,358
สพป.ศรีสะเกษ เขต 2	34	623	5,694
สพป.ศรีสะเกษ เขต 3	52	1,043	13,360
สพป.ศรีสะเกษ เขต 4	57	1,175	15,464
สพป.สกลนคร เขต 1	61	1,171	14,994
สพป.สกลนคร เขต 2	58	1,091	15,109
สพป.สกลนคร เขต 3	58	1,075	12,881
สพป.สุรินทร์ เขต 1	75	1,482	19,047
สพป.สุรินทร์ เขต 2	55	979	11,371
สพป.สุรินทร์ เขต 3	77	1,696	24,414

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน โรงเรียน	ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	นักเรียน
สพป.หนองคาย เขต 1	26	443	5,327
สพป.หนองคาย เขต 2	17	381	5,397
สพป.หนองบัวลำภู เขต 1	49	966	11,805
สพป.หนองบัวลำภู เขต 2	31	653	8,488
สพป.อำนาจเจริญ	51	944	10,714
สพป.อุดรธานี เขต 1	57	1,174	15,538
สพป.อุดรธานี เขต 2	62	1,147	12,431
สพป.อุดรธานี เขต 3	60	1,131	13,971
สพป.อุดรธานี เขต 4	42	1,127	3,727
สพป.อุบลราชธานี เขต 1	53	895	9,868
สพป.อุบลราชธานี เขต 2	44	836	9,934
สพป.อุบลราชธานี เขต 3	52	1,138	16,442
สพป.อุบลราชธานี เขต 4	22	445	5,617
สพป.อุบลราชธานี เขต 5	89	1,816	22,825
สพป.เลย เขต 1	37	586	6,400
สพป.เลย เขต 2	48	832	10,129
สพป.เลย เขต 3	11	170	1,323

2.5 บริบทของโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น : พื้นที่ทดลอง (Experiment Area) ในการวิจัย

2.5.1 ความเป็นมาของโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา

โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2483 โดยนายอำเภออาศัยวัดท่าเตื่อบ้านดินดำเป็นที่เรียนให้ชื่อว่า “โรงเรียนบ้านดินดำ” มี นายพร ชัยหนองขาม เป็นครูใหญ่คนแรก จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

พ.ศ. 2484 ได้ย้ายสถานที่เรียนไปทำการสอนที่อาคารเอกเทศกิ่งถาวร ซึ่งคณะเจ้าอาวาสและชาวบ้านร่วมกันก่อสร้างขึ้น โดยการบริจาคทั้งหมดในที่ดิน แปลงหมายเลข ขก.1492 เนื้อที่ 9 ไร่ 2 งาน 64 ตารางวา ซึ่งชาวบ้านบริจาคให้

พ.ศ. 2499 คณะร่วมกับชาวบ้านร่วมกันสร้างอาคารเรียน แบบ ป.1 ซ ทางราชการสมทบ 7,000 บาท

พ.ศ. 2515 คณะ-ชาวบ้านร่วมกันสร้างโรงยาว 1 หลัง

พ.ศ. 2516 ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ ป. 1 ฉ. ขนาด 4 ห้องเรียน 140,000 บาทชาวบ้านสมทบ 2,500 บาท

พ.ศ. 2517 ได้รับงบประมาณสร้างบ้านพักแบบองค์การฯ 1 หลัง 2 ห้องนอน

พ.ศ. 2518 ได้รับงบประมาณจากทางราชการสร้างส้วม 1 หลัง 2 ที่ 3,000 บาทคณะครู
บริจาคสมทบอีก 2 ที่ จำนวนเงิน 5,000 บาท (นายโสภณ ศิริจันทร์,นายวีระศักดิ์ สารผล)

พ.ศ. 2519 ได้รับงบประมาณสร้างโรงฝึกงาน แบบ 312 จำนวน 1 หลัง ราคา 60,000
บาท

พ.ศ. 2524 ได้รับงบประมาณสร้างถังน้ำฝน แบบ ผ.33 จำนวน 1 ชุด เป็นเงิน 55,000
บาท

พ.ศ. 2525 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ สปช.102/26 จำนวน 1 หลัง 3
ห้องเรียน เป็นเงิน 55,000 บาท

พ.ศ. 2529 ได้รับงบประมาณสร้างส้วม แบบ สปช.601/26 จำนวน 1 หลัง 2 ที่ เป็นเงิน
20,000 บาท

พ.ศ. 2531 ได้รับงบประมาณสร้างส้วม แบบ สปช.601/26 จำนวน 1 หลัง 4 ที่ เป็นเงิน
40,000 บาท

พ.ศ. 2539 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน แบบ สปช 105/29 จำนวน 4 ห้องเรียน
เป็นเงิน 1,639,000 บาท

พ.ศ. 2541 ได้รับงบประมาณต่อเติมอาคารเรียนแบบ สปช.105/29 จำนวน 2 ห้องเรียน
เป็นเงิน 152,400 บาท

พ.ศ. 2542 ได้รับงบประมาณต่อเติมอาคารเรียนแบบ สปช.105/29 จำนวน 2 ห้องเรียน
เป็นเงิน 181,000 บาท

พ.ศ. 2540 ได้รับงบประมาณโครงการโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาสร้างห้องคอมพิวเตอร์และ
ห้องปฏิบัติการทางภาษา

พ.ศ. 2541 ได้รับงบประมาณสร้างห้องวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ห้อง

พ.ศ.2542 ได้รับการอนุมัติเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่จากโรงเรียนบ้านดินคำ เป็นโรงเรียนดิน
คำวังชัยวิทยา

พ.ศ. 2543 ได้รับงบประมาณสร้างสนามบาสเกตบอล จำนวน 1 แห่ง ราคา 186,900 บาท

พ.ศ. 2545 ได้รับงบประมาณสร้างลานกีฬาต้านยาเสพติด จำนวน 1 แห่ง ราคา 100,000
บาท (ที่ดินเลขที่ ขก 1492)

พ.ศ. 2546 ได้รับงบประมาณจัดตั้งโครงการศึกษาไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 1 ชุด

พ.ศ. 2547 ได้รับเงินประมาณสร้างส้วม แบบ สปช.601/26 จำนวน 1 หลัง 4 ที่ ราคา
90,900 บาท

พ.ศ. 2552 ได้รับเงินงบประมาณสร้างส้วม แบบ สปช. 604/45 จำนวน 1 หลัง 4 ที่ เป็น
เงิน 242,000 บาท

พ.ศ. 2552 ได้รับบริจาคผ้าป่าเพื่อการศึกษาสร้างห้องสมุด จำนวน 1 หลัง ราคา 400,000
บาท

พ.ศ. 2555 ได้รับงบประมาณซ่อมแซมอาคารเรียน ป.1ฉ เป็นเงิน 248,700 บาท

พ.ศ. 2555 ได้รับบริจาคผ้าป่าเพื่อการศึกษาสมทบซ่อมแซมอาคารเรียน ป.1 ฉ เป็นเงิน
271,787 บาท

พ.ศ. 2556 ได้รับบริจาคผ้าป่าเพื่อการศึกษาสมทบซ่อมแซมอาคารเรียน ป.1 ฉ เป็นเงิน 569,277 บาท

พ.ศ. 2557 ได้รับบริจาคผ้าป่าเพื่อการศึกษา เป็นเงิน 95,409.50 บาท

พ.ศ. 2560 ได้รับบริจาคผ้าป่าเพื่อการศึกษา เป็นเงิน 480,926.25 บาท

พ.ศ. 2560 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน สปช.105/29 เป็นเงิน 2,789,000 บาท

2.5.2 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา

- 1) เนื้อที่ โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา มีเนื้อที่ 17 ไร่ 19 ตารางวา
- 2) เปิดสอนตั้งแต่ระดับ เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 3) เขตพื้นที่บริการ 3 หมู่บ้าน คือ บ้านดินดำหมู่ที่ 1 บ้านดินดำหมู่ที่ 7 บ้านวังชัยหมู่ที่ 5
- 4) สถานที่ตั้ง เลขที่ 148 หมู่ที่ 1 ตำบลดินดำ อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โทรศัพท์ 081-3804995 โทรสาร - e-Mail: dindum_148@hotmail.co.th

5) วิสัยทัศน์โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา

ภายในปีการศึกษา 2564 โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา นักเรียนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เน้นคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่เทคโนโลยี

6) พันธกิจ

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ และมีทักษะในการคิดคำนวณ
2. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
5. ครูจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
6. ส่งเสริมให้นักเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
7. โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมสามารถใช้งานได้อย่างทั่วถึง
8. ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7) เป้าประสงค์

1. นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และมีทักษะการคิดคำนวณตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น
2. นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าได้อย่างเหมาะสม
3. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า
4. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

5. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
6. นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
7. สถานศึกษามีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ครอบคลุมสามารถใช้งานได้อย่างทั่วถึง
8. ครูสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) กลยุทธ์ของโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา

ด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1. นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และมีทักษะการคิดคำนวณตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น
2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม
3. นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าได้อย่างเหมาะสม
4. นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ด้านพัฒนาการจัดการศึกษา

1. ครูมีคุณธรรม จริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ครูสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้

1. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า
2. สถานศึกษามีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ครอบคลุมสามารถใช้งานได้อย่างทั่วถึง

9) ปรัชญาของโรงเรียน

“นตฺถิ ปญญา สมาอาภา” ความหมาย แสงสว่าง เสมอด้วยปัญญาไม่มี

10) คติพจน์ของโรงเรียน

“ความรู้ดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำสิ่งแวดลอม เพียบพร้อมวัฒนธรรมไทย ก้าวไปกับเทคโนโลยี”

11) ค่านิยม “พัฒนาล้ำยุค บุคลากรดี สามัคคีเยี่ยม เปี่ยมเมตตา”

12) วัฒนธรรมองค์กร สามัคคีเป็นพลัง สร้างความสำเร็จ

13) สัญลักษณ์โรงเรียน

สีประจำโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา

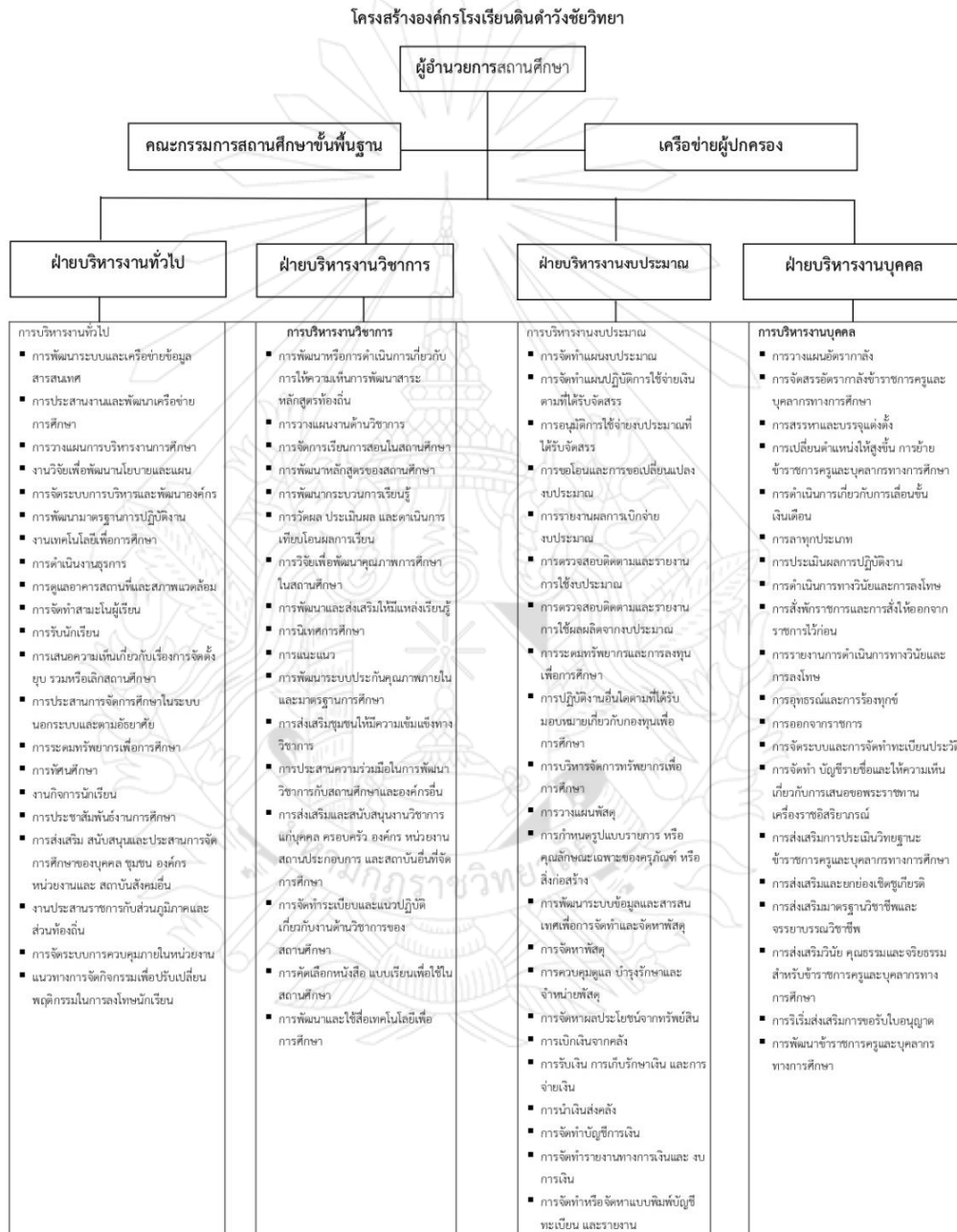
สีน้ำเงิน และ สีขาว

สีน้ำเงิน หมายถึง สีแห่งความเข้มด้วยปัญญาและความเจริญก้าวหน้า

สีขาว หมายถึง สีแห่งความบริสุทธิ์ ก่อนที่จะนำไปสู่ความสว่างแห่งปัญญา

อักษรย่อของโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ด.ด.ว.

2.5.3 โครงสร้างสถานศึกษา

ภาพที่ 2.3 แผนภาพโครงสร้างองค์กรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา (โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา, 2563)

2.5.4 หลักสูตร

หลักสูตรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลและเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำของสังคมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาในการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.5.5 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

หลักสูตรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2563 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

2.6.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตเป็นสาธารณะ
9. กตัญญู

2.6.7 คุณภาพผู้เรียน

1. เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เป็นผู้นำที่ดีของสังคมและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารอย่างหลากหลาย ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (Worle Citizen)
2. เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง
3. เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนการสอนและใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (Worle Class standard)
4. เพื่อให้การใช้งบประมาณและทรัพยากรของทุกหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.6.8 เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยาพุทธศักราช 2553 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) กำหนดเกณฑ์การจบการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

1.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียน ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

1.2 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

1.3 ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

1.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

1.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2. เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต

2.3 ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.6.9 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตรโดยผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนอาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

4.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ กระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4.1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

4.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

4.2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถามคิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

4.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

4.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.6.10 สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวางจากสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อของจริง และสื่ออื่น ๆ รวมทั้งจากแหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

การจัดการสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้ อย่างมีประสิทธิภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยาจะจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และจะดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ห้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็สื่อการเรียนรู้

3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

5. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาจะคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัยไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้องรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

2.6.11 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย คือ การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปีโดยจะประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอนตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ ทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้าน วินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่ม พิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการ ดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จ ในการเรียน

โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อการตรวจสอบผลการเรียนและพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุ มาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินผลการเรียน

1. ประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
2. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
4. ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. ประเมินตัดสินผลการเรียนเมื่อจบระดับประถมศึกษาและจบการศึกษามัธยมศึกษา

ตอนต้น

ประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยการ ประเมินตามสภาพจริง การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินจากโครงการ และการประเมินจาก แฟ้มสะสมงาน ควบคู่ไปกับการใช้แบบทดสอบแบบต่าง ๆ เน้นให้ความสำคัญกับการประเมิน ระหว่างเรียนมากกว่าการประเมินปลายปี และยึดตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ โดยแบ่ง สัดส่วนคะแนนระหว่างเรียน : ปลายปีและระหว่างภาค : ปลายภาค ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 70 : 30

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 70 : 30

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 70 : 30

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 70 : 30

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 80 : 20

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 80 : 20

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี 70 : 30

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 70 : 30

การจัดระดับผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งเป็น 8 ระดับ ดังนี้

4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก ช่วงคะแนน 80-100

3.5 หมายถึง ผลการเรียนค่อนข้างดีมาก ช่วงคะแนน 75-79

3 หมายถึง ผลการเรียนดี ช่วงคะแนน 70-74

2.5 หมายถึง ผลการเรียนค่อนข้างดี ช่วงคะแนน 65-69

2 หมายถึง ผลการเรียนพอใช้ ช่วงคะแนน 60-64

1.5 หมายถึง ผลการเรียนค่อนข้างพอใช้ ช่วงคะแนน 55-59

1 หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด ช่วงคะแนน 50-54

0 หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ช่วงคะแนน 0-49

ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินรายคุณลักษณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยใช้ผลการประเมิน 4 ระดับคือ

- ดีเยี่ยม

- ดี

- ผ่าน

- ไม่ผ่าน

การประเมินตัดสินใช้เกณฑ์

ดีเยี่ยม / ดี / ผ่าน → ตัดสินผ่าน

ไม่ผ่าน → ซ่อมเสริมก่อนจึงตัดสินผ่าน

ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่อ่าน สามารถถ่ายทอดความคิดด้วยการเขียนสื่อความที่สะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสมและมีคุณค่าโดยใช้ผลการประเมิน 4 ระดับคือ

- ดีเยี่ยม

- ดี

- ผ่าน

- ไม่ผ่าน

การประเมินตัดสินใช้เกณฑ์

ดีเยี่ยม / ดี / ผ่าน → ตัดสินผ่าน

ไม่ผ่าน → ซ่อมเสริมก่อนจึงตัดสินผ่าน

ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามจุดประสงค์และเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

1. จากจำนวนเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน อันประกอบไปด้วย ลูกเสือ - เนตรนารี กิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามสถานศึกษากำหนด การประเมินตัดสินใช้เกณฑ์ ใช้ผลการประเมิน ผ่านและไม่ผ่าน

2.5.12 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

1.1 การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

1. ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ

2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลข 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชาให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับ ผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผ่าน และไม่ผ่าน

1.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครอง ทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่ สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยายุทธศักราช 2553 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) กำหนด เกณฑ์การจบการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

2.1.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้าง เวลาเรียน ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

2.1.2 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ สถานศึกษากำหนด

2.1.3 ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.1.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การ ประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.1.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การ ประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชา พื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2.2 ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็น รายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต

2.2.3 ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การ ประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.5.13 เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่บันทึกผลการเรียน ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.1 ระเบียบแสดงผลการเรียน เป็นเอกสารแสดงผลการเรียนและรับรองผลการเรียนของผู้เรียนตามรายวิชา ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจะบันทึกข้อมูลและออกเอกสารนี้ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) หรือเมื่อลาออกจากสถานศึกษาในทุกกรณี

1.2 ประกาศนียบัตร เป็นเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองศักดิ์และสิทธิ์ของผู้จบการศึกษา ที่สถานศึกษาให้ไว้แก่ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา เป็นเอกสารอนุมัติการจบหลักสูตรโดยบันทึกรายชื่อและข้อมูลของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา ระเบียบสะสม ใบรับรองผลการเรียน และ เอกสารอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้

2.5.14 การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาคือ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจาก

การเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิต ที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษาและเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียน

2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียนโดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ

3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตาม ประกาศ หรือ แนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ

2.5.15 ข้อมูลบุคลากร

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา

บุคลากร	ผู้บริหาร	ครูที่เป็นกลุ่มทดลอง	พนักงานราชการ	ครูอัตราจ้าง	เจ้าหน้าที่อื่น
ปีการศึกษา 2562	1	11	2	1	2

ตารางที่ 2.3 วุฒิการศึกษาสูงสุดของบุคลากร โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา

จำนวนบุคลากร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
ปีการศึกษา 2562	0	14	3	0	17

ตารางที่ 2.4 สาขาวิชาที่จบการศึกษาและภาระงานสอน

ที่	ชื่อครูที่เป็นกลุ่มทดลอง	สาขาวิชาที่จบ	สอนในระดับชั้น	สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้
1	นายศุภรัตน์ บุญไตรย์	การบริหารการศึกษา	-	-
2	นายณรงค์ ทองเขียว	การบริหารการศึกษา	ม.1-3	สาระงานอาชีพ สาระหน้าที่พลเมือง
3	นายชนะ จันทร์หอม	การบริหารการศึกษา	ป.3	ทุกกลุ่มสาระ
4	นางสุภาวดี บุญไตรย์	การประถมศึกษา	อนุบาล 2	ทุกกลุ่มประสบการณ์
5	นางพิมพ์พร เคนวัน	การบริหารการศึกษา	ป.1	ทุกกลุ่มสาระ
6	นางปราณี ธรรมมา	การบริหารการศึกษา	ป.2	ทุกกลุ่มสาระ
7	นางทัศนีย์ ทิพย์รักษ์	ภาษาอังกฤษ	ม.1-3	สาระภาษาอังกฤษ
8	นายอมร นรากรศักดิ์	ภาษาอังกฤษ	ป.6	ทุกกลุ่มสาระ
9	นางเบญญาภา ภัคดีสกุลสวรรค์	การบริหารการศึกษา	ป.5	ทุกกลุ่มสาระ
10	นางสาวอรอุมา โยกันยา	การบริหารการศึกษา	อนุบาล 3	ทุกกลุ่มประสบการณ์ สาระสังคมศึกษา
11	นายศรุต จิตติธำรงเดช	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	ม.1-3	สาระประวัติศาสตร์ สาระวิทยาการคำนวณ สาระภาษาไทย
12	นางสาวพรทิพย์ พรหมเมืองขวา	ภาษาไทย	ม.1-3	สาระประวัติศาสตร์ สาระงานอาชีพ
13	นายสุเมต แสงยศ	จิตวิทยาและการแนะแนว	ป.4	ทุกกลุ่มสาระ

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ที่	ชื่อครูที่เป็นกลุ่มทดลอง	สาขาวิชาที่จบ	สอนในระดับชั้น	สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้
14	นางสาวนุจรีย์ นามเพ็ง	คณิตศาสตร์	ม.1-3	สาระคณิตศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์
15	นางสาวเกษรินทร์ วงษ์ พระจันทร์	วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	ม.1-3	สาระวิทยาศาสตร์ สาระสุขศึกษา สาระพลศึกษา
16	นางสาวฐิติมา พุทธา	ภาษาอังกฤษ	ป.3	ทุกกลุ่มสาระ
17	นางสาวภาวิณี วรรณชัย	สถิติ	-	-

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลนักเรียนประจำปี 2563

ชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียนชาย	จำนวนนักเรียนหญิง	รวม
อนุบาลปีที่ 1	-	-	-	-
อนุบาลปีที่ 2	1	5	9	14
อนุบาลปีที่ 3	1	8	4	12
ประถมศึกษาปีที่ 1	1	7	9	16
ประถมศึกษาปีที่ 2	1	9	5	14
ประถมศึกษาปีที่ 3	1	5	5	10
ประถมศึกษาปีที่ 4	1	4	7	11
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	7	6	13
ประถมศึกษาปีที่ 6	1	5	3	8
มัธยมศึกษาปีที่ 1	1	5	5	10
มัธยมศึกษาปีที่ 2	1	6	7	13
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	7	0	7
รวม	11	68	60	128

ตารางที่ 2.6 ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ยระดับ			
	โรงเรียน	จังหวัด	สพฐ.	ประเทศ
ภาษาไทย	54.44	48.39	47.95	49.07
ภาษาอังกฤษ	31.39	33.02	30.86	34.42
คณิตศาสตร์	35.56	31.86	31.60	32.90
วิทยาศาสตร์	46.22	34.85	34.30	35.55
รวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 วิชา	41.90	37.03	36.18	37.99

ตารางที่ 2.7 ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ยระดับ			
	โรงเรียน	จังหวัด	สพฐ.	ประเทศ
ภาษาไทย	50.30	54.36	55.91	55.14
ภาษาอังกฤษ	26.67	32.01	32.98	33.25
คณิตศาสตร์	29.33	25.57	26.98	26.73
วิทยาศาสตร์	27.83	29.98	30.22	30.07
รวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 วิชา	33.53	35.48	36.52	36.30

จากข้อมูล que แสดงถึงบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ถึง 2565 โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 ถึง 2580 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาด้านการศึกษาโดยเฉพาะกิจกรรมปฏิรูปประเทศ ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่มีความสำคัญเร่งด่วน สามารถดำเนินการวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี พ.ศ. 2564 ถึง 2565 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ 1. การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับปฐมวัย 2. การจัดการเรียนการสอนสู่ การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 3. การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน นอกจากนั้น นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องทันสมัย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พัฒนา โรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Standard Alone) ให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะและสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ และสนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้เป็นต้นแบบการพัฒนาวัตกรรมการศึกษา จากนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ที่

เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การรู้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย และนักเรียนเกิดทักษะการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ จึงจะทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อพัฒนาครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน เพื่อตอบสนองนโยบายในการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ และเสริมสร้างทักษะให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพต่อไป

2.6 กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ วิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) เป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัย และพัฒนามุ่งจุดหมาย - เพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรสู่การพัฒนาคุณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์ หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการที่คนใหม่ และในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหาร การศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้ว กระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” และด้วยแนวคิดที่ว่า การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนา เพราะจะทำให้ได้โปรแกรมออนไลน์เพื่อพัฒนาครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ 1) **โครงการพัฒนาความรู้แก่ครูที่เป็นกลุ่มทดลอง** มีคู่มือประกอบโครงการจำนวน 6 ชุด คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ 2) **โครงการครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำความรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียน** มีคู่มือประกอบโครงการจำนวน 1 ชุด คือ (1) คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีจากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนใน 6 ประเด็น คือ

(1) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ศึกษาจาก 9 แหล่ง คือ เว็บไซต์ของ Media Literacy Week (2014) Thoman (1993) เว็บไซต์ของ Commonsense Media (n.d.) เว็บไซต์ของ Namle Net (n.d.) Briggs (n.d.) Lipkin (2018) En Wikipedia (2019) Marie (n.d.) เว็บไซต์ของ Nazarbayev University Library (2019)

(2) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ศึกษาจาก 10 แหล่ง คือ Koltay (2011) Moffat (n.d.) Fortun (2018) Fortuna (n.d.) Sha (2017) เว็บไซต์ของ Media-Coach (n.d.) Media Animation (Asbl) Marie (2016) Naisbitt (n.d.) เว็บไซต์ของ the Success Manual (n.d.) Williams (2018)

(3) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ศึกษาจาก 9 แหล่ง คือ Reineck & Lublinski (2015) Erik Vu (2019) Bauer (2015) National Association for Media Literacy Education (Name) (2015) Newberry (2018) Castellanos (2007) Hobbs (2008) Lee (2015) Ding (2011) Johnson (2015)

(4) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ศึกษาจาก 10 แหล่ง คือ Jeane (2018) Weiß and Bader (2010) Pitts (2017) เว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015) Baker (2017) Briggs (n.d.) เว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.) Kellner & Share (2007) เว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative Lynch (2018)

(5) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ศึกษาจาก 6 แหล่ง คือ Roscorla (2020) เว็บไซต์ของ Center for Media Literacy (CML) (n.d.). Thoman (1991) เว็บไซต์ของ Media Smarts (n.d.) Stansbury (2010) Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. (2014)

(6) การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ศึกษาจาก 4 แหล่ง คือ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017) Cooper (nd) Hallaq (2016) และ Chouit (2013)

จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ใน 6 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเอาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เป็นหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม มากำหนดเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) และนำเอาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เป็นโมเดลขั้นตอน (Step Model) มากำหนดเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) รวมทั้งนำเอาลักษณะหรือคุณลักษณะที่แสดงถึงการมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวังจากผลการพัฒนามากำหนดเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนออก (Output) เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) ของข้อเสนอทางเลือกที่หลากหลายในเชิงวิชาการหรือทฤษฎี (Academic or theoretical Alternative Offerings) ที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย เป็นข้อเสนอทางเลือกที่หลากหลายที่คาดหวังว่าหลังจากโครงการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มทดลองแล้ว ครูที่เป็นกลุ่มทดลองจะเลือกนำเอาทางเลือกที่แต่ละคนเห็นว่าเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับบริบทของตัวนักเรียน กับระยะเวลา กับสถานที่ หรือกับระดับชั้นเรียน อย่างทบทวนไปมาในข้อเสนอทางเลือกที่หลากหลายเหล่านี้ เพื่อเพิ่มโอกาสเลือกทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น อย่างสม่ำเสมอและอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาของการนำความรู้ของครูสู่การพัฒนาครู เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ในการวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.8 แนวคิดเชิงระบบของข้อเสนอทางเลือกที่หลากหลายในเชิงวิชาการหรือทฤษฎี (Academic or theoretical Alternative Offerings) ที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย : กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
<p>Roscorla (2020)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำแผนที่ทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants) 2. สนับสนุนเครือข่ายหลักสูตรการเรียนรู้ระดับประเทศ (Support a National Network of Summer Learning Programs) 3. สร้างคณะเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Create a Digital and Media Literacy Youth Corps) 4. สร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Build Interdisciplinary Bridges in Higher Education) 5. สร้างความคิดริเริ่มระดับอำเภอ (Create District Level Initiatives) 6. เป็นพันธมิตรกับบริษัทสื่อและเทคโนโลยี (Partner With Media and Technology Companies) 7. พัฒนามาตรการการนำเสนอสื่อและการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy) 8. การเริ่มโครงการด้านการศึกษาเพื่อความบันเทิง (Start an Entertainment Education Initiative) 9. จัดการแข่งขันประกาศต่อสาธารณะชนที่เยาวชนผลิตขึ้นทั่วทั้งรัฐ (Host a Statewide, Youth-Produced Public Service Announcement Competition) 	<p>Jeane (2018)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content) 2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy) 3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information) 4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances) 5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing) <p>Weiβ and Bader (2010)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge and Media Development) 2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning 	<p>Reineck & Lublinski (2015)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) 2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis) 3. มีความสามารถในการสร้างสื่อ (Ability to Create Media) 4. มีพื้นฐานในการเข้าถึงสื่อ (Prerequisites for Accessing Media) 5. ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น (Aware of Liberty) <p>Erik Vu (2019)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีทักษะการคิด (Thinking Skills) 2. เข้าใจส่วนประกอบของสื่อ (Components) 3. ตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลและสังคม (Awareness)

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
<p>10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการแข่งขันแสดงผลงานนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)</p> <p>เว็บไซต์ของ Center for Media Literacy (CML) (n.d.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลหรือการจัดการ "สิ่งที่เป็นประโยชน์" ของสื่อ (Becoming Aware of The Importance of Balancing or Managing) 2. การสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ (Teaching Specific Skills of Critical Viewing) 3. การวิเคราะห์สังคมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Social, Political and Economic Analysis - Goes behind the Frame) <p>Thoman (1991)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of Curriculum Guidelines or "Frameworks") 2. โครงการฝึกอบรมครูในระดับมหาวิทยาลัย (Teacher Training Programs at the University Level) 3. การสนับสนุนครู (Teacher Support) 4. แหล่งข้อมูลทางการศึกษาสำหรับการสอน (Educational Resources for Teaching) 	<p>3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)</p> <p>4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude)</p> <p>Pitts (2017)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตรวจสอบข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ (News Checking)) 2. สามารถเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Writing Thoughts about the Facts of a Message) 3. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (Participation Comment) <p>เว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages) 2. การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives) 3. การตรวจหาอคติ (Detecting Bias) 	<ol style="list-style-type: none"> 4. มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ (Strategies) 5. มีความเข้าใจผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต (Understanding) 6. เห็นคุณค่าของสื่อ (Appreciation) 7. พัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ (Development) 8. เข้าใจผลกระทบทางจริยธรรมและศีลธรรม (Ethics And Morals) <p>Bauer (2015)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะนิสัยทางเทคนิค (Technical Habits) 2. มีทักษะด้านการสื่อสารทางสังคม (Social Communication Habits) 3. ลักษณะนิสัยทางสังคม/การเมือง (Societal/Political Habits) 4. ลักษณะนิสัยด้านการรับรู้ (Cognitive Habits)

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
เว็บไซต์ของ Media Smarts (n.d.) 1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of Curriculum Guidelines or "Frameworks") 2. การใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่สอน (Exploit "Teachable Moments") 3. การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อ (Give Students a Chance to Create Media, not Just Analyze it) 4. เริ่มต้นและสิ้นสุดด้วยแนวคิดหลัก (Start and End with The Key Concepts) 5. การสร้างความตระหนักให้เด็กและผู้ใหญ่ (Recognize That Kids-and Adults-Enjoy Media) 6. การสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย (Teach about Media, Not Just with Media) 7. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับใช้คำถามโดยไม่ใช่การเรียนรู้ที่เป็นคำตอบ (Make Media Education about Asking Questions, not Learning Answers) 8. การสร้างการรับรู้ (Fight the Perception That "It Doesn't Matter") 9. การประเมินผลงานการรู้เท่าทันสื่อ (Assess and Evaluate Media Literacy work)	Baker (2017) 1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Conceptual Education and Questioning) 2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study) 3. ดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos) 4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media) 5. การศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods) Briggs (n.d.) 1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News) 2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources) 3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language) 4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)	National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015) 1. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) 2. ความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis) 3. ความสามารถในการประเมิน (Assessment) 4. ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ (Information Communication In Many Forms) 5. มีการใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย (Interdisciplinary) Newberry (2018) 1. มีความคิดรวบยอด (Concept) 2. แยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ (Distinguish Truth and Falsehood) 3. มีความรู้ด้านสื่อ (Media Knowledge) 4. มีทัศนคติแบบเสรีนิยมและอนุรักษนิยม (Perspective Liberal and Conservative)

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
<p>10. การให้นักเรียนนำสื่อของตนเองมาแสดง (Let Students Bring Their Own Media to the Table)</p> <p>11. การติดตามแนวโน้มและพัฒนาการของสื่ออยู่เสมอ (Keep Up-To-Date with Media Trends and Developments)</p> <p>Stansbury (2010)</p> <p>1. จัดทำแผนที่ทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)</p> <p>2. สนับสนุนเครือข่ายโปรแกรมการเรียนรู้ภาคฤดูร้อนระดับชาติ (Support a National Network of Summer Learning Programs)</p> <p>3. สนับสนุนกลุ่มเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Support a Digital and Media Literacy Youth Corps to bring)</p> <p>4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Support Interdisciplinary Bridge-Building in Higher Education)</p> <p>5. สร้างความคิดริเริ่มระดับเขตที่สนับสนุนการรู้ดิจิทัลและสื่อ (Create District-Level Initiatives That Support Digital and Media Literacy)</p> <p>6. เป็นพันธมิตรกับบริษัท สื่อและเทคโนโลยี (Partner with Media and Technology Companies)</p> <p>7. พัฒนามาตรการออนไลน์ของสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy Skills)</p>	<p>1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)</p> <p>2. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)</p> <p>3. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)</p> <p>4. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)</p> <p>5. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)</p> <p>6. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)</p> <p>เว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.)</p> <p>1. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม (Commenting in a Meeting)</p> <p>2. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)</p> <p>3. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)</p>	<p>5. มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)</p> <p>6. การคิดอย่างมีเหตุผล (Rational Thinking)</p> <p>7. การไตร่ตรอง (Contemplation)</p> <p>Newberry (2018)</p> <p>1. ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ (Access)</p> <p>2. ความสามารถในการเข้าใจสื่อ (Understanding)</p> <p>3. ความสามารถในการสร้างสื่อ (Create)</p> <p>Hobbs (2008)</p> <p>1. เข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ (Understand Objective)</p> <p>2. ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ในการเข้าถึงสื่อ (Skills, Beliefs, and Experience)</p> <p>3. เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ (Format and Type)</p>

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
<p>8. มีส่วนร่วมกับชุมชนงานด้านการศึกษาในเชิงอุตสาหกรรมบันเทิง (Engage the Entertainment Industry's Creative Community in an Entertainment-Education Initiative)</p> <p>9. จัดให้มีการแข่งขันและประกาศเผยแพร่ต่อสาธารณะชนให้ทราบ (PSA) (Host a Statewide Youth-Produced Public Service Announcement (PSA) Competition)</p> <p>10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการจัดแสดงการแข่งขันของนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)</p> <p>Jeane (2018)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content) 2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy) 3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information) 4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances) 5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing) <p>Weiß and Bader (2010)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge And Media Development) 2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning) 	<p>Kellner & Share (2007)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Access to Media Literacy) 2. วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy) 3. การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy) 4. การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis) <p>เว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative (n.d.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed) 2. การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules) 	<ol style="list-style-type: none"> 4. เห็นคุณค่าและมีจริยบรรณการ สร้างสรรค์สื่อ (Values And Ethics) 5. สามารถรับรู้สื่อด้วยความเชื่อ ทศนคติ พฤติกรรมและกระบวนการทางประชาธิปไตย (Beliefs, Attitudes, Behaviors and Democratic Processes) 6. มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎระเบียบและข้อบังคับ ที่เป็นพื้นฐานในอุตสาหกรรมสื่อและเทคโนโลยี (Knowledge Culture Economic Political History and Rules) 7. การสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี (Reflect) 8. การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับข้อความ มัลติมีเดีย (Analysis of Multimedia in Cultural Contexts) 9. ผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์ (Cooperation And Production)

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
<p>3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)</p> <p>4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude)</p> <p>เว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015)</p> <p>1. การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages)</p> <p>2. การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives)</p> <p>3. การตรวจหาอคติ (Detecting Bias)</p> <p>Baker (2017)</p> <p>1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามการคิดอย่างมี วิจรรย์ญาณ (Conceptual Education and Questioning)</p> <p>2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study)</p> <p>3. ดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos)</p> <p>4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media)</p> <p>5. ศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods)</p> <p>Briggs (n.d.)</p> <p>1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)</p> <p>2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources)</p> <p>3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language)</p> <p>4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)</p>	<p>1. ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently)</p> <p>2. การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View)</p> <p>3. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power)</p> <p>Lynch (2018)</p> <p>1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media)</p> <p>2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases)</p> <p>3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources)</p> <p>4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters)</p> <p>5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements)</p> <p>6. การให้นักเรียนทำสื่อ (Have Students Create Media)</p>	<p>Lee (2015)</p> <p>1. ความสามารถในการประมวลความคิด (Ability to Think)</p> <p>2. ความสามารถในทางปฏิบัติ (Practical Ability)</p> <p>3. ความสามารถในทางสังคม (Social Competence)</p> <p>4. การเข้าถึงสื่อ (Access to Media)</p> <p>5. การประเมินผล (Evaluation)</p> <p>6. การทำความเข้าใจสื่อ (Understanding Media)</p> <p>7. การใช้และการสร้างสื่อ (Use and Creation)</p> <p>Ding (2011)</p> <p>1. ความสามารถของบุคคล (Personal Competences) ในการเข้าใจสื่อ (Critical Understanding) และทักษะการใช้สื่อ (Use Skills)</p>

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
<p>5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)</p> <p>6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)</p> <p>7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)</p> <p>8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)</p> <p>9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)</p> <p>10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)</p> <p>เว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.)</p> <p>1. การปิดโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ (Break down Television)</p> <p>2. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือการทวีตข้อความ (Anytime, Someone Does a Press Conference or a Tweet)</p> <p>3. การใช้แหล่งข่าวที่มากขึ้น (Use More Than News Source)</p> <p>4. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)</p> <p>5. การรู้เท่าทันเกี่ยวกับข่าวลวง (Get the Truth About Hoaxes)</p> <p>6. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)</p> <p>7. การมีส่วนเกี่ยวข้องในข่าวที่สำคัญ (If no one else is Covering the Important News in Your Locality, Do it yourself)</p> <p>8. การหยุดพักจากสื่อ (Sometimes, Take a Break from Media)</p>		<p>2. ความสามารถทางสังคม (Social Competences) ในการมีส่วนร่วม การสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่สังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ (Participation Creating Good Things for Society and Exchange of Creative Knowledge)</p> <p>Johnson (2015)</p> <p>1. มีจริยธรรมและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Ethics and Empathy)</p> <p>2. มีความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Privacy and Security)</p> <p>3. มีการตระหนักรู้ (Consumer Awareness)</p> <p>4. สุขภาพทางดิจิทัล (Digital Health)</p> <p>5. การค้นหาและการตรวจสอบความถูกต้อง (Pursuit and Confirmation of Truth)</p> <p>6. การสร้างและการพัฒนาดิจิทัล (Creating and Adjusting Content)</p> <p>7. การมีส่วนร่วมกับสังคม (Community Involvement)</p>

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
Kellner & Share (2007)		
<ol style="list-style-type: none"> กระบวนการการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Process of Accessing Media Literacy) วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy) การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy) การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis) 		
เว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative (n.d.)		
<ol style="list-style-type: none"> การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed) การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules) ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently) การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power) 		

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า (Input) หลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม / ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นกระบวนการ (Process) โมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ข้อเสนอแนะที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้น
Lynch (2018)		
<ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media) 2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases) 3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources) 4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters) 5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements) 6. การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media) 		

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตน์ (2561) ที่เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรผู้การพัฒนาคุณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการที่ใหม่ และในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” และด้วยแนวคิดที่ว่าการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาเป็นโปรแกรมออนไลน์ (Online Program) ที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ โครงการ (Project) และแต่ละโครงการมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ คู่มือเพื่อการเรียนรู้ หรือ คู่มือเพื่อการปฏิบัติ (Modules for learning or Modules for Practice) ที่มีลักษณะเป็นแบบสำเร็จรูปเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง (Self-Learning)

ผลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยของโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ (1) **โครงการพัฒนาความรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ** มีคู่มือเพื่อการเรียนรู้ประกอบโครงการจำนวน 6 ชุด คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) **โครงการครุณาความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน** มีคู่มือเพื่อการปฏิบัติประกอบโครงการจำนวน 1 ชุด คือ (1) คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

โปรแกรมออนไลน์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างเว็บไซต์ แล้วฝากลิงค์ไว้ที่เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อให้ง่าย รวดเร็ว และสะดวกต่อการเข้าถึงคู่มือคือ เว็บไซต์ <http://online.anyflip.com/okgwj/hltb/mobile/> ที่ผู้ใช้สามารถดาวน์โหลดข้อมูลนำไปศึกษาได้ทันที

ดังนั้น วิธีดำเนินการวิจัยในบทที่ 3 จึงมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D)เริ่มตั้งแต่การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ในลักษณะเป็น R1D1..R2D2..R3D3..RiDi มีขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ดังภาพที่ 3.1 และมีคำอธิบายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาในงานวิจัย

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำคู่มือประกอบโครงการ

ผลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ของโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการนั้น ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือประกอบ ดังนี้

3.1.1 โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย คู่มือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning Modules) เพราะงานวิจัยนี้มีขั้นตอนการวิจัยเชิงทดลองที่ต้องการทดสอบให้ทราบผลในควมมีประสิทธิภาพของคู่มือที่จัดทำขึ้น ไม่ให้อิทธิพลหรือมีการแทรกแซงหรือมีการสอดแทรกจากผู้วิจัยที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในคู่มือ อันจะทำให้ผลจากการทดสอบควมมีประสิทธิภาพของคู่มือมีความเบี่ยงเบนไป และหลังจากการทดลองหากพบว่าคู่มือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ก็สามารถนำไปเผยแพร่ใช้กับกลุ่มประชากรเป้าหมายในวงกว้างได้อย่างประหยัดและทั่วถึง จำนวน 6 ชุด คือ

- 1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3.1.2 โครงการครุณาผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน ประกอบด้วยคู่มือเพื่อการปฏิบัติจำนวน 1 ชุด คือ คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

คู่มือประกอบโครงการ มีลักษณะเป็นชุดของข้อมูลเพื่อการพัฒนาครูด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) และนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของความเป็นครู คือ การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนในงานวิจัยนี้ เป็นคู่มือประกอบโครงการที่คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) ที่เห็นว่าผู้ใหญ่ (ในงานวิจัยนี้ คือ ครู) การเรียนรู้จะมุ่งไปที่ชีวิตประจำวัน (Life-Centered) หรือเน้นที่งานหรือการแก้ปัญหา (Task-Centered) นั่นคือผู้ใหญ่จะยอมรับและสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ของเขา หากเขาเชื่อและเห็นว่าการเรียนรู้นั้น ๆ จะช่วยให้เขาทำงานได้ดีขึ้นหรือช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเขา การจัดหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอนผู้ใหญ่จึงควรจะอาศัยสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวของเขา และเป็นการเพิ่มความรู้อ ความเข้าใจ ทักษะซึ่งมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงของเขาด้วย (Wisdom Max Center Company Limited, 2015) โดยมีองค์ประกอบของคู่มือดังนี้ ชื่อของคู่มือ คำแนะนำการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากคู่มือ เนื้อหาที่นำเสนอในรูปแบบเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (แบ่งเนื้อหาเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีกิจกรรมให้ทบทวน เช่น การตั้งคำถามให้ตอบ การให้ระบุข้อสังเกต การให้ระบุคำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น) แบบประเมินผลตนเอง และรายชื่อเอกสารอ้างอิง ทั้งนี้กรอบแนวคิดในการจัดทำคู่มือประกอบโครงการทั้ง 2 โครงการ แสดงได้ดังภาพที่ 3.2 ต่อไป

ภาพที่ 3.2 กรอบแนวคิดในการจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือทั้งสองโครงการ คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในโครงการพัฒนาความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลอง และ (1) คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้เรียน ในโครงการครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำความรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Testing and Revision)

การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Checking and Revision) เป็นการตรวจสอบคุณภาพของ “คู่มือ” ในโครงการทั้ง 2 โครงการ โดยการอภิปรายกลุ่ม (Focused Group Discussion) โดย (1) ผู้วิจัยใช้เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นส่งคู่มือประกอบโครงการให้กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองโรงเรียนบ้านกุดตุ๊กวิทยา จำนวน 10 คน (ดูรายชื่อใน

ภาคผนวก ก) ได้ศึกษาล่วงหน้า 10 วัน (2) ผู้วิจัยไปพบปะด้วยตัวเองกับกลุ่มเป้าหมาย (Face to Face) ในการอภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้นก่อนนำไปตรวจสอบและปรับปรุงครั้งสำคัญในระยะที่ 2

ในการตรวจสอบ มีประเด็นดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ 4) อื่น ๆ โดยใช้แบบตรวจสอบ ดังนี้

แบบตรวจสอบคุณภาพของคู่มือเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

ประเด็นในการตรวจสอบ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข
1. เนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือชุดนี้ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้	
2. การใช้สำนวนภาษาและการเรียบเรียงแนวคิดง่ายต่อความเข้าใจ	
3. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาจูงใจให้อยากอ่านอยากทำความเข้าใจในเนื้อหาและนำไปปฏิบัติ	
4. อื่น ๆ	

ระยะที่ 2 การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Testing and Revision)

การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Testing And Revision) เป็นการตรวจสอบคุณภาพของ “คู่มือ” ในโครงการทั้ง 2 โครงการ ภายหลังจากผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในระยะที่ 1 แล้ว ด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม (Focused Group Discussion) โดยวิธีการเช่นเดียวกับระยะที่ 1 คือ (1) ผู้วิจัยใช้เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นส่งคู่มือประกอบโครงการให้กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองในโรงเรียนบ้านหนองกุงธนาสารโสภณ และโรงเรียนหนองกระแจะแห่งกระเดาวิทยา รวมจำนวน 15 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ค) ได้ศึกษาล่วงหน้า 10 วัน (2) ผู้วิจัยไปพบปะด้วยตัวเองกับกลุ่มเป้าหมาย (Face to Face) ในการอภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลองในภาคสนาม ซึ่งในการตรวจสอบ มีประเด็นการตรวจสอบเช่นเดียวกับระยะที่ 1 คือ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ 4) อื่น ๆ โดยใช้แบบตรวจสอบชุดเดียวกับชุดที่ใช้ในระยะที่ 1

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม

ผลจากการดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการทั้ง 2 โครงการ จากขั้นตอนที่ 2 ทำให้ได้โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ของนักเรียน ที่มีความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ แต่อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการทดลองใช้คู่มือในภาคสนามกับกลุ่มทดลองนั้น (ขั้นตอนที่ 4) ต้องมีเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการใช้คู่มือในโครงการทั้งสอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือขึ้น เพื่อใช้ในขั้นตอนการทดลองในภาคสนาม ดังนี้

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้

-แบบตรวจสอบคุณภาพของคู่มือเพื่อการปรับปรุงแก้ไข 2 ช่วงเวลา คือ “หลังการพัฒนาครู” และ “หลังครุนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาการเรียน” มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เพื่อใช้ในการระดมสมองของครู มีประเด็นการตรวจสอบเช่นเดียวกับที่ใช้ในการตรวจสอบภาคสนามระยะที่ 1 และระยะที่ 2

-แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประเมินประสิทธิภาพของคู่มือประกอบโครงการที่ 1 หลังการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 6 ชุด คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าสามารถใช้พัฒนาให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองมีความรู้หลังการพัฒนาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ที่กำหนดหรือไม่ และมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

-แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประเมินประสิทธิภาพของการนำผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติของครูที่เป็นกลุ่มทดลอง ว่าสามารถนำผลการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดผลการพัฒนาตามที่คาดหวังหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

3.3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 1 คือ แบบตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคู่มือที่ใช้ในการวิจัย “หลังการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มทดลอง” และชุดที่ 2 คือ แบบตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคู่มือที่ใช้ในการวิจัย “หลังครุนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาการเรียน” ไม่นำไปตรวจสอบคุณภาพ เพราะมีประเด็นการตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขที่ชัดเจน จึงมีเครื่องมือที่จะนำไปตรวจสอบคุณภาพ 2 ชุด ดังนี้

1) แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการวิจัยในภาคสนามตามโครงการที่ 1 ว่ามีผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่ และมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยข้อสอบในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มุ่งการวัด 6 วัดดูประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับ 1) นิยาม 2) ความสำคัญ 3) ลักษณะ 4) แนวการพัฒนา 5) ขั้นตอนการพัฒนา และ 6) การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยแต่ละวัดดูประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อวัดทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้

(Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ (ดูแบบทดสอบในภาคผนวก ข)

แบบทดสอบที่สร้างขึ้นนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้ได้เครื่องมือวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Polit & Beck, 2012) ตามทัศนะของ Chaichanawirote and Vantum (2017) ทำได้โดยการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการและทฤษฎีของสิ่งที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ร่างไว้ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ต้องการวัด จำนวน 3-5 คน พิจารณาว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่และให้คะแนนตามวิธีการคำนวณค่าความตรงซึ่งมีหลายวิธี เช่น ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Indexes of Item-Objective Congruence) ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI: Content Validity Index) ดัชนีความตรงตามเนื้อหาทั้งหมด (S-CVI: Content Validity Index for Scale) และค่าเฉลี่ยของสัดส่วนความสอดคล้อง (ACP: Average Congruency Percentage) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Indexes of Item-Objective Congruence) ซึ่งจากการศึกษา พบว่าพัฒนาขึ้นโดย Rovinelli and Hambleton (1977) เป็นการประเมินความสอดคล้องระหว่าง 1 ข้อคำถามกับ 1 วัตถุประสงค์ แต่ในระยะต่อมา Carlson (2000 cited in Turner & Carlson, 2003) ได้พัฒนาแนวคิดการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ที่ปรับใหม่ (The adjusted Index of Item-Objective Congruence) เป็นการหาความสอดคล้องของ 1 ข้อคำถามกับชุดของวัตถุประสงค์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตามทัศนะของ Rovinelli and Hambleton เพราะข้อสอบในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มุ่งการวัดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับ 1) นิยาม 2) ความสำคัญ 3) ลักษณะ 4) แนวการพัฒนา 5) ขั้นตอนการพัฒนา และ 6) การประเมินทักษะการเรียนรู้เท่าที่เห็น โดยแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้วัดทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) โดยในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาจากแบบทดสอบซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การศึกษามีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ/หรือ การวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก จ) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง

0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Chaichanawirote & Vantum, 2017)

หลังจากนั้น จะนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูที่เป็นกลุ่มทดลองในโรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนโนนอุดมสะอาดวิทยา โรงเรียนหนองกุ้งเขินหนองโนพัฒนา และโรงเรียนโนนสะอาดพิทยา รวมจำนวน 30 คน ผลการทดลองใช้แบบทดสอบดังกล่าว นำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบรายข้อและของแบบทดสอบดังนี้

1) **คุณภาพของข้อสอบรายข้อ** ใช้เกณฑ์ค่าความยากง่าย (Difficulty) ใช้สัญลักษณ์ (p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้สัญลักษณ์ (r) พิจารณาร่วมกัน ดังนี้

-ระดับความยากง่าย (p) หมายถึง สัดส่วนของจำนวนผู้ที่ตอบข้อสอบได้ถูกต้องต่อจำนวนผู้ที่ตอบข้อสอบทั้งหมด หรือหมายถึงจำนวนร้อยละของผู้ตอบข้อสอบนั้น ๆ ถูก เช่น ค่า $p = 0.30$ แสดงว่าจำนวนผู้ตอบ 100 คน มีผู้ที่ตอบข้อนั้น ๆ ถูก 30 คน ค่าความยากง่ายจะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1.00 ใช้สูตรดังนี้ คือ ความยากง่าย (p) = จำนวนผู้ตอบถูก (n) / จำนวนผู้เข้าสอบ (N)

ในการพิจารณาค่าความยากง่ายนั้น ถ้าข้อสอบมีค่าความยากง่ายสูง เช่น $p = 0.95$ แสดงว่ามีผู้ตอบถูกจำนวนมาก จึงถือว่าเป็นข้อสอบที่ง่าย แต่ในทางกลับกัน ถ้าข้อสอบมีผู้ตอบถูกน้อย เช่น $p = 0.15$ แสดงว่า เป็นข้อสอบที่ยาก ข้อสอบที่ดีจะมีระดับความยากง่าย เท่ากับ 0.5 ซึ่งจะทำให้เกิดค่าอำนาจการจำแนกสูงสุดและมีความเที่ยงสูง อย่างไรก็ตามในการสอบวัดความรู้ผลการเรียนโดยทั่วไป มักนิยมให้มีข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายในระดับต่าง ๆ ปะปนกันไป โดยจัดให้มีข้อสอบมีค่าความยากง่ายพอเหมาะ (p มีค่าใกล้เคียง 0.5) เป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งให้มีข้อสอบที่ค่อนข้างยากและค่อนข้างง่ายอีกจำนวนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีสัดส่วนของข้อสอบที่ยากสูงขึ้น ทั้งนี้ ข้อสอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ในข้อสอบประเภท 4 ตัวเลือก ส่วนข้อสอบประเภทถูก-ผิด ค่าความยากง่าย ควรอยู่ระหว่าง 0.60-0.95 โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบรายข้อ ดังตาราง 3.1 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543 และ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2552)

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบ

ค่าความยากง่าย (p)	ระดับความยาก	การพิจารณา
0.00-0.19	ยากมาก	ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
0.20-0.39	ค่อนข้างยาก	พอใช้ได้
0.40-0.60	ยากง่ายปานกลาง	ใช้ได้
0.61-0.80	ค่อนข้างง่าย	พอใช้ได้
0.81-1.00	ง่ายมาก	ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

-อำนาจจำแนก (r) หมายถึง ความสามารถของข้อสอบในการจำแนกหรือแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างผู้สอบที่มีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน เพื่อที่จะใช้พยากรณ์หรือบ่งชี้ความแตกต่างที่เห็นชัดในด้านความสามารถ เช่น จำแนกคนเก่งกับคนอ่อนจากกันได้ โดยถือว่าคนเก่งควรทำข้อสอบข้อนั้นได้ ส่วนผู้ที่ย่อมนไม่ควรทำข้อสอบข้อนั้นได้ อำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ จะมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง + 1 ค่าอำนาจจำแนกที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป กรณีที่ค่าอำนาจจำแนก (r) ติดลบ แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นจำแนกกลับ คนเก่งทำไม่ได้ แต่คนอ่อนทำได้ ถือว่าเป็นข้อสอบที่ไม่ดีควรตัดทิ้ง (นภาพรสิงห์หัต, ม.ป.ป.) มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$r = \frac{RH - RL}{N / 2}$$

$$N / 2$$

r = ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบข้อหนึ่ง ๆ

RH = จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูง (เก่ง) ที่ตอบข้อนั้น

RL = จำนวนผู้ตอบในกลุ่มต่ำ (อ่อน) ที่ตอบข้อนั้นถูก

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

มีเกณฑ์การพิจารณาอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบรายข้อดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ

อำนาจจำแนกของข้อสอบ (r)	ความหมาย
0.60-1.00	อำนาจจำแนกดีมาก
0.40-0.59	อำนาจจำแนกดี
0.20-0.39	อำนาจจำแนกพอใช้
0.10-0.19	อำนาจจำแนกต่ำ (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
-1.00-0.09	อำนาจจำแนกต่ำมาก(ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

2) คุณภาพของแบบทดสอบ พิจารณาจากเกณฑ์ความเชื่อมั่นและความยากง่ายของแบบทดสอบดังนี้

-ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หมายถึง ความคงที่ในการวัด กล่าวคือ ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้ง ๆ ก็ตามจะได้ผลคงที่เสมอ อุปมาเหมือนตาชั่งที่สามารถบอกน้ำหนักของวัตถุก้อนหนึ่งเท่าเดิม ไม่ว่าจะเอาวัตถุก้อนนั้นมาชั่งกี่ครั้งก็ตาม ตาชั่งนั้นก็มีความเชื่อมั่นสูง โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใด ๆ มีค่าอยู่ระหว่าง .00 ถึง 1.00 ยิ่งมีค่าใกล้ 1.00 เท่าใดก็ยิ่งมีความเชื่อมั่นสูงขึ้นไปเท่านั้น ในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีของ Kuder-Richardson เนื่องจากแบบทดสอบที่ใช้มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0, 1 คือตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน โดยอาศัยการวัดหรือการสอบเพียงครั้งเดียว วิธีการคำนวณมีสองแบบ (Hopkins & Stanley, 1983; Aiken, 1985)

(1) ใช้สูตร KR - 20 ในกรณีมีการวิเคราะห์หาค่าความยากรายข้อไว้แล้ว ดังนี้

$$r_{tt} = [k/(k-1)] [1 - (\text{ผลรวม } pq)/S^2]$$

เมื่อ k คือ จำนวนข้อ

p คือ ค่าความยากของแต่ละข้อ

$$q = 1-p$$

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

(2) ใช้สูตร KR-20 ในกรณีที่ข้อสอบทุกข้อมีค่าความยาก (Item Difficulty) เท่า ๆ กัน หรือใช้คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบ ดังนี้

$$r_{tt} = [k/(k-1)] [1 - MX(k - MX)/kS^2]$$

เมื่อ MX คือ คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ และสัญลักษณ์อื่นเหมือน KR-20

ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากมีการวิเคราะห์หาค่าความยากรายข้อ จึงใช้สูตร KR-20 เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งมีเกณฑ์การแปลผลความเชื่อมั่น ดังนี้ 0.00-0.20 มีความเชื่อมั่นต่ำมาก/ไม่มีเลย 0.21-0.40 มีความเชื่อมั่นต่ำ 0.41-0.70 มีความเชื่อมั่นปานกลาง และ 0.71-1.00 มีความเชื่อมั่นสูง (Naiyatip Teerapuk, n.d.) แต่อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาคุณภาพของแบบทดสอบที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ตามที่ UCLA: Statistical Consulting Group (2016) กล่าวถึง คือ หากแบบทดสอบมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นเท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูง

-ความยากง่ายของแบบทดสอบ ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเกณฑ์ หากคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 30-50 ของคะแนนเต็ม ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีความยากเหมาะสม หากคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 30 เท่าใด ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ยากขึ้นเท่านั้น และหากคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 50 เท่าใด ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ง่ายขึ้นเท่านั้น

การประเมินตามแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู ที่ได้รับการพัฒนาจนมีคุณภาพตามเกณฑ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว จะถูกนำไปใช้ทดสอบผลการเรียนรู้หลังจากการดำเนินงานในโครงการที่ 1 ว่าบรรลุผลตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่

การประเมินตามแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 เป็นการบอกค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรม (Programmed Materials หรือ Programmed Textbook หรือ Programmed Lesson) ซึ่งเป็นสื่อที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองเป็นสำคัญ หลักจิตวิทยาสำคัญที่เป็นฐานคิดความเชื่อของสื่อชนิดนี้คือทฤษฎีการเรียนรู้แบบรอบรู้ (Mastery Learning) ซึ่งมีความเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ หากจัดเวลาเพียงพอจัดวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนก็สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนได้

โดยเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (The 90/90 Standard) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้วัดความมีประสิทธิภาพของคู่มือต่อการเสริมสร้างความรู้ในโครงการพัฒนาความรู้ให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มทดลอง โดย 90 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่มที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบวัดความรู้หลังจากเรียนจากบทเรียนที่สร้างขึ้นจบลง 90 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบ (วัดความรู้หลังการเรียนจากบทเรียนที่สร้างขึ้นจบลง) โดยสามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านตามเกณฑ์วัตถุประสงค์ทุกวัตถุประสงค์ (มนตรี แยมกสิกร, 2551)

ทั้งนี้ ความหมายนี้แตกต่างจากความหมายของเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ดังเดิมตามทัศนะของ เปรื่อง กุมุท (2519) ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้นำเสนอแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 คนแรก (ในประเทศไทย) นั่นคือ 90 ตัวแรก เป็นคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ซึ่งหมายถึงทุกคน เมื่อสอนครั้งหลังเสร็จให้คะแนนเสร็จ นำคะแนนมาหาค่าร้อยละให้หมดทุกคน คะแนนแล้วหาค่าร้อยละเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ถ้าบทเรียนโปรแกรมถึงเกณฑ์ ค่าร้อยละเฉลี่ยของกลุ่มจะต้องเป็น 90 หรือสูงกว่า 90 ตัวที่สองแทนคุณสมบัติที่ว่า ร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด ได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายแต่ละข้อ และทุกข้อของบทเรียนโปรแกรมนั้น (เปรื่อง กุมุท, 2519 อ้างถึงใน มนตรี แยมกสิกร, 2551)

ตามทัศนะของ มนตรี แยมกสิกร (2551) สูตรที่ใช้ในการคำนวณ 90 ตัวแรก = $\{(\sum X / N) \times 100\} / R$ โดย 90 ตัวแรก หมายถึง จำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน $\sum X$ หมายถึง คะแนนรวมของผลการทดสอบที่ผู้เรียนแต่ละคน ทำได้ถูกต้องจากการทดสอบหลังเรียน N หมายถึง จำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการคำนวณประสิทธิภาพครั้งนี้ R หมายถึง จำนวนคะแนนเต็ม ของแบบทดสอบหลังเรียน สูตรที่ใช้ในการคำนวณ 90 ตัวหลัง = $(Y \times 100) / N$ โดย 90 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนร้อยละของผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบผ่านทุกวัตถุประสงค์ Y หมายถึง จำนวนผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบผ่านทุกวัตถุประสงค์ N หมายถึง จำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการคำนวณประสิทธิภาพครั้งนี้

2. แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), และ Johnson (2015) และจากผลการศึกษาแนวคิดการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017), Cooper (nd) Hallaq (2016) และ Chouit (2013) เป็นแบบประเมินออนไลน์ด้วย Google Form ได้กำหนดให้มีการดำเนินการเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) เป็นการประเมินความสอดคล้องตามทัศนะของ Rovinelli and Hambleton ดังกล่าวในหัวข้อแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูข้างต้น เพราะแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มุ่งหาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในแต่ละด้าน คือ 1) ด้านทักษะการเข้าถึงสื่อ มีข้อคำถาม 9 ข้อ 2) ด้านทักษะการวิเคราะห์สื่อ ข้อคำถาม 7 ข้อ 3) ด้านทักษะการประเมินสื่อ ข้อคำถาม 7 ข้อ 4) ทักษะการใช้สื่อ ข้อคำถาม 6 ข้อ และ 5) ด้านทักษะการสร้างสื่อ ข้อคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งฉบับมีข้อคำถาม 34 ข้อ ทั้งนี้วัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เป็นผลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

-ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) การเข้าถึง (Access) คือ การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ (2) การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ (3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมาทำให้สามารถที่จะประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด (4) การสร้างสรรค์ (Create) การเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา

-ด้านทักษะการเข้าถึงสื่อ หมายถึง การเข้าใจสิทธิของตนเองในการเข้าถึงสื่อ เข้าใจเงื่อนไขการให้บริการของสื่อ รู้จักข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับการเข้าถึงสื่อ ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีความคล่องแคล่ว มีความสามารถในการตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ แบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่น มีวิธีการป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และมีการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงของสื่อ

-ด้านทักษะการวิเคราะห์สื่อ หมายถึง การเข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ รู้หลักการวิเคราะห์สื่อ เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ มีความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ มีการคิดอย่างมีขั้นตอน และสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ

-ด้านทักษะการประเมินสื่อ หมายถึง การรู้หลักการประเมินสื่อ มีความคิดรวบยอด เห็นคุณค่าของสื่อ มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี รับรู้ผลกระทบของสื่อต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม และสามารถประเมินความทันกาล ความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรง และคุณภาพของสื่อ

-ด้านทักษะการใช้สื่อ หมายถึง มีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการสื่อสาร ใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม และใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเชิงวิพากษ์

-ด้านทักษะการสร้างสื่อ หมายถึง การมีความสามารถในการสร้างสื่อ สามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีหลักการสร้างสื่อ สามารถประดิษฐ์หรือคิดสร้างสื่อขึ้นมา และสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ

ในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษ และ / หรือ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย + 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ - 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตรดังกล่าวในหัวข้อแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูข้างต้น โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Chaichanawirote & Vantum, 2017)

2.2 การทดลองใช้ (Try-out) แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน เป็นการหาความสอดคล้องภายในเพื่ออธิบายว่าข้อคำถามแต่ละข้อในข้อคำถามชุดหนึ่งนั้นเป็นเรื่องเดียวกันหรือ

ทิศทางเดียวกัน ในกรณีที่ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า นิยมใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หรืออาจหาความเชื่อมั่นด้วยการสอบซ้ำก็ได้ ถ้าต้องการแสดงว่าใช้วัดกี่ครั้งก็ให้ผลคงที่ แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น (Alpha Coefficient of Reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach's Method) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ คือ เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 (UCLA: Statistical Consulting Group, 2016) โดยนำแบบประเมินผลการพัฒนา นักเรียนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนหนองกระแหล่งกระเดาวิทยา จำนวน 30 ราย

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การทดลองในภาคสนาม (Trial)

การทดลองในภาคสนาม (Trial) ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Research) มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มเป้าหมายในการทดลองได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองในโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา เป็นครูระดับชั้นประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 2) จำนวน 6 คน ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 6 คน รวม 12 คน มีนักเรียนที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเป็นระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 2) จำนวน 29 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยแบ่งระยะของการทดลองออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การทดลองตามโครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู

เป็นระยะของ “การพัฒนาตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองตามโครงการที่ 1” โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) จำนวน 6 ชุด คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดำเนินการโดยการแนะนำคู่มือทั้ง 6 ชุด ที่ได้อัปโหลดลงเว็บไซต์เรียบร้อยแล้ว มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงกิจกรรมและระยะเวลาในโครงการพัฒนาครูผู้สอน

กิจกรรม	ระยะเวลา
1. เตรียมการ และทดสอบผลการเรียนรู้ของครูก่อนการทดลอง (Pre-Test) พบปะเพื่อชี้แจงการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 ให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลองและทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ ถือเป็น การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-Test)	1-2 วัน
2. พัฒนาครูโดยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ใช้คู่มือประกอบโครงการที่พัฒนาขึ้น โดยเข้าไปดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ให้การเรียนรู้เป็นไปโดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้วิจัยหรือบุคคลอื่น	1 เดือน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม	ระยะเวลา
<p>3. ครูตรวจสอบหาข้อบกพร่องของคู่มือ และทดสอบครูหลังการพัฒนา (Post-Test)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูที่เป็นกลุ่มทดลองร่วมกันตรวจสอบหาข้อบกพร่องเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการทั้ง 2 โครงการ - ใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูกับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อให้ทราบผลการเรียนรู้ว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่ และเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ถือเป็น การทดสอบหลังการทดลอง (Post-Test) 	1-2 วัน
<p>4. เปรียบเทียบผลการทดสอบครูหลังการพัฒนากับเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้อีกก่อนและหลังการทดลอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์คะแนนจากการทดสอบผลการเรียนรู้ของครู โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่าสถิติทดสอบที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยว่าคู่มือประกอบโครงการมีประสิทธิภาพหรือไม่ 	1-2 วัน

ระยะที่ 2 การทดลองตามโครงการที่ 2 : โครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน

เป็นระยะของการ “นำผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติของครูที่เป็นกลุ่มทดลองตามโครงการที่ 2” โดยในการปฏิบัตินั้น เป็นการกำหนดให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองร่วมกันนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาตนเองจากคู่มือตามโครงการที่ 1 ไปใช้พัฒนานักเรียนให้เกิดการพัฒนาตามที่คาดหวัง มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงกิจกรรมและระยะเวลาในโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน

กิจกรรม	ระยะเวลา
<p>1. เตรียมการ และ ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนการทดลอง (Pre-Test)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2 ให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง - ใช้แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถือเป็น การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-Test) 	1-2 วัน
<p>2. ครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน โดยดำเนินการตามคำชี้แจงในคู่มือเชิงปฏิบัติการในโครงการที่ 2 ให้การปฏิบัติเป็นไปโดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้วิจัยหรือบุคคลอื่น</p>	2 เดือน

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

กิจกรรม	ระยะเวลา
<p>3. ครูที่เป็นกลุ่มทดลองตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือ และ ประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการพัฒนา (Post-Test)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูที่เป็นกลุ่มทดลองร่วมกันตรวจสอบหาข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการที่ 2 - ใช้แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาถือเป็นการทดสอบหลังการทดลอง (Post-Test) 	วัน
<p>4. เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนที่ทำการประเมินก่อนและหลังการทดลองในระยะที่ 2 โดยใช้ค่าสถิติทดสอบที่ (t-Test) เพื่อประเมินว่าผลการดำเนินการระยะที่ 2 ได้ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะที่คาดหวังหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่</p>	1-2 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของครูตามโครงการที่ 1 และผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนตามโครงการที่ 2

ใช้การทดสอบที (t-test) ซึ่งเป็นเทคนิคการทดสอบสมมติฐานชนิดหนึ่งที่น่าสนใจในการใช้การทดสอบ โดยวิธีการนี้ใช้ในกรณีข้อมูลมีจำนวนน้อย ($n < 30$) ผู้ที่ค้นพบการแจกแจงของ t มีชื่อว่า W.S. Gosset ในการใช้การทดสอบที่กรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มนั้น จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การใช้ t-test แบบเป็นอิสระจากกัน (Independent) เป็นสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ข้อมูลที่รวบรวมได้อยู่ในระดับอันดับหรืออัตราส่วน ใช้สถิติการทดสอบค่า t มีชื่อเฉพาะว่า t-test for Independent Samples 2) การใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent) เป็นสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ใช้สถิติการทดสอบค่า t มีชื่อเฉพาะว่า t-test for Dependent Samples ซึ่งมักพบในการวิจัยเชิงทดลองที่ต้องการเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองหรือเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จากการจับคู่คุณลักษณะที่เท่าเทียมกัน (Thesis Thailand, 2020)

ในงานวิจัยนี้ ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent) เนื่องจากการวิจัยเชิงทดลองที่ต้องการเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ 1) ข้อมูลอยู่ในมาตราอันดับ (Interval Scale) หรือมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) 2) กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มได้จากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ 3) ค่าของตัวแปรตามแต่ละหน่วยเป็นอิสระต่อกัน และ 4) ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุโข, 2551) มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$\sum D$ หมายถึง ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา
 $\sum D^2$ หมายถึง ผลรวมความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการพัฒนายกกำลังสอง
 N หมายถึง จำนวนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาทั้งหมด

3.5 ขั้นตอนที่ 5 การเขียนรายงานผลการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัย

เขียนและนำเสนอรายงานผลการวิจัยในรูปแบบอิงแนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Approach) แสดงหลักฐานประกอบทั้งข้อมูล สถิติ และเอกสาร ที่ผู้ร่วมโปรแกรมและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันปฏิบัติ ใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์จากการสะท้อนผล พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการศึกษา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโปรแกรมและเพื่อให้การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการนำเสนอผลการวิจัยจึงมีลักษณะเป็นการพรรณนาหรือบรรยายเชิงวิพากษ์ประกอบกับค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- หัวข้อที่ 1 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโครงการ
- หัวข้อที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข
- หัวข้อที่ 3 ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม
- หัวข้อที่ 4 ผลการทดลองในภาคสนาม

สำหรับการเผยแพร่ผลงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการโดยการตีพิมพ์ในวารสารตามเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษา และหากมีโอกาสจะนำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนาวิชาการ และการจัดพิมพ์คู่มือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อการเผยแพร่

3.6 แผนดำเนินการวิจัยโดยภาพรวม

กิจกรรม	ระยะเวลา
ภาคเรียนที่ 1	
1. จัดทำคู่มือประกอบโครงการ	2 เดือน
2. ตรวจสอบคุณภาพคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข	1 เดือน
3. สร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม	1 เดือน
ภาคเรียนที่ 2	
1. การทดลองในภาคสนามระยะที่ 1 โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู	1 เดือน
2. การทดลองในภาคสนามระยะที่ 2 โครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน	2-3 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน (Online Program for Teacher Learning towards Enhancing Students' Media Literacy Skills) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรม อบรมออนไลน์ด้วยตนเองที่ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน และได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ 1) ครูมีผลการทดสอบหลังการทดลองเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 2) ครูมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) นักเรียนมีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ (1) การจัดทำคู่มือประกอบโครงการ (2) การตรวจสอบคุณภาพคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข (3) การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองในภาคสนาม (4) การทดลองในภาคสนาม แล้วนำผลการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนมาเขียนรายงานการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นตอนที่ 1 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโครงการ

ผลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยของโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ 2) โครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน แต่ละโครงการมีคู่มือประกอบ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

4.1.1 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโครงการที่ 1 คือ โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วยคู่มือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) แบบออนไลน์ จำนวน 6 ชุด คือ

- 4.1.1.1 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 4.1.1.2 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 4.1.1.3 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 4.1.1.4 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 4.1.1.5 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- 4.1.1.6 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือแต่ละชุดมีลักษณะเป็นชุดของข้อมูลเพื่อการพัฒนาครูผู้สอนด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) เป็นคู่มือประกอบโครงการที่คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult

Learning) ที่เห็นว่าผู้ใหญ่ (ในงานวิจัยนี้ คือ ครูที่เป็นกลุ่มทดลอง) การเรียนรู้จะมุ่งไปที่ชีวิตประจำวัน (Life-Centered) หรือเน้นที่งานหรือการแก้ปัญหา (Task-Centered) นั่นคือผู้ใหญ่จะยอมรับและสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ของเขา หากเขาเชื่อและเห็นว่าการเรียนรู้ที่นั่น ๆ จะช่วยให้เขาทำงานได้ดีขึ้น หรือช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเขา การจัดหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน ผู้ใหญ่จึงควรพิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวของเขา และเป็นการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ทักษะซึ่งมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงของเขาด้วย (Wisdom Max Center Company Limited, 2015) โดยมีองค์ประกอบของคู่มือดังนี้ ชื่อของคู่มือ คำแนะนำการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากคู่มือ เนื้อหาที่นำเสนอในรูปแบบเพื่อการอบรมด้วยตนเอง (Self-Training) (แบ่งเนื้อหาเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีกิจกรรมให้ทบทวน เช่น การตั้งคำถามให้ตอบ การให้ระบุข้อสังเกต การให้ระบุคำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น) แบบประเมินผลตนเอง และรายชื่อเอกสารอ้างอิง

สำหรับเนื้อหาในคู่มือแต่ละชุด เป็นผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ดังนี้

1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ นำเสนอทัศนะของ Media Literacy Week (2014), Thoman (1993), Commonsense Media (n.d.), Namle Net (n.d.), Briggs (n.d.), Lipkin (2018), En Wikipedia (2019), Marie (n.d.), และ Nazarbayev University Library (2019)

2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ นำเสนอทัศนะของ Koltay (2011), Moffat (n.d.), Fortun (2018), Fortuna (n.d.), Sha (2017), Media-Coach (n.d.), Media Animation (Asbl) Marie (2016), Naisbitt (n.d.), The Success Manual (n.d.), และWilliams (2018)

3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ นำเสนอทัศนะของ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), และJohnson (2015)

4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ นำเสนอทัศนะของ Jeane (2018), Weiß and Bader (2010), Pitts (2017), Thoughtful Learning (2015), Baker (2017), Briggs (n.d.), The Success Manual (n.d.), Kellner & Share (2007), และ Young African Leaders Initiative Lynch (2018)

5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ นำเสนอทัศนะของ Roscorla (2020), Center for Media Literacy (CML) (n.d.), Thoman (1991), Media Smarts (n.d.), Stansbury (2010), และBuckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. (2014)

6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ นำเสนอทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017), Cooper (nd), Hallaq (2016), และ Chouit (2013)

ภาพแสดงปกของโปรแกรมออนไลน์และปกของคู่มือประกอบโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แสดงปกของโปรแกรมออนไลน์และปกของคู่มือประกอบโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

4.1.2 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโครงการที่ 2 คือ โครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน ประกอบด้วยคู่มือเพื่อการปฏิบัติจำนวน 1 ชุด คือ คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้เรียน คู่มือนี้เน้นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะหรือคุณลักษณะที่คาดหวังจากการพัฒนา แนวทางการพัฒนา และขั้นตอนการพัฒนา และในตอนที่ท้ายของคู่มือ มีแบบประเมินตนเอง (Self-Assessment) สำหรับครูใช้ในการประเมินตนเองดังนี้ 1) มีการนำเอาแนวทางการพัฒนาที่นำเสนอไว้ในคู่มือไปสู่การปฏิบัติมากน้อยเพียงใด 6 ระดับ คือ จากระดับ 0 คือ ไม่ได้นำไปปฏิบัติเลย ไปถึงการนำไปปฏิบัติในระดับ 1 - 2 - 3 - 4 - 5 ซึ่งระดับ 5 หมายถึงระดับการนำไปปฏิบัติมากที่สุด 2) มีการกำหนดขั้นตอนการพัฒนาเป็นแบบนำแนวคิดของใครไปปฏิบัติโดยตรง หรือได้บูรณาการแนวคิดของใครไปปฏิบัติบ้าง มีขั้นตอนที่บูรณาการใหม่เป็นอย่างไร และ 3) มีความเห็นจากครูในลักษณะที่เป็นการสะท้อนผลจากการปฏิบัติ อะไรบ้าง ดังนี้ 1) โปรดระบุถึงปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาทักษะความเป็นที่มงานที่มีประสิทธิผลแก่นักเรียนของท่าน 2) โปรดระบุถึงปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในครั้งนี้ของท่าน 3) โปรดระบุวิธีการที่ท่านนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค 4) โปรดระบุ บทเรียนสำคัญที่ท่านได้รับจากการปฏิบัติงานในครั้งนี้ และ 5) โปรดระบุข้อเสนอนะแนวการพัฒนาทักษะความเป็นที่มงานที่มีประสิทธิผลนักเรียน ที่สำคัญที่ท่านเห็นว่าทำให้การพัฒนาทักษะนี้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างได้ผลดี

โปรดดูรายละเอียดของคู่มือประกอบจากที่นำเสนอในบทที่ 6 ของงานวิจัยนี้ และดูได้จากเว็บไซต์ <http://online.anyflip.com/okgwj/hltb/mobile/> ดังภาพแสดงปกของคู่มือประกอบโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ให้แก่นักเรียนในภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 แสดงปกของคู่มือประกอบโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ นักเรียน

4.2 ขั้นตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข

ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือทั้งสองโครงการ คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในโครงการพัฒนาความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองและ (1) คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้เรียน ในโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน 2 ระยะ มีดังนี้

4.2.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไขระยะที่ 1

การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Checking and Revision) เป็นการตรวจสอบคุณภาพของ “คู่มือ” ในโครงการทั้ง 2 โครงการ โดยการอภิปรายกลุ่ม (Focused Group Discussion) โดย (1) ผู้วิจัยใช้เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นส่งคู่มือประกอบโครงการให้กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูในโรงเรียนบ้านกุดดุกวิทยา จำนวน 10 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ได้ศึกษาล่วงหน้า 10 วัน (2) ผู้วิจัยไปพบปะด้วยตัวเองกับกลุ่มเป้าหมาย (Face to Face) ในการอภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้นก่อนนำไปตรวจสอบและปรับปรุงครั้งสำคัญในระยะที่ 2 ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 4.3 การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข ณ โรงเรียนบ้านกุดตุ๊กวิทยา

ในการตรวจสอบ มีประเด็นดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ 4) อื่น ๆ มีผลการตรวจสอบดังนี้

1) การปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ไม่สามารถจับใจความได้เท่าที่ควร เพราะเนื้อหาไม่กระชับ ควรปรับเนื้อหาให้กระชับ
- มีเนื้อหาบางส่วนสั้นเกินไป จนอ่านแล้วไม่สามารถเข้าใจความหมาย

2) การปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- มีการใช้ประโยคหรือคำที่มากเกินไปซ้ำซ้อนบ้างในบางย่อหน้า มีการใช้ภาษาตีแต่อาจจะ ใช้คำมากเกินไปมีการใช้คำมากเกินไป
- การใช้ภาษา ค่อนข้างใช้คำซ้ำมากเกินไปในประโยคคำชี้แจงและคำสั่ง
- อาจจะลดคำในประโยค คำชี้แจงลง

3) การปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ให้เพิ่มความน่าสนใจโดยการนำเสนอในรูปแบบโดยใช้รูปภาพคลิปหรือแผนผังความคิด
- การนำเสนอค่อนข้างมีตัวอักษรมากเกินไปควรมีรูปภาพคลิปเพื่อให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- ควรเพิ่มรูปภาพหรือการนำเสนอที่ควรลดตัวอักษรลง

4) อื่น ๆ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ควรเรียบเรียง ปี จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เช่น 2015, 2016 และ 2019

จากข้อเสนอแนะการปรับปรุงผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือของครูโรงเรียนบ้านกุดดุกวิทยา ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงในคู่มือดังนี้ ด้านการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงในส่วนของเนื้อหาความถูกต้อง มีการเรียบเรียงเนื้อหาให้มีความกระชับและเน้นการเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้มากยิ่งขึ้น ด้านการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา ผู้วิจัยได้มีการเรียบเรียงสำนวนการแปลภาษาให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ด้านการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอให้น่าสนใจ ปรับข้อความเน้นคำให้อ่านได้ชัดเจนมากขึ้น ตรวจสอบการสะกดคำ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แก้ไขตามคำแนะนำในคู่มือเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำไปตรวจสอบระยะที่ 2 ต่อไป

4.2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไขระยะที่ 2

การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Testing And Revision) เป็นการตรวจสอบคุณภาพของ “คู่มือ” ในโครงการทั้ง 2 โครงการ ภายหลังจากผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในระยะที่ 1 แล้ว ด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม (Focused Group Discussion) โดยวิธีการเช่นเดียวกับระยะที่ 1 คือ (1) ผู้วิจัยใช้เว็บไซต์ที่สร้างขึ้นส่งคู่มือประกอบโครงการให้กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูในโรงเรียนบ้านหนองกุงชนสารโคกน จำนวน 7 คน และโรงเรียนหนองกระแหล่งกระเดาวิทยา จำนวน 8 คน รวมจำนวน 15 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก ค) ได้ศึกษาล่วงหน้า 10 วัน (2) ผู้วิจัยไปพบปะด้วยตัวเองกับกลุ่มเป้าหมาย (Face to Face) ในการอภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลองในภาคสนาม ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 4.4 การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข ณ โรงเรียนบ้านหนองกุงชนสารโคกน

ภาพที่ 4.5 การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือและการปรับปรุงแก้ไข ณ โรงเรียนหนองกระแหล่งกระเดาวิทยา

ในการตรวจสอบ มีประเด็นการตรวจสอบเช่นเดียวกับระยะที่ 1 คือ 1) การปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ 2) การปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา 3) การปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ 4) อื่น ๆ โดยใช้แบบตรวจสอบชุดเดียวกับชุดที่ใช้ในระยะที่ 1 ผลการตรวจสอบในแต่ละประเด็น มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและแก้ไขในแต่ละด้าน ดังนี้

1) การปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- เนื้อหาบางประเด็นมีคำอธิบายน้อยมาก บางประเด็นก็อธิบายเนื้อหาไว้เยอะเกินไป ทำให้คนที่ศึกษาขาดแรงจูงใจควรปรับปรุงตรงนี้
- คู่มือควรมีระดับในการวัดความเข้าใจของผู้ประเมินเช่น ความชัดเจนดีแล้วมี ระดับความชัดเจน 1 2 3 4 5 การไม่ชัดเจนควรมีตัวอย่างด้วยว่าแบบใดคือไม่ชัดเจน เช่น ผู้ประเมินไม่สามารถอธิบายได้หรือผู้ประเมินไม่สามารถยกตัวอย่างได้

2) การปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- มีการนำเนื้อหาจากนักวิชาการต่างประเทศมาแปลเป็นภาษาไทย ยังทำให้การเรียงร้อยถ้อยความหมายไม่ได้เท่าไร แต่สามารถอ่านได้เข้าใจ มีบางประเด็นอธิบายเนื้อ หรือให้ความหมายของกระบวนการนั้น ๆ สั้นเกินไป บางขั้นตอนก็มีคำอธิบายยาว จนทำให้ไม่อยากจะอ่าน
- มีความเชื่อมโยงของเนื้อหาค่อนข้างน้อยควรเพิ่มตัวอย่างของแต่ละนิยามเป็นต้น

3) การปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ควรทำเป็นแผนภูมิภาพ หรือทำเป็นภาพการ์ตูนเล่าเรื่องแต่ละประเด็น แต่ละเรื่องจะทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น จะทำให้อ่านง่าย ๆ และน่าสนใจที่จะนำไปศึกษา

4) อื่น ๆ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ถ้าทำเป็นบทเรียนการ์ตูน หรือทำเป็นแบบเรียนออนไลน์ ทำเป็นประเด็นสั้น ๆ ในแต่ละขั้นตอน แต่ละเรื่องจะดีมาก ๆ

จากข้อเสนอแนะการปรับปรุงผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือของครูในโรงเรียนบ้านหนองกุงชนสารโคก และโรงเรียนหนองกระแหล่งกระเดาวิทยา ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงในคู่มือครั้งนี้ ด้านการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงในส่วนของเนื้อหาความถูกต้อง มีการเรียบเรียงเนื้อหาให้มีความกระชับ ทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ด้านการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงการใช้สำนวนภาษาให้อ่านเข้าใจง่ายและกระชับมากขึ้น ด้านการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ ผู้วิจัยได้ปรับรูปแบบการนำเสนอให้ดึงดูดและน่าสนใจมากขึ้น และเพิ่มรายละเอียดว่านำไปใช้ในระดับใด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แก้ไขตามคำแนะนำในคู่มือเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำไปใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับกลุ่มทดลองต่อไป

4.3 ขั้นตอนที่ 3 ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองในภาคสนาม

ผลจากการดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการทั้ง 2 โครงการ จากขั้นตอนที่ 2 ทำให้ได้โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้รับการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ของนักเรียน มีความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ แต่อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการทดลองใช้คู่มือในภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมายนั้น (ขั้นตอนที่ 4) ต้องมีเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการใช้คู่มือในโครงการทั้งสอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือขึ้น เพื่อใช้ในขั้นตอนการทดลองในภาคสนาม ดังนี้

4.3.1 ผลการสร้างเครื่องมือ

4.3.1.1 แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการวิจัยในภาคสนามตามโครงการที่ 1 ว่ามีผลการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่ และมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยข้อสอบในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มุ่งการวัด 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับ 1) นิยาม 2) ความสำคัญ 3) ลักษณะ 4) แนวการพัฒนา 5) ขั้นตอนการพัฒนา และ 6) การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อวัดทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) รวมข้อสอบทั้งสิ้น 36 ข้อ (ดูแบบทดสอบในภาคผนวก ซ)

4.3.1.2 แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), Johnson (2015) และจากผลการศึกษาแนวคิดการทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017), Cooper (nd) Hallaq (2016) และ Chouit (2013) เป็นแบบประเมินออนไลน์ด้วย Google Form ดูเครื่องมือในภาคผนวก ฉ

4.3.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.3.2.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู แบบทดสอบมีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 36 ข้อ เป็นข้อสอบออนไลน์พร้อมตรวจคำตอบด้วย Google Form มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทดสอบความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มทดลอง “ก่อนและหลัง” การวิจัยในภาคสนามตามโครงการที่ 1 ว่ากลุ่มทดลองมีความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่ และมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยมีการนำไปตรวจสอบความมีคุณภาพของแบบทดสอบดังนี้

4.3.2.2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ดังกล่าวในบทที่ 3 ว่าเพื่อให้ได้เครื่องมือวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Polit & Beck, 2012) ซึ่งตามทัศนะของ Chaichanawirote and Vantum (2017) ทำได้โดยการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการและทฤษฎีของสิ่งที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ร่างไว้ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ต้องการวัด จำนวน 5 คน พิจารณาว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่ และ

ให้คะแนนตามวิธีการคำนวณค่าความตรงซึ่งมีหลายวิธี เช่น ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (IOC: Indexes of Item-Objective Congruence) ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI: Content Validity Index) ดัชนีความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI: Content Validity Index for Scale) และค่าเฉลี่ยของสัดส่วนความสอดคล้อง (ACP: Average Congruency Percentage) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Indexes of Item-Objective Congruence) ซึ่งจากการศึกษา พบว่า พัฒนาขึ้นโดย Rovinelli and Hambleton (1977) เป็นการประเมินความสอดคล้องระหว่าง 1 ข้อคำถามกับ 1 วัตถุประสงค์ แต่ในระยะต่อมา Carlson (2000 cited in Turner & Carlson, 2003) ได้พัฒนาแนวคิดการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ที่ปรับใหม่ (The adjusted Index of Item-Objective Congruence) เป็นการหาความสอดคล้องของ 1 ข้อสอบกับชุดของวัตถุประสงค์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ตามที่เสนอของ Rovinelli and Hambleton เพราะข้อสอบในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ ของครูที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มุ่งการวัดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังนี้ 1) นิยาม 2) ความสำคัญ 3) ลักษณะ 4) แนวการพัฒนา 5) ขั้นตอนการพัฒนา และ 6) การประเมิน ทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้วัดทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิด ขั้นสูงกว่า คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) โดยในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาจาก แบบทดสอบซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบ ทั้งหมด 36 ข้อ ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ/หรือ การวัดและ ประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก จ) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความ สอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของ ผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC ตามสูตรที่กำหนดในบทที่ 3 โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับ เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Chaichanawirote & Vantum, 2017) ดังมีผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู

ข้อ	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ ประเมิน
	1	2	3	4	5		
คู่มือชุดที่ 1 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อ	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ ประเมิน
	1	2	3	4	5		
5	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
คู่มือชุดที่ 2 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ							
7	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	0	0	0.6	ใช้ได้
10	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
คู่มือชุดที่ 3 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ							
13	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	-1	0	0.8	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	0	0	0.6	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
18	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
คู่มือชุดที่ 4 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ							
19	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	-1	0	0.8	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	0	0	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
คู่มือชุดที่ 5 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ							
25	+1	+1	+1	-1	+1	0.8	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	-1	+1	0.6	ใช้ได้
27	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
28	+1	+1	0	+1	0	0.6	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
คู่มือชุดที่ 6 คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ							
31	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	-1	+1	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้

จากตารางที่ 4.1 เห็นได้ว่าผลการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู พบว่า แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ มีค่า IOC สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0.50 ทุกข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 แสดงว่าแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) สามารถนำไปใช้ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดได้

4.3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบรายข้อและแบบทดสอบ โดยนำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูในโรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนโนนอุดมสะอาดวิทยา โรงเรียนหนองกุงเซินหนองโนพัฒนา และโรงเรียนโนนสะอาดพิทยารวม จำนวน 30 ราย เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย การกระจาย ความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของ Kuder-Richardson ในแบบทดสอบ คะแนนจากผลการทดลองใช้แบบทดสอบดังกล่าว ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คนที่	วัตถุประสงค์การเรียนรู้นิยาม						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความสำคัญ						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ลักษณะ/คุณลักษณะ						วัตถุประสงค์การเรียนรู้แนวทางการพัฒนา						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ขั้นตอนการพัฒนา						วัตถุประสงค์การเรียนรู้การประเมินผล						รวม										
	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ	วัด 6 ระดับ											
27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	6
28	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	5
29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	5								
30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	4								
รวม	14	13	11	15	11	12	11	13	11	15	11	12	11	15	15	12	12	15	12	15	12	13	15	14	15	15	15	14	15	15	15	15	15	13	15	15	14	14									
เก่ง	12	12	9	13	9	11	9	12	9	13	9	11	9	9	9	9	11	12	9	9	9	12	11	8	11	12	9	12	12	12	9	9	9	11	12	9	12	12									
อ่อน	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	1	2	6	6	3	1	3	3	6	3	3	1	5	4	2	6	3	2	3	6	6	2	3	6	2	3	6	2								
p	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.								
r	47	43	37	50	37	40	37	43	37	50	37	40	37	50	50	40	40	50	40	50	40	43	50	47	50	50	50	47	50	50	50	50	50	43	50	50	47	47									
	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.	0.								
	67	73	47	73	47	67	47	73	47	73	47	67	47	20	20	40	67	60	40	20	40	60	67	20	47	67	20	60	67	60	20	20	20	60	60	20	67	67									

N (จำนวนกลุ่มตัวอย่าง) = 30, n (จำนวนข้อสอบ) = 36 ข้อ $\bar{X} = 16.10$ S.D = 10.27 $S^2 = 101.89$ $r = 0.94$

หมายเหตุ เลข 1 หมายถึงทำถูก, เลข 0 หมายถึงทำผิด

คะแนนจากการทดลองใช้ (Try-Out) แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย การกระจาย ความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของ Kuder-Richardson ต่อไปนี้ตามลำดับ

- **คุณภาพของข้อสอบรายข้อ** การพิจารณาคุณภาพของข้อสอบรายข้อใช้เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบ (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ร่วมกัน ซึ่งคำอธิบายถึงความหมายของความยากง่ายของข้อสอบ (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รวมทั้งสูตรในการคำนวณได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 มีเกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ ดังแสดงในตารางที่ 4.3 และตารางที่ 4.4 ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 เกณฑ์การพิจารณาค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบ

ความยากง่าย (p)	แปลความ	การพิจารณา
0.00-0.19	ยากมาก	ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
0.20-0.39	ค่อนข้างยาก	พอใช้ได้
0.40-0.60	ยากง่ายปานกลาง	ใช้ได้
0.61-0.80	ค่อนข้างง่าย	พอใช้ได้
0.81-1.00	ง่ายมาก	ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ตารางที่ 4.4 เกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ

อำนาจจำแนก (r)	การพิจารณา
0.60-1.00	อำนาจจำแนกดีมาก
0.40-0.59	อำนาจจำแนกดี
0.20-0.39	อำนาจจำแนกพอใช้
0.10-0.19	อำนาจจำแนกต่ำ (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
-1.00-0.09	อำนาจจำแนกต่ำมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

จากเกณฑ์ค่าความยากของข้อสอบ (p) ในตารางที่ 4.3 พิจารณาว่า ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 เป็นข้อสอบที่ใช้ได้ และจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก (r) ในตารางที่ 4.3 พิจารณาว่าข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 เป็นข้อสอบที่ใช้ได้ ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบรายข้อในงานวิจัยนี้ ผลการหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่าข้อสอบมีคุณภาพที่ได้ใช้ทั้ง 36 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และผลการพิจารณาคุณภาพของ
ข้อสอบรายข้อ

ข้อสอบ	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการพิจารณาข้อสอบ
ข้อ 1	0.47	0.67	ใช้ได้
ข้อ 2	0.43	0.73	ใช้ได้
ข้อ 3	0.37	0.47	ใช้ได้
ข้อ 4	0.50	0.73	ใช้ได้
ข้อ 5	0.37	0.47	ใช้ได้
ข้อ 6	0.40	0.67	ใช้ได้
ข้อ 7	0.37	0.47	ใช้ได้
ข้อ 8	0.43	0.73	ใช้ได้
ข้อ 9	0.37	0.47	ใช้ได้
ข้อ 10	0.50	0.73	ใช้ได้
ข้อ 11	0.37	0.47	ใช้ได้
ข้อ 12	0.40	0.67	ใช้ได้
ข้อ 13	0.37	0.47	ใช้ได้
ข้อ 14	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 15	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 16	0.40	0.40	ใช้ได้
ข้อ 17	0.40	0.67	ใช้ได้
ข้อ 18	0.50	0.60	ใช้ได้
ข้อ 19	0.40	0.40	ใช้ได้
ข้อ 20	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 21	0.40	0.40	ใช้ได้
ข้อ 22	0.50	0.60	ใช้ได้
ข้อ 23	0.40	0.67	ใช้ได้
ข้อ 24	0.43	0.20	ใช้ได้
ข้อ 25	0.50	0.47	ใช้ได้
ข้อ 26	0.47	0.67	ใช้ได้
ข้อ 27	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 28	0.50	0.60	ใช้ได้
ข้อ 29	0.47	0.67	ใช้ได้
ข้อ 30	0.50	0.60	ใช้ได้
ข้อ 31	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 32	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 33	0.43	0.60	ใช้ได้
ข้อ 34	0.50	0.60	ใช้ได้
ข้อ 35	0.50	0.20	ใช้ได้
ข้อ 36	0.47	0.67	ใช้ได้

-ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้วิธีของ Kuder-Richardson ในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0, 1 คือตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน และมีการวัดหรือการสอบเพียงครั้งเดียว รวมทั้งมีการวิเคราะห์หาค่าความยากรายข้อไว้แล้ว โดยใช้สูตร KR-20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 4.2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของ KR-20 มีค่าเท่ากับ 0.940 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 จึงแสดงว่าแบบทดสอบนี้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีความเชื่อมั่น

-ความยากง่ายของแบบทดสอบ ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเกณฑ์ หากคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 30-50 ของคะแนนเต็ม ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีความยากเหมาะสม หากคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 30 เท่าใด ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ยากขึ้นเท่านั้น และหากคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 50 เท่าใด ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ง่ายขึ้นเท่านั้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 4.2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 16.10 คิดเป็นร้อยละ 44.72 ของคะแนนเต็ม ซึ่งแสดงว่า แบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับเหมาะสม

4.3.2.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน แบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), Johnson (2015) และจากผลการศึกษาแนวคิดการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017), Cooper (nd), Hallaq (2016) และ Chouit (2013) เป็นแบบประเมินออนไลน์ด้วย Google Form มีผลการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

4.3.2.5 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

โดยใช้แนวคิดการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตามทัศนะของ Rovinelli and Hambleton เพราะแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มุ่งการหาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในแต่ละด้าน คือ 1) ด้านการเข้าถึงสื่อ มีข้อคำถาม 9 ข้อ 2) ด้านการวิเคราะห์สื่อ ข้อคำถาม 7 ข้อ 3) ด้านการประเมินสื่อ ข้อคำถาม 7 ข้อ 4) ด้านการใช้สื่อ ข้อคำถาม 6 ข้อ 5) ด้านการสร้างสื่อ ข้อคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งฉบับมีข้อคำถาม 34 ข้อ ทั้งนี้วัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เป็นผลจากการศึกษารวบรวมที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

-ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) การเข้าถึง (Access) คือ การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ (2) การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบของสื่อ (3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมาทำให้สามารถที่จะ

ประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด (4) การสร้างสรรค์ (Create) การเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา

-ด้านการเข้าถึงสื่อ หมายถึง การเข้าใจสิทธิของตนเองในการเข้าถึงสื่อ เข้าใจเงื่อนไข การให้บริการของสื่อ รู้จักข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับการเข้าถึงสื่อ ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีความคล่องแคล่ว มีความสามารถในการตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ แบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่น มีวิธีการป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และมีการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงของสื่อ

-ด้านการวิเคราะห์สื่อ หมายถึง การเข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ รู้หลักการวิเคราะห์สื่อ เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ มีความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ มีการคิดอย่างมีขั้นตอน และสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ

-ด้านการประเมินสื่อ หมายถึง การรู้หลักการประเมินสื่อ มีความคิดรวบยอด เห็นคุณค่าของสื่อ มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี รับรู้ผลกระทบของสื่อต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม และสามารถประเมินความทันกาล ความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรง และคุณภาพของสื่อ

-ด้านการใช้สื่อ หมายถึง มีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการสื่อสาร ใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม และใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเชิงวิพากษ์

-ด้านการสร้างสื่อ หมายถึง การมีความสามารถในการสร้างสื่อ สามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีหลักการสร้างสื่อ สามารถประดิษฐ์หรือคิดสร้างสื่อขึ้นมา และสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ

ในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อใช้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และ / หรือ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย + 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตรที่กำหนดในบทที่ 3 โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Chaichanawirote & Vantum, 2017) ดังแสดงผลการตรวจสอบในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์การพัฒนาในแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

ข้อ	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	1	2	3	4	5		
ด้านทักษะการเข้าถึงสื่อ							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านทักษะการวิเคราะห์สื่อ							
10	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านทักษะการประเมินสื่อ							
17	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	0	0	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านทักษะการใช้สื่อ							
24	0	0	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านทักษะการสร้างสื่อ							
30	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ ประเมิน
	1	2	3	4	5		
31	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

จากตารางที่ 4.6 เห็นได้ว่าผลการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน พบว่า ข้อคำถามในแต่ละด้านและทั้งฉบับมีค่า IOC สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0.50 ทุกข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1 แสดงว่า แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) สามารถนำไปใช้ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดได้

4.2.3.6 ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยการทดลองใช้ (Try-out) แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับนักเรียนในโรงเรียนหนองกระแจะแห่งกระเดา จำนวน 30 ราย เพื่อนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น (Alpha Coefficient of Reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ คือ เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 (UCLA: Statistical Consulting Group, 2016) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.7 (ดูผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในภาคผนวก ต)

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

แบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
1. ด้านทักษะการเข้าถึงสื่อ	0.90
2. ด้านทักษะการวิเคราะห์สื่อ	0.91
3. ด้านทักษะการประเมินสื่อ	0.83
4. ด้านทักษะการใช้สื่อ	0.88
5. ด้านทักษะการสร้างสื่อ	0.90
โดยรวม	0.97

จากตารางที่ 4.7 เห็นได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะการเข้าถึงสื่อ มีค่าเท่ากับ 0.90 ด้านทักษะการวิเคราะห์สื่อ มีค่าเท่ากับ 0.91 ด้านทักษะการประเมินสื่อ

มีค่าเท่ากับ 0.83 ด้านทักษะการใช้สื่อ มีค่าเท่ากับ 0.88 และด้านทักษะการสร้างสื่อ มีค่าเท่ากับ 0.90 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นดังกล่าวมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 จึงแสดงว่า แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนนี้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีความเชื่อมั่น

4.4 ขั้นตอนที่ 4 ผลการทดลองในภาคสนาม (Trial)

การทดลองในภาคสนาม (Trial) ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Research) มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มเป้าหมายในการทดลองที่ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ครูในโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา จำนวน 12 ราย มีนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา จำนวน 59 ราย ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มีผลการทดลองในภาคสนาม ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการทดลองตามโครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู

เป็นระยะของการพัฒนาตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองตามโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) จากคู่มือจำนวน 6 ชุด คือ (1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดำเนินการโดยการแนะนำคู่มือทั้ง 6 ชุด ที่ได้อัปโหลดลงเว็บไซต์เรียบร้อยแล้ว มีผลการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) ผลการเตรียมการ

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่วิจัยที่โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยถึงท่านผู้อำนวยการโรงเรียน ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2564 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความอนุเคราะห์โรงเรียนเป็นพื้นที่วิจัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จากนั้นผู้วิจัยในลงพื้นที่ชี้แจงรายละเอียดกับคณะครูที่เป็นกลุ่มทดลองด้วยตัวแ่เองกับกลุ่มเป้าหมาย (Face to Face) ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2564 ณ ห้องประชุมโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา เมื่อกลุ่มทดลองภาคสนามเข้าใจรายละเอียดแนวทางการปฏิบัติแล้ว ผู้วิจัยจึงส่งลิงค์แบบทดสอบความรู้ของครูกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test) ในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) ผ่านกลุ่มไลน์ที่สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารและติดตามประสานงานตลอดการวิจัยในครั้งนี้ ดังภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัย และการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test) ลงพื้นที่วิจัยโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา

2) ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test)

จากการให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน ทำแบบทดสอบความรู้ของครูจำนวน 36 ข้อ “ก่อน” การพัฒนาโดยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคู่มือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน ครูทำคะแนนได้โดยรวม เท่ากับ 311 คะแนน ซึ่งคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 25.91 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เท่ากับ 1.88 จากคะแนนเต็ม 36 คะแนน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test)

กลุ่ม ทดลอง คนที่	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความสำคัญ						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะ/คุณลักษณะ						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การพัฒนา						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการพัฒนา						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผล						รวม					
	วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์																	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5
1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	23	
2	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	26	
3	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	27	
4	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	22	
5	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	27	
6	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	27	
7	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	25	
8	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	26
9	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	25	
10	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	27	
11	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	28	
12	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	28
คะแนนรวมทุกคน																												311								
คะแนนเฉลี่ย																												25.91								
S.D.																												1.88								

หมายเหตุ เลข 1 หมายถึงทำถูก, เลข 0 หมายถึงทำผิด

3) ผลการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครูโดยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning)

จากการนำคู่มือประกอบโครงการวิจัยทั้ง 6 ชุด ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น อัฟโหลดลงไว้ในเว็บไซต์ <http://online.anyflip.com/okgwj/hltb/mobile/> และส่งเข้าในกลุ่มไลน์ (Group line) ที่สร้างขึ้นให้ครูกลุ่มทดลองโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ได้ดาวน์โหลดไปศึกษาโดยวิธีการอบรมด้วยตนเอง (Self-Training) แบบออนไลน์ ระยะเวลา 1 เดือน ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 ครูที่เป็นกลุ่มทดลองศึกษาคู่มือประกอบโครงการทั้งสองโครงการโดยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning)

4) ผลการตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือหลังการพัฒนาครู

หลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนกระบวนการพัฒนาครูโดยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ ในวันที่ 24 ธันวาคม 2564 ตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือและทดสอบครูหลังการพัฒนา ครูที่เป็นกลุ่มทดลองร่วมกันตรวจสอบหาข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการที่ 1 ซึ่งได้อัฟโหลดไว้ในเว็บไซต์ ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ส่งกลับทาง Group Line ใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูกับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อให้ทราบผลการเรียนรู้ว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือไม่ เป็นข้อสอบออนไลน์พร้อมตรวจคำตอบด้วย Google Form

ในการตรวจสอบ มีประเด็นการตรวจสอบดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ 4) อื่น ๆ โดยใช้แบบตรวจสอบชุดเดียวกับชุดที่ใช้ในระยะที่ 1 ผลการตรวจสอบในแต่ละประเด็น มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขในแต่ละด้านแล้ว ดังนี้

4.1 การปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-เนื้อหาควรมีความกระชับ ไม่ควรมีเนื้อหามากเกินไป อ่านแล้วไม่สามารถเข้าใจความหมาย

-การสะกดคำมีคำผิดเล็กน้อย

4.2 การปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-การใช้ประโยคหรือคำที่มากเกินไปซ้ำซ้อนบ้างในบางย่อหน้า

-การใช้ภาษา ค่อนข้างใช้คำซ้ำมากเกินไปในประโยคคำชี้แจงและคำสั่ง

4.3 การปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-รูปแบบการนำเสนอควรเพิ่มความน่าสนใจโดยใช้รูปภาพคลิปหรือแผนผังความคิด

-เพิ่มการตกแต่งหัวข้อ ข้อความให้โดดเด่น จะน่าสนใจและดึงดูดผู้อ่านเพิ่มมากขึ้น

4.4 อื่น ๆ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-ตรวจสอบการสะกดคำ

-ควรเรียบเรียง ปี พ.ศ. จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เช่น 2015 2016 และ 2019 ใช้สีสัน

ตกแต่งเพิ่มเติม

5) ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Posttest)

จากการให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน ทำแบบทดสอบความรู้ของครูจำนวน 36 ข้อ “หลัง” การพัฒนาโดยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคู่มือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน ได้คะแนนจากการทดสอบ 403 คะแนน ซึ่งคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ได้เท่ากับ 33.58 คะแนน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.44 จากคะแนนเต็ม 36 คะแนน ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Posttest)

กลุ่ม ทดลอง คนที่	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความสำคัญ						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะ/คุณลักษณะ						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การพัฒนา						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการพัฒนา						วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ประเมินผล						รวม														
	วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์						วัด 6 ระดับ ความจำถึง สร้างสรรค์																				
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6								
1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	33			
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	36			
3	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	32			
4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	33				
5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	34			
6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	34			
7	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	33			
8	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	36		
9	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	32		
10	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	32		
11	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	33		
12	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	35		
																																												คะแนนรวมทุกคน	403
																																												คะแนนเฉลี่ย	33.58
																																												S.D.	1.44

หมายเหตุ เลข 1 หมายถึงทำถูก, เลข 0 หมายถึงทำผิด

6) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test) ดังกล่าวในบทที่ 3 ว่าตามหลักการทางวิชาการ ถือเป็นเทคนิคการทดสอบสมมติฐานชนิดหนึ่งที่นักวิจัยนิยมใช้การทดสอบ โดยวิธีการนี้ใช้ในกรณีข้อมูลมีจำนวนน้อย ($n < 30$) ผู้ที่ค้นพบการแจกแจงของ t มีชื่อว่า W.S. Gosset ในการใช้การทดสอบทีกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มนั้น จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การใช้ t -test แบบเป็นอิสระจากกัน (Independent) เป็นสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ข้อมูลที่รวบรวมได้อยู่ในระดับอันดับหรืออัตราส่วน ใช้สถิติการทดสอบค่า t มีชื่อเฉพาะว่า t -test for Independent Samples 2) การใช้ t -test แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent) เป็นสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ใช้สถิติการทดสอบค่า t มีชื่อเฉพาะว่า t -test for Dependent Samples ซึ่งมักพบในการวิจัยเชิงทดลองที่ต้องการเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองหรือเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จากการจับคู่คุณลักษณะที่เท่าเทียมกัน (Thesis Thailand, 2020)

ในงานวิจัยนี้ ใช้ t -test แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent) เนื่องจากการวิจัยเชิงทดลองที่ต้องการเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ 1) ข้อมูลอยู่ในมาตราอันดับ (Interval Scale) หรือมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) 2) กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มได้จากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ 3) ค่าของตัวแปรตามแต่ละหน่วยเป็นอิสระต่อกัน และ 4) ไม่ทราบค่าความแปรปรวนของประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุโข, 2551) มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$\sum D$ หมายถึง ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา

$\sum D^2$ หมายถึง ผลรวมความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังพัฒนายกกำลังสอง

N หมายถึง จำนวนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาทั้งหมด

จากการให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน ทำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู “ก่อน” การพัฒนา (Pre-test) ได้คะแนนจากการทดสอบ 311 คะแนน ซึ่งคำนวณค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 25.91 คะแนนจากคะแนนเต็ม 36 คะแนน และจากการทดสอบ “หลัง” การพัฒนา (Post-test) พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองทำคะแนนได้เท่ากับ 403 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.58 จากคะแนนเต็ม 36 คะแนน ซึ่งเมื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างคะแนน “ก่อน” และ “หลัง” การทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) ตามสูตรดังกล่าวข้างบน พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้คะแนนจากการทดสอบ “หลัง” การทดลองสูงกว่า “ก่อน” การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน จาก

ผลการวิจัยนี้ มีประสิทธิภาพที่สามารถจะนำไปใช้เพื่อพัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำผลการเรียนรู้ไปพัฒนาต่อเนื่องกับนักเรียนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างคะแนน “ก่อน” และ “หลัง” การพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู

การทดสอบ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ก่อน	12	25.91	1.88	12.37*
หลัง	12	33.58	1.44	

* $p < 0.05$

7) ผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Posttest) เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

ดังกล่าวในบทที่ 3 ว่าตามทัศนะทางวิชาการ การประเมินตามแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 เป็นการบอกค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรม (Programmed Materials หรือ Programmed Textbook หรือ Programmed Lesson) ซึ่งเป็นสื่อที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองเป็นสำคัญ หลักจิตวิทยาสำคัญที่เป็นฐานคิดความเชื่อของสื่อชนิดนี้คือทฤษฎีการเรียนรู้แบบรอบรู้ (Mastery Learning) ซึ่งมีความเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ หากจัดเวลาเพียงพอจัดวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนก็สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนได้

โดยเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (The 90/90 Standard) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้วัดความมีประสิทธิภาพของคู่มือต่อการเสริมสร้างความรู้ในโครงการพัฒนาความรู้ให้กับอาจารย์ผู้สอนที่เป็นกลุ่มทดลอง โดย 90 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่มที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบวัดความรู้หลังจากเรียนจากบทเรียนที่สร้างขึ้นจบลง 90 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบ (วัดความรู้หลังการเรียนจากบทเรียนที่สร้างขึ้นจบลง) โดยสามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านตามเกณฑ์วัตถุประสงค์ทุกวัตถุประสงค์ (มนตรี แยมกสิกร, 2551)

ทั้งนี้ ความหมายนี้แตกต่างจากความหมายของเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ดังเดิมตามทัศนะของ เป็รื่อง กุมุท (2519) ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้นำเสนอแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 คนแรก (ในประเทศไทย) นั่นคือ 90 ตัวแรก เป็นคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ซึ่งหมายถึงทุกคน เมื่อสอนครั้งหลังเสร็จให้คะแนนเสร็จ นำคะแนนมาหาค่าร้อยละให้หมดทุกคะแนนแล้วหาค่าร้อยละเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ถ้าบทเรียนโปรแกรมถึงเกณฑ์ ค่าร้อยละเฉลี่ยของกลุ่มจะต้องเป็น 90 หรือสูงกว่า 90 ตัวที่สองแทนคุณสมบัติที่ว่า ร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด ได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายแต่ละข้อ และทุกข้อของบทเรียนโปรแกรมนั้น (เป็รื่อง กุมุท, 2519 อ้างถึงใน มนตรี แยมกสิกร, 2551)

ตามทัศนะของ มนตรี แยมกสิกร (2551) สูตรที่ใช้ในการคำนวณ 90 ตัวแรก คือ $\{(\Sigma X / N) \times 100\} / R$ โดย 90 ตัวแรก หมายถึง จำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน ΣX หมายถึง คะแนนรวมของผลการทดสอบที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้ถูกต้องจากการทดสอบหลังเรียน N หมายถึง จำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการคำนวณประสิทธิภาพครั้งนี้ และ R หมายถึง จำนวนคะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน สูตรที่ใช้ในการคำนวณ 90 ตัวหลัง คือ $(Y \times 100) / N$ โดย 90 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนร้อยละของผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบผ่านทุกวัตถุประสงค์ Y หมายถึง จำนวนผู้เรียนที่สามารถทำแบบทดสอบผ่านทุกวัตถุประสงค์ และ N หมายถึง จำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการคำนวณประสิทธิภาพครั้งนี้

ผลจากการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Post-test) จาก การดำเนินงานในโครงการที่ 1 โดยใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่มีลักษณะเป็นแบบปรนัย ที่มี ตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 36 ข้อ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดัง ตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

กลุ่มทดลองคน ที่	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ นิยาม		วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความสำคัญ		วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะ/คุณลักษณะ		วัตถุประสงค์การเรียนรู้แนว การพัฒนา		วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการพัฒนา		วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การ ประเมินผล		รวม
	คะแนน	ผล	คะแนน	ผล	คะแนน	ผล	คะแนน	ผล	คะแนน	ผล	คะแนน	ผล	
1	5	ผ	6	ผ	4	ม	6	ผ	6	ผ	6	ผ	33
2	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	36
3	5	ผ	6	ผ	6	ผ	5	ผ	4	ม	6	ผ	32
4	6	ผ	5	ผ	6	ผ	5	ผ	6	ผ	5	ผ	33
5	6	ผ	6	ผ	5	ผ	6	ผ	5	ผ	6	ผ	34
6	6	ผ	5	ผ	6	ผ	6	ผ	5	ผ	6	ผ	34
7	5	ผ	6	ผ	6	ผ	5	ผ	5	ผ	6	ผ	33
8	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	36
9	5	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	4	ม	5	ผ	32
10	4	ม	5	ผ	5	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	32
11	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	5	ผ	4	ผ	33
12	6	ผ	5	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	6	ผ	35
รวม	66	11	68	12	68	11	69	12	64	10	68	11	403
เฉลี่ย	5.50		5.67		5.67		5.75		5.33		5.67		33.58
90 แรก	91.67		94.44		94.44		95.83		88.89		94.44		93.29
90 หลัง		91.67		100.00		91.67		100.00		83.33		91.67	93.06

หมายเหตุ 1. เกณฑ์การผ่านแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ต้องตอบถูกไม่น้อยกว่า 5 ข้อจากข้อสอบ 6 ข้อ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 83.33 ของคะแนนเต็ม

2. ผล หมายถึง ผ่าน(ผ) หรือไม่ผ่านเกณฑ์(ม) จำนวนผู้ที่สอบผ่านแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะใช้ในการคำนวณตามเกณฑ์ร้อยละ 90 ตัวหลัง

7.1) ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัว

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คนหลังการพัฒนา (Posttest) จากแบบทดสอบซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวแรกซึ่งหมายถึงจำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.58 คะแนนจากคะแนนเต็ม 36 คะแนน เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้วได้ 93.29 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวแรก แสดงว่า การเสนอเนื้อหาในคู่มือประกอบโครงการทุกชุดมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้พัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

7.2) ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวหลัง

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Posttest) จากแบบทดสอบซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ เกณฑ์การผ่านแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะต้องตอบข้อสอบถูกต้องอย่างน้อย 5 ข้อจาก 6 ข้อ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 83.33 ของคะแนนเต็มของแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อใช้ในการคำนวณเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวหลัง ซึ่งหมายถึงร้อยละของจำนวนครูที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งจากจำนวนครูที่เป็นกลุ่มทดลองทั้งหมด 12 คน พบว่า มีครูร้อยละ 93.06 ที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นค่าร้อยละที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 แสดงว่า การเสนอเนื้อหาในคู่มือประกอบโครงการทุกชุดมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้พัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 2 ผลการทดลองตามโครงการที่ 2 : โครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนา นักเรียน

เป็นระยะของการนำผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติของครูที่เป็นกลุ่มทดลองตามโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน โดยในการปฏิบัตินั้น เป็นการกำหนดให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำผลการเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนาตนเองจากคู่มือตามโครงการที่ 1 ไปใช้พัฒนานักเรียนให้เกิดผลการพัฒนาตามที่คาดหวัง มีผลการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) การชี้แจงระเบียบวิธีวิจัยให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยลงพื้นที่ชี้แจงระเบียบวิธีวิจัยกำหนดให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองร่วมกันนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาตนเองจากคู่มือตามโครงการที่ 1 เพื่อนำไปใช้พัฒนานักเรียนให้เกิดผลการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ณ โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา โดยการลงพื้นที่พบปะกับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง ในวันที่ 22 ธันวาคม 2564 (ดังภาพที่ 4.8) โดยได้ชี้แจง แนะนำวิธีการประสานงานต่าง ๆ อีกทั้งได้แนะนำการส่งงานผ่าน Group Line และแนะนำเว็บไซต์ เพื่อเข้าไปดาวน์โหลดเอกสารต่าง ๆ เป็นการทบทวนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน โดยผู้วิจัยและครูที่กลุ่มทดลองได้ช่วยกันออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังแพร่ระบาดอย่างหนัก โดยได้ส่งลิงค์โปรแกรมคู่มือออนไลน์ และลิงค์แบบประเมินคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาและผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ถือเป็น การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-Test) โดยส่งผ่านกลุ่มออนไลน์ครูที่ประจำชั้นให้นักเรียนทำในรูปแบบ Google

Form โดยมีระยะเวลา 3 วัน ในการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-Test) โครงการครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียนนี้ โดยจะดำเนินการในระยะเวลา 2 เดือน ซึ่งครูที่เป็นกลุ่มทดลองจะเริ่มดำเนินการพัฒนานักเรียนตามโครงการที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 22 ธันวาคม 2564 ถึงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 และจะมีการร่วมกันตรวจสอบหาข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการที่ 2 และส่งลิงค์แบบประเมินคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาถือเป็นการทดสอบหลังการทดลอง (Post-Test) โดยส่งผ่านกลุ่มออนไลน์ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองให้นักเรียนทำในรูปแบบ Google Form เช่นเดียวกันกับแบบประเมินก่อนการทดลอง

ภาพที่ 4.8 การประชุมชี้แจงระเบียบวิธีวิจัยให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลองพัฒนาตามโครงการที่ 2

2) การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนการพัฒนา (Pre-test)

จากการใช้แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองในโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา “ก่อน” การพัฒนา (Pre-test) จำนวน 59 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนการทดลอง (Pretest) จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

รายการลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ผลการประเมิน	
	$\bar{X}$	S.D.
ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access)		
1) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลายและตรงตามความต้องการของตนเอง	3.17	1.05
2) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีตามเงื่อนไขที่กำหนด	3.10	0.94

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ผลการประเมิน	
	$\bar{X}$	S.D.
3) ฉันเข้าใจข้อกำหนดเบื้องต้นในการเข้าถึงสื่อ	3.22	1.05
4) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยกระบวนการสืบค้นที่เหมาะสม	3.31	1.04
5) ฉันสามารถตีความของสื่อจากแหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้หลังจากเข้าถึงสื่อไปแล้ว	3.22	1.08
6) ฉันเรียนรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในเชิงสร้างสรรค์	3.32	0.92
7) ฉันแบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้	3.07	1.00
8) ฉันรู้วิธีการการเข้าถึงสื่อในอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	3.47	1.12
9) ฉันสามารถการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงในสื่อ	3.19	0.92
ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze)		
10) ฉันเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สื่อ	3.37	0.96
11) ฉันมีทักษะในการคิดวิเคราะห์สื่อ	3.12	0.97
12) ฉันสามารถแยกแยะรูปแบบและประเภทของสื่อ	3.25	1.06
13) ฉันสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อจากการคิดวิเคราะห์สื่อ	3.32	1.06
14) ฉันมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ	3.17	0.93
15) ฉันสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน	3.44	1.04
16) ฉันสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ	3.49	0.95
ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate)		
17) ฉันรู้หลักในการประเมินสื่อจากวัตถุประสงค์ แนวคิด และมุมมอง	3.29	0.91
18) ฉันสามารถตรวจสอบข้อมูลของสื่อจากความคิดรวบยอด	3.32	1.06
19) ฉันสามารถประเมินสื่อและแปลความหมายจากการ ดู อ่าน และฟัง	3.25	0.98
20) ฉันมีทักษะในการประเมินสื่อเพื่อหาข้อเท็จจริงว่าเที่ยงตรงหรือไม่	2.95	0.92
21) ฉันสามารถสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี	3.17	1.12
22) ฉันเข้าใจผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม	3.22	0.97
23) ฉันสามารถประเมินความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ	3.20	1.10
ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media)		
24) ฉันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อ	3.24	0.95
25) ฉันมีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย	3.36	1.01
26) ฉันใช้ทักษะ เทคนิค และประสบการณ์ในการสื่อสาร	3.19	1.09
27) ฉันใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ตามเงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนด	3.12	1.00
28) ฉันหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเลือกใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม	3.32	1.02
29) ฉันประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมี วิจารณ์ญาณ	3.31	0.88
ทักษะการสร้างสื่อ (Create)		
30) ฉันมีความสามารถในการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์	3.14	1.06
31) ฉันสามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพตามบริบทที่หลากหลาย	3.14	1.01
32) ฉันสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักการ ในการสร้างสื่อที่ถูกต้อง	3.17	1.04

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ผลการประเมิน	
	$\bar{X}$	S.D.
33) ฉันสามารถคิดและประดิษฐ์สื่อขึ้นมาให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	3.22	1.05
34) ฉันสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ	3.47	1.02
รวม	3.24	0.30

จากตารางที่ 4.12 เห็นได้ว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้รับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ก่อนที่ครูที่เป็นกลุ่มทดลองจะนำผลการเรียนรู้จากการอบรมออนไลน์ด้วยตนเองในโครงการที่ 1 สู่การพัฒนาผู้เรียน (Pre-test) มีค่าเฉลี่ย (Mean) โดยรวมเท่ากับ 3.24 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.30

3) ครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน

3.1 ขั้นตอนและกิจกรรมการดำเนินงาน

หลังจากที่มีการแนะนำระเบียบวิธีวิจัยให้กับครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน ให้ร่วมกันศึกษาคู่่มือทั้ง 6 ชุด เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการนำความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมกับครูที่เป็นกลุ่มทดลอง ดังนี้

-มีการประชุมปรึกษากับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เป็นกลุ่มทดลองโดยชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน

-สำรวจความพร้อมของสถานที่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ในการสื่อสาร และระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอน

-เริ่มดำเนินการศึกษาคู่่มือด้วยตนเอง โดยใช้เวลาว่างในศึกษาคู่่มือ

-ระดมความคิดเห็นหลังจากศึกษาคู่่มือ โดยสรุปเป็นองค์ความรู้และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขคู่มือ โดยการกรอกข้อมูลผ่านทาง Google Form ของแต่ละรายบุคคล

-เมื่อศึกษาคู่มือครบตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยและครูที่เป็นกลุ่มทดลองประชุมกันเพื่อสรุปร่วมกันว่าคู่มือที่ได้ศึกษานั้นมีข้อเสนอแนะที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไรเพื่อความสมบูรณ์ของคู่มือ

-นำแบบประเมินตนเองของผู้เรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบผู้เรียนก่อนการพัฒนาตามกระบวนการที่ผู้วิจัยได้แนะนำ

-ครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาคู่่มือ มาประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทของชั้นเรียน และให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเป็นการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีการบันทึกภาพกิจกรรมและบันทึกข้อเสนอแนะหลังจากการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ตามกระบวนการตลอดระยะเวลา 2 เดือน เช่นตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ นายอมร นรากรศักดิ์ ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสืบค้นแนวทางวิธีป้องกันตัวเองและสังคมจากโรคติดต่อโควิด-19 จากอินเทอร์เน็ต แล้วนำความรู้มาสร้างเป็นโปสเตอร์การป้องกันตัวเองและสังคมจากโรคติดต่อโควิด-19 แล้วส่งครูเป็นผลงานของนักเรียน เป็นการนำความรู้

จากทักษะรู้เท่าทันสื่อมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับนางสาวเกษรินทร์ วงษ์พระจันทร์ ครูผู้สอนรายวิชาลูกเสือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือจิตอาสาพระราชทานกับการประชาสัมพันธ์ โดยสร้างสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมลูกเสือจิตอาสาพระราชทานของโรงเรียนในรูปแบบของ คลิป VDO ความยาว 1-3 นาที เป็นการสร้างสื่อที่เกิดจากการทำความดีต่อสังคม เป็นแรงจูงใจให้คนในสังคมทุกภาคส่วนร่วมกันสืบสานพระปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ต้องการเห็นคนไทยมีจิตอาสาพัฒนาประเทศไทยด้วยการทำความดี (ดังภาพที่ 4.9)

-หลังจากการนำความรู้ไปพัฒนานักเรียน ครูที่เป็นกลุ่มทดลองทำการประเมินนักเรียนโดยใช้แบบประเมินตนเองของนักเรียน เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ โดยใช้แบบสอบถามผ่านช่องทางใน Google Form โดยได้ข้อมูลจากการประเมินการพัฒนานักเรียนมาคำนวณค่าต่าง ๆ

-เสร็จสิ้นกระบวนการนำความรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

ภาพที่ 4.9 ครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

3.2 การนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็นแนวทางการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

ในตอนท้ายของคู่มือประกอบโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียน ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินตนเอง (Self-Assessment) โดย Google Form ไว้ เพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองใช้ประเมินตนเองว่า หลังจากการนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียนตลอดระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา ได้นำเอาแนวทางการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนในระดับใด จากตัวเลือก 6 ระดับ คือ 0 หมายถึง ไม่ได้นำไปปฏิบัติเลย ตัวเลือก 1-5 หมายถึง นำไปปฏิบัติจากระดับน้อยที่สุดถึงระดับมากที่สุด ดังมีผลการประเมินตนเองในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองในการนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็นแนวทางการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

ข้อเสนอหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม เพื่อการนำไปปฏิบัติ	ค่าความถี่แสดงระดับการนำไปปฏิบัติ					
	0	1	2	3	4	5
การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทัศนะของ Roscorla (2020)						
1. การจัดทำแผนที่ทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)			2	4	4	2
2. สนับสนุนเครือข่ายหลักสูตรการเรียนรู้อะดับประเทศ (Support a National Network of Summer Learning Programs)			1	2	4	5
3. สร้างคณะเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Create a Digital and Media Literacy Youth Corps)				2	5	5
4. สร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Build Interdisciplinary Bridges in Higher Education)			1	4	6	1
5. สร้างความคิดริเริ่มระดับอำเภอ (Create District Level Initiatives)				4	7	1
6. เป็นพันธมิตรกับบริษัทสื่อและเทคโนโลยี (Partner With Media and Technology Companies)				2	2	8
7. พัฒนามาตรการการนำเสนอสื่อและการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy)				3	5	4
8. การเริ่มโครงการด้านการศึกษาเพื่อความบันเทิง (Start an Entertainment Education Initiative)				3	4	5
9. จัดการแข่งขันประกาศต่อสาธารณะชนที่เยาวชนผลิตขึ้นทั่วทั้งรัฐ (Host a Statewide, Youth-Produced Public Service Announcement Competition)					6	6
10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการแข่งขันแสดงผลงานนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)					4	8

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อเสนอหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม เพื่อการนำไปปฏิบัติ	ค่าความถี่แสดงระดับการนำไปปฏิบัติ					
	0	1	2	3	4	5
ทัศนะของ Center for Media Literacy (CML) (n.d.).						
1. การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลหรือการจัดการ "สิ่งที่เป็นประโยชน์" ของสื่อ (Becoming Aware of The Importance of Balancing or Managing)					3	9
2. การสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ (Teaching Specific Skills of Critical Viewing)						12
3. การวิเคราะห์สังคมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Social, Political and Economic Analysis - Goes behind the Frame)				2	4	6
ทัศนะของ Thoman (1991)						
1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of Curriculum Guidelines or "Frameworks")				2	3	7
2. โครงการฝึกอบรมครูในระดับมหาวิทยาลัย (Teacher Training Programs at the University Level)					8	4
3. การสนับสนุนครู (Teacher Support)					4	8
4. แหล่งข้อมูลทางการศึกษาสำหรับการสอน (Educational Resources for Teaching)					2	10
ทัศนะของ Media Smarts (n.d.)						
1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of Curriculum Guidelines or "Frameworks")						12
2. การใช้ประโยชน์ในเวลาที่สอน (Exploit "Teachable Moments")					3	9
3. การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อ (Give Students a Chance to Create Media, not Just Analyze it)						12
4. เริ่มต้นและสิ้นสุดด้วยแนวคิดหลัก (Start and End with The Key Concepts)				5	4	3
5. การสร้างความตระหนักให้เด็กและผู้ใหญ่ (Recognize That Kids – and Adults – Enjoy Media)					4	8
6. การสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย (Teach about Media, Not Just with Media)						12
7. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับใช้คำถามโดยไม่ใช้การเรียนรู้ที่เป็นคำตอบ (Make Media Education about Asking Questions, not Learning Answers)					5	7
8. การสร้างการรับรู้ (Fight the Perception That "It Doesn't Matter")					3	8

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อเสนอหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม เพื่อการนำไปปฏิบัติ	ค่าความถี่แสดงระดับการนำไปปฏิบัติ					
	0	1	2	3	4	5
9. การประเมินผลงานการรู้เท่าทันสื่อ (Assess and Evaluate Media Literacy work)					4	8
10. การให้นักเรียนนำสื่อของตนเองมาแสดง (Let Students Bring Their Own Media to the Table)				2	1	9
11. การติดตามแนวโน้มและพัฒนาการของสื่ออยู่เสมอ (Keep Up-To-Date with Media Trends and Developments)				2	2	8
ทัศนะของ Stansbury (2010)						
1. จัดทำแผนที่ทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)			2	4	4	2
2. สนับสนุนเครือข่ายโปรแกรมการเรียนรู้ภาคฤดูร้อนระดับชาติ (Support a National Network of Summer Learning Programs)				2	2	8
3. สนับสนุนกลุ่มเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Support a Digital and Media Literacy Youth Corps to bring)					4	8
4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Support Interdisciplinary Bridge-Building in Higher Education)					4	8
5. สร้างความคิดริเริ่มระดับเขตที่สนับสนุนการรู้ดิจิทัลและสื่อ (Create District-Level Initiatives That Support Digital and Media Literacy)				1	8	3
6. เป็นพันธมิตรกับบริษัท สื่อและเทคโนโลยี (Partner with Media and Technology Companies)				2	2	8
7. พัฒนามาตรการออนไลน์ของสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy Skills)				3	5	4
8. มีส่วนร่วมกับชุมชนงานด้านการศึกษาในเชิงอุตสาหกรรมบันเทิง (Engage the Entertainment Industry's Creative Community in an Entertainment-Education Initiative)				2	4	4
9. จัดให้มีการแข่งขันและประกาศเผยแพร่ต่อสาธารณะชนให้ทราบ (PSA) (Host a Statewide Youth-Produced Public Service Announcement (PSA) Competition)				3	4	5
10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการจัดแสดงการแข่งขันของนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)					6	6

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อเสนอหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม เพื่อการนำไปปฏิบัติ	ค่าความถี่แสดงระดับการนำไปปฏิบัติ					
	0	1	2	3	4	5
ทัศนะของ Jeane (2018)						
1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content)					3	9
2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy)				3	3	7
3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information)				2	2	8
4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances)					4	8
5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing)					3	9
ทัศนะของ Weiß and Bader (2010)						
1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge And Media Development)						12
2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning)					4	8
3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)				4	3	5
4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude)						12
ทัศนะของ Thoughtful Learning (2015)						
1. การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages)				2	2	8
2. การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives)				2	2	8
3. การตรวจหาอคติ (Detecting Bias)			2	2	4	4
ทัศนะของ Baker (2017)						
1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Conceptual Education and Questioning)				2	4	6
2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study)				2	2	8
3. ดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos)				2	2	8
4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media)			1	3	4	4
5. ศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods)				3	4	5
ทัศนะของ Briggs (n.d.)						
1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)				2	2	8
2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources)				2	1	9
3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language)				2	4	6
4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)				2	3	7

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อเสนอหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม เพื่อการนำไปปฏิบัติ	ค่าความถี่แสดงระดับการนำไปปฏิบัติ					
	0	1	2	3	4	5
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)				2	3	5
6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)				2	2	8
7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)			2	3	3	4
8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)						12
9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)				2	4	5
10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)			2	2	3	5
ทัศนะของ The Success Manual (n.d.)						
1. การปิดโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ (Break down Television)			2	2	3	5
2. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือการทวิตข้อความ (Anytime, Someone Does a Press Conference or a Tweet)				2	5	5
3. การใช้แหล่งข่าวที่มากขึ้น (Use More Than News Source)					3	9
4. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)				2	3	7
5. การรู้เท่าทันเกี่ยวกับข่าวลวง (Get the Truth About Hoaxes)				2	2	8
6. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)						
7. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในข่าวที่สำคัญ (If no one else is Covering the Important News in Your Locality, Do it yourself)			2	4	2	4
8. การหยุดพักจากสื่อ (Sometimes, Take a Break from Media)			2	2	3	5
ทัศนะของ Kellner & Share (2007)						
1. กระบวนการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Process of Accessing Media Literacy)					5	7
2. วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy)					4	8
3. การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy)					3	9
4. การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis)					9	3

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองในการนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็นแนวทางการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

ข้อเสนอหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรม เพื่อการนำไปปฏิบัติ	ค่าความถี่แสดงระดับการนำไปปฏิบัติ					
	0	1	2	3	4	5
ทัศนะของ Young African Leaders Initiative (n.d.)						
1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed)						12
2. การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules)				2	2	8
3. ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently)			3	4	2	3
4. การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View)				2	2	8
5. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power)						12
ทัศนะของ Lynch (2018)						
1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media)						12
2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases)				2	1	9
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources)				1	3	8
4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters)				2	6	4
5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements)				2	3	7
6. การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media)						12

จากตารางที่ 4.13 เห็นได้ว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้นำเอาข้อเสนอทางเลือกที่เป็นแนวทางการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนมีลักษณะที่สังเกตได้ว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้นำเอาหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนทุกข้อเสนอทางเลือกในระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด (หมายเลข 3-5) มีเพียงเล็กน้อยที่นำมาไปใช้ในการพัฒนาระดับน้อย (หมายเลข 2) และมีข้อสังเกตว่าข้อเสนอที่มีการนำเอาไปใช้ในการพัฒนาระดับมากที่สุด (หมายเลข 5) 10 อันดับแรก คือ 1) การให้นักเรียนจัดทำสื่อ 2) การประเมินสื่อ 3) การสร้างข้อความของสื่อ 4) การสร้างสื่อด้วยตนเอง 5) การสร้างทัศนคติที่ดี 6) ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ 7) การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อ 8) การ

กำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ “โครงสร้าง” 9) การสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ 10) การให้นักเรียนนำสื่อของตนเองมาแสดง

3.3 การนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็นขั้นตอนการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

นอกจากให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองประเมินตนเองว่า หลังจากการนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนานักเรียนตลอดระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมาได้นำเอา “แนวทางการพัฒนา” ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนในระดับใดแล้ว ยังให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองว่า ได้นำเอาข้อเสนอทางเลือกที่เป็น “ขั้นตอนการพัฒนา” จากที่คณะได้ไปปฏิบัติ หรือได้นำเอาแนวคิดที่ได้รับจากที่คณะของแต่ละแหล่งไปประยุกต์ใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเองอย่างไร ดังมีผลการประเมินตนเองในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ผลการประเมินตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองในการนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็นขั้นตอนการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

ข้อเสนอทางเลือกที่เป็นขั้นตอนการพัฒนา	ความถี่ในการนำไปปฏิบัติ
<p>ขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากนานาทัศนะเชิงวิชาการ</p> <p>ทัศนะของ Jeane (2018) มี 5 ขั้นตอน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content) 2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy) 3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information) 4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances) 5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing) 	2
<p>ทัศนะของ Weiß and Bader (2010) มี 4 ขั้นตอน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge and Media Development) 2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning) 3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report) 4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude) 	1
<p>ทัศนะของ Pitts (2017) มี 3 ขั้นตอน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตรวจสอบข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ (News Checking)) 2. สามารถเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Writing Thoughts about the Facts of a Message) 3. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (Participation Comment) 	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อเสนอทางเลือกที่เป็นขั้นตอนการพัฒนา	ความถี่ในการนำไปปฏิบัติ
ทัศนะของ Thoughtful Learning (2015) มี 3 ขั้นตอน คือ	
1. การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages)	1
2. การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives)	
3. การตรวจหาอคติ (Detecting Bias)	
ทัศนะของ Baker (2017) มี 5 ขั้นตอน คือ	
1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามการคิดอย่างมี วิจรรย์ญาณ (Conceptual Education and Questioning)	1
2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study)	
3. ดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos)	
4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media)	
5. การศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods)	
ทัศนะของ Briggs (n.d.) มี 10 ขั้นตอน คือ	
1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)	2
2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources)	
3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language)	
4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)	
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)	
6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)	
7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)	
8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)	
9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)	
10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)	
ทัศนะของ The Success Manual (n.d.) มี 3 ขั้นตอน คือ	
1. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม (Commenting in a Meeting)	1
2. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)	
3. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)	

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อเสนอทางเลือกที่เป็นขั้นตอนการพัฒนา	ความถี่ในการนำไปปฏิบัติ
ทักษะของ Kellner & Share (2007) มี 4 ขั้นตอน คือ	
1. การเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Access to Media Literacy)	
2. วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy)	
3. การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy)	1
4. การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis)	
ทักษะของ Young African Leaders Initiative (n.d.) มี 5 ขั้นตอน คือ	
1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed)	
2. การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules)	
3. ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently)	1
4. การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View)	
5. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power)	
ทักษะของ Lynch (2018) มี 6 ขั้นตอน คือ	
1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media)	
2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases)	
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources)	1
4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters)	
5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements)	
6. การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media)	

จากตารางที่ 4.14 เห็นได้ว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้นำเอาข้อเสนอทางเลือกที่เป็นขั้นตอนในการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน ลักษณะโดยรวมที่สังเกตได้ ดังนี้ ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้นำเอาโมเดลขั้นตอนจากทักษะของทุกแหล่งไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาของตนเอง ทักษะละ 1 หรือ 2 ราย แสดงให้เห็นว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองต่างมีทักษะต่อโมเดลการพัฒนาอย่างเป็นอิสระของตนเอง แต่ก็มีข้อสังเกตว่า ไม่มีครูที่เป็นกลุ่มทดลองรายใดที่ได้นำเอาแนวคิดจากหลายทักษะไปปรับหรือประยุกต์ใช้เป็นของตนเองขึ้นมาใหม่ ซึ่งอาจเนื่องจากว่าแต่ละทักษะนั้นมี

แนวคิดที่แตกต่างกัน ไม่อาจนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้ หรืออาจเนื่องจากว่าครูที่เป็นกลุ่มทดลองเห็น ว่ามีความสะดวกที่จะเลือกใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งมากกว่าที่จะต้องนำมาประยุกต์ใช้จากหลายทักษะ

นอกจากนั้น ในแบบประเมินตนเองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองดังกล่าว นอกจากการประเมิน ถึงการนำข้อเสนอทางเลือกที่เป็นแนวทางการพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาทักษะ การรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนแล้ว ยังได้สอบถามความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ในลักษณะเป็นการ สะท้อนผล (Reflection) จากการปฏิบัติด้วย ดังนี้

1. ความเห็นของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนา ทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน มีดังนี้

-ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อการใช้สื่อ และการสร้างสื่อ

-ทักษะการใช้งานเครื่องมือสื่อสาร และคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

-การตระหนักรู้และความสนใจในการรู้เท่าทันสื่อ

2. ความเห็นของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน มี ดังนี้

-ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

-ครูขาดทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสารและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

-ขาดแคลนเครื่องมือสื่อสารและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

-ขาดแคลนระบบสัญญาณเครือข่ายและการเชื่อมต่อของอุปกรณ์

3. ความเห็นของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับวิธีการที่ท่านนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรค มีดังนี้

-ส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

-จัดการเครื่องมือสื่อสารและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน และตรวจสอบระบบสัญญาณ เครือข่ายและอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน

-ส่งเสริมและสร้างการตระหนักรู้และความสนใจในการรู้เท่าทันสื่อ

4. ความเห็นของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับบทเรียนสำคัญที่ได้รับจากการ ปฏิบัติงาน มีดังนี้

-ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อการใช้สื่อและการ สร้างสื่อเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

-การส่งเสริมและสร้างการตระหนักรู้และความสนใจในการรู้เท่าทันสื่อในการจัดเรียน การสอนและเป็นกรอบสำคัญสำหรับการรู้เท่าทันสื่อที่จำเป็นในการใช้ชีวิต

5. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่สำคัญที่เห็นว่าจะทำให้ การพัฒนาทักษะนี้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างได้ผลดี มีดังนี้

-ต้องมีการศึกษาข้อมูล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้ถูกต้อง

--ปรับแนวคิดและให้ความสำคัญในทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้อ และการดำเนินชีวิต

-ครูต้องให้ความสำคัญและให้ความสนใจอยู่ตลอดเวลา ในการฝึกใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

4) การตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือหลังการทดลองเสร็จสิ้นลง

เมื่อครบระยะเวลา 2 เดือน ได้ทำการตรวจสอบหาข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคู่มือในโครงการที่ 2 จากผู้ร่วมวิจัยคือครูที่เป็นกลุ่มทดลอง 12 ท่าน ได้มีการศึกษาคู่มือ ทั้ง 6 ชุด โดยมีการศึกษาแบบเดี่ยว คือ ให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองแต่ละท่านนำไปศึกษาด้วยตัวเอง แล้วหลังจากนั้นก็มาประชุมระดมความคิดและหาข้อเสนอแนะกันเป็นกลุ่มอีกครั้ง จากนั้นส่งลิงค์แบบประเมินคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาถือเป็นการทดสอบหลังการทดลอง (Post-Test) โดยส่งผ่านกลุ่มออนไลน์ครูประจำชั้นของแต่ละชั้นให้นักเรียนทำในรูปแบบ Google Form เช่นเดียวกับกับแบบประเมินก่อนการทดลอง และได้ข้อสรุปออกมาดังนี้

ในการตรวจสอบ มีประเด็นการตรวจสอบดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ต่อการนำไปใช้ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ 4) อื่น ๆ โดยใช้แบบตรวจสอบชุดเดียวกับชุดที่ใช้ในระยะที่ 1 ผลการตรวจสอบในแต่ละประเด็น มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขในแต่ละด้านแล้ว ดังนี้

4.1 ด้านเนื้อหา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-ควรเรียบเรียงเนื้อหาให้กระชับ เนื้อหาบางส่วนสั้นเกินไป อ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย

4.2 การปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-ด้านภาษาที่ใช้ในคู่มือ มีการใช้ประโยคหรือคำที่ซ้ำซ้อนบ้างในบางย่อหน้า

4.3 การปรับปรุงแก้ไขด้านรูปแบบการนำเสนอ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-ควรเพิ่มรูปภาพหรือการนำเสนอที่ควรลดตัวอักษรลง

4.4 อื่น ๆ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

-เนื่องจากการแบบประเมินคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาทำให้นักเรียนทำในรูปแบบ Google Form ผ่านระบบออนไลน์ มีนักเรียนบางคนไม่สะดวกในการเข้าใช้งาน ควรถ่ายสำเนาเอกสารแจกเพื่อความสะดวกของนักเรียนและประโยชน์สูงสุดของงานวิจัย

ภาพที่ 4.10 ประชุมครูเพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องของคู่มือหลังการทดลองเสร็จสิ้น

5) การประเมินทักษะการรู้เท่าสื่อของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Posttest)

จากการประเมินทักษะการรู้เท่าสื่อกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง “หลัง” การพัฒนา (Posttest) จำนวน 59 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการทดลอง (Posttest)

รายการลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ผลการประเมิน	
	$\bar{X}$	S.D.
ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access)		
1) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลายและตามตรงความต้องการของตนเอง	4.08	0.77
2) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีตามเงื่อนไขที่กำหนด	3.98	0.86
3) ฉันเข้าใจข้อกำหนดเบื้องต้นในการเข้าถึงสื่อ	4.20	0.76
4) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยกระบวนการสืบค้นที่เหมาะสม	4.19	0.80
5) ฉันสามารถตีความของสื่อจากแหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้หลังจากเข้าถึงสื่อไปแล้ว	4.07	0.81
6) ฉันเรียนรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในเชิงสร้างสรรค์	4.37	0.49
7) ฉันแบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้	4.47	0.50
8) ฉันรู้วิธีการการเข้าถึงสื่อในอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	4.51	0.50
9) ฉันสามารถการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงในสื่อ	4.51	0.50
ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze)		
10) ฉันเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สื่อ	4.51	0.50
11) ฉันมีทักษะในการคิดวิเคราะห์สื่อ	4.53	0.50
12) ฉันสามารถแยกแยะรูปแบบและประเภทของสื่อ	4.54	0.50
13) ฉันสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อจากการคิดวิเคราะห์สื่อ	4.49	0.50
14) ฉันมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ	4.47	0.50
15) ฉันสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน	4.54	0.50
16) ฉันสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ	4.53	0.50
ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate)		
17) ฉันรู้หลักในการประเมินสื่อจากวัตถุประสงค์ แนวคิด และมุมมอง	4.58	0.50
18) ฉันสามารถตรวจสอบข้อมูลของสื่อจากความคิดรวบยอด	4.12	0.87
19) ฉันสามารถประเมินสื่อและแปลความหมายจากการ ดู อ่าน และฟัง	4.10	0.80
20) ฉันมีทักษะในการประเมินสื่อเพื่อหาข้อเท็จจริงว่าเที่ยงตรงหรือไม่	4.03	0.79
21) ฉันสามารถสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.02	0.86
22) ฉันเข้าใจผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม	4.05	0.84
23) ฉันสามารถประเมินความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ	4.00	0.77
ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media)		
24) ฉันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อ	3.97	0.81

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ผลการประเมิน	
	$\bar{X}$	S.D.
25) ฉันมีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย	4.34	0.73
26) ฉันใช้ทักษะ เทคนิค และประสบการณ์ในการสื่อสาร	4.19	0.73
27) ฉันใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ตามเงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนด	4.07	0.81
28) ฉันหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเลือกใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม	3.88	0.77
29) ฉันประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมี วิจรรณญาณ	3.92	0.88
ทักษะการสร้างสื่อ (Create)		
30) ฉันมีความสามารถในการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์	4.14	0.80
31) ฉันสามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพตามบริบทที่หลากหลาย	3.88	0.85
32) ฉันสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันโดยยึด หลักการในการสร้างสื่อที่ถูกต้อง	4.10	0.74
33) ฉันสามารถคิดและประดิษฐ์สื่อขึ้นมาให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	4.19	0.78
34) ฉันสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ	4.05	0.84
รวม	4.23	0.16

จากตารางที่ 4.15 เห็นได้ว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้รับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังที่ครูที่เป็นกลุ่มทดลองได้นำผลการเรียนรู้จากการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการอบรมตนเองแบบออนไลน์สู่การพัฒนาผู้เรียน (Posttest) มีค่าเฉลี่ย (Mean) โดยรวมเท่ากับ 4.23 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.16

6) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

จากผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน “ก่อน” การพัฒนามีค่าเฉลี่ย (Mean) โดยรวมเท่ากับ 3.24 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.30 และจากผลการประเมิน “หลัง” การพัฒนามีค่าเฉลี่ย (Mean) โดยรวมเท่ากับ 4.23 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.16 เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

การทดสอบ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ก่อน	59	3.24	0.30	20.33*
หลัง	59	4.23	0.16	

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.16 เห็นได้ว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมอบรมด้วยตนเองแบบออนไลน์ โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นที่ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียน โดยโครงการแรกมีคู่มือประกอบ 6 ชุด โครงการที่สองมีคู่มือประกอบ 1 ชุดนั้น มีประสิทธิภาพที่สามารถจะนำไปใช้เพื่อพัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้ และครูสามารถนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองให้เกิดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อได้อย่างมีผลทดสอบทางการวิจัยรองรับ และแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมอบรมด้วยตนเองแบบออนไลน์ โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นดังกล่าว สามารถนำไปเผยแพร่เพื่อให้กลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมายดังกล่าวไว้ในหัวข้อขอบเขตการวิจัยในบทที่ 1 ได้นำไปใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย คือ โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงทั่วประเทศ จำนวน 6,675 โรง มีครูจำนวน 131,779 คน และมีนักเรียน 1,656,602 คน

สรุป

ตามแนวคิดของระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตน์ (2561) ที่เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรสู่การพัฒนาคุณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์ หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการที่คนใหม่ และในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขา - ความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” ดังคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” และตามแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Development) ที่จะต้องคำนึงถึงความมีประโยชน์ต่อนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) (Gusky, 2000; Hoy & Miskel, 2001) หรืออีกนัยหนึ่งคือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของกิจกรรมใด ๆ ของการพัฒนาวิชาชีพครู (Student achievement should be the ultimate goal of any teacher professional development activities.) (Kampen, 2019)

จากลักษณะสำคัญของการวิจัยและพัฒนาดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าการวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนานวัตกรรมเพื่อการอบรมตนเองแบบออนไลน์ในยุคสังคมดิจิทัลให้เกิดการเรียนรู้และการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในยุคสมัยดิจิทัลในปัจจุบัน มีความสำคัญจำเป็นมากและเป็นเรื่องใหม่ที่ครู (Teachers) จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญทักษะหนึ่งสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียน (Students) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโปรแกรม

อบรมด้วยตนเองแบบออนไลน์ โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาจาก “กลุ่มทดลอง” ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถจะนำไปเผยแพร่เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ในกลุ่มประชากร (Population) ซึ่งเป็นเป้าหมายอ้างอิงในการนำผลการวิจัยไปเผยแพร่เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์หลังการวิจัยและพัฒนา คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกโรงทั่วประเทศได้ ตามหลักการของการวิจัยและพัฒนาที่วิจัยและพัฒนานวัตกรรมใด ๆ ขึ้นมาแล้วนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ในพื้นที่ทดลองแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนของประชากร เมื่อผลจากการทดลอง พบว่า นวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็แสดงว่า สามารถเผยแพร่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับประชากรที่เป็นกลุ่มอ้างอิงในการวิจัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นโปรแกรมแบบออนไลน์ (Online Program) ที่พัฒนาขึ้นตามยุคสมัยดิจิทัล ไม่เป็นโปรแกรมแบบเอกสาร (Document-Based Program) แบบยุคสมัยการพิมพ์แบบดั้งเดิม จะยิ่งทวีความเป็นประโยชน์ต่อการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปเผยแพร่เพื่อใช้ประโยชน์ของประชากรที่เป็นกลุ่มอ้างอิงในการวิจัยได้อย่างกว้างขวาง อย่างประหยัด อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลได้มากกว่า

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งพัฒนาโปรแกรมอบรมด้วยตนเองแบบออนไลน์ โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน และได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ 1) ครูมีผลการทดสอบหลังการทดลองเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 2) ครูมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) นักเรียนมีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลจากการดำเนินการวิจัยตามที่กำหนดในบทที่ 3 และจากรายงานผลการวิจัยที่นำเสนอในบทที่ 4 นี้ พบว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้ 1) คู่มือที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้พัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 โดยเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวแรก คือ ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.58 คะแนนจากคะแนนเต็ม 36 คะแนน เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้วได้ 93.29 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวหลัง คือ ร้อยละของจำนวนครูที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์การเรียนรู้จากจำนวนครูทั้งหมด 12 คน พบว่า มีครูร้อยละ 93.06 ที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 2) คู่มือที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้พัฒนาครูให้มีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) คู่มือที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียนที่มีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

บทที่ 5

โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทัน สื่อของนักเรียน : นวัตกรรมจากการวิจัยและพัฒนา

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน และได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ 1) ครูมีผลการทดสอบหลังการทดลองเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 2) ครูมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) นักเรียนมีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลจากการดำเนินการวิจัยตามที่กำหนดในบทที่ 3 และจากรายงานผลการวิจัยที่นำเสนอในบทที่ 4 นี้ พบว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ 1) คู่มือที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้พัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 โดยเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวแรก คือ ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.58 คะแนนจากคะแนนเต็ม 36 คะแนน เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้วได้ 93.29 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวหลัง คือ ร้อยละของจำนวนครูที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์การเรียนรู้จากจำนวนครูทั้งหมด 12 คน พบว่า มีครูร้อยละ 93.06 ที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 2) คู่มือที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้พัฒนาครูให้มีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) คู่มือที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียนที่มีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

คู่มือที่พัฒนาขึ้นดังกล่าว รวมทั้งแบบประเมินตนเองถึงระดับการนำข้อเสนอทางเลือกเชิงวิชาการหรือเชิงทฤษฎีไปใช้ในการพัฒนานักเรียนของครู แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู และแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ผู้วิจัยได้อัพโหลดไว้ในเว็บไซต์แล้ว ดังนี้

1) คู่มือ ดูได้จากเว็บไซต์ <https://bit.ly/3xyAysn>

2) แบบประเมินตนเองถึงระดับการนำข้อเสนอทางเลือกเชิงวิชาการหรือเชิงทฤษฎีไปใช้ในการพัฒนานักเรียนของครู ดูได้จากเว็บไซต์ <https://bit.ly/3yrnzcX>

3) แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู ดูได้จากเว็บไซต์ <https://bit.ly/3N8Agxz>

4) แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ดูได้จากเว็บไซต์ <https://bit.ly/3N3YyZn>

อย่างไรก็ตาม ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยได้นำเอาคู่มือประกอบโครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และโครงการครูนำผลการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.ให้กับนักเรียนมาแสดงไว้ด้วย ดังนี้

โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครู สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

นายณภพ น้ำใจดี

คณบดีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปี พ.ศ. 2564

คำนำ

การวิจัยเรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” นี้ เป็นการวิจัยในหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้นวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นโปรแกรมอบรมออนไลน์ด้วยตนเองที่ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของครู และ 2) โครงการครูนำผลการเรียนสู่การพัฒนาผู้เรียน โครงการแรกมีคู่มือเพื่อการอบรมด้วยตนเอง (Self-Training) ของครู โครงการที่สองมีคู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อครูนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผู้เรียน โดยคาดหวังว่านวัตกรรมทางการศึกษานี้ เมื่อผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลายขั้นตอน (Ri&Di) แล้วนำไปทดลองใช้ในพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของประชากร เมื่อผลการทดลองพบว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ ก็สามารถนำไปเผยแพร่ให้กับประชากรที่เป็นพื้นที่เป้าหมายได้ใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพวิจัยรองรับ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ดังนี้ **1) ในเชิงวิชาการ** มีหลายประการ แต่ขอเน้นมากล่าวถึงที่สำคัญ ดังนี้ **(1) งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับประเด็นที่เป็นการศึกษาศตวรรษที่ 21** ซึ่งมีความสำคัญเพราะเป็นการให้การศึกษาที่ส่งผลสุดท้ายให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประสบความสำเร็จในโลกใหม่นี้ (Driscoll, 2022) **(2) งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา** ที่นักวิชาการให้ความเห็นว่า การบริหารการศึกษาเกิดขึ้นในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ส่วนกลางถึงระดับสถานศึกษา แต่การบริหารการศึกษาระดับสถานศึกษา (คือ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือชื่อเรียกอื่น ๆ) มีความสำคัญเพราะเป็นฐานปฏิบัติที่จะทำให้การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้เกิดประโยชน์ที่ใช้งานได้จริง เป็นฐานปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง และเป็นฐานปฏิบัติที่จะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อนักเรียนให้เติบโตไปสู่เป้าหมายที่กำหนดโดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Kashyap, n.d.) สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ซึ่งเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจให้โรงเรียนที่เป็นหน่วยหลักในการจัดการศึกษา (Edge, 2000) **(3) การวิจัยนี้ใช้หลักการ “พัฒนาครู แล้วครูนำผลที่ได้รับไปพัฒนาผู้เรียน”** ถือเป็นหลักการที่เป็นจุดเน้นของการบริหารการศึกษา คือ การเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ (The Focus of Educational Administration is the Enhancement of Teaching and Learning) (Amadi, 2008) เป็นกระบวนการช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง (Enables the Right Pupils to Receive the Right Education from the Right Teachers) (Dhammei, 2022) เป็นการกระตุ้นการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการสอนและการเรียนรู้ (Bamte, n.d.) เป็นไปตามหน้าที่ของการบริหารการศึกษิตตามทัศนะของ Amadi (2008) ที่กล่าวถึงหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตร/การสอน (The Curriculum/Instructional Functions) หน้าที่เกี่ยวกับบุคลากร (The Staff Personnel Functions) และหน้าที่เกี่ยวกับนักเรียน (The Student

Personnel Functions) และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหารการศึกษา คือ เพื่อให้การศึกษาที่เหมาะสมแก่นักเรียน (To Provide Proper Education to Students) เพื่อให้แน่ใจว่ามีการพัฒนาวิชาชีพของครู (To Ensure Professional Development among Teachers) และเพื่อความมั่นใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (To Ensure Qualitative Improvement of Education) (Kashyap, n.d.) อันเนื่องจากหลักการ “พัฒนาครู แล้วครูนำผลที่ได้รับไปพัฒนาผู้เรียน” เป็นหลักการส่งเสริมบทบาทการเป็นผู้นำทางการศึกษาให้กับครูตามทัศนะของ Speck (1999) และ Seyfarth (1999) ส่งเสริมต่อการทำหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาที่จะต้องสนับสนุนคณะครูด้วยการฝึกอบรมและให้คำแนะนำตามทัศนะของ University of Bridgeport (2022) และ Target Jobs (n.d.) และส่งเสริมต่อแนวคิดพัฒนาวิชาชีพของครูที่ให้ความสำคัญถึงการส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของการศึกษาตามทัศนะของ Gusky (2000) และ Hoy and Miskel (2001) 2) **ในเชิงวิชาชีพ** การวิจัยนี้คำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่คุรุสภากำหนดตามมาตรฐานด้านความรู้ ในกรณีสามารถพัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษา สามารถนำกระบวนการทางการวิจัย การวัดและประเมินผล ไปใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาได้ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และสามารถบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษา และตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในกรณีปฏิบัติ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน พัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูง และสร้างโอกาสการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ (The Teachers Council of Thailand, n.d.)

ณภาพ น้ำใจดี

สารบัญ

1. คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้แก่ครูที่เป็นกลุ่มทดลอง	หน้า
1.1 คู่มือชุดที่ 1 ทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มืองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง ทักษะเกี่ยวกับนิยาม แบบประเมินตนเองและเอกสารอ้างอิง.....	1
1.2 คู่มือชุดที่ 2 ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มืองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญ แบบประเมินตนเองและเอกสารอ้างอิง.....	9
1.3 คู่มือชุดที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มืองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง ทักษะเกี่ยวกับลักษณะ แบบประเมินตนเองและเอกสารอ้างอิง.....	20
1.4 คู่มือชุดที่ 4 ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มืองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา แบบประเมินตนเองและเอกสารอ้างอิง.....	30
1.5 คู่มือชุดที่ 5 ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มืองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนา แบบประเมินตนเองและเอกสารอ้างอิง.....	41
1.6 คู่มือชุดที่ 6 ทักษะเกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มืองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง ทักษะเกี่ยวกับการประเมินผล แบบประเมินตนเองและเอกสารอ้างอิง.....	50
2. คู่มือประกอบโครงการครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำความรู้สู่การพัฒนานักเรียน	
2.1 คู่มือเพื่อการปฏิบัติการในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน มี องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติ และแนวปฏิบัติ.....	71
2.2 ทบทวนความรู้ความเข้าใจจากโครงการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อพัฒนา ทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน.....	73

5.1 คู่มือชุดที่ 1 ทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือที่ 1

ทักษะเกี่ยวกับนิยามของ
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นายณภพ น้ำใจดี
ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปี พ.ศ. 2564

คู่มือชุดที่ 1

ทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากการศึกษาคู่มือชุดนี้แล้ว ท่านมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังนี้

1. บอกคุณสมบัติ จับคู่ เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชี้ดเส้นใต้ จำแนก หรือระบุนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
2. แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง หรือเรียบเรียงนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
3. แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ หรือปรับปรุงนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
4. แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง หรือบอกเหตุผลนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
5. วัดผล เปรียบเทียบ ตีค่า ลงความเห็น วิจาร์ณนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
6. รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์ หรือวางหลักการนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

โดยมีทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อของแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Media Literacy Week
- 2) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Thoman
- 3) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Commonsense Media
- 4) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Namle Net
- 5) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Briggs
- 6) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Lipkin
- 7) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ En Wikipedia
- 8) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Marie
- 9) นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Nazarbayev University Library

คำชี้แจง

1. โปรดศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึงแต่ละทักษะ โดยแต่ละทักษะท่านจะต้องทำความเข้าใจที่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่า เขาให้นิยามว่าอย่างไร
2. หลังจากการศึกษาเนื้อหาแต่ละทักษะ โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้ง จากแบบประเมินผลตนเองในตอนท้ายของคู่มือ
3. เนื้อหาเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึงแต่ละทักษะ มีแหล่งอ้างอิงตามที่ได้แสดงไว้ในตอนท้ายของแบบประเมินผลตนเอง หากท่านต้องการศึกษารายละเอียดของทักษะเหล่านั้น ซึ่งต้นฉบับเป็นบทความภาษาอังกฤษ ท่านสามารถสืบค้นต่อได้จากเว็บไซต์ที่ระบุไว้ในแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ

ทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. **Media Literacy Week (2014)** องค์กรชั้นนำด้านการศึกษาในระดับชาติ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงนิยามการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ว่าเกิดจากการคิดสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่เกี่ยวกับสื่อ ซึ่งทำให้ครูรู้ว่า สื่อมีอิทธิพลจากวัฒนธรรมสมัยใหม่ต่อนักเรียนอย่างไร การให้ความรู้ด้านสื่อเป็นกระบวนการที่ทำให้ให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้เทคนิค และผลกระทบจากข่าวสารรวมถึงการผลิตสื่อด้วย

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Media Literacy Week ว่าอย่างไร ?

.....

2. **Thoman** ผู้ก่อตั้งนิตยสาร Media & Values ผู้นำและผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อประเทศสหรัฐอเมริกา ให้นิยามเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) ว่าหมายถึง ความสามารถและความเข้าใจในการรับรู้และรู้เท่าทันสื่อของแต่ละบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสามารถเห็นสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ หนังสือพิมพ์รวมถึงนิตยสาร จากสื่อเหล่านี้ ทำให้แต่ละบุคคลมีทักษะและความสามารถในการที่จะรับรู้เท่าทันสื่อได้แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้น ๆ จะเชื่อหรือเข้าใจในรูปแบบใด

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Thoman ว่าอย่างไร ?

.....

3. **Commonsense Media (n.d.)** เป็นองค์กรชั้นนำของสหรัฐอเมริกาที่ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงนิยามของ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ว่าความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ ทั้งข้อมูลที่เป็นรูปแบบข้อความ วิดีโอ สื่อสังคม

ออนไลน์ วิดีโอเกมส์ สื่อโฆษณา และสื่ออื่น ๆ อีกมากมาย โดยแหล่งข้อมูลที่กำลังมานี้ล้วนเป็นแหล่งข้อมูลที่มีผู้สร้างขึ้น ซึ่งในยุคดิจิทัลการสร้างสื่อทำให้เราสามารถรู้ว่ามีสื่อสร้างขึ้นเพื่ออะไร มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นทักษะที่สำคัญในยุคดิจิทัล

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Commonsense Media ว่าอย่างไร ?

---

4. Namle Net (n.d.) แหล่งข้อมูลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อทั่วไปของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความหมาย การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้รับจากข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาด้านสื่อ โดยอาศัยประสบการณ์ในการผลิตสื่อ

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Namle Net ว่าอย่างไร ?

---

5. Briggs (n.d.) เป็นผู้จัดการบรรณาธิการของ Inform ED ได้กล่าวถึงความหมายการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินผล และการผลิตสื่อ ปัจจุบันโลกดิจิทัล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์การคิด วิเคราะห์ต่อสิ่งที่ได้เห็นและได้ยิน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการศึกษาด้านสื่อ โดยมีหลักสูตรเพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มทดลองถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับนักเรียน เพื่อให้ก้าวทันโลกปัจจุบัน

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Briggs ว่าอย่างไร ?

---

6. Lipkin (2018) คณะกรรมการบริหาร NAMLE องค์กรสมาชิกชั้นนำเพื่อความก้าวหน้าในการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความหมายการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ แยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ เพราะสื่อมีผลกระทบต่อชีวิตของเราในทุกด้าน

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Lipkin ว่าอย่างไร ?

---

7. En Wikipedia (2019) สารานุกรมเนื้อหาเสรีหลายภาษาบนเว็บไซต์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิวิกิมีเดีย ได้กล่าวถึงความหมายการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าถึงสื่อ ประเมินสื่อ และสามารถสร้างสื่อได้ โดยการรู้เท่าทันสื่อ ในขณะที่สมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ The National Association for Media Literacy Education (Name) องค์การของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความหมายว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ผลิตและดำเนินการด้านสื่อในทุกรูปแบบ

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ En Wikipedia ว่าอย่างไร ?

---

8. Marie (n.d.) นักการศึกษาและอาจารย์ประจำรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) คือความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมินผลและการผลิตสื่อ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ผู้รู้เท่าทันสื่อจะต้องเข้าใจความหมายและแยกแยะข้อมูลที่ได้รับได้

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Marie ว่าอย่างไร ?

---

9. Nazarbayev University Library (2019) เป็นสถาบันการศึกษาหลักของประเทศสาธารณรัฐคาซัคสถาน กล่าวถึงนิยามว่าการรู้เท่าทันสื่อ คือ การผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ คติ และวิธีการในการที่จะเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์ ประเมินผล การใช้สื่อ การผลิตสื่อ รวมทั้งความสามารถในการสื่อสารข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ มีความรู้เรื่องกฎหมาย จริยธรรม และเคารพสิทธิมนุษยชน

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ความหมายการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล คือความสามารถในการค้นหาข้อมูล ประเมินผล และการใช้สื่อที่สนับสนุนข้อมูลอย่างถูกต้อง

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจนิยามของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Nazarbayev University Library ว่าอย่างไร ?

- 9) ท่านเข้าใจนิยามทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามที่คณะของ Nazarbayev University Librar ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 [ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Nazarbayev University Library กล่าวถึงนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อว่าอย่างไร ?

หมายเหตุ

หากต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละทักษะจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษ โปรด “Ctrl & Click” เว็บไซต์ของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

1. Media Literacy Week : <https://bit.ly/32Cu4bW>
2. Thoman : <http://www.medialit.org/reading-room/skills-strategies-media-education>
3. Commonsense Media : <https://bit.ly/2nAyA83>
4. Namle Net : <https://namle.net/resources/media-literacy-defined/>
5. Briggs : <https://www.canva.com/learn/10-creative-methods-to-teach-media-literacy/>
6. Lipkin : <https://bit.ly/2zp6UXx>
7. En Wikipedia : https://en.wikipedia.org/wiki/Media_literacy
8. Marie : <https://bit.ly/2XRnlpL>
9. Nazarbayev University Librar : <https://nu.kz.libguides.com/MIL>

เอกสารอ้างอิง

- Briggs, S. (n.d.). *Media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2Kba2dD>
- Commonsense Media (n.d.). *Media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2nAyA83>
- En Wikipedia. (2019). *Media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/30sVDkw>
- Lipkin, M. C. (2018). *4 Essential skills for media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2zp6UXx>
- Marie, A. O. (n.d.). *Media literacy in our lives*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2XRnlpL>
- Media Literacy Week. (2014). *What is media education?* Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/32Cu4bW>
- Namle Net (n.d.). *The basic definition*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2db3OdT>
- Nazarbayev University Library (2019). *Media and information literacy: Introduction*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2Sftr1n>
- Thoman, E. (1993). *Skills & strategies for media education*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/1DLA4wZ>

5.2 คู่มือชุดที่ 2 ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือที่ 2
ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของ
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นายณภพ น้ำใจดี
ดุขฎิบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปี พ.ศ. 2564

คู่มือชุดที่ 2

ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากการศึกษาคู่มือชุดนี้แล้ว ท่านมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังนี้

1. บอกคุณสมบัติ จับคู่ เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชี้ให้เห็นได้ จำแนก หรือระบุ ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
2. แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง หรือ เรียงเรียงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
3. แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ หรือปรับปรุง ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
4. แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง หรือบอกเหตุผลความสำคัญของ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
5. วัดผล เปรียบเทียบ ตีค่า ลงความเห็น วิเคราะห์ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
6. รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์ หรือวางหลักการความสำคัญของทักษะ การรู้เท่าทันสื่อได้

โดยมีทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อของแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Koltay
- 2) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Moffat
- 3) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Fortun
- 4) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Fortuna
- 5) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Sha
- 6) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Media-Coach
- 7) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Marie
- 8) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Naisbitt
- 9) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ The Success Manu
- 10) ความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Williams

คำชี้แจง

1. โปรดศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนชนที่นำมากล่าวถึง แต่ละทัศนชน โดยแต่ละทัศนชนท่านจะต้องทำความเข้าใจที่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่า เขาให้ความสำคัญว่าอย่างไร

2. หลังจากการศึกษาเนื้อหาแต่ละทัศนชน โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้ง จากแบบประเมินผลตนเองในตอนท้ายของคู่มือ

3. เนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนชนที่นำมากล่าวถึงแต่ละทัศนชนมีแหล่งอ้างอิงตามที่ได้แสดงไว้ในตอนท้ายของแบบประเมินผลตนเอง หากท่านต้องการศึกษารายละเอียดของทัศนชนเหล่านั้น ซึ่งต้นฉบับเป็นบทความภาษาอังกฤษ ท่านสามารถจะสืบค้นต่อได้จากเว็บไซต์ที่ระบุไว้ในแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ

ทัศนชนเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. Koltay (2011) ศาสตราจารย์และหัวหน้าภาควิชาสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเซนต์สตีเฟ่น ประเทศฮังการี ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อทำให้ผู้รู้เท่าทันสื่อมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจากการเข้าถึงสื่อ สามารถวิเคราะห์ แยกแยะความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างกันจากบริบทต่าง ๆ ของสื่อ

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนชนของ Koltay ว่าอย่างไร ?

---

2. Moffat (n.d.) ผู้เชี่ยวชาญและบรรณาธิการสถานีวิทยุแห่งชาติ Radio St. Lucia ในหมู่เกาะเลสเซอร์แอนทิลลีส (Lesser Antilles) ประเทศเซนต์ลูเชีย ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. ผู้รู้เท่าทันสื่อสามารถระบุประเภทของสื่อต่าง ๆ (Specify Various Media Types)
2. เข้าใจข้อมูลและสิ่งที่สื่อนำเสนอ (Understanding The Information And Materials Presented)
3. เข้าใจและตัดสินใจในสิ่งที่ได้รับจากสื่อ (Understanding and Decision Making)
4. สามารถวิเคราะห์เจาะจง ในเรื่องนั้น ๆ ได้ (Specific Analysis)
5. สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจ (Analyze and Decide)
6. สามารถดู อ่านและแปลความหมายของสื่อ (Remove Symbol)
7. สามารถสรุปแนวคิดของผู้ผลิตที่นำเสนอสื่อ (Summarize The Perspective)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนชนของ Moffat ว่าอย่างไร ?

---

3. **Fortun** (2018) เป็นนักการศึกษา Edukasyon.Ph ที่สร้างแพลตฟอร์มเยาวชนออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศฟิลิปปินส์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. สามารถรู้วิธีการตรวจสอบข้อมูลและเข้าใจแนวคิดของสื่อ (Inspection Method and Understand the Concept)
2. ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
3. รู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งข้อมูลและมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากสื่อ (Exchange Knowledge and Responsible)
4. รู้ว่าสื่อมีผลกระทบต่อวัฒนธรรม (Impact on Culture)
5. สามารถกำหนดวิธีการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสารรวมถึงกลุ่มผู้เข้าถึงสื่อ (Tools and Marketing)
6. ช่วยให้รู้เทคนิคและวิธีการป้องกันตนเองจากสื่อ (Techniques and Prevention)
7. ทำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ (Participation)
8. รู้วิธีการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์ (Creative Media Creation)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ **Fortun** ว่าอย่างไร ?

4. **Fortuna** (n.d.) ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อและการเรียนรู้ดิจิทัล ได้รับรางวัลชนะเลิศ (Grand Prize Award) ด้านเทคโนโลยีและการอ่านจากสมาคมการรู้หนังสือนานาชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy

Skills) ไว้ว่า สามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารได้จากทุกที่ทุกเวลา และเข้าใจวัฒนธรรมของสื่อเพื่อช่วยปกป้องตนเองจากสื่อที่ไม่เหมาะสม (Distance from Media) และสามารถแปลความหมายและการประมวลผล (Interpretation and Processing) รวมถึงการเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (Decision)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ **Fortuna** ว่าอย่างไร ?

5. Sha (2017) เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรบุคคล และด้านการเงิน บริษัท Piramal Capital & Housing Finance เมืองมุมไบ ประเทศอินเดีย ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า ช่วยให้ผู้ใช้รับสื่อหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเป็นจริง ช่วยให้ผู้ใช้รับสื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบที่มาและรายละเอียดของข้อมูล คือ 1. วันที่เผยแพร่ (Release Date) 2. แหล่งที่มา (Source) 3. ตรวจสอบเว็บไซต์ (Check Website) 4. การหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Fact)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Sha ว่าอย่างไร ?

---

6. Media-Coach (n.d.) Media Animation (Asbl) ก่อตั้งขึ้นในปี 1972 เป็นศูนย์ทรัพยากรการศึกษาด้านสื่อและมัลติมีเดีย กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม ประเทศเบลเยียม Media-Coach ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า พัฒนาความสามารถและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงสื่อ
2. สามารถประเมินผลด้านต่าง ๆ ของสื่อได้
3. เข้าใจเนื้อหาและสามารถสร้างสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย
4. ตระหนักและเข้าใจในเงื่อนไขทางกฎหมายที่มีผลต่อการใช้สื่อ
5. มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและภาษาของสื่อ
6. สามารถใช้สื่อร่วมกับผู้อื่นและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
7. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านสื่อร่วมกับผู้อื่นได้

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Media-Coach ว่าอย่างไร ?

---

7. Marie (2016) เป็นอาจารย์ประจำรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อช่วยให้ผู้ใช้รู้เท่าทันสื่อ สามารถแปลความหมายที่ได้รับจากสื่อ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ในการใช้ประโยชน์จากสื่อ สามารถวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมถึงความรู้ทางดิจิทัลในการเข้าถึงสื่อเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ การรู้เท่าทันสื่อช่วยให้สามารถแปลความหมายจากสื่อ โดยมี 5 คำถามที่สำคัญ ได้ดังนี้

1. ใครเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตสื่อ (Creator or Producer Of Media)

2. เทคนิคที่ใช้เพื่อดึงดูดความสนใจในการเข้าถึงสื่อ (Techniques Media Accessibility)
3. การเข้าใจหรือตีความที่แตกต่างกัน (Understanding or Interpreting Different)
4. ค่านิยมหรือมุมมอง (Values or Views)
5. วัตถุประสงค์ของการนำเสนอสื่อ (Media Objectives) (Media Objectives)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Marie ว่าอย่างไร ?

---

8. Naisbitt (n.d.) ผู้ก่อตั้งบริษัท Naisbitt และศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Nankai มหาวิทยาลัยการเงินและเศรษฐศาสตร์ของเทียนจิน ประเทศจีน ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. สามารถเข้าถึงสื่อได้ตรงความต้องการของผู้รับสื่อ (The Needs)
2. สามารถนำทักษะการมีส่วนร่วมมาจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงและสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ (Engages of Environment)
3. สามารถแสดงความคิดเห็นในเชิงการวิพากษ์ (Critical Thinking)
4. สามารถบูรณาการการเรียนรู้ให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ (Learning Integration)
5. การนำเสนอสื่อต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด (State Standards)
6. เพิ่มความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสื่อสาร (Ability and Expertise)
7. เปลี่ยนกระบวนการสืบค้น ให้เป็นวิธีการเรียนรู้และการสอนของครู (Change the Search Process of Learning)
8. ใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ (Emphasizing Analytical Thinking Skills)
9. การจำลองสถานการณ์เพื่อให้เกิดทักษะ ในการรู้เท่าทันสื่อ (Simulation)
10. เป็นการส่งเสริมให้ผู้รับสื่อเกิดความเข้าใจและสร้างทักษะต่าง ๆ ในการรู้เท่าทันสื่อ (Understanding and Building Skills)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Naisbitt ว่าอย่างไร

---

9. **The Success Manual** (n.d.) เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. สามารถเข้าใจและวิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อ (Understand and Analyze)
2. สามารถหาประโยชน์และสร้างรายได้จากข่าวที่สำคัญ ๆ (Promote Benefits and Create Revenue)
3. สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่และสามารถตรวจสอบได้ (Learn new Things and can Check)
4. สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อ (Media Comment)
5. สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสื่อได้ (Create an Image)
6. สร้างผลิตภัณฑ์ให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจ (Successful Product)
7. สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมผ่านสื่อต่าง ๆ (Impact Analysis)
8. สามารถตีความจากเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ จากสื่อ (Interpret)
9. สามารถบอกความต้องการหรือความคิดเห็นที่มีต่อสื่อได้ (Needs or Opinions)
10. สามารถตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ (Check Information)
11. การแสดงมุมมองในเชิงข้อเท็จจริงผ่านสื่อ (Perspective Display)
12. สามารถสำรวจความคิดเห็นผ่าน Tweet แหล่งข่าวและโฆษณาต่าง ๆ (Poll)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ **The Success Manual** ว่าอย่างไร ?

---

10. **Williams** (2018) เป็นนักเขียนและครูสอนภาษาอังกฤษ จบการศึกษาด้านศิลปศาสตร์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ (Importance of Media Literacy Skills) ไว้ดังนี้

1. สามารถเรียนรู้และเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Appeal to Multiple Learning Styles)
2. สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน (Creates an Authentic Learning Experience)
3. สามารถเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Strengthens Critical-Thinking Skills)
4. สอนให้รู้จักใช้สื่อ (Teaches Students to use Media)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ **Williams** ว่าอย่างไร ?

แบบประเมินตนเอง

โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้งจากแบบประเมินผลตนเองนี้

- 1) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Koltay ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Koltay กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 2) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Moffat ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Moffat กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 3) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Fortun ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Fortun กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 4) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Fortuna ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Fortuna กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 5) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Sha ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Sha กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 6) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Media-Coach ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Media-Coach

- กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 7) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามที่เสนอของ Marie ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Marie
 กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 8) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามที่เสนอของ Naisbitt ชัดเจนดีแล้ว
 หรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Naisbitt
 กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 9) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามที่เสนอของ The Success Manual
 ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า The
 Success Manual
 กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 10) ท่านเข้าใจความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามที่เสนอของ Williams ชัดเจนดีแล้ว
 หรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Williams
 กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

หมายเหตุ

หากต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละที่เสนอจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษ โปรด
 “Ctrl & Click” เว็บไซต์ของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

1. Koltay : <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0163443710393382>
2. Moffat : <https://ylai.state.gov/importance-media-literacy/>
3. Fortun : <https://bit.ly/2xUUhmq>
4. Fortuna : <https://idigitmedia.com/what-is-digital-and-media-literacy/>
5. Sha : <https://www.theodysseyonline.com/media-literacy>
6. Media-Coach : <https://media-coach.eu/-Benefits-of-Media-Literacy->
7. Marie : <https://bit.ly/2XRnlpL>
8. Naisbitt : <https://bit.ly/2JLgsCj>
9. The Success Manual : <https://bit.ly/33b9azJ>
10. Williams : <https://bit.ly/2GsXTRv>

เอกสารอ้างอิง

- Fortun, L. (2018). *Eight reasons why media literacy is important*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/2xUUhmq>
- Fortuna, C. (n.d.). *The importance of digital media literacy*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/2JDLJqO>
- Koltay, T. (2011). *The media and the literacies: media literacy, information literacy, digital literacy*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/32yQYzG>
- Marie, A. O. (2016). *The importance of digital literacy in our lives*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/2XRnlpL>
- Media-coach. (n.d.). *Benefits of media literacy*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/32BTqFl>
- Moffat, K. (n.d.). *The importance of media literacy*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/2xUYpTC>
- Naisbitt. J. (2018). *Ten benefits of media literacy education*. Retrieved June 23, 2019 from <https://bit.ly/2JLgsCj>
- Sha, R. (2017). *Why media literacy is important*. Retrieved June 18, 2019 from <https://bit.ly/32yHtjT>
- The Success Manual. (n.d.). *How to be media literate then?* Retrieved August 2, 2019 from <https://bit.ly/33b9azJ>
- Williams, R. (2018). *The importance of media in the classroom*. Retrieved June 24, 2019 from <https://bit.ly/2GsXTRv>

5.3 คู่มือชุดที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือที่ 3
ทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึง
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นายณภพ น้ำใจดี
 คุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ปี พ.ศ. 2564

คู่มือชุดที่ 3

ทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากการศึกษาคู่มือชุดนี้แล้ว ท่านมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังนี้

1. บอกคุณสมบัตินับจำนวน เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชีตเส้นใต้ จำแนก หรือระบุลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

2. แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง หรือเรียบเรียงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

3. แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ หรือปรับปรุงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

4. แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง หรือบอกเหตุผลลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

5. วัดผล เปรียบเทียบ ตีค่า ลงความเห็น วิเคราะห์ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

6. รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์ หรือวางหลักการลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

โดยมีทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อของแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

1) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Reineck & Lublinski

2) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Erik Vu

3) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Bauer

4) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ National Association for

Media Literacy Education (Namle)

5) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Newberry

6) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Castellanos

7) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Hobbs

8) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Lee

9) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Ding

10) ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Johnson

คำชี้แจง

1. โปรดศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึง แต่ละทักษะ โดยแต่ละทักษะท่านจะต้องทำความเข้าใจที่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่า เขาให้ลักษณะว่าอย่างไร

2. หลังจากการศึกษาเนื้อหาแต่ละทักษะ โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้ง จากแบบประเมินผลตนเองในตอนท้ายของคู่มือ

3. เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึงแต่ละทักษะมีแหล่งอ้างอิงตามที่แสดงไว้ในตอนท้ายหลังของแบบประเมินผลตนเอง หากท่านต้องการศึกษารายละเอียดของทักษะเหล่านั้น ซึ่งต้นฉบับเป็นบทความภาษาอังกฤษ ท่านสามารถจะสืบค้นต่อได้จากเว็บไซต์ที่ระบุไว้ในแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ

ทักษะเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. Reineck & Lublinski (2015) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินโครงการ Dw Akademie ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. มีความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis)
3. มีความสามารถในการสร้างสื่อ (Ability to Create Media)
4. มีพื้นฐานในการเข้าถึงสื่อ (Prerequisites for Accessing Media)
5. ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น (Aware of Liberty)

 โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อตามทักษะของ Reineck & Lublinski ว่าอย่างไร ?

.....

.....

.....

2. Erik Vu (2019) ผู้สร้างแอปพลิเคชันการศึกษาบนมือถือและบนเว็บไซต์ของ Quizlet (Nd) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึง 8 ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (8 Characteristics of Media Literacy) ดังนี้

1. มีทักษะการคิด (Thinking Skills)
2. เข้าใจส่วนประกอบของสื่อ (Components)
3. ตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลและสังคม (Awareness)
4. มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ (Strategies)
5. มีความเข้าใจผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต (Understanding)
6. เห็นคุณค่าของสื่อ (Appreciation)
7. พัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ (Development)
8. เข้าใจผลกระทบทางจริยธรรมและศีลธรรม (Ethics And Morals)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Erik Vu อย่างไร ?

---

3. Bauer (2015) ศาสตราจารย์ภาควิชาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้ 1. ลักษณะนิสัยด้านการรับรู้ (Cognitive Habits) มี 3 องค์ประกอบ คือ การปกป้อง การเลือกและการตระหนัก 2. มีทักษะด้านการสื่อสารทางสังคม (Social Communication Habits) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น 3. ลักษณะนิสัยทางสังคม/การเมือง (Societal/Political Habits) คือ การใช้สื่อพูดในที่สาธารณะเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม 4. ลักษณะนิสัยทางเทคนิค (Technical Habits) คือรู้หลักการและหลักปฏิบัติของสื่อ

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Bauer อย่างไร ?

---

4. National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015) สมาคมแห่งชาติ องค์กรเพื่อการศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อ ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
2. ความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis)
3. ความสามารถในการประเมิน (Assessment)
4. ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ (Information Communication In Many Forms)
5. มีการใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย (Interdisciplinary)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ National Association for Media Literacy Education (Namle) อย่างไร?

---

5. Newberry (2018) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และผู้บริหารบริษัทพอร์ตโฟลิโอ (1982) รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. มีความคิดรวบยอด (Concept)

2. แยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ (Distinguish Truth and Falsehood)
3. มีความรู้ด้านสื่อ (Media Knowledge)
4. มีทัศนคติแบบเสรีนิยมและอนุรักษ์นิยม (Perspective Liberal and Conservative)
5. มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
6. การคิดอย่างมีเหตุมีผล (Rational Thinking)
7. การไตร่ตรอง (Contemplation)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ **Newberry** ว่าอย่างไร ?

6. **Castellanos** (2007) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตแพทย์เด็กและเยาวชน ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนด้านการรู้เท่าทันสื่อ ประเทศแคนาดา ได้กล่าวถึง ๓ ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. การเข้าถึง (Access)
2. การเข้าใจสื่อ (Understanding)
3. การสร้าง (Create)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ **Castellanos** ว่าอย่างไร ?

7. **Hobbs** (2008) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยโรดไอแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. เข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ (Understand Objective)
2. ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ในการเข้าถึงสื่อ (Skills, Beliefs, and Experience)
3. เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ (Format and Type)
4. เห็นคุณค่าและมีจรรยาบรรณการสร้างสรรค์สื่อ (Values And Ethics)
5. สามารถรับรู้สื่อด้วยความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและกระบวนการทางประชาธิปไตย (Beliefs, Attitudes, Behaviors and Democratic Processes)
6. มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎระเบียบและข้อบังคับในอุตสาหกรรมสื่อและเทคโนโลยี (Knowledge Culture Economic Political History and Rules)
7. การสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี (Reflect)

8. การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดีย (Analysis of Multimedia in Cultural Contexts)

9. ผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์ (Cooperation And Production)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Hobbs ว่าอย่างไร ?

---

8. Lee (2015) หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแบพติสต์ ประเทศฮ่องกง ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. ความสามารถในการประมวลความคิด (Ability to Think)
2. ความสามารถในทางปฏิบัติ (Practical Ability)
3. ความสามารถในทางสังคม (Social Competence)
4. การเข้าถึงสื่อ (Access to Media)
5. การประเมินผล (Evaluation)
6. การทำความเข้าใจสื่อ (Understanding Media)
7. การใช้และการสร้างสื่อ (Use and Creation)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Lee ว่าอย่างไร ?

---

9. Ding (2011) ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติในคณะกรรมการยุโรป และคณะกรรมการกลางด้านวัฒนธรรมและสื่อ ประเทศเยอรมนี ได้กล่าวในบทความวิชาการ การรู้เท่าทันสื่อ นโยบายและมาตรการ แนวคิดสำหรับการประเมินระดับความรู้ด้านสื่อในยุโรปถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills) ดังนี้

1. ความสามารถส่วนบุคคล (Individual Competences)
  - 1.1 ความสามารถของบุคคล (Personal Competences) ประกอบด้วย
    - ทักษะการใช้สื่อ (Use Skills)
    - การเข้าใจสื่อ (Critical Understanding)
  - 1.2 ความสามารถทางสังคม (Social Competences)
2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ประกอบด้วย
  - 2.1 ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ (Media Availability)
  - 2.2 บริบทการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Context)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อ
ตามทัศนะของ Ding ว่าอย่างไร ?

10. Johnson (2015) ผู้อำนวยการด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประเทศแคนาดา
ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Characteristics of Media Literacy Skills)
ดังนี้

1. มีจริยธรรมและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Ethics and Empathy)
2. มีความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Privacy and Security)
3. มีการตระหนักรู้ (Consumer Awareness)
4. สุขภาพทางดิจิทัล (Digital Health)
5. การค้นหาและการตรวจสอบความถูกต้อง (Pursuit and Confirmation of Truth)
6. การสร้างและการพัฒนาดิจิทัล (Creating and Adjusting Content)
7. การมีส่วนร่วมกับสังคม (Community Involvement)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงการรู้เท่าทันสื่อ
ตามทัศนะของ Johnson ว่าอย่างไร ?

แบบประเมินตนเอง

โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้งจากแบบประเมินผลตนเองนี้

- 1) ท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Reineck & Lublinski
ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
[ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ
หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Reineck &
Lublinski กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 2) ท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Erik Vu ชัดเจนดีแล้ว
หรือไม่
[ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ
หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Erik Vu
กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 3) ท่านเข้าใจลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Bauer ชัดเจนดีแล้ว
หรือไม่
[ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ

หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Johnson กล่าวถึงลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

หมายเหตุ

หากต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละทักษะจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษ โปรด “Ctrl & Click” เว็บไซต์ของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

1. Reineck & Lublinski : <https://bit.ly/2Y5Rxky>
2. Erik Vu : <https://bit.ly/2MmHUZ4>
3. Bauer : <https://bit.ly/3bzRNmp>
4. National Association for Media Literacy Education (Namle) : <https://bit.ly/2yLU1d2>
5. Newberry : <https://bit.ly/2Gyadjf>
6. Castellanos : <https://bit.ly/2YartWR>
7. Hobbs : <https://bit.ly/2SKmB4s>
8. Lee : <https://bit.ly/3bzRNmp>
9. Ding : <https://bit.ly/2VvlusJ>
10. Johnson : <https://bit.ly/3bzRNmp>

เอกสารอ้างอิง

- Bauer, T. (2015). *Digital and Information Technology (MIL) literacy*. Retrieved April 24, 2020 from <https://bit.ly/3bzRNmp>
- Castellanos, L.M. (2007). *What are the characteristics of a media literate person?* Retrieved July 28, 2019 from <https://bit.ly/2YartWR>
- Ding, S. (2011). *The european commission’s approach to media literacy*. Retrieved April 22, 2020 from <https://bit.ly/2VvlusJ>
- Reineck, D. & Lublinski, J. (2015). *Media and Information Literacy: A human rights-based approach in developing countries*. Retrieved April 25, 2020 from <https://bit.ly/2Y5Rxky>
- Erik, V. (2019) . *Eight characteristics of media literacy*. Retrieved July 28, 2019 from <https://bit.ly/2MmHUZ4>
- Hobbs, R. (2008). *Characteristics of media literacy: Focus on key concepts*. Retrieved July 28, 2019 from <https://bit.ly/2SKmB4s>
- Johnson, M. (2015). *Digital and Information Technology (MIL) literacy*. Retrieved April 24, 2020 from <https://bit.ly/3bzRNmp>
- Lee, A.Y.L. (2015). *Digital and Information Technology (MIL) literacy*. Retrieved April 24, 2020 from <https://bit.ly/3bzRNmp>
- National Association for media Literacy education (NAMLE). (2015). *Media Literacy Defined Accessed*. Retrieved April 25, 2020 from <https://bit.ly/2yLU1d2>

Newberry, Z. (2018). *What are the characteristics of a media literate person?*

Retrieved July 28, 2019 from <https://bit.ly/2Gyadjf>

5.4 คู่มือชุดที่ 4 ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือที่ 4

ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นายณภพ น้ำใจดี

ดุขฎฐิบัณฐิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปี พ.ศ. 2564

คู่มือชุดที่ 4

ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากการศึกษาคู่มือชุดนี้แล้ว ท่านมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังนี้

1. บอกคุณสมบัติ จับคู่ เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชี้ดเส้นใต้ จำแนก หรือระบุแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
2. แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง หรือเรียบเรียงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
3. แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ หรือปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
4. แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง หรือบอกเหตุผลแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
5. วัดผล เปรียบเทียบ ตีค่า ลงความเห็น วิจักษ์แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้
6. รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์ หรือวางหลักการแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

โดยมีทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Jeane
- 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Weiß and Bader
- 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Pitts
- 4) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Thoughtful Learning
- 5) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Baker
- 6) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Briggs
- 7) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ The Success Manual
- 8) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Kellner & Share
- 9) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Young African Leaders Initiative
- 10) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ Lynch

คำชี้แจง

1. โปรดศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมา กล่าวถึง แต่ละทักษะ โดยแต่ละทักษะท่านจะต้องทำความเข้าใจที่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่า เขา ให้แนวทางการพัฒนาว่าอย่างไร

2. หลังจากการศึกษาเนื้อหาแต่ละทักษะ โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้ง จากแบบประเมินผลตนเองในตอนท้ายของคู่มือ

3. เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมา กล่าวถึงแต่ละทักษะมีแหล่งอ้างอิงตามที่แสดงไว้ในตอนท้ายหลังของแบบประเมินผลตนเอง หากท่านต้องการ ศึกษารายละเอียดของทักษะเหล่านั้น ซึ่งต้นฉบับเป็นบทความภาษาอังกฤษ ท่านสามารถจะสืบค้นต่อ ได้จากเว็บไซต์ที่ระบุไว้ในแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ

ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. **Jeane (2018)** ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่าการรู้เท่าทันสื่อจะช่วยเพิ่มทักษะความเป็นผู้นำให้กับผู้รู้เท่าทันสื่อดังนี้

1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content)
2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy)
3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information)
4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances)
5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ **Jeane** ว่าอย่างไร ?

2. **Weiβ and Bader (2010)** Weiβ เป็นผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาด้านการพัฒนาโรงเรียนในหน่วยงานของรัฐ และ Bader เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลและเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยแฟรงค์เฟิร์ต ประเทศเยอรมนี ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ว่า

1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge And Media Development)
2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning)
3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)
4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Weiß and Bader* ว่าอย่างไร

3. Pitts (2017) เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ Rockefeller Archive Center, กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า การตรวจสอบข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ (News Checking) สามารถเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Writing Thoughts about the Facts of a Message) โดยการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (Participation Comment) เพื่อเสริมสร้างทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ ในฐานะพลเมืองของโลกโดยใช้คำถาม ดังนี้

1. คุณได้รับบทความหรือข่าวสารอย่างไร (How did you get the Article)
2. คุณคิดเห็นอย่างไรเมื่อได้เห็นข้อมูลข่าวสาร (What was your Response when you saw it)
3. ใครจะได้ประโยชน์ (Who Benefits)
4. คุณตรวจสอบทัศนคติด้านลบของคุณหรือยัง (Have you Checked your Bias)
5. คุณเคยตรวจสอบกับผู้อื่นหรือไม่ (Have you Checked with others)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Pitts* ว่าอย่างไร ?

4. Thoughtful Learning (2015) เป็นเว็บไซต์ด้านสื่อการสอนดำเนินงานมากกว่า 40 ปี ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า การช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อด้วยความรู้ที่ถูกต้อง ควรจะสอนผู้เรียนให้รู้จักการวิเคราะห์ข้อความจากสื่อ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและค้นหาแนวคิด โดยมี 3 กิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังนี้

1. การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages)
2. การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives)
3. การตรวจหาอคติ (Detecting Bias)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Thoughtful Learning* ว่าอย่างไร ?

5. **Baker (2017)** เป็นผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาด้านการศึกษาระดับประเทศ และผู้ดูแล www.frankwbaker.com ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามอย่างมีวิจยารณญาณ (Conceptual Education and Questioning)
2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study)
3. ศึกษาวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos)
4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media)
5. ศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ **Baker** ว่าอย่างไร ?

6. **Briggs (n.d.)** บรรณาธิการข่าวและนักเขียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ในเว็บไซต์ <https://Island-of-Reil.Squarespace.Com> ในกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ช่วยครูพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ด้านสื่อและพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของการสื่อสารให้มีความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อ ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)
2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources)
3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language)
4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)
6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)
7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)
8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)
9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)
10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ **Briggs** ว่าอย่างไร ?

7. **The Success Manual** (n.d.) เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสาร ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า “ทำอย่างไรถึงจะรู้เท่าทันสื่อ” (How to be Media Literate Then) มีแนวทางดังต่อไปนี้

1. การปิดโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ (Break down Television)
2. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือการทวีตข้อความ (Anytime, Someone Does a Press Conference or a Tweet)
3. การใช้แหล่งข่าวที่มากขึ้น (Use More Than News Source)
4. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)
5. การรู้เท่าทันเกี่ยวกับข่าวลวง (Get the Truth About Hoaxes)
6. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)
7. การระมัดระวังกับสิ่งที่นักการเมืองพูด (Be Extra Careful with Things Politicians say)
8. การมีส่วนเกี่ยวข้องในข่าวที่สำคัญ (If no one else is Covering the Important News in Your Locality, Do it yourself)
9. การหยุดพักจากสื่อ (Sometimes, Take a Break from Media)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *The Success Manual* ว่าอย่างไร ?

8. **Kellner & Share** (2007) Kellner ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและอาจารย์มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นนักทฤษฎียุคแรกในสาขาการรู้เท่าทันสื่อ Share เป็นที่ปรึกษาคณะหลักสูตรการศึกษาครูของ UCLA ทำการวิจัยและการฝึกฝนโดยมุ่งเน้นการสอนความรู้ด้านสื่อ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา Kellner & Share ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. กระบวนการการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Process of Accessing Media Literacy)
2. วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy)
3. การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy)
4. การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Kellner & Share* ว่าอย่างไร ?

9. **Young African Leaders Initiative** (n.d.) เครือข่ายออนไลน์ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อเรียนรู้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) ของศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ Center for Media Literacy ไว้ดังนี้

1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed)
2. การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules)
3. ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently)
4. การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View)
5. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Young African Leaders Initiative* ว่าอย่างไร ?

10. **Lynch** (2018) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและคณบดีคณะครุศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเยนิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Development Guidelines Media Literacy Skills) 6 วิธีในการบูรณาการความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียนที่ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อดังนี้

1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media)
2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases)
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources)
4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters)
5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements)
6. การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Lynch* ว่าอย่างไร ?

แบบประเมินตนเอง

โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้งจากแบบประเมินผลตนเองนี้

- 1) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Jeane ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Jeane กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 2) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Weiß and Bader ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Weiß and Bader กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 3) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Pitts ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Pitts กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 4) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Thoughtful Learning ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Thoughtful Learning กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 5) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Baker ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Baker กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 6) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Briggs ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Briggs กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 7) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ The Success Manual ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ

หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า The Success Manual กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

- 8) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Kellner & Share ชัดเจนดีแล้วหรือไม่

[ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ

หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Kellner & Share กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

- 9) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Young African Leaders Initiative ชัดเจนดีแล้วหรือไม่

[ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ

หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Young African Leaders Initiative กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

- 10) ท่านเข้าใจแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Lynch ชัดเจนดีแล้วหรือไม่

[ ] ชัดเจนดีแล้ว [ ] ยังไม่ชัดเจนดีพอ

หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Lynch กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

หมายเหตุ หากต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละทักษะจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษ โปรด “Ctrl & Click” เว็บไซต์ของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

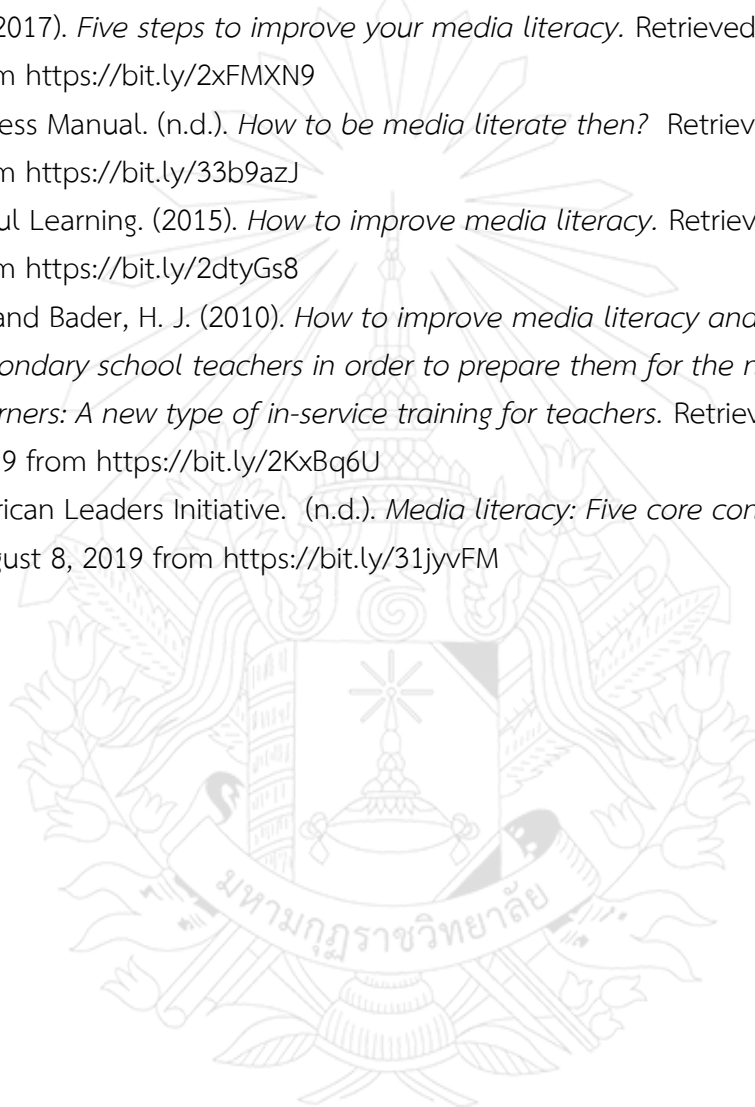
1. Jeane : <https://bit.ly/2YVtN3i>
2. Weiß and Bader : <https://bit.ly/2KxBq6U>
3. Pitts : <https://bit.ly/2xFMXN9>
4. Thoughtful Learning : <https://bit.ly/2dtyGs8>
5. Baker : <https://www.quora.com/How-do-I-increase-my-media-literacy>
6. Briggs : <https://bit.ly/2Kba2dD>
7. The Success Manual : <https://bit.ly/33b9azJ>
8. Kellner & Share : <https://www.lib.umn.edu/media/teachingmedialiteracy>
9. Young African Leaders Initiative : <https://bit.ly/31jyvFM>
10. Lynch : <https://bit.ly/33m3Hpy>

เอกสารอ้างอิง

Baker, F.W. (2017). *How do I increase my media literacy?* Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/33k4w2d>

Briggs, S. (n.d.). *Ten creative ways to teach media literacy.* Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/2Kba2dD>

- Jeane, R. (2018). *How being media literate will improve your leadership skills*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/2YVtN3i>
- Kellner, D. & Share, J. (2007). *Integrating media literacy concepts and skills into teaching*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/2OLXnEz>
- Lynch, M. (2018). *Six ways to integrate media literacy in the classroom*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/33m3Hpy>
- Pitts, R. (2017). *Five steps to improve your media literacy*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/2xFMXN9>
- The Success Manual. (n.d.). *How to be media literate then?* Retrieved August 2, 2019 from <https://bit.ly/33b9azJ>
- Thoughtful Learning. (2015). *How to improve media literacy*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/2dtyGs8>
- Weiß, S. and Bader, H. J. (2010). *How to improve media literacy and media skills of secondary school teachers in order to prepare them for the next generation of learners: A new type of in-service training for teachers*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/2KxBq6U>
- Young African Leaders Initiative. (n.d.). *Media literacy: Five core concepts*. Retrieved August 8, 2019 from <https://bit.ly/31jyvFM>

5.5 คู่มือชุดที่ 5 ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือที่ 5
ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนา
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นายณภพ น้ำใจดี
คุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปี พ.ศ. 2564

คู่มือชุดที่ 5

ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากการศึกษาคู่มือชุดนี้แล้ว ท่านมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังนี้

1. บอกคุณสมบัติ จับคู่ เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชี้ให้เห็นได้ จำแนก หรือระบุขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

2. แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง หรือเรียบเรียงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

3. แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ หรือปรับปรุงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

4. แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง หรือบอกเหตุผลขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

5. วัดผล เปรียบเทียบ ตีค่า ลงความเห็น วิเคราะห์ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

6. รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์ หรือวางหลักการขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

โดยมีทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Roscorla
- 2) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Center for Media Literacy (CML)
- 3) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Thoman
- 4) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Media Smarts
- 5) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Stansbury
- 6) ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis.

คำชี้แจง

1. โปรดศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึง แต่ละทักษะโดยแต่ละทักษะท่านจะต้องทำความเข้าใจที่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่าเขาให้ขั้นตอนการพัฒนาว่าอย่างไร
2. หลังจากการศึกษาเนื้อหาแต่ละทักษะ โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้ง จากแบบประเมินผลตนเองในตอนท้ายของคู่มือ
3. เนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึง แต่ละทักษะมีแหล่งอ้างอิงตามที่แสดงไว้ในตอนท้ายหลังของแบบประเมินผลตนเอง หากท่านต้องการศึกษารายละเอียดของทักษะเหล่านั้น ซึ่งต้นฉบับเป็นบทความภาษาอังกฤษ ท่านสามารถจะสืบค้นต่อได้จากเว็บไซต์ที่ระบุไว้ในแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ

ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. Roscorla (2020) บรรณาธิการบริหาร CDE ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) 10 ขั้นตอนในการเสริมสร้างความรู้ดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อเว็บไซต์ของ Govtech.com ไว้ดังนี้
  1. ขั้นตอนที่ 1: การจัดทำแผนที่ทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)
  2. ขั้นตอนที่ 2: สนับสนุนเครือข่ายหลักสูตรการเรียนรู้ระดับประเทศ (Support a National Network of Summer Learning Programs)
  3. ขั้นตอนที่ 3: สร้างคณะเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Create a Digital and Media Literacy Youth Corps)
  4. ขั้นตอนที่ 4: สร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Build Interdisciplinary Bridges in Higher Education)
  5. ขั้นตอนที่ 5: สร้างความคิดริเริ่มระดับอำเภอ (Create District Level Initiatives)
  6. ขั้นตอนที่ 6: เป็นพันธมิตรกับบริษัทสื่อและเทคโนโลยี (Partner With Media and Technology Companies)
  7. ขั้นตอนที่ 7: พัฒนามาตรการการนำเสนอสื่อและการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy)
  8. ขั้นตอนที่ 8: การเริ่มโครงการด้านการศึกษาเพื่อความบันเทิง (Start an Entertainment Education Initiative)
  9. ขั้นตอนที่ 9: จัดการแข่งขันประกาศต่อสาธารณชนที่เยาวชนผลิตขึ้นทั่วทั้งรัฐ (Host a Statewide, Youth-Produced Public Service Announcement Competition)
  10. ขั้นตอนที่ 10: สนับสนุนการประชุมประจำปีและการแข่งขันแสดงผลงานนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามที่คณะของ Roscorla ว่าอย่างไร?

2. Center for Media Literacy (CML) (n.d.). ศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ (CML) ด้านการศึกษาเป็นองค์กรที่ให้ความเป็นผู้นำการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพและแหล่งข้อมูลทางการศึกษา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) สามขั้นตอนสู่ความสำเร็จไว้ว่า

1. การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลหรือการจัดการ “สิ่งที่เป็นประโยชน์” ของสื่อ (Becoming Aware of The Importance of Balancing or Managing)
2. การสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Teaching Specific Skills of Critical Viewing)
3. การวิเคราะห์สังคมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Social, Political and Economic Analysis - Goes behind the Frame)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามที่คณะของ Center for Media Literacy (CML) ว่าอย่างไร?

3. Thoman (1991) ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อและผู้บริหาร CML ศูนย์การรู้เท่าทันสื่อลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) ในการประชุมของยูเนสโกเมื่อปี ค.ศ. 1991 ถึง 4 ขั้นตอนสู่ความสำเร็จในการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า

1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ “โครงสร้าง” (Establishment of curriculum guidelines or “frameworks”)
2. มีโครงการฝึกอบรมครูในระดับมหาวิทยาลัย (Teacher training programs at the university level)
3. การสนับสนุนครู (Teacher Support)
4. แหล่งข้อมูลทางการศึกษาสำหรับการสอน (Educational resources for teaching)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามที่คณะของ Thoman ว่าอย่างไร?

4. **Media Smarts** (n.d.) Media Smarts เป็นองค์กรการกุศลในการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อ ประเทศแคนาดา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) ไว้ว่า

1. การใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่สอน (Exploit “Teachable Moments”)
2. การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อ (Give Students a Chance to Create Media, not just analyze it)
3. เริ่มต้นและสิ้นสุดด้วยแนวคิดหลัก (Start and End with The Key Concepts)
4. การสร้างความตระหนักให้เด็กและผู้ใหญ่ (Recognize That Kids – and Adults – Enjoy Media)
5. การสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย (Teach about Media, Not Just with Media)
6. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับใช้คำถามโดยไม่ใช่การเรียนรู้ที่เป็นคำตอบ (Make Media Education about Asking Questions, not Learning Answers)
7. การสร้างการรับรู้ (Fight the Perception That “It Doesn’t Matter”)
8. การประเมินผลงานการรู้เท่าทันสื่อ (Assess and evaluate media literacy work)
9. การให้นักเรียนนำสื่อของตนเองมาแสดง (Let Students Bring Their Own Media to the Table)
10. การติดตามแนวโน้มและพัฒนาการของสื่ออยู่เสมอ (Keep Up-To-Date with Media Trends and Developments)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทัศนะของ *Media Smarts* ว่าอย่างไร ?

5. **Stansbury** (2010) บรรณาธิการ eSchool News เป็นบริษัทโซลูชันการตลาดที่ให้บริการด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการศึกษา ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) 10 ขั้นตอนเพื่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยการสนับสนุนโครงการริเริ่มด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อระดับชุมชน (Support Community-Level Digital and Media Literacy Initiatives) ไว้ว่า

1. จัดทำแผนที่ทรัพยากรของชุมชนและเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)
2. สนับสนุนเครือข่ายโปรแกรมการเรียนรู้ภาคฤดูร้อนระดับชาติ (Support a National Network of Summer Learning Programs)
3. สนับสนุนกลุ่มเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Support a Digital and Media Literacy Youth Corps to bring)

4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Support Interdisciplinary Bridge-Building in Higher Education)
5. สร้างความคิดริเริ่มระดับเขตที่สนับสนุนการรู้ดิจิทัลและสื่อ (Create District-Level Initiatives That Support Digital and Media Literacy)
6. เป็นพันธมิตรกับบริษัท สื่อและเทคโนโลยี (Partner with Media and Technology Companies)
7. พัฒนามาตรการออนไลน์ของสื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy Skills)
8. มีส่วนร่วมกับชุมชนสร้างสรรค์ของอุตสาหกรรมบันเทิงในการริเริ่มด้านการศึกษา (Engage the Entertainment Industry's Creative Community in an Entertainment-Education Initiative)
9. จัดให้มีการแข่งขันและประกาศเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้ทราบ (PSA) (Host a Statewide Youth-Produced Public Service Announcement (PSA) Competition)
10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการจัดแสดงการแข่งขันของนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามที่คณะของ **Stansbury** ว่าอย่างไร ?

---

6. Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. (2014) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Steps for Developing of Media Literacy Skills) ในชุดการสอนชื่อการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อเผยแพร่ในปี 2014 โดย English and Media Center ไว้ว่า

1. แนวคิด (Concepts) “เด็กต้องรู้สื่ออะไรบ้าง”
2. ข้อควรปฏิบัติ (Practices) “เด็กต้องสื่ออะไรบ้าง”
3. กระบวนการ (Processes)
4. ความก้าวหน้า (Progression) วิธีการที่พัฒนาความเข้าใจและทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามที่คณะของ **Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis** ว่าอย่างไร?

แบบประเมินตนเอง

โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้งจากแบบประเมินผลตนเองนี้

- 1) ท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Roscorla ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Roscorla กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 2) ท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Center for Media Literacy (CML) ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Center for Media Literacy (CML) กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 3) ท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Thoman ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Thoman กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 4) ท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Media Smarts ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Media Smarts กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 5) ท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Stansbury ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Stansbury กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 6) ท่านเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

หมายเหตุ

หากต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละทักษะจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษ โปรด
“Ctrl & Click” เว็บไซต์ของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

1. Roscorla : <https://bit.ly/32gkvhX>
2. Center for Media Literacy (CML) : <https://bit.ly/3lwDpdc>
3. Thoman : <https://bit.ly/3hFETQ7>
4. Media Smarts : <https://bit.ly/3hDpmAk>
5. Stansbury : <https://bit.ly/3lseqrE>
6. Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. : <https://bit.ly/34OYvxF>

เอกสารอ้างอิง

- Buckingham, D. Grahame, J. Powell, M. Burn, A. and Sue Ellis, S. (2014). *Developing media literacy : Concepts, processes and practices*. Retrieved August 30, 2020 from <https://bit.ly/34OYvxF>
- Center for Media Literacy (n.d.). *Three steps to success*. Retrieved August 29, 2020 from <https://bit.ly/3lwDpdc>
- Media Smarts (n.d.). *Media literacy fundamentals*. Retrieved August 29, 2020 from <https://bit.ly/3hDpmAk>
- Roscorla, T. (2020). *10 Steps to strengthen digital and media literacy*. Retrieved August 29, 2020 from <https://bit.ly/32gkvhX>
- Stansbury, M. (2010). *Ten steps for better media literacy skills*. Retrieved August 30, 2020 from <https://bit.ly/3lseqrE>
- Thoman, E. (1991). *Four steps to success in media literacy*. Retrieved August 29, 2020 from <https://bit.ly/3hFETQ7>

5.6 คู่มือชุดที่ 6 ทักษะเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คู่มือที่ 6
ทักษะเกี่ยวกับการประเมิน
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นายณภพ น้ำใจดี
คณาจารย์บัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปี พ.ศ. 2564

คู่มือชุดที่ 6

ทักษะเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากการศึกษาคู่มือชุดนี้แล้ว ท่านมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังนี้

1. บอกคุณสมบัติ จับคู่ เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชี้ดเส้นใต้ จำแนก หรือระบุการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

2. แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง หรือเรียบเรียงการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

3. แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ หรือปรับปรุงการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

4. แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง หรือบอกเหตุผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

5. วัดผล เปรียบเทียบ ตีค่า ลงความเห็น วิเคราะห์การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

6. รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์ หรือวางหลักการการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

โดยมีทักษะเกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

1) การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Simons, Meeus, & T'Sas,

2) การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Cooper

3) ป การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Hallaq

4) ป การประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามทักษะของ Chouit

คำชี้แจง

1. โปรดศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึง แต่ละทักษะ โดยแต่ละทักษะท่านจะต้องทำความเข้าใจที่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่า เขาให้การประเมินจากการพัฒนาว่าอย่างไร

2. หลังจากการศึกษานี้แล้วแต่ละทักษะ โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้ง จากแบบประเมินผลตนเองในตอนท้ายของคู่มือ

3. เนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทักษะที่นำมากล่าวถึงแต่ละทักษะมีแหล่งอ้างอิงตามที่ได้แสดงไว้ในตอนท้ายหลังของแบบประเมินผลตนเอง หากท่านต้องการศึกษารายละเอียดของทักษะเหล่านั้น ซึ่งต้นฉบับเป็นบทความภาษาอังกฤษ ท่านสามารถจะสืบค้นต่อได้จากเว็บไซต์ที่ระบุไว้ในแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ

ทักษะเกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. Simons, Meeus, & T'Sas, (2017) เป็นผู้เชี่ยวชาญงานวิจัยด้านการศึกษาและการรู้เท่าทันสื่อ มหาวิทยาลัย Antwerp ประเทศเบลเยียม ได้พัฒนาแบบสำรวจการวัดความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ การพัฒนาแบบสอบถามสำหรับความสามารถของครู (Measuring Media Literacy for Media Education: Development of a Questionnaire for Teachers' Competencies.) ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Journal of Media Literacy Education ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ปี ค.ศ. 2017 ในบทความงานวิจัยกล่าวว่าการศึกษาสื่อที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องการให้ครูมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อและความสามารถในการส่งเสริมความรู้ด้านสื่อในนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าแบบสอบถามมีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือได้เพียงพอ แบบสำรวจดังกล่าวมีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการประเมินความสามารถส่วนบุคคลในการรู้เท่าทันสื่อ (Personal Competencies in the Field of Media Literacy.)

- 1) ฉันสามารถใช้อุปกรณ์สื่อในเรื่องเทคนิค (เช่น คอมพิวเตอร์, โปรเจคเตอร์, แท็บเล็ต, สมาร์ทโฟน, ไวท์บอร์ดแบบเชิงโต้ตอบ (I can use media devices in a technical sense (e.g. computer, projector, tablets, smartphone, interactive whiteboard.)
- 2) ฉันสามารถเลือกระหว่างอุปกรณ์สื่อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีวิจารณญาณ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต นำทางผ่านไฮเปอร์ลิงก์ (I can consciously choose between different media devices, based on their function (e.g. Computer, smartphone or tablet, navigate through hyperlinks.)
- 3) ฉันสามารถใช้แหล่งข้อมูลและอุปกรณ์สื่อที่แตกต่างกัน เช่น ค้นหาข้อมูลโดยใช้เว็บไซต์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (I can purposefully use different sources of information and media devices (e.g. Search for information using social network sites, the internet.)
- 4) ฉันรู้ว่าสื่อนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการเลือก และรู้วิธีตีความข้อความสื่อ เช่น โดยนัยกับภาษาสื่อที่ชัดเจนโครงสร้างของข้อความ / บทความ / ภาพยนตร์ / วิดีโอ ฯลฯ (I know that media represent information in a selective way and know how to interpret media messages (e.g. Implicit versus explicit media language, the structure of a text/article/film/video/...)
- 5) ฉันรู้ว่าการผลิตและการจัดจำหน่ายสื่อทำงานอย่างไร เช่น จากแหล่งสู่บทความการกรอกรวบรวม ระหว่างการเมือง สื่อและประชาธิปไตย (I know how media production

and distribution works (e.g. From source to article, the filtering of news, the intersection between politics, media and democracy.)

- 6) ฉันรู้ว่าเนื้อหาของสื่อ นั้นได้รับการปรับแต่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไร เช่น ความเป็นไปได้ในการเลือกข้อเสนอทางออนไลน์ ที่ปรับให้เป็นลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ ช่องโทรทัศน์ / เว็บไซต์ / และกลุ่มเป้าหมาย (I know how media content is tailored to the target audience (e.g. Selection possibilities, personalized on line offer through cookies, newspapers/television channels/websites and their target audience.)
- 7) ฉันสามารถประเมินเนื้อหาของสื่อโดยคำนึงถึงเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ความถูกต้องของข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การชื่นชมด้านสุนทรียศาสตร์ (I can evaluate media content taking into account various criteria (e.g. Accuracy of information, comparison of information, appreciation of aesthetic aspects.)
- 8) ฉันตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เช่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ เช่นความเกลียดชังหรือการเสพติด (I am aware of the effects of media (e.g. influence on purchasing behavior, undesired effects such as hate or addiction.)
- 9) ฉันตระหนักถึงพฤติกรรมสื่อของตัวเอง เช่น ลิขสิทธิ์การดาวน์โหลดที่ผิดกฎหมาย พฤติกรรมสื่อที่เป็นอันตราย (I am aware of my own media behavior (e.g. copyright, illegal downloads, dangerous media behavior.)
- 10) ฉันสามารถสร้างเนื้อหาสื่อได้ เช่น เขียนบทความ การสร้างเอกสาร การสร้างภาพถ่ายหรือวิดีโอ ตั้งค่าบล็อก (I can create media content (e.g. write an article, create a photo or video document, set up a blog.)
- 11) ฉันสามารถสื่อสารและนำเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อ เช่น โครงสร้างและปรับการนำเสนอเผยแพร่เนื้อหาสื่อ ผ่านช่องทางที่เหมาะสม เช่นบล็อกไดเรกทอรี ยูทูป (I can communicate and present contents using media (e.g. structure and adapt a presentation, publish media content through an appropriate channel such as blogs, directories, YouTube.) (ฉันสามารถสื่อสารและนำเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อ
- 12) ฉันสามารถมีส่วนร่วมในการอภิปรายผ่านสื่อสาธารณะ เช่น แสดงความมุ่งมั่นโดยใช้สื่อ (สังคม) สื่อองค์กรติดต่อทางอีเมล ปฏิกริยาของผู้อ่านหรือสื่อสังคมออนไลน์ (I can participate in the public debate through media (e.g. show commitment using (social) media, contact organizations by email, reader reactions or social media.)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประเมินความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อด้านการสอนการรู้เท่าทันสื่อ (Competencies in Media Literacy Education Pedagogical-Didactical Competencies in The Field of Media Literacy)

- 1) ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์สื่อในด้านเทคนิค เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟนไวท์บอร์ดแบบเชิงโต้ตอบ (Learners can use media devices in a technical sense (e.g. Computer, projector, tablets, smartphone, interactive whiteboard.)
- 2) ผู้เรียนสามารถเลือกระหว่างอุปกรณ์สื่อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีวิจารณญาณ โดยขึ้นอยู่กับฟังก์ชันของอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ตนำทางผ่านไฮเปอร์ลิงก์ (Learners can consciously choose between different media devices, based on their function (e.g. Computer, smartphone or tablet, navigate through hyperlinks.)
- 3) ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งข้อมูลและอุปกรณ์สื่อต่าง ๆ เช่น ค้นหาข้อมูลโดยใช้เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Learners can purposefully use different sources of information and media devices (e.g. Search for information using social network sites, the internet.)
- 4) ผู้เรียนรู้ว่าสื่อนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการคัดเลือกข้อมูล และรู้วิธีการตีความจากข้อความสื่อ เช่น โดยนัยสำคัญกับภาษาสื่อที่ชัดเจน โครงสร้างของข้อความ / บทความ / ภาพยนตร์ / วิดีโอฯ (Learners know that media represent information in a selective way and know how to interpret media messages (e.g. Implicit versus explicit media language, the structure of a text/article/film/video/...)
- 5) ผู้เรียนรู้วิธีการทำงานของการผลิตและการจัดจำหน่ายสื่อ เช่น จากแหล่งสู่บทความ การกรองข่าวระหว่างการเมือง สื่อและประชาธิปไตย (Learners know how media production and distribution works (e.g. From source to article, the filtering of news, the intersection between politics, media and democracy.)
- 6) ผู้เรียนรู้ว่าเนื้อหาของสื่อได้รับการปรับแต่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไร เช่น ความเป็นไปได้ในการเลือกการเสนอสื่อทางออนไลน์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์ ช่องโทรทัศน์ / เว็บไซต์ / และกลุ่มเป้าหมาย (Learners know how media content is tailored to the target audience (e.g. Selection possibilities, personalized on line offer through cookies, newspapers/television channels/websites and their target audience.)
- 7) ผู้เรียนสามารถประเมินเนื้อหาของสื่อโดยคำนึงถึงเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ความถูกต้องของข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การรู้คุณค่าด้านสุนทรียภาพ (Learners can evaluate media content taking into account various criteria (e.g. Accuracy of information, comparison of information, appreciation of aesthetic aspects.)

- 8) ผู้เรียนตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เช่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การซื้อ ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์เช่น ความเกลียดชัง หรือการเสพติด (Learners are aware of the effects of media (e.g. Influence on purchasing behavior, undesired effects such as hate or addiction.)
- 9) ผู้เรียนตระหนักถึงพฤติกรรมของสื่อของตัวเอง เช่น ลิขสิทธิ์การดาวน์โหลดที่ผิดกฎหมาย พฤติกรรมสื่อที่เป็นอันตราย (Learners are aware of my own media behavior (e.g. Copyright, illegal downloads dangerous media behavior.)
- 10) ผู้เรียนสามารถสร้างเนื้อหาสื่อ เช่น เขียนบทความ สร้างเอกสาร ภาพถ่ายหรือวิดีโอตั้งค่าบล็อก (Learners can create media content (e.g. Write an article; create a photo or video document, set up a blog.)
- 11) ผู้เรียนสามารถสื่อสารและนำเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อ เช่น จัดโครงสร้างและปรับการนำเสนอเผยแพร่เนื้อหาสื่อผ่านช่องทางที่เหมาะสม เช่น บล็อกไดเรกทอรี ยูทูบ (Learners can communicate and present contents using media (e.g. Structure and adapt a presentation, publish media content through an appropriate channel such as blogs, directories, YouTube.)
- 12) ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการอภิปรายสื่อ โดยผ่านสื่อสาธารณะ เช่น แสดงความมุ่งมั่นโดยใช้สื่อ (สังคม) องค์กรที่ติดต่อทางอีเมล ปฏิกริยาของผู้อ่านหรือสื่อสังคมออนไลน์ (Learners can participate in the public debate through media (e.g. Show commitment using (social) media, contact organizations by email, reader reactions or social media.)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ *Simons, Meeus, & T'Sas*, ว่าอย่างไร ?

2. Cooper (nd) บรรณาธิการและอาจารย์ในหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียซานตาบาร์บารา ได้พัฒนาแบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ (Media Literacy Questionnaire for English Language Learners) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและผลกระทบที่มีต่อตนเองและต่อสังคม (The purpose of this questionnaire is to get you thinking about the media and its influence on you and on society in general.) แบบสอบถามดังกล่าว มีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

- 1) สื่อที่คุณชอบคืออะไร คุณใช้เวลากับสื่อเท่าไรในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ (What is your favorite media? How much time do you spend with it each day? each week?)

- 2) โปรดอธิบายสื่อประเภทต่าง ๆ ที่คุณรู้ และมีอิทธิพลต่อคุณที่สุด? เพราะอะไร (Please describe the different kind of media that you know about. Which one do you think is the most powerful? Why?)
- 3) วัยรุ่นอเมริกันโดยเฉลี่ยดูโทรทัศน์ประมาณสี่ชั่วโมงต่อวัน คุณคิดว่าอะไรคือผลกระทบในข้อดีและข้อเสียของสิ่งนี้ แล้วคุณดูโทรทัศน์มากแค่ไหน (The average U.S. teenager watches about four hours of television every day. What do you think is the impact of this? Disadvantages? Advantages? How much television do you watch?)
- 4) อธิบายถึงสื่อต่าง ๆ ในประเทศบ้านเกิดของคุณ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เครือข่ายไร้สาย นิตยสาร สื่อที่อยู่ในประเทศของคุณมีกี่ชนิด และสื่อที่มาจากนอกประเทศของคุณมีกี่ชนิด และประชาชนในประเทศของคุณรู้สึกอย่างไรกับสื่อเหล่านั้น (Describe the various media in your home country — newspapers? Television? Cable? Magazines? How many originate inside your country? Come from outside? How do citizens of your country feel about various media?)
- 5) เปรียบเทียบสื่อในประเทศของคุณกับสื่อในสหรัฐอเมริกาที่มีความเหมือนกัน / แตกต่างกันอย่างใด คุณคิดว่าเป็นเช่นนี้เพราะเหตุใด (Briefly, compare the media in your country to the media in the U.S. How are they similar / different? Why do you think this is the case?)
- 6) ให้คุณสร้างคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับสื่อ (Now invent your own question about the media and answer it.) โดยมีข้อคำถามดังนี้

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
ตามทัศนะของ Cooper ว่าอย่างไร ?

3. Hallaq (2016) ได้พัฒนาแบบสำรวจการประเมินความรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับสื่อออนไลน์ในระดับอุดมศึกษา: ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการประเมินความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลออนไลน์ (DOMLA) (Evaluating Online Media Literacy in Higher Education: Validity and Reliability of the Digital Online Media Literacy Assessment (DOMLA).) ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Journal of Media Literacy Education แบบสอบถามดังกล่าวมีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการประเมินความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลออนไลน์ (DOMLA) (Digital Online Media Literacy Assessment (DOMLA))

- 1) ฉันมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือสื่ออย่างถูกต้อง (I have a personal responsibility to gather information about how to properly use media tools.)

- 2) ฉันคิดว่าอาจารย์ควรอนุญาตให้นักเรียนสร้างมัลติมีเดียด้วยตนเองแทนที่จะมอบหมายในชั้นเรียน (I think professors should allow a student to replace a class assignment with a self-created multi-media project.)
- 3) ฉันมั่นใจในความสามารถของฉันที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนออนไลน์ (I am confident in my ability to succeed in a fully online class.)
- 4) ในบางครั้งฉันไม่ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของฉันเพราะมีผลกระทบต่อสังคมทางออนไลน์ (There are some circumstances where I would misrepresent my personal profile when interacting online socially.)
- 5) ฉันได้รับข้อมูลส่วนใหญ่จากอินเทอร์เน็ต (I get most of my information from the Internet.)
- 6) ฉันตระหนักถึงข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับฉันในอินเทอร์เน็ต (I am aware of the information that is available about me on the Internet.)
- 7) ฉันจะใช้เวลา 12 ชั่วโมงหรือมากกว่านั้นต่อสัปดาห์ในการใช้อินเทอร์เน็ตทั้งที่นอกโรงเรียนหรือที่ทำงาน (I usually spend 12 hours or more per week on the Internet – outside of school or work.)
- 8) ฉันมีความสามารถในการประเมินทักษะและความสามารถด้านสื่อของบุคคลอื่น (I have the ability to evaluate another person's media skill/competency.)
- 9) ฉันรู้ว่าการแชร์ไฟล์เพลงที่ฉันซื้อไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนดไว้ (I am aware that sharing files of music that I have purchased is not legal.)
- 10) เมื่อฉันใช้คอมพิวเตอร์ ฉันจะทำการเปิดหน้าต่างเบราว์เซอร์ที่แตกต่างกันหลายตัวพร้อมกัน (When I use my computer, I usually have several different browser windows open at the same time.)
- 11) ฉันสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในการสอนและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (I am confident in my ability to adapt to changes in teaching and learning technology.)
- 12) ฉันสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ (I am confident in my ability to use the Internet for shopping.)
- 13) ฉันเผยแพร่โครงการสื่อของฉันบนเว็บไซต์บ่อยครั้งที่ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมากกว่าที่จะเผยแพร่ในเว็บไซต์เช่น YouTube (I am more likely to post my media projects to sites targeted toward media professionals rather than open sites like YouTube.)
- 14) ฉันมีความสามารถในการประเมินข้อมูลที่ค้นพบในระบบออนไลน์ ว่ามีความน่าเชื่อถือ (I am confident in my ability to evaluate information found online for credibility.)

- 15) ฉันเยี่ยมชมเว็บไซต์ในโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook เพื่อเรียนรู้ข้อมูลของบริษัทที่ฉันสนใจ (I visit social media sites (for example Facebook) to learn information about a specific company I am interested in.)
- 16) ฉันคุ้นเคยกับโปรแกรมโอเพนซอร์ซฟรีที่สามารถใช้ในการสร้างโปรแกรมนิเทศ (I am familiar with free open-source programs that can be used to create media projects.)
- 17) ฉันรับทราบนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการดาวน์โหลดไฟล์ดิจิทัล (I am aware of my school's policies about downloading digital files.)
- 18) ฉันชอบเรียนรู้สิ่งใหม่เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ จากกิจกรรมออนไลน์ (เช่น อินเทอร์เน็ต, เกมออนไลน์, ชุมชนออนไลน์ หรือการเข้าร่วมการประชุมเป็นต้น (I like to learn new things about other cultures from online activities (i.e. Surfing the Internet, playing online games, participating in online communities or forums, etc.)
- 19) ฉันมั่นใจในความสามารถของฉันในการเผยแพร่ (Post) ไปยังแหล่งข้อมูล (Blog) ของตัวเอง (I am confident in my ability to post to my own blog.)
- 20) ฉันสามารถประเมินคุณภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนในการอภิปรายในชั้นเรียนแบบ (Online) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (I am able to effectively evaluate the quality of student interaction between students in an online class discussion.)
- 21) ฉันเข้าสู่เว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และพินเตอร์เรส เป็นต้น (I regularly log in to a several social media sites (i.e. Facebook, Twitter, Pinterest, etc).
- 22) ฉันรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขสัญญาของผู้ใช้สำหรับเว็บไซต์ที่ฉันเผยแพร่ (Post) เนื้อหา (I am aware of the terms of User Agreements for web sites where I post content.)
- 23) ฉันมั่นใจความสามารถในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขึ้น เพื่อบอกให้ฉันทราบการแจ้งเตือนทางอินเทอร์เน็ต (I feel confident in my ability to identify the credibility of an Internet pop-up notice telling me to “click here.”)
- 24) ฉันระมัดระวังในการตรวจสอบรหัสผ่านในการทำธุรกรรมทางธนาคารของฉัน โดยไม่สามารถค้นพบข้อมูลส่วนตัวของฉันทั้งในเว็บไซต์ Facebook, LinkedIn และอื่น ๆ ที่จะสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย (I am careful to be sure that my passwords for online banking do not include information that can be found in my online profiles on Internet sites such as Facebook, LinkedIn, or other easily accessible sites.)
- 25) ฉันคุ้นเคยกับรูปแบบข้อมูลของสื่อ เช่น รูปภาพ, วิดีโอ, mp3 (I am familiar with media file formats such as jpeg, avi, mp3.)

- 26) ฉันสามารถพูดคุยและพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้สื่อทางสังคมในด้านวิชาการได้อย่างมีวิจารณญาณ (I can intelligently discuss the ethical considerations of using social media in the academic environment.)
- 27) ฉันสามารถจัดเก็บผลงานของฉันไปยังเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น DeviantArt.com, Vimeo, บีเมโอ ฟลิคเกอร์ หรือช่องทางสื่อสังคมอื่น ๆ ได้ (I am confident in my ability to upload my creative work to web sites like DeviantArt.com, Vimeo, Flickr, or other online media outlets.)
- 28) ฉันสามารถป้องกันผู้ที่ไม่ประสงค์ดีต่อเนื้อหาในเว็บไซต์ในเครือข่ายสังคมของฉันได้ (I have the ability to block contact from specific individuals or content on my social networking sites.)
- 29) ฉันเผยแพร่โครงการเกี่ยวกับสื่อของฉันกับเพื่อนที่รวมกลุ่มกันสร้างขึ้น เช่น ศิลปะ ดิจิทัล วิดีโอ หรือเพลง ผ่านเว็บไซต์ในรูปแบบสื่อสังคมได้ (I share with my friends the personal media projects I have created like digital art, videos, or music mashups through online social media sites.)
- 30) ฉันประสบความสำเร็จในงานที่ฉันนำเสนอผลิตภัณฑ์ของบริษัท ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือรูปแบบสื่อสังคมอื่น ๆ (social media). (I could be successful at a job where I promote my company's products through blogs, on-line forums, or other social media formats.)
- 31) ฉันรู้สึกว่าการซื้อของแบบออนไลน์ ทำให้ฉันประหยัดเงินขึ้น (I feel competent in my ability to save money by shopping online.)
- 32) สำหรับคำถามนี้ ให้ใส่ “ไม่เห็นด้วย” ในช่อง (For this question, mark the “disagree” checkbox.)
- 33) ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถค้นหาวิธีการเรียนหลักสูตรของทางวิทยาลัยได้ โดยไม่ต้องเดินทางออกจากบ้าน แม้ว่าบ้านของฉันจะอยู่ไกลจากวิทยาลัย (I am confident in my ability to find a way to take college courses without leaving my hometown even if I am not near a college campus.)
- 34) ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถปรับปรุงคำสั่งคอมพิวเตอร์ (Program) เพื่อป้องกันการทำลาย (Virus) เครื่องคอมพิวเตอร์ของฉันได้ (I am confident in my ability to update my computer's virus protection software.)
- 35) ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถการถ่ายโอนข้อมูล (Upload) วิดีโอที่ฉันสร้างขึ้นมา ลงในยูทูป, Vimeo, เว็บไซต์หรือลงในช่องทางสื่อสังคมอื่น ๆ ได้ (I am confident in my ability to upload videos I have created to YouTube, Vimeo, or other similar sites.)
- 36) ฉันมักจะพยายามศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่ทำงานในระบบเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์ (Online) ที่ฉันทำการซื้อสินค้า (I usually try to know

something about the business practices of online companies from which I purchase goods.)

- 37) ฉันสนใจที่จะอ่านข้อความทางสื่อสังคม (Posted) หรือการแสดงความคิดเห็นที่ตอบโต้กันระหว่างเพื่อนในเครือข่ายทางสื่อสังคม (I find it interesting to read personal arguments posted back and forth between my online friends on social networks.)
- 38) ฉันมักจะเข้าไปที่ร้าน a brick-and-mortar เพื่อซื้อสินค้าทางสื่อสังคม Online .(I have visited a brick-and-mortar store to view an item that I intend to purchase online.)
- 39) สำหรับคำถามนี้ ให้ใส่ “เห็นด้วย” ลงในช่องว่าง (For this question, mark the “agree” checkbox.)
- 40) ฉันมั่นใจว่าฉันสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ฉันได้รับทางสื่อสังคมได้ (I am confident in my ability to personalize the information I receive through online news sites.)
- 41) ฉันสามารถเพิ่มข้อมูลในเว็บไซต์ได้ (I am capable of adding information to a web forum.)
- 42) ฉันสามารถเข้าถึงสื่อสังคม (Social Media) ผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ (เช่น แล็ปท็อป, แท็บเล็ต, ipod สมาร์ทโฟน ฯลฯ) (I access social media sites through a variety of devices (i.e. Laptop, tablet, ipod, smartphone, etc.)
- 43) ฉันต้องการที่จะแบ่งปันข้อมูล (Sharing) ผ่านแอปพลิเคชันทางสื่อสังคม เช่น GoogleDrive หรือ DropBox มากกว่าทางอีเมล (I prefer sharing documents through online applications such as GoogleDrive or DropBox rather than standard email.)
- 44) เมื่อนฉันสร้างสื่อ ฉันสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในการเข้าถึงสื่อได้ (When I produce media projects for others, I can target the specific audience they want to reach.)
- 45) ถ้าฉันไม่รู้วิธีในการสร้างโปรแกรมซอฟต์แวร์ ฉันสามารถค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์ได้ (If I don't know how to use a creative software program, I can find information I need on the web.)
- 46) ถ้าฉันนำเสนอ (Post) เนื้อหาที่เป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ในทางสื่อสังคมหรือเว็บไซต์ของบริษัทขนาดใหญ่ เช่น ยูทูบ ฉันจะได้รับส่วนแบ่งจากการนำเสนอ (Post) งานนั้น (If I post copyrighted material on a website hosted by a larger company (i.e. YouTube), that company shares legal responsibility for any copyright violation.)
- 47) ฉันสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองบนอินเทอร์เน็ตได้ (I am able to create an alter ego on the Internet.)

- 48) ฉันสามารถใช้รูปภาพจากอินเทอร์เน็ตในการทำงานได้ โดยที่ไม่มีค่าใช้จ่าย (Using pictures from the Internet for personal projects is appropriate as long as I don't make money from them.)
- 49) โดยปกติฉันจะตรวจสอบข้อมูลสินค้า (Check) จากระบบเครือข่ายทางสังคม (Online) ก่อนที่จะไปซื้อที่ร้าน (brick-and-mortar I often check competing online sources before making a major purchase from a brick-and-mortar store.)
- 50) ฉันชอบการเรียนรู้ในระบบเครือข่ายทางสังคม (Online) มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบเดิม (I prefer online vs. Traditional classroom-based education.)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Hallaq ว่าอย่างไร ?

.....

.....

4. Chouit (2013) ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัย Moulay Ismail ได้พัฒนาแบบสอบถามความรู้ทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล (Media and Information Literacy Knowledge, Skills, and Attitudes Questionnaire.) แบบสอบถามดังกล่าวมีคำอธิบายและข้อคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลความรู้ทักษะและทัศนคติ (Media and Information Literacy Knowledge, Skills, and Attitudes Questionnaire N.1)

1. การกำหนดแนวคิดหลัก(Defining Key Concepts)

1.1 คุณรู้หรือไม่ว่าการรู้เท่าทันสื่อคืออะไร (Do you know what is Media Literacy?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น (Brief Explanation:) .....

5.2 คุณรู้หรือไม่ว่าการรู้สารสนเทศคืออะไร (Do you know what Information Literacy is?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:) .....

5.3 คุณรู้หรือไม่ว่าทำไมเราถึงใช้การรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศเป็นชุดทดสอบของสมรรถนะ (Do you know why we have come to use Media and Information Literacy as a combined set of competencies?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:) .....

2. การตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness)

2.1 คุณเคยคิดถึงพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสื่อหรือไม่ เช่นการตั้งค่าในสื่อของคุณเวลาที่
คุณใช้ ประโยชน์ที่ได้มา, ทางเลือก, การประเมินข้อความของสื่อ, วิธีประเมินข้อความ
ที่ต้องการ, พฤติกรรมของคุณเมื่อคุณไม่พอใจหรือไม่ (Have you ever reflected on
yourself concerning your media behavior: your media preferences, the
time you spend interacting with the various media platforms, your gains
from your various relationships with the media, alternatives you seek or
would like to see or explore, how you evaluate media texts, how you
behave when you are not satisfied with particular
programs/contents/channels?)

2.2 คุณเคยสะท้อนพฤติกรรมในการค้นหาข้อมูลของคุณ: คุณจะดำเนินการอย่างไรเมื่อคุณ
มีความต้องการข้อมูลเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง และคุณจะทราบข้อมูลประเภทใดที่คุณ
ต้องการแล้ว คุณค้นหาข้อมูลได้อย่างไร ระหว่างการพิมพ์หรือค้นหาแหล่งทางสื่อ
สังคมหรือชอบทั้งสองอย่าง? คุณประเมินแหล่งข้อมูลของคุณอย่างไร ความคิดเห็น
ส่วนบุคคล ความเชื่อและทัศนคติของคุณเป็นอุปสรรคต่อการประเมินสิ่งที่คุณสัมผัส
หรือไม่? คุณสามารถประเมินความคิดเห็น ความเชื่อและทัศนคติของคุณกับคนอื่นได้
หรือไม่? (Have you ever reflected on your information-seeking behaviour:
how do you proceed when you have specific needs for information?
How do you know which type of information you need? How do you
locate information? Do you favour print or online sources or both? How
do you evaluate your sources of information? Do your personal views,
beliefs and attitudes interfere in the way you evaluate what you are
exposed to? Are you able to evaluate your views, beliefs and attitudes
as you do with others?')

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:) .....

3. ธุรกิจอุตสาหกรรม (The Business Industry)

3.1 ในฐานะธุรกิจสื่อมวลชนมุ่งหวังที่จะทำกำไร คุณรู้หรือไม่ว่าพวกเขาทำกำไรได้อย่างไร?
พวกเขาเลือกโปรแกรมอย่างไร พวกเขาเลือกผู้ชมอย่างไร พวกเขาตัดสินใจอย่างไรว่า
จะรวมอะไรไว้ในข่าวและจะยกเลิกอย่างไร? พวกเขาปลูกฝังค่านิยมและอุดมการณ์
ทางวัฒนธรรมอย่างไร สื่อสิ่งพิมพ์แตกต่างจากสื่อออกอากาศอย่างไร เหตุใดจึงต้องม
ีการควบคุมสื่อในการออกอากาศ (As businesses, the mass media aim to
make profits. Do you know how they make profits? How they select
programs? How they select audiences? How they decide what to

include in the news and what to discard? How they instil cultural values and ideologies? How is print media different from broadcast media? Why should broadcast media be regulated?)

- 3.2 การสื่อสารเป็นกลวิธีที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก คุณสามารถอ่านระหว่างเส้นและภาพ และแปลความหมายของข้อความที่ซ่อนอยู่ได้หรือไม่? คุณสามารถตรวจพบความตั้งใจที่จะจัดการกับข้อมูลที่เป็นเท็จหรือบิดเบือนได้หรือไม่? (Communication is mainly a game of influence. Can you read between the lines and across images to go beyond the surface level and decipher hidden messages? Can you detect intentions to manipulation and mis/disinformation?)

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:) .....

4. ทักษะการวิเคราะห์และการปฏิบัติ (Analytical and Practical Skills)

- 4.1 สื่อที่มีประสิทธิภาพนั้น เป็นเพราะการผลิตเนื้อหาที่จัดทำขึ้นโดยนักสื่อสารมืออาชีพ ข้อความที่มีลักษณะที่ตรงกับเป้าหมาย จะสามารถส่งถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมถึงความพยายามกำหนดเป้าหมายขึ้นมา นั่น คุณควรเพิ่มความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญาและวิธีการตรวจสอบของคุณ คุณรู้หรือไม่ว่ารูปถ่ายโดยรวมและเรื่องราวต่าง ๆ ไม่สามารถได้รับได้ทั้งหมด โลกกำลังนำเราผ่านสื่อต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล? การตั้งคำถามเกี่ยวกับผู้ผลิตข้อความ องค์กรผู้สนับสนุน / ในทัศนคติของใครบางคน อาจถูกตัดออกไปจากเรื่องต่าง ๆ มีทั้งผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการรายงานข่าวและสูญเสียประโยชน์จากในมวลชน คุณสนใจข้อมูลบริบทและกรอบข้อมูลหรือไม่? คุณรู้หรือไม่ว่าถ้าหากผู้ใช้ที่มีการใช้งานสื่อและมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ สื่อมวลชนสามารถให้อำนาจได้อย่างเท่าเทียมกัน และสามารถทำให้คุณภาพของสื่อมีประสิทธิภาพ (The media are powerful because they produce contents prepared by professional communicators, with carefully-shaped messages, well-calculated goals, addressed to large and well-targeted audiences. This huge effort targeting you should heighten your intellectual curiosity and probing approach. Do you know that you never get the whole picture and the full story and that the world is mediated to us through the lenses of media and information professionals? Do you ask questions concerning the producer of the message, the institution to which they belong, the funding party/parties, from whose perspective the story is told, what is cut from the story, who benefits from the coverage and whose voice is lost in the crowd? Do you pay attention to the time, context, and framing of information? Do you know that you can equally exert power on the media and have

impact on their quality if you are active and responsible users of media?) logic

- 4.2 คุณให้ความสนใจกับการส่งข้อความหรือไม่: ข้อความนี้ส่งผลต่อสติปัญญาหรืออารมณ์ของผู้ชมหรือไม่? มันสร้างความกลัวและความวิตกกังวลหรือเป็นไปตามเหตุผลและหลักฐานหรือไม่ มีการเคารพประชาชนหรือไม่ หรือเลียนแบบสติปัญญาและปฏิบัติต่อพวกเขาในลักษณะดังเช่น “ภาชนะที่ว่างเปล่า” หรือไม่? (Do you pay attention to message appeals: Does the message address the intellect or emotions of audiences? Does it create fear and anxiety or is it based on logic and evidence? Does it respect citizens or does it mock their intelligence and treat them as "empty vessels"?)
- 4.3 คุณตรวจสอบด้านข้อมูล: ไม่ว่าจะเป็นข้อความด้านเดียวหรือสองด้าน? คุณรู้หรือไม่ว่าข้อความที่นำเสนอเพียงความคิดเห็นด้านเดียวโดยไม่สนใจความคิดเห็นอื่น ๆ ควรได้รับการพิจารณาด้วยความรอบคอบทั้งสองด้าน / หลายด้านที่แสดงออกถึงของความยุติธรรม คุณรู้หรือไม่ว่านัยยะสำคัญของลัทธิเสรีนิยม คุณในฐานะนักเรียนจะต้องป้องกันแนวโน้มซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิทธิในการมีมุมมองที่แตกต่างกัน ความเชื่อและทัศนคติที่ต่างกัน (Do you check the sidedness of information: whether the message is one-sided or double-sided? Do you know that messages presenting only one perspective and ignoring other perspectives should be considered with caution and double/multi-sided messages are a sign of fairness? Do you know the serious implications of dogmatism and that you, as students, must guard against this tendency which jeopardizes democracy and the basic human rights, including the right to be different and to have different views, beliefs, and attitudes?)
- 4.4 คุณสามารถวิเคราะห์ข้อโต้แย้งข้อมูลของสื่อ โดยใช้การประมวลผลการสื่อสารโดยประเมินความน่าเชื่อถือ คุณภาพและเนื้อหาข้อมูล ของสื่อ การบันทึกและจัดทำเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จากการสังเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ของสื่อให้มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า; กระบวนการดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการพัฒนาบุคลิกภาพ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นและการเติมเต็มความเป็น มี อ อ ซี พ หรือ ไม่? (Can you analyze critically media and information arguments and decipher communication strategies; evaluate the pertinence, reliability, and quality of media and information content; store and document the relevant information; synthesize this information and use it effectively and ethically; and make this whole process both enjoyable and rewarding for academic achievement,

personality development, social interaction, active citizenship, and professional fulfilment?) with others?')

ไม่ (No)

ใช่ (Yes)

คำอธิบายสั้น ๆ (Brief Explanation:) .....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลความรู้ทักษะและทัศนคติ (Media and Information Literacy Knowledge, Skills, and Attitudes Questionnaire N.2)

1. หลักการและแนวคิด (Defining Key Concepts) คุณสามารถนิยามความหมายคำสำคัญต่อไปนี้ได้หรือไม่? โปรดให้คำจำกัดความโดยย่อสำหรับแต่ละข้อดังนี้ (Can you define the following terms? If so, please give a brief definition for each.)
  - การติดต่อสื่อสาร (Communication) .....
  - กรอบหรือการอ้างอิง (Frame of Reference) .....
  - การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) .....
  - การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) .....
  - การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy).....
  - การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ: คุณสามารถอธิบายได้หรือไม่ว่าทำไมจึงควรจัดการข้อมูลการรู้เท่าทันสื่อในยุคร่วมสมัยใหม่ได้? (Media and Information Literacy: Can you explain in few words why we should deal with media and information literacy as a combined set of competencies in the contemporary world?)
2. ความตระหนักต่อตนเอง (Self-Awareness)
  - คุณรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มีในตัวคุณตั้งแต่เริ่มภาคเรียนนี้หรือไม่? คุณรู้สึกว่าคุณควบคุมพฤติกรรมสื่อของคุณได้มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร? (Do you feel any change in you since the beginning of this semester? Do you feel that you are more in control of your media behaviour? How?)
  - การคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณมีบทบาทอย่างไรในชีวิตของคุณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ในชีวิตของคุณกับสื่อ (What role does critical thinking play now in your life in general and in your relationship with information and media in particular?)
3. ธุรกิจอุตสาหกรรม (The Business Industry)
  - ในฐานะธุรกิจสื่อสารมวลชนมุ่งหวังที่จะทำกำไร คุณรู้หรือไม่ว่า พวกเขาทำกำไรได้อย่างไร? พวกเขาเลือกโปรแกรมอย่างไร พวกเขาเลือกผู้ชมอย่างไร พวกเขาตัดสินใจอย่างไรว่าจะรวมอะไรไว้ในข่าว และจะยกเลิกอย่างไร? พวกเขาปลูกฝังค่านิยมและอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมในข่าวสารของพวกเขาอย่างไร (As businesses, the mass media aim to make profits. Have you become aware of how they make profits? How they select programs? How they select audiences? How

they decide what to include in the news and what to discard? How they instil cultural values and ideologies in their messages?)

- การสื่อสารเป็นกลวิธีที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก คุณสามารถอ่านเส้นในแถวหรือในบรรทัดได้หรือไม่? คุณสามารถตรวจพบความตั้งใจที่จะจัดการกับข้อมูลที่เป็นเท็จหรือบิดเบือนได้หรือไม่? คุณจะทำอย่างไรในสถานการณ์เช่นนี้? (Communication is mainly a game of influence. Can you read between the lines? Can you detect intentions to manipulation and mis/disinformation? How do you behave in such cases?).....

4. ผลกระทบของสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Effects)

- คุณรู้หรือไม่ว่าสื่อมวลชนมีผลกระทบต่อเราในฐานะปัจเจกบุคคลและสังคมอย่างไร? คุณบอกได้ไหมว่าสื่อสร้างหรือสะท้อนความเป็นจริง? คุณเห็นถึงอันตรายของสถาบันสื่อที่มุ่งเสริมสร้างสถานะที่เป็นอยู่และทำให้เกิดความแตกต่างทางสังคมและอคติทางวัฒนธรรม ให้สูงขึ้นได้หรือไม่? (Do you know how the mass media impact us as individuals and as society? Can you say whether the media construct or reflect reality? Could you see the dangers of media institutions which aim to reinforce the status-quo and normalize social differences and cultural prejudices?)
- การเข้าถึงสื่อข้อมูลอย่างเสรีและเป็นธรรมเป็นพื้นฐานของการพัฒนาและการปลดแอกพลเมือง คุณเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสื่อ / การรับรู้ข้อมูลแบบประชาธิปไตย และการรู้เท่าทันสื่อ / ข้อมูลและการมีส่วนร่วมของพลเมืองหรือไม่ (Free and fair access to media and information is fundamental to citizenry development and emancipation. Do you see the link between media/information awareness and democracy, and media/information literacy and civic participation?)

5. ทักษะการวิเคราะห์ (Analytical Skills)

- คุณเรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่จะช่วยให้คุณบริหารจัดการกับสื่อและข้อมูล การเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในสังคมของคุณได้หรือไม่? ทักษะเหล่านี้คืออะไร? (Did you learn any analytical skills which you think will empower you to deal with media and information and to be active citizens, fully involved in the life of your society? What are these skills?).....
- หลักสูตรใดที่คุณชอบมากที่สุดในหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องนี้ เพราะอะไร? (Which unit(s) did you enjoy most in this introductory course to media studies? Why?)

โปรดทบทวนตัวเอง แล้วตอบในใจว่าท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Chouit ว่าอย่างไร ?

แบบประเมินตนเอง

โปรดทบทวนความรู้ความเข้าใจของท่านอีกครั้งจากแบบประเมินผลตนเองนี้

- 1) ท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Simons, Meeus, & T'Sas, กล่าวถึงการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 2) ท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Cooper ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Cooper กล่าวถึงการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 3) ท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Hallaq ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Hallaq กล่าวถึงการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?
- 4) ท่านเข้าใจการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามทัศนะของ Chouit ชัดเจนดีแล้วหรือไม่
 ชัดเจนดีแล้ว ยังไม่ชัดเจนดีพอ
 หากยังไม่ชัดเจนดีพอ โปรดกลับไปศึกษาใหม่อีกครั้ง แล้วตอบคำถามในใจว่า Chouit กล่าวถึงการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ว่าอย่างไร?

หมายเหตุ

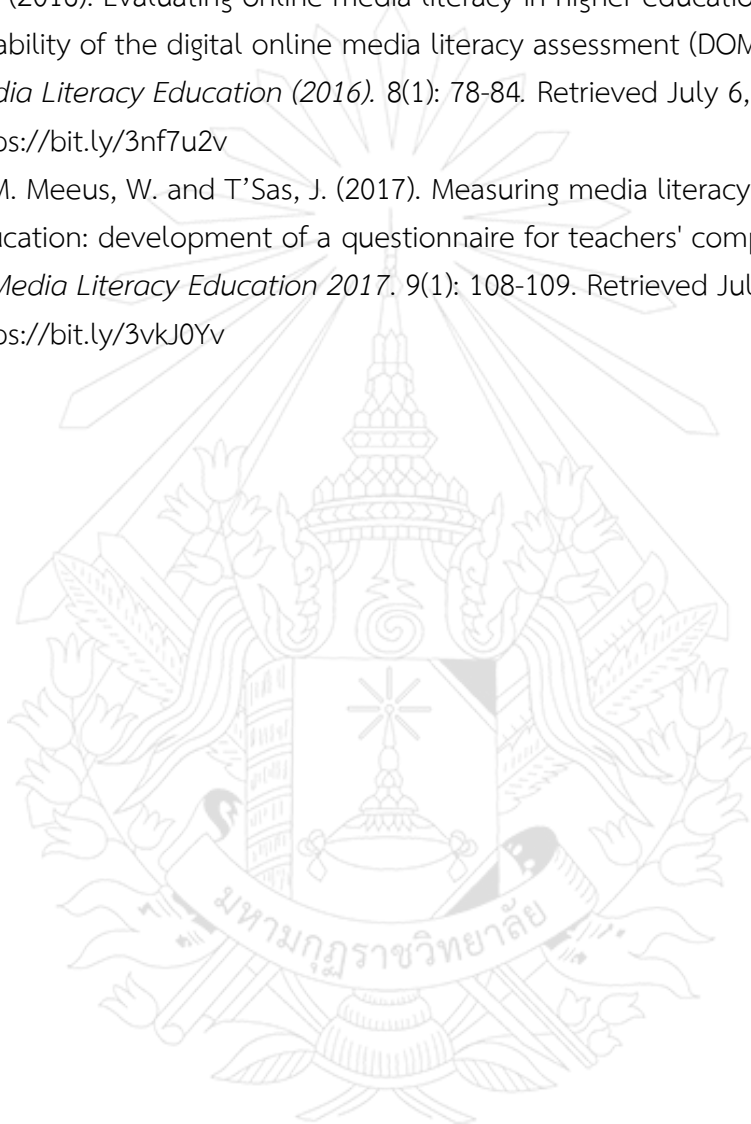
หากต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละทัศนะจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษ โปรด “Ctrl & Click” เว็บไซต์ของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

1. Simons, Meeus, & T'Sas, : <https://eric.ed.gov/?id=EJ1151034>
2. Cooper : <https://bit.ly/31Os8gX>
3. Hallaq : <https://digitalcommons.uri.edu/jmle/vol8/iss1/5/>
4. Chouit : <http://chouitnfissi.simplesite.com/284158204>

เอกสารอ้างอิง

- Chouit, D. (2013). *Media and information literacy knowledge, skills, and attitudes*. Retrieved July 25, 2020, from <https://bit.ly/30ly4pP>
- Cooper, A. (n.d.). *Media literacy questionnaire for English language learners*. <https://bit.ly/31Os8gX>
- Hallaq, T. (2016). Evaluating online media literacy in higher education: validity and reliability of the digital online media literacy assessment (DOMLA). *Journal of Media Literacy Education (2016)*. 8(1): 78-84. Retrieved July 6, 2020, from <https://bit.ly/3nf7u2v>
- Simons, M. Meeus, W. and T'Sas, J. (2017). Measuring media literacy for media education: development of a questionnaire for teachers' competencies. *Journal of Media Literacy Education 2017*. 9(1): 108-109. Retrieved July 6, 2020, from <https://bit.ly/3vkJ0Yv>

5.7 คู่มือประกอบโครงการครูผู้สอนนำความรู้สู่การพัฒนาการเรียน

คู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียน

วัตถุประสงค์เพื่อการปฏิบัติ

คู่มือเชิงปฏิบัติการประกอบโครงการครุณาความรู้สู่การพัฒนาเด็กนักเรียนนี้ จัดทำขึ้นเป็นให้ท่านได้ทราบถึงประเด็นต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ท่านนำความรู้ที่ท่านได้รับจากโครงการแรก คือ โครงการพัฒนาความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ให้กับนักเรียน ไปสู่การปฏิบัติ คือ การพัฒนานักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนี้

1. ทบทวนถึงลักษณะหรือทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียน หลังจากได้รับการพัฒนาจากท่านตามโครงการครูที่เป็นกลุ่มทดลองนำความรู้สู่การพัฒนาเด็กนักเรียน ในระยะ 2-3 เดือนหลังจากนี้

2. ทบทวนถึงหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรมที่เป็นทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานที่ท่านได้ศึกษามาจากคู่มือประกอบโครงการแรก คือ โครงการพัฒนาความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาของท่าน ซึ่งหากมีมากมาย อาจเลือกใช้แนวทางการพัฒนาที่ท่านเห็นว่าสำคัญ

3. ทบทวนถึงขั้นตอนการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานที่ท่านได้ศึกษามาจากคู่มือประกอบโครงการแรก คือ โครงการพัฒนาความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาของตนเอง ซึ่งอาจจะยึดถือตามทัศนะใดทัศนะหนึ่ง หรือบูรณาการขึ้นใหม่จากหลาย ๆ ทัศนะ

4. ระบุถึงหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรมที่เป็นทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนา และขั้นตอนการพัฒนาที่ท่านนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียน

5. ให้ข้อสังเกตถึงปัจจัยที่ส่งผลในทางบวก และปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่านในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน

6. ระบุถึงวิธีการที่ท่านนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่านในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน

7. ระบุถึงบทเรียนสำคัญที่ได้จากการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน

8. ระบุถึงข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อให้การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียนประสบผลสำเร็จ

ทบทวนความรู้ความเข้าใจจากโครงการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อแก่นักเรียน

1) ทบทวนลักษณะหรือทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

1.1 ความคาดหวังลักษณะที่แสดงถึงนักเรียนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากนวัตกรรมการ วิชาการ

**Reineck & Lublinski (2015) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มีลักษณะ
ดังนี้**

1. มีความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis)
3. มีความสามารถในการสร้างสื่อ (Ability to Create Media)
4. มีพื้นฐานในการเข้าถึงสื่อ (Prerequisites for Accessing Media)
5. ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น (Aware of Liberty)

Erik Vu (2019) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มีลักษณะ ดังนี้

1. มีทักษะการคิด (Thinking Skills)
2. การเข้าใจส่วนประกอบของสื่อ (Components)
3. ตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลและสังคม (Awareness)
4. มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ (Strategies)
5. มีความเข้าใจผลกระทบต่อวัฒนธรรม และชีวิต (Understanding)
6. เห็นคุณค่าของสื่อ (Appreciation)
7. พัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ (Development)
8. เข้าใจผลกระทบทางจริยธรรมและศีลธรรม (Ethics And Morals)

Bauer (2015) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยทางเทคนิค (Technical Habits)
2. มีทักษะด้านการสื่อสารทางสังคม (Social Communication Habits)
3. ลักษณะนิสัยทางสังคม/การเมือง (Societal/Political Habits)
4. ลักษณะนิสัยด้านการรับรู้ (Cognitive Habits)

**National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015) ให้ทัศนะว่า
คนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มีลักษณะ ดังนี้**

1. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
2. ความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis)
3. ความสามารถในการประเมิน (Assessment)
4. ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ (Information
Communication In Many Forms)
5. มีการใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย (Interdisciplinary)

Newberry (2018) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มัลักษณะ ดังนี้

1. มีความคิดรวบยอด (Concept)
2. แยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ (Distinguish Truth and Falsehood)
3. มีความรู้ด้านสื่อ (Media Knowledge)
4. มีทัศนคติแบบเสรีนิยมและอนุรักษนิยม (Perspective Liberal and Conservative)
5. มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
6. การคิดอย่างมีเหตุมีผล (Rational Thinking)
7. การไตร่ตรอง (Contemplation)

Newberry (2018) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มัลักษณะ ดังนี้

1. ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ (Access)
2. ความสามารถในการเข้าใจสื่อ (Understanding)
3. ความสามารถในการสร้างสื่อ (Create)

Hobbs (2008) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มัลักษณะ ดังนี้

1. เข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ (Understand Objective)
2. ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ในการเข้าถึงสื่อ (Skills, Beliefs, and Experience)
3. เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ (Format and Type)
4. เห็นคุณค่าและมีจรรยาบรรณการสร้างสรรค์สื่อ (Values And Ethics)
5. สามารถรับรู้สื่อด้วยความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและกระบวนการทางประชาธิปไตย (Beliefs, Attitudes, Behaviors and Democratic Processes)
6. มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎระเบียบและข้อบังคับที่เป็นพื้นฐานในอุตสาหกรรมสื่อและเทคโนโลยี (Knowledge Culture Economic Political History and Rules)
7. การสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี (Reflect)
8. การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับข้อความมัลติมีเดีย (Analysis of Multimedia in Cultural Contexts)
9. ผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์ (Cooperation And Production)

Lee (2015) ให้ทัศนะว่าคนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มัลักษณะ ดังนี้

1. ความสามารถในการประมวลความคิด (Ability to Think)
2. ความสามารถในทางปฏิบัติ (Practical Ability)
3. ความสามารถในทางสังคม (Social Competence)
4. การเข้าถึงสื่อ (Access to Media)
5. การประเมินผล (Evaluation)
6. การทำความเข้าใจสื่อ (Understanding Media)
7. การใช้และการสร้างสื่อ (Use and Creation)

Ding (2011) ให้ทัศนะว่าคนที่มีความรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มีความรู้ ดังนี้

1. ความสามารถของบุคคล (Personal Competences) ในการเข้าใจสื่อ (Critical Understanding) และทักษะการใช้สื่อ (Use Skills)
2. ความสามารถทางสังคม (Social Competences) ในการมีส่วนร่วม การสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่สังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ (Participation Creating good things for society And exchange of creative knowledge)

Johnson (2015) ให้ทัศนะว่าคนที่มีความรู้เท่าทันสื่อเป็นคนที่มีความรู้ ดังนี้

1. มีจริยธรรมและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Ethics and Empathy)
2. มีความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Privacy and Security)
3. มีการตระหนักรู้ (Consumer Awareness)
4. สุขภาพทางดิจิทัล (Digital Health)
5. การค้นหาและการตรวจสอบความถูกต้อง (Pursuit and Confirmation of Truth)
6. การสร้างและการพัฒนาดิจิทัล (Creating and Adjusting Content)
7. การมีส่วนร่วมกับสังคม (Community Involvement)

1.2 ความคาดหวังลักษณะที่แสดงถึงนักเรียนที่มีความรู้เท่าทันสื่อ จากแบบประเมินผล

จากผลการศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของ Reineck & Lublinski (2015) Erik Vu (2019) Bauer (2015) National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015) Newberry (2018) Castellanos (2007) Hobbs (2008) Lee (2015) Ding (2011) Johnson (2015) และจากการศึกษาแนวการประเมินจากทัศนะของ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017) Cooper (nd) Hallaq (2016) และ Chouit (2013) ได้ข้อคำถามเพื่อใช้การประเมินทักษะการปรับตัวของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access)

- 1) นักเรียนเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลายและตามตรงความต้องการของตนเอง
- 2) นักเรียนเข้าถึงสื่อด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีตามเงื่อนไขที่กำหนด
- 3) นักเรียนเข้าใจข้อกำหนดเบื้องต้นในการเข้าถึงสื่อ
- 4) นักเรียนเข้าถึงสื่อด้วยกระบวนการสืบค้นที่เหมาะสม
- 5) นักเรียนสามารถตีความของสื่อจากแหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้หลังจากเข้าถึงสื่อไปแล้ว
- 6) นักเรียนเรียนรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในเชิงสร้างสรรค์
- 7) นักเรียนแบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้
- 8) นักเรียนรู้วิธีการการเข้าถึงสื่อในอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ
- 9) นักเรียนสามารถการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงในสื่อ

ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze)

- 1) นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สื่อ
- 2) นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์สื่อ
- 3) นักเรียนสามารถแยกแยะรูปแบบและประเภทของสื่อ
- 4) นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อจากการคิดวิเคราะห์สื่อ

- 5) นักเรียนมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ
- 6) นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน
- 7) นักเรียนสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ

ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate)

- 1) นักเรียนรู้หลักในการประเมินสื่อจากวัตถุประสงค์ แนวคิด และมุมมอง
- 2) นักเรียนสามารถตรวจสอบข้อมูลของสื่อจากความคิดรวบยอด
- 3) นักเรียนสามารถประเมินสื่อและแปลความหมายจากการ ดู อ่าน และฟัง
- 4) นักเรียนมีทักษะในการประเมินสื่อเพื่อหาข้อเท็จจริงว่าเที่ยงตรงหรือไม่
- 5) นักเรียนสามารถสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี
- 6) นักเรียนเข้าใจผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม
- 7) นักเรียนสามารถประเมินความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ

ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media)

- 1) นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อ
- 2) นักเรียนมีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย
- 3) นักเรียนใช้ทักษะ เทคนิค และประสบการณ์ในการสื่อสาร
- 4) นักเรียนใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ตามเงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนด
- 5) นักเรียนหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเลือกใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม
- 6) นักเรียนประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการสร้างสื่อ (Create)

- 1) นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์
- 2) นักเรียนสามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพตามบริบทที่หลากหลาย
- 3) นักเรียนสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักการในการสร้างสื่อที่ถูกต้อง
- 4) นักเรียนสามารถคิดและประดิษฐ์สื่อขึ้นมาให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
- 5) นักเรียนสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ

2) ทบทวนหลักการ / แนวคิด / เทคนิค / วิธีการ / กิจกรรมที่เป็นทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

Roscorla (2020)

1. การจัดทำแผนที่ทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)
2. สนับสนุนเครือข่ายหลักสูตรการเรียนรู้ระดับประเทศ (Support a National Network of Summer Learning Programs)
3. สร้างคณะเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Create a Digital and Media Literacy Youth Corps)

4. สร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Build Interdisciplinary Bridges in Higher Education)
5. สร้างความคิดริเริ่มระดับอำเภอ (Create District Level Initiatives)
6. เป็นพันธมิตรกับบริษัทสื่อและเทคโนโลยี (Partner With Media and Technology Companies)
7. พัฒนามาตรการการนำเสนอสื่อและการรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy)
8. การเริ่มโครงการด้านการศึกษาเพื่อความบันเทิง (Start an Entertainment Education Initiative)
9. จัดการแข่งขันประกาศต่อสาธารณชนที่เยาวชนผลิตขึ้นทั่วทั้งรัฐ (Host a Statewide, Youth-Produced Public Service Announcement Competition)
10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการแข่งขันแสดงผลงานนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)

เว็บไซต์ของ Center for Media Literacy (CML) (n.d.).

1. การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลหรือการจัดการ "สิ่งที่เป็นประโยชน์" ของสื่อ (Becoming Aware of The Importance of Balancing or Managing) ของสื่อ
2. การสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ (Teaching Specific Skills of Critical Viewing)
3. การวิเคราะห์สังคมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Social, Political and Economic Analysis - Goes behind the Frame)

Thoman (1991)

1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of curriculum guidelines or "frameworks")
2. โครงการฝึกอบรมครูในระดับมหาวิทยาลัย (Teacher training programs at the university level)
3. การสนับสนุนครู (Teacher Support)
4. แหล่งข้อมูลทางการศึกษาสำหรับการสอน (Educational resources for teaching)

เว็บไซต์ของ Media Smarts (n.d.)

1. การกำหนดแนวทางหลักสูตรหรือ "โครงสร้าง" (Establishment of curriculum guidelines or "frameworks")
2. การใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่สอน (Exploit "Teachable Moments")
3. การเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อ (Give Students a Chance to Create Media, not just analyze it)
4. เริ่มต้นและสิ้นสุดด้วยแนวคิดหลัก (Start and End with The Key Concepts)
5. การสร้างความตระหนักให้เด็กและผู้ใหญ่ (Recognize That Kids – and Adults – Enjoy Media)

6. การสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย (Teach about Media, Not Just with Media)
7. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับใช้คำถามโดยไม่ใช่การเรียนรู้ที่เป็นคำตอบ (Make Media Education about Asking Questions, not Learning Answers)
8. การสร้างการรับรู้ (Fight the Perception That “It Doesn’t Matter”)
9. การประเมินผลงานการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (Assess and evaluate media literacy work)
10. การให้นักเรียนนำสื่อของตนเองมาแสดง (Let Students Bring Their Own Media to the Table)
11. การติดตามแนวโน้มและพัฒนาการของสื่ออยู่เสมอ (Keep Up-To-Date with Media Trends and Developments)

Stansbury (2010)

1. จัดทำแผนที่ทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่และเสนอเงินช่วยเหลือ (Map Existing Community Resources and Offer Small Grants)
2. สนับสนุนเครือข่ายโปรแกรมการเรียนรู้ภาคฤดูร้อนระดับชาติ (Support a National Network of Summer Learning Programs)
3. สนับสนุนกลุ่มเยาวชนด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Support a Digital and Media Literacy Youth Corps to bring)
4. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสหวิทยาการในระดับอุดมศึกษา (Support Interdisciplinary Bridge-Building in Higher Education)
5. สร้างความคิดริเริ่มระดับเขตที่สนับสนุนการรู้ดิจิทัลและสื่อ (Create District-Level Initiatives That Support Digital and Media Literacy)
6. เป็นพันธมิตรกับบริษัท สื่อและเทคโนโลยี (Partner with Media and Technology Companies)
7. พัฒนามาตรการออนไลน์ของสื่อและทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (Develop Online Measures of Media and Digital Literacy Skills)
8. มีส่วนร่วมกับชุมชนสร้างสรรค์ของอุตสาหกรรมบันเทิงในการริเริ่มด้านการศึกษา (Engage the Entertainment Industry’s Creative Community in an Entertainment-Education Initiative)
9. จัดให้มีการแข่งขันและประกาศเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้ทราบ (PSA) (Host a Statewide Youth-Produced Public Service Announcement (PSA) Competition)
10. สนับสนุนการประชุมประจำปีและการจัดแสดงการแข่งขันของนักการศึกษา (Support an Annual Conference and Educator Showcase Competition)

Jeane (2018)

1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content)
2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy)
3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information)

4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances)
5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing)

Weiß and Bader (2010)

1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge And Media Development)
2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning)
3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)
4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude)

เว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015)

- 1) การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages)
- 2) การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives)
- 3) การตรวจหาอคติ (Detecting Bias)

Baker (2017)

- 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Conceptual Education and Questioning)
- 2) ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study)
- 3) ดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos)
- 4) การศึกษาสื่อ (Learning about Media)
- 5) ศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods)

Briggs (n.d.)

1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)
2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (Using Multiple Sources)
3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language)
4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)
6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)
7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)
8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)
9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)
10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)

เว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.)

- 1) การปิดโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ (Break down Television)

- 2) การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือการทวีตข้อความ (Anytime, Someone Does a Press Conference or a Tweet)
- 3) การใช้แหล่งข่าวที่มากขึ้น (Use More Than News Source)
- 4) การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)
- 5) การรู้เท่าทันเกี่ยวกับข่าวลวง (Get the Truth About Hoaxes)
- 6) การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)
- 7) การระมัดระวังกับสิ่งที่นักการเมืองพูด (Be Extra Careful with Things Politicians say)
- 8) การมีส่วนเกี่ยวข้องในข่าวที่สำคัญ (If no one else is Covering the Important News in Your Locality, Do it yourself)
- 9) การหยุดพักจากสื่อ (Sometimes, Take a Break from Media)

Kellner & Share (2007)

- 1) กระบวนการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Process of Accessing Media Literacy)
- 2) วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy)
- 3) การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy)
- 4) การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis)

เว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative (n.d.)

1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed)
2. การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules)
3. ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently)
4. การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View) ก
5. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power)

Lynch (2018)

- 1) การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media)
- 2) การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases)
- 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources)

- 4) การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters)
  - 5) การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements)
  - 6) การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media)
- 7) ทบทวนโมเดลขั้นตอนทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากนวัตตะชนะเชิงวิชาการ

Jeane (2018)

1. สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ (Create Interesting Content)
2. ปรับกลยุทธ์การสื่อสาร (Raise Communication Strategy)
3. ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Assess Relevant Information)
4. มีการวางแผนการนำเสนอสื่อ (Plan Media Appearances)
5. มีการติดตามเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Tracking and Convincing)

Weiß and Bader (2010)

1. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ (Providing Knowledge And Media Development)
2. การพัฒนาความรู้ด้านสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Development and Blended Learning)
3. รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)
4. การสร้างทัศนคติที่ดี (Create an Attitude)

Pitts (2017)

- 1) การตรวจสอบข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ (News Checking)
- 2) สามารถเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Writing Thoughts about the Facts of a Message)
- 3) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (Participation Comment)

เว็บไซต์ของ Thoughtful Learning (2015)

- 1) การแยกแยะข้อความในสื่อ (Deconstructing Messages)
- 2) การวิเคราะห์มุมมองในสื่อ (Analyzing Perspectives)
- 3) การตรวจหาอคติ (Detecting Bias)

Baker (2017)

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และการตั้งคำถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Conceptual Education and Questioning)
2. ศึกษาตัวอย่างของสื่อ (Media Sample Study)
3. ดูวิดีโอของนักการศึกษาคนอื่น ๆ (Watching Educator Videos)
4. การศึกษาสื่อ (Learning about Media)
5. ศึกษาวิธีการทำงาน (Study of Working Methods)

Briggs (n.d.)

1. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร (Recognizing Fake News)
2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลาย (Using Multiple Sources)
3. การประเมินเสียงและภาษา (Gauging Tone and Language)
4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเลขและรูปภาพ (Questioning Numbers and Figures)
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)
6. การพัฒนาทักษะมัลติมีเดีย (Developing Multimedia Skills)
7. การรู้จักอคติ (Recognizing Bias)
8. การสร้างสื่อด้วยตนเอง (Shaping the Media Ourselves)
9. การดูแลรักษาข้อมูล (Curating Information)
10. การทำความเข้าใจระหว่างภาพและสมอง (Understanding Images and the Brain)

เว็บไซต์ของ The Success Manual (n.d.)

1. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม (Commenting in a meeting)
2. การตรวจสอบองค์ประกอบที่ไม่ใช่แหล่งข้อมูล (When it is a Source you Don't Know, Look into them)
3. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว (To Judge the News)

Kellner & Share (2007)

1. การเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Access to media literacy)
2. วิธีการเข้าถึงการรู้เท่าทันสื่อ (How to Access Media Literacy)
3. การกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ (Encourage Students to Develop Basic Skills for Media Literacy)
4. การส่งเสริม สนับสนุน การวิเคราะห์ปัญหา (Promoting and Supporting Problem Analysis)

เว็บไซต์ของ Young African Leaders Initiative (n.d.)

1. การสร้างข้อความของสื่อ (All Media Messages are Constructed)
2. การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และข้อกำหนดในการสร้างข้อความของสื่อ (Media Messages are Constructed Using a Creative Language with Its Own Rules)
3. ผู้คนต่างกันจะได้รับข้อความของสื่อที่ต่างกัน (Different People Experience the Same Media Message Differently)
4. การสอดแทรกค่านิยมและมุมมองของสื่อ (Media have Embedded Values and Points of View)

5. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ (Most Media Messages are Organized to Gain Profit and/or Power)

Lynch (2018)

1. การประเมินสื่อ (Teach Students to Evaluate Media)
2. การหาแหล่งข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล (Digital Data Sources and Databases)
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ (Compare/Contrast Various Media Sources)
4. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสื่อได้อย่างไร (Discuss how the Media Edits and Alters)
5. การตรวจสอบความจริงในโฆษณา (Examine the “Truth” In Advertisements)
6. การให้นักเรียนจัดทำสื่อ (Have Students Create Media)

หมายเหตุ

เมื่อท่านดำเนินการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อครบตามระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติ และสะท้อนผลการปฏิบัติ จาก Google Form ตามลิ้งค์หรือ QR Code ด้านล่างนี้ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

*****

แบบสอบถาม โครงการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มทดลองเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

<https://bit.ly/3yrnzcX>

QR CODE

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน (Online Program for Teacher Learning towards Enhancing Students' Media Literacy Skills) นี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ (2561) ที่เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรผู้การพัฒนาคุณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการที่ใหม่ และในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (Knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (Power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application”

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมออนไลน์ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” ที่ประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาความรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 2) โครงการครุนำความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน โดยมีคู่มือประกอบแต่ละโครงการ 2) เพื่อประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมออนไลน์จากผลการวิจัยเชิงทดลองในภาคสนาม 2 ระยะ คือ การพัฒนาครู และครูพัฒนานักเรียน และ 3) เพื่อระดมสมองของครูที่เป็นกลุ่มทดลองให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมออนไลน์

สมมติฐานในการวิจัย มี 2 ประการ คือ 1) ผลการทดสอบความรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการดำเนินงานในโครงการพัฒนาความรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และ 2) ผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนตามโครงการครุนำความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในการวิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้ 1) **กลุ่มทดลอง** (Experiment Group) ในการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อพัฒนาครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน คือ โรงเรียนดินดำวังชัยวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีครูจำนวน 12 คน และมีนักเรียน 59 คน ระยะเวลาดำเนินการทดลองในภาคสนาม คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 และ 2) **กลุ่มประชากร** (Population) ซึ่ง

เป็นเป้าหมายอ้างอิงในการนำผลการวิจัยไปเผยแพร่เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์หลังการวิจัยและพัฒนา คือ โรงเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงทั่วประเทศ ตามหลักการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ที่วิจัยและพัฒนานวัตกรรมใด ๆ ขึ้นมา แล้วนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ในพื้นที่ทดลองแห่งใดแห่งหนึ่ง ที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนของประชากร เมื่อผลจากการทดลองพบว่านวัตกรรมนั้นมีคุณภาพหรือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็แสดงว่า สามารถเผยแพร่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับประชากรที่เป็นกลุ่มอ้างอิงในการวิจัยได้

การดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้ (1) การจัดทำคู่มือประกอบโครงการ (2) การตรวจสอบคุณภาพคู่มือ/หน่วยการเรียนรู้และการปรับปรุงแก้ไข (3) การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองในภาคสนาม (4) การทดลองในภาคสนาม (5) การเขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย โดยมีผลการวิจัยดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัย 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้ส่งเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนได้ดังนี้

6.1.1 โครงการและคู่มือประกอบโครงการ

6.1.1.1 โครงการพัฒนาความรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีคู่มือประกอบโครงการ 6 ชุด โดยแต่ละชุดมีการนำเสนอเนื้อหาจากผลการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ Media Literacy Week (2014), Thoman (1993), Commonsense Media (n.d.), Namle Net (n.d.), Briggs (n.d.), Lipkin (2018), En Wikipedia (2019), Marie (n.d.), และ Nazarbayev University Library (2019)

2) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีจากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ Koltay (2011), Moffat (n.d.), Fortun (2018), Fortuna (n.d.), Sha (2017), Media-Coach (n.d.), Media Animation (Asbl) Marie (2016), Naisbitt (n.d.), the Success Manual (n.d.), และWilliams (2018)

3) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), และJohnson (2015)

4) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ Jeane (2018), Weiß and Bader (2010), Pitts (2017), Thoughtful Learning (2015), Baker (2017), Briggs (n.d.), The Success Manual (n.d.), Kellner & Share (2007), และ Young African Leaders Initiative Lynch (2018)

5) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ ของ Roscorla (2020), Center for Media Literacy (CML) (n.d.), Thoman (1991), Media Smarts (n.d.), Stansbury (2010), และ Buckingham, Grahame, Powell, Burn, & Sue Ellis. (2014)

6) คู่มือเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ Simons, Meeus, & T'Sas, (2017), Cooper (nd), Hallaq (2016), และ Chouit (2013)

6.1.1.2 โครงการครุณาผลการเรียนรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน มีคู่มือเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน นำเสนอสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับ 1) ลักษณะหรือคุณลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คาดหวังให้เกิดกับนักเรียน 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ 3) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในตอนท้ายของคู่มือมีแบบประเมินตนเองของครูต่อการนำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาเชิงวิชาการหรือเชิงทฤษฎีไปใช้ และการให้ความเห็นต่อจุดเด่นจุดด้อยของคู่มือทุกชุด รวมทั้งความคิดเห็นในลักษณะเป็นการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อการปรับปรุงในข้อบกพร่องของคู่มือ

1) ข้อบกพร่องของคู่มือที่ได้จากการตรวจสอบ และได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มีดังนี้

(1) การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้น (ระยะที่ 1) มีข้อบกพร่องที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดังนี้

-มีการปรับรูปเล่มให้สวยงาม มีสีส้มมากขึ้น นำภาพการ์ตูนมาใส่เพื่อให้มีสีสัน นำศึกษา

-มีการปรับปรุงเนื้อหาบางประเด็นของคู่มือทั้ง 6 ชุด ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

-แก้ไขข้อความที่พิมพ์ผิด และเนื้อหาจากการแปลความนักวิชาการให้ถูกต้องสมบูรณ์

(2) การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญ (ระยะที่ 2) มีข้อบกพร่องที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดังนี้

-มีการเรียบเรียงเนื้อหาของคู่มือทั้ง 6 ชุดให้มีความกระชับ ทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ปรับวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

-มีการปรับสำนวนภาษาให้อ่านเข้าใจง่ายและกระชับมากขึ้น

-มีการปรับตกแต่งรูปภาพให้ดึงดูดและน่าสนใจ ปรับขนาดตัวอักษรให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น

(3) การตรวจสอบหลังการพัฒนาความรู้ให้แก่ครู มีข้อบกพร่องที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดังนี้

-ด้านเนื้อหา ปรับคำนำ สารบัญ เนื้อหาแต่ละเรื่องให้สมบูรณ์ อ่านแล้วสามารถเข้าใจความหมายของเนื้อหา แก้ไขการสะกดคำที่มีคำผิดเล็กน้อย

-เพิ่มการตกแต่งชุดคู่มือให้ง่ายขึ้น ข้อความให้โดดเด่น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และดึงดูดผู้อ่านให้เพิ่มมากขึ้น

-มีการเรียบเรียง ปี พ.ศ. จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เช่น 2015 2016 และ 2019

(4) การตรวจสอบหลังการทดลองในภาคสนาม มีข้อบกพร่องที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดังนี้

-จัดรูปเล่มคู่มือทั้ง 6 ชุดให้เข้าที่ปรับหน้า ปรับเนื้อหาที่ยังพบพร่องตามคำแนะนำของครูที่เป็นกลุ่มทดลองที่ได้นำไปศึกษาแล้วเห็นว่ามีประโยชน์

-ปรับเนื้อหาในคู่มือบางชุดให้ง่ายขึ้น ปรับบทสรุปเนื้อหาท้ายชุด ปรับคำถามเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจของตัวเองให้ตรงกับนักวิชาการ

-จัดทำเป็นรูปเล่มให้สวยงามแล้วตีพิมพ์และเผยแพร่ให้กับครูและนักเรียนได้เรียนรู้ต่อไป

2) ประสิทธิภาพของของโปรแกรมออนไลน์ที่ส่งผลการการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลอง

จากผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูหลังการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาความรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อแสดงให้ทราบว่าคู่มือประกอบโครงการที่ใช้ในการพัฒนาครูมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่แสดงว่าการเสนอเนื้อหาในคู่มือประกอบโครงการทุกชุดมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้พัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

3) ผลการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวแรก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คนหลังการพัฒนา (Posttest) จากแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวแรกซึ่งหมายถึงจำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.58 คะแนนจากคะแนนเต็ม 36 คะแนน เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้วได้ 93.29 ซึ่งมีค่าร้อยละที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90

4) ผลการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวหลัง ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลองหลังการพัฒนา (Posttest) จากแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูซึ่งมี 6 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีข้อสอบ 6 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 36 ข้อ เกณฑ์การผ่านแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะต้องตอบข้อสอบถูกอย่างน้อย 5 ข้อจาก 6 ข้อ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 83.33 ของคะแนนเต็มของแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90 ตัวหลังซึ่งหมายถึงร้อยละของจำนวนครูที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์ จากจำนวนครูทั้งหมด 12 คน พบว่า มีครูร้อยละ 93.06 ที่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านทุกวัตถุประสงค์ ซึ่งมีค่าร้อยละที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 90

5) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูก่อนและหลังการพัฒนาด้วยการทดสอบที (T-test) พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองทั้ง 12 คนมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ประสิทธิภาพของโปรแกรมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

จากผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการดำเนินตามโครงการครุณาความรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่า ภาพโดยรวมของโปรแกรมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น เมื่อครูนำเอาไปปฏิบัติตามแล้ว มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน “หลัง” การทดลองสูงกว่า “ก่อน” การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่นั้น ผลการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมอบรมด้วยตนเองออนไลน์ที่ประกอบด้วย 2 โครงการ แต่ละโครงการมีคู่มือประกอบนั้น มีประสิทธิภาพที่สามารถจะนำไปใช้เพื่อพัฒนานักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองให้เกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้ และสามารถที่จะนำไปเผยแพร่ให้ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ได้นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพวิจัยรับรอง

6.2 อภิปรายผล

จากรายงานผลการวิจัยและผลการวิจัยที่สรุปดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

6.2.1 ผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลการเรียนรู้หลังการดำเนินงานในโครงการพัฒนาความรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และครูมีผลการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งนักเรียนตามโครงการครุณาความรู้สู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนมีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สามารถนำเอาไปเผยแพร่เพื่อใช้กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นพื้นที่ของประชากรเป้าหมายเพื่อการเผยแพร่นวัตกรรมจากการวิจัย (Target Population for Dissemination of Research Innovation) ได้ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ตามหลักการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ที่วิจัยและพัฒนานวัตกรรมใด ๆ ขึ้นมา แล้วนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ในพื้นที่ทดลองแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมาย เมื่อผลจากการทดลองพบว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็แสดงว่า สามารถเผยแพร่เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์กับประชากรเป้าหมายในการวิจัยได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากคู่มือแต่ละชุดมีการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะผู้ร่วมวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้น การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญ การ

ตรวจสอบหลังการพัฒนาความรู้ให้แก่ครู การตรวจสอบหลังการทดลองในภาคสนาม โดยได้รับความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มทดลองกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ มีเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนจนได้คู่มือที่มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์เป็นไปตามทัศนะของ เข็มพร วิรุณราพันธ์ (2563) ที่เห็นว่าเด็กเยาวชนต้องการเรียนรู้ทักษะชีวิตใหม่ ๆ ที่ทำให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเรียนรู้ความเป็นพลเมือง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่ง MIDL ควรเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อขับเคลื่อนให้เป็นสังคมแห่งความรู้ ใช้การรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะสำคัญที่จะต้องสร้างขึ้นจนเป็นสมรรถนะเพื่อการเข้าถึงสื่อ มีความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า สร้างสรรค์สื่อ และใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีและสอดคล้องกับทัศนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่ได้ประกาศนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ที่กล่าวว่า มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิธีใหม่ วิธีคุณภาพ” โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มขีดความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสอดคล้องกับทัศนะของ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจาย เสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (2556) ที่กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ ทักษะหรือความสามารถในการใช้สื่ออย่างรู้ตัวและใช้สื่ออย่างตื่นตัว

6.2.2 กระบวนการวิจัยและพัฒนาในงานวิจัยนี้ ให้ความสำคัญกับบทบาทและการทำหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ที่ Caldwell & Spinks (1990) และ Hoy & Miskel (2001) เห็นพ้องกันว่าจะต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง โดยเฉพาะทางด้านวิชาการ ใส่ใจต่อการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียน ดังจะเห็นได้จาก การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยการพัฒนาครู แล้วครูนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนานักเรียน ซึ่งการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับบทบาทและการทำหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับทัศนะของ สุกัญญา รอดระกำ (2561) ที่กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 จะต้องมีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้นำครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นนักคิด นักพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง บริหารงานแบบประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหากับบุคลากรในองค์กรและพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้นวัตกรรมใหม่ คำนึงถึงการบรรลุผลในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับทัศนะของ ภคพร เลิกนอก และเอกราช ไชยพิมานเวช (2564) ที่กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายจะต้องมีบทบาทส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้คือ 1) การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 2) การพัฒนาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (2560) ทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาระดับไปสู่

การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นการพัฒนาคนให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ รู้ รับ ปรับใช้ เทคโนโลยี ใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

6.2.3 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในการวิจัยครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับโปรแกรมออนไลน์ (Online Program) ตามยุคสมัยความก้าวหน้าทางดิจิทัลเทคโนโลยี แทนโปรแกรมที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) ที่เคยเป็นมา เนื่องจากโปรแกรมออนไลน์หรือสื่อออนไลน์มีความสะดวกและประหยัดต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง ดังทัศนะของ เจริญ ภูวิจิตร (2563) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล นั้นพบว่ามี 10 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ประสบการณ์ของผู้เรียน 2. ครูผู้สอนมีทักษะรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการสร้างสรรค์ 3. กำหนดแนวทางที่ชัดเจน 4. ออกแบบการสอนที่น่าสนใจ 5. รูปแบบการเรียนการสอนมีความหลากหลาย 6. เลือกเครื่องมือการสอนที่เหมาะสม 7. เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน 8. ให้ผู้เรียน Feedback 9. บริหารและจัดเวลาการเรียนที่ยืดหยุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ 10. กำหนดแนวทางประเมินผล และให้คำแนะนำที่มีคุณภาพและเหมาะสม สอดคล้องกับ ทัศนะของ จักรกฤษณ์ โปตาพล (2563) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา เป็นสิ่งใหม่ในการรับรู้ของบุคคลทั่วไป แต่สำหรับการศึกษา ได้รับรู้และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 แล้วด้วยกระบวนการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเลือกใช้แพลตฟอร์มที่ถนัด การออกแบบบทเรียน การจัดการห้องเรียน การใช้สื่อในการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ทัศนะของ วิทยา วาโย, อภริตี เจริญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่ (2563) ที่กล่าวว่า ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน” พบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและ การประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และทัศนะของ Salamat, Ahmad , Bakht and Saifi (2018) ที่กล่าวว่า ได้ศึกษาเรื่อง “Effects Of E-Learning On Students’ Academic Learning At University Level” พบว่า การศึกษาในส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อค้นหาผลกระทบของความสนใจและการเรียนรู้ของนักศึกษาต่อการเรียนทางออนไลน์ในระดับมหาวิทยาลัย ข้อมูลการวิจัยรวบรวมจากนักศึกษา ๒๐๕ คน จากมหาวิทยาลัย Lahore, Pakpattan Campus พบว่า การจัดสรรเวลาในการเรียนรู้ทาง

ออนไลน์มีความยืดหยุ่นกับนักศึกษา และจูงใจนักศึกษาให้ทำงานในความรับผิดชอบของพวกเขาโดยไม่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ โดยนักศึกษารู้สึกสะดวกสบายเมื่อพวกเขาใช้อินเทอร์เน็ต

6.2.4 ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เป็นทักษะสำคัญทักษะหนึ่ง ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะหลายประการ ดังผลการศึกษาที่คณะของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงลักษณะของทักษะนี้ เช่น Erik Vu (2019) กล่าวถึง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 8 ลักษณะ เช่น การมีทักษะการคิดวิเคราะห์และความเข้าใจส่วนประกอบของสื่อ นอกจากนี้ต้องมีความตระหนักและเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลและสังคม มีการกำหนดกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อและเข้าใจผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของตนเอง และเห็นคุณค่าของสื่อ เพื่อพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับจริยธรรมและศีลธรรมที่เกิดขึ้น Reineck & Lublinski (2015) กล่าวถึง ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อว่า ต้องมีความสามารถในการเข้าถึงสื่อ และการวิเคราะห์สื่อเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปการสร้างสื่อโดยต้องตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อสื่อเป็นหลัก Newberry (2018) กล่าวถึง ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อว่า มีความคิดรวบยอดและสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จออกจากสื่อได้ โดยอาศัยความรู้ด้านสื่อและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์อย่างมีเหตุและมีผล มีการไตร่ตรองข้อมูลที่ได้จากสื่อเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด Lee (2015) กล่าวถึงลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า มีความสามารถในการประมวลผล หมายความว่าต้องมีทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูลและรู้จักการแก้ไขปัญหาเชิงบวก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเหตุและผล มีความสามารถในทางปฏิบัติ คือการมีทักษะการเรียนรู้แบบการร่วมมือและเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถในทางสังคม คือการมีทักษะการสร้างเครือข่ายโดยใช้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีทักษะด้านการเข้าถึงสื่อ คือการมีทักษะการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และการประเมินความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ โดยทำความเข้าใจถึงผลกระทบสื่อ และยอมรับว่าสื่อมีอิทธิพลทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ลักษณะสุดท้ายคือการใช้และการสร้างสื่อ โดยการใช้อย่างมีจรรยาบรรณ และตระหนักความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ส่วนการสร้างสื่อนั้นต้องมีทักษะการผลิตสื่อ โดยใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาแบบสร้างสรรค์ มีการติดตามการทำงานของสื่อเพื่อให้เข้าใจและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสื่อ ดังนั้น ลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จึงเป็นลักษณะของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการเข้าถึงสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการประเมินสื่อ ด้านการสร้างสื่อและด้านการใช้สื่อ โดยนำทักษะทั้ง 5 องค์ประกอบนี้มาเป็นพื้นฐานของการรู้เท่าทันสื่อก็จะสามารถการเข้าถึงสื่อที่ดี สำหรับผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์ เข้าใจธรรมชาติของสื่อได้เป็นอย่างดี จะสามารถเป็นผู้สร้างสื่อได้อย่างสร้างสรรค์ มีประโยชน์ต่อสังคม โดยยึดหลักการในการวางแผนการจัดการสื่อที่เหมาะสม เลือกข้อมูลที่เป็นจริงสามารถตรวจสอบได้มาเป็นกรอบแนวความคิด การเขียน และการพูดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อสารและมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพื้นฐานอันดีของการเป็นผู้มีลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ดีต่อไป

6.2.5 การจัดทำคู่มือประกอบโครงการ ซึ่งหลังจากการจัดทำแล้ว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพก่อนดำเนินงานทดลองในภาคสนาม 2 ครั้ง และในช่วงทดลองในภาคสนามอีก 2 ครั้ง ได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแก้ไขที่สำคัญ คือ คำอธิบายของเนื้อหาบางประเด็นมีคำอธิบายน้อยมาก บางประเด็นมีคำอธิบายมากเกินไป คู่มือควรมีการระบุระดับในการวัดความเข้าใจของผู้ประเมิน

ไว้เช่น มีความชัดเจนดี ระดับความชัดเจน 1 2 3 4 5 การไม่ชัดเจนควรมีตัวอย่างด้วยว่าแบบใดคือไม่ชัดเจน เช่น ผู้ประเมินไม่สามารถอธิบายได้หรือผู้ประเมินไม่สามารถยกตัวอย่างได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการนำเนื้อหาจากนักวิชาการต่างประเทศมาแปลเป็นภาษาไทย ทำให้การเรียงร้อยสำนวนภาษาเป็นภาษาทางวิชาการได้ไม่ดี แต่สามารถอ่านได้เข้าใจ การอธิบายเนื้อหา หรือให้ความหมายของกระบวนการนั้น ๆ มีเนื้อหาที่สั้นและยาวเกินไป จนทำให้มีแรงจูงใจในจะอ่าน ดังนั้นจึงเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยและพัฒนาการจัดทำคู่มือ ควรจะต้องศึกษา ค้นคว้า หลักการ แนวคิด และทฤษฎีของนักวิชาการเกี่ยวกับงานวิจัยให้ถูกต้อง เป็นการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ มีดังนี้

6.3.1.1 ในการนำรูปแบบโปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนไปใช้จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสมเนื้อหาและผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความรู้ความเข้าใจและการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือสื่อสาร และการใช้ทางอินเทอร์เน็ตเป็นการพัฒนาเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะให้พร้อมรับและรู้เท่าทันความเป็นไปและสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

6.3.1.2 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งบริบทและขนาดของสถานศึกษาจะแตกต่างกัน มีทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ดังนั้น จึงขอเสนอแนะว่าสถานศึกษาจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษา โดยครูผู้สอนจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการนำความรู้สู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าสื่อให้แก่นักเรียน โดยจัดการเรียนการสอนได้ทั้งในรูปแบบ On Site และ On Line ควบคู่กันไปได้ตามสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในรายวิชาที่การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการ แนวคิด เทคนิค วิธีการ กิจกรรมที่เป็นทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

6.3.1.3 สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ในคู่มือจะประกอบโครงการ 2 โครงการ คือโครงการพัฒนาความรู้ของครูเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และโครงการเสริมพลังความรู้ของครูสู่การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ในคู่มือประกอบด้วยหลักการ แนวคิด และทฤษฎีใน 6 ประเด็น คือ 1) นิยาม 2) ความสำคัญ 3) ลักษณะ 4) แนวทางการพัฒนา 5) ขั้นตอนการพัฒนา และ 6) การประเมินผล ซึ่งแต่ละประเด็น ได้นำมาสร้างเป็นคู่มือเพื่อการเรียนรู้ของครูที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนและนำโปรแกรมนี้ไปเผยแพร่ในสถานศึกษา โดยจะต้องเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ แล้วนำความรู้สู่การปฏิบัติกับนักเรียนจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ มีการติดตามและประเมินผลของการใช้โปรแกรม เป็นการพัฒนาครูให้ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนในยุคใหม่และสร้างโอกาสให้กับนักเรียน

ได้พัฒนาตนเองเป็นการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป มีดังนี้

6.3.2.1 โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน การนำไปใช้จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์ให้เหมาะสมเนื้อหา บริบทและขนาดของสถานศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นความรู้ ความเข้าใจและการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ต้องมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำความรู้นี้ไปศึกษาต่อยอดในการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 อื่น ๆ ด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) นี้ หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาครูและนักเรียนต่อไป

6.3.2.2 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางศึกษาทำวิจัยเชิงนวัตกรรมทางการศึกษา โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) เป็นการพัฒนาบุคลากรสู่การพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษา โดยมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา หากบุคลากรมีความรู้ (Knowledge) แล้วนำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (Action) ก็จะเกิดองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ตามแนวทางการศึกษารูปแบบใหม่ของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2564. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). สถิติโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2562. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/3skF5dy>
- เข้มพร วิรุณราพันธ์, ณัฐเมธี ดุลค, เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2563). เปิดตัวคู่มือรู้เท่าทันสื่อ บรรจุเป็นหลักสูตรการศึกษาเพิ่มทักษะพลเมืองยุคดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/3bwiy7m>
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา. บทความมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3sjZ2Tp>
- เจริญ ภูิจิตร. (2564). การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล. บทความสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3kMLyeG>
- ณัฐเมธี ดุลคณิต, อลงกรณ์ อัครโสวรรณ, ปราศรัย เจตสันต์, และพรพรรณ อัมพรพฤติ. (2563). คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: บริษัท วอล์ค ออน คลาวด์ จำกัด.
- ธานีรินทร์ อินทวิเศษ และภาสกร เรืองรอง. (2019). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. วารสาร Veridian E Journal ๓ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 12 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม 2019. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/3nvLoHr>
- นิธิดา แสงสิงแก้วและนันทิยา ดวงภูมเมศ. (2563). การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล หลักการและเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างเด็กและเยาวชนพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563). สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/2LLNVa1>
- นภาพร สิงห์หัต. (ม.ป.ป.). คุณลักษณะที่ดีของเครื่องมือในการวิจัย. ค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564 จาก <https://bit.ly/3E35x09>
- เป็รื่อง กุมุท. (2519). เทคนิคการเขียนบทเรียนโปรแกรม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พระราชวิสุทธีโมลี. (2526). หลักธรรมสำหรับพัฒนาธรรมจริยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- ภคพร เลิกนอก และ เอกราช โขษิตพิมานเวช. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2564). สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3kTG55P>

- มนตรี แย้มกสิกร. (2551). *เกณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน: ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2 (How to use efficiency criterion in media research and development : The Difference between 90/90 Standard and E1/E2)*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 19(1), 1-16.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โยธิน แสงดี. (ม.ป.ป.). *แผนงานวิจัยและชุดโครงการวิจัย: การเขียนโครงการวิจัยแบบบูรณาการเพื่อขอทุนสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ (Area Based Research)*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://rdo.psu.ac.th/th/images/D3/PR-news/2563/Research/YOTIN-AreaBasedResearch.ppt>
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2552). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา. (2563). *แผนปฏิบัติการโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา ปีการศึกษา 2563*. การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา
- โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา. (2563). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562)*. การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญนุกูล, ฉัตรสุตา กานกายนันต์, และจรรยา คนใหญ่. (2563). *การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19. แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน*, วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. ปีที่ 14 ฉบับที่ 34 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563). สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3kMLyeG>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิด แนวปฏิบัติ และกรณีศึกษา*. (e-Book). (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคต จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2559). *รู้เท่าทันสื่อคืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/39h2T9t>

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2563). *โครงการวิจัย/ชุดโครงการวิจัย*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://nriis.go.th/FileUpload/AttatchFile/News/256110291020186004256.docx>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560* (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 14. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/2XoAuJ1>
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2560-2579*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/35h5leQ>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *คนไทยแห่งอนาคต. วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 56 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/2Lw6ZSD>
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563, จาก <https://data.bopp-obec.info/emis/>
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563, จาก <https://data.bopp-obec.info/emis/>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/2JZif9O>
- สุกัญญา รอดระกำ. (2561). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0*. รายงานการประชุมการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3KXAG8e>
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง.
- สุรียา ฮ่องเสนาะ. (2558). *ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อุษา บั๊กกันส์. (2555). *การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ*. วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีที่ 26 ฉบับที่ 80 (2012): กันยายน-ธันวาคม 2555. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, จาก <https://bit.ly/39kz9by>

2. วิทยานิพนธ์

ชลธิชา พิมพ์มานะกิจ. (2551). *การพัฒนาแบบวัดคุณธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

3. ภาษาอังกฤษ

Aiken, L. (1985). *Psychological testing and assessment (5th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.

Amadi, E.C. (2008). *Introduction to educational administration; A module*. Harey Publications.

Baker, F.W. (2017). *How do I increase my media literacy?*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/33k4w2d>

Bamte. (n.d.). *Educational administration - Meaning, authoritarian and democratic educational management*. Retrieved August 8, 2019, from <http://bawmte.blogspot.com/2018/05/educational-administration-meaning.html>

Bauer, T. (2015). *Digital and Information Technology (MIL) literacy*. Retrieved April 24, 2020, from <https://bit.ly/3bzRNmp>

Briggs, S. (n.d.). *Media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2Kba2dD>

Briggs, S. (n.d.). *Ten creative ways to teach media literacy*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/2Kba2dD>

Buckingham, D. Grahame, J. Powell, M. Burn, A. and Sue Ellis, S. (2014). *Developing media literacy : Concepts, processes and practices*. Retrieved August 30, 2020, from <https://bit.ly/34OYvxF>

Caldwell, B.J., & Spinks, J.M. (1990). *The self-managing school*. London: Taylor & Francis Ltd.

Castellanos, L.M. (2007). *What are the characteristics of a media literate person?*. Retrieved July 28, 2019, from <https://bit.ly/2YartWR>

Center for Media Literacy (n.d.). *Three steps to success*. Retrieved August 29, 2020, from <https://bit.ly/3lwDpdc>

Chaichanawirote U. & Vantum, C. (2017). *Evaluation of Content Validity for Research Instrument*. Journal of Nursing and Health Sciences. 11 (2), 105-111.

- Chouit, D. (2013). *Media and information literacy knowledge, skills, and attitudes*. Retrieved July 25, 2020, from <https://bit.ly/30ly4pP>
- Commonsense Media (n.d.). *Media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2nAyA83>
- Cooper, A. (n.d.). *Media literacy questionnaire for English language learners*. Retrieved July 6, 2020, from <https://bit.ly/31Os8gX>
- Dennis, R. & Lublinski, J. (2015). *Media and Information Literacy: A human rights-based approach in developing countries*. Retrieved April 25, 2020, from <https://bit.ly/2Y5Rxky>
- Dhammei, T. (2022, January 15). *Educational administration: Concepts of educational administration and principles of educational administration*. Retrieved April 25, 2020, from <https://onlinenotebank.wordpress.com/2022/01/15/concepts-and-principles-of-educational-administration/>
- Driscoll, M. (2022). *Education in the 21st century*. <https://thinkstrategicforschools.com/education-21st-century/>
- Ding, S. (2011). *The european commission's approach to media literacy*. Retrieved April 22, 2020, from <https://bit.ly/2VvlusJ>
- Edge, K. (2000). *School-based management*. Paper for the Education Reform & Management Thematic Group, HDNED, World Bank [August 2000]. http://web.worldbank.org/archive/website00238I/WEB/PDF/SBMQ_AF.PDF
- En Wikipedia. (2019). *Media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/30sVDkw>
- Erik, V. (2019) . *Eight characteristics of media literacy*. Retrieved July 28, 2019, from <https://bit.ly/2MmHUZ4> (Erik_Vu (2019)
- Fortun, L. (2018). *Eight reasons why media literacy is important*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/2xUUhmq>
- Fortuna, C. (n.d.). *The importance of digital media literacy*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/2JDLJqO>
- Guskey, T.R. (2000). *Professional development in education: in search of the optimal mix*. In T.R. Guskey, and M. Huberman (eds.), *Professional development in education: New paradigms and practices*. New York: Teachers College Press.
- Gusky, T.R. (2000). *Evaluating professional development*. CA: Corwin Press, Inc.
- Hallaq, T. (2016). *Evaluating online media literacy in higher education: validity and reliability of the digital online media literacy assessment (DOMLA)*. *Journal of Media Literacy Education* (2016). 8(1): 78-84.

- Heron, J. (1996). *Co-operative inquiry: Research into the human condition*. CA: SAGE Publication Inc.
- Hobbs, R. (2008). *Characteristics of media literacy: Focus on key concepts*. Retrieved July 28, 2019, from <https://bit.ly/2SKmB4s>
- Hopkins, K.D. & Stanley, J. C. (1983). *Educstional and psychological measurement and evaluation (6th ed.)*. Englewool Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice*. 6th edition. NY: McGraw-Hill.
- Jeane, R. (2018). *How being media literate will improve your leadership skills*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/2YVtN3i>
- Johnson, M. (2015). *Digital and Information Technology (MIL) literacy*. Retrieved April 24, 2020, from <https://bit.ly/3bzRNmp>
- Kampen, M. (2019). *5 Ways To Make Teacher Professional Development Effective [With Examples]*. Retrieved March 30, 2022, from <https://www.prodigygame.com/main-en/blog/teacher-professional-development/>
- Kashyap, D. (n.d.). *Educational administration: Meaning, nature and other details*. Retrieved April 24, 2020, from <https://www.yourarticlelibrary.com/educational-management/educational-administration/educational-administration-meaning-nature-and-other-details/63730>
- Kellner, D. & Share, J. (2007). *Integrating media literacy concepts and skills into teaching*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/2OLXnEz>
- Koltay, T. (2011). *The media and the literacies: media literacy, information literacy, digital literacy*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/32yQYzG>
- Lee, A.Y.L. (2015). *Digital and Information Technology (MIL) literacy*. Retrieved April 24, 2020, from <https://bit.ly/3bzRNmp>
- Lipkin, M. C. (2018). *4 Essential skills for media literacy*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2zp6UXx>
- Lynch, M. (2018). *Six ways to integrate media literacy in the classroom*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/33m3Hpy>
- Salamat, L. Ahmad, G. Bakht, M. I. & Saifi, I. L. (2018). *Effects Of E-Learning On Students' Academic Learning At University Level*. Retrieved May 8, 2022, from <https://bit.ly/38i4Sh0>
- Marie, A. O. (2016). *The importance of digital literacy in our lives*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/2XRnlpL>

- Marie, A. O. (n.d.). *Media literacy in our lives*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2XRnlpL>
- Media Literacy Week. (2014). *What is media education?* Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/32Cu4bW>
- Media Smarts (n.d.). *Media literacy fundamentals*. Retrieved August 29, 2020, from <https://bit.ly/3hDpmAk>
- Media-coach. (n.d.). *Benefits of media literacy*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/32BTqFl>
- Moffat, K. (n.d.). *The importance of media literacy*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/2xUYpTC>
- Naisbitt, J. (2018). *Ten benefits of media literacy education*. Retrieved June 23, 2019, from <https://bit.ly/2JLgsCj>
- Naiyatip Teerapuk (n.d.). *Research tools*. Retrieved October 25, 2021, from <http://naiyatip-research.blogspot.com/p/research-tools.html>
- Nome Net (n.d.). *The basic definition*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2db3OdT>
- National Association for media Literacy education (NAMLE). (2015). *Media Literacy Defined Accessed*. Retrieved April 25, 2020, from <https://bit.ly/2yLU1d2>
- Nazarbayev University Library (2019). *Media and information literacy: Introduction*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/2Sfvt1n>
- Newberry, Z. (2018). *What are the characteristics of a media literate person?* Retrieved July 28, 2019, from <https://bit.ly/2Gyadjf>
- Pitts, R. (2017). *Five steps to improve your media literacy*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/2xFMXN9>
- Polit, D. F. & Beck, C. T. (2012). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice*. Philadelphia, PA: Wolters Kluwer Health / Lippincott Williams & Wilkins.
- Roscorla, T. (2020). *10 Steps to strengthen digital and media literacy*. Retrieved August 29, 2020, from <https://bit.ly/32gkvhX>
- Rovinelli, R.J., & Hambleton, R.K. (1977). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*. Dutch Journal of Educational Research, 2, 49-60.
- Seyfarth, J.T. (1999). *The Principal: New leadership for new challenges*. NJ: Prentice Hall.
- Sha, R. (2017). *Why media literacy is important*. Retrieved June 18, 2019, from <https://bit.ly/32yHtjT>

- Simons, M. Meeus, W. and T'Sas, J. (2017). *Measuring media literacy for media education: development of a questionnaire for teachers' competencies*. Journal of Media Literacy Education 2017. 9(1): 108-109.
- Speck, M. (1999). *The principalship: Building a learning community*. NJ: Prentice Hall.
- Stansbury, M. (2010). *Ten steps for better media literacy skills*. Retrieved August 30, 2020, from <https://bit.ly/3lseqrE>
- Target Jobs. (n.d.). *Education administrator: job description*. Retrieved August 30, 2020, from <https://targetjobs.co.uk/careers-advice/job-descriptions/education-administrator-job-description>
- The Success Manual. (n.d.). *How to be media literate then?* Retrieved August 2, 2019, from <https://bit.ly/33b9azJ>
- Thesis Thailand. (2020, November 19). *Meaning of t-test Dependent and t-test Independent*. Retrieved October 22, 2021, from <https://bit.ly/2Zec0Xa>
- The Teachers Council of Thailand. (n.d.). *Educational professional standards*. Retrieved August 2, 2019, from <https://maekongwa.thai.ac/client-upload/maekongwa/download/.pdf>
- Thoman, E. & Jolls, T. (n.d.). *Media Literacy: A National Priority for a Changing World*. Retrieved January 7, 2021, from <https://bit.ly/3njZTxV>
- Thoman, E. (1991). *Four steps to success in media literacy*. Retrieved August 29, 2020, from <https://bit.ly/3hFETQ7>
- Thoman, E. (1993). *Skills & strategies for media education*. Retrieved June 10, 2019, from <https://bit.ly/1DLA4wZ>
- Thoughtful Learning. (2015). *How to improve media literacy*. Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/2dtyGs8>
- Turner, R. & Carlson, L.A. (2003). *Indexes of item-objective congruence for multidimensional items*. International Journal of Testing 3(2):163-171. DOI:10.1207/S15327574IJT0302_5
- Ubben, G.C., Hughes, L.W., & Norris, C.J. (2001). *The principal: Creative leadership for effective schools*. (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- UCLA: Statistical Consulting Group. (2016). *What Does Cronbach's Alpha Mean?*. Retrieved June 30, 2021, from <https://stats.idre.ucla.edu/spss/faq/what-does-cronbachs-alpha-mean/>
- Unesco. (2013). *Media and Information Literacy: Policy and Strategy Guidelines [pdf]*, Paris, Unesco, Retrieved January 7, 2021, from <https://bit.ly/3saRD7a>

- University of Bridgeport. (2022, May 19). *What does an education administrator do?* Retrieved August 8, 2019, from <https://www.bridgeport.edu/news/what-does-an-education-administrator-do/>
- Weiß, S. and Baderr, H. J. (2010). *How to improve media literacy and media skills of secondary school teachers in order to prepare them for the next generation of learners: A new type of in-service training for teachers.* Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/2KxBq6U>
- Williams, R. (2018). *The importance of media in the classroom.* Retrieved June 24, 2019, from <https://bit.ly/2GsXTRv>
- Wisdom Max Center Company Limited (2015). *Adult learning.* Retrieved June 19, 2021, from <https://bit.ly/3kYmfqa>
- Young African Leaders Initiative. (n.d.). *Media literacy: Five core concepts.* Retrieved August 8, 2019, from <https://bit.ly/31jyvFM>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือครั้งที่ 1

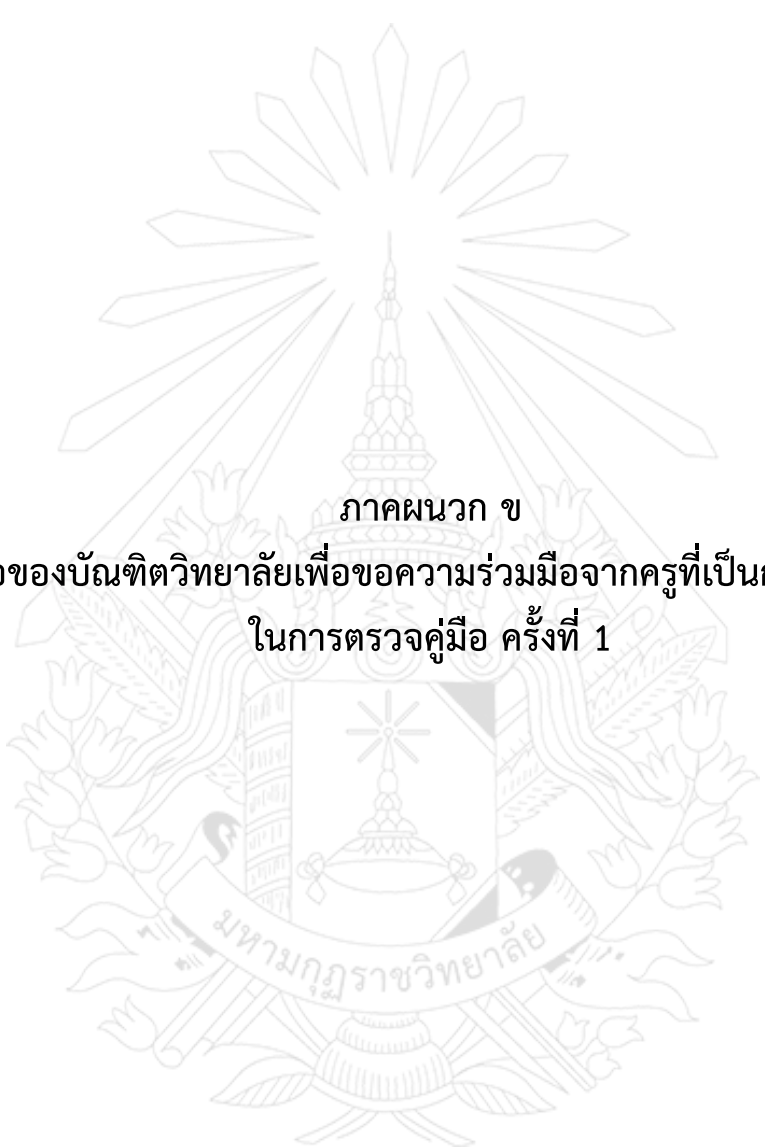

รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือครั้งที่ 1

โรงเรียนบ้านกุดดุกวิทยา

ชื่อ-ชื่อสกุล	ชั้นที่สอน	ชั้นที่สอน
1. นายสถาพร ตันตระกูล	ประถมศึกษาปีที่ 4	วิทยาศาสตร์
2. นายขวัญชัย คำดอกบัว	ประถมศึกษาปีที่ 4-6	สังคมศึกษา
3. นางสาวเยาวลักษณ์ ศรีบุญโรจน์	ประถมศึกษาปีที่ 4-6	คณิตศาสตร์
4. นางสาวสุภัทรา จังหวะ	ประถมศึกษาปีที่ 1-6	ภาษาอังกฤษ
5. นายจรัสศักดิ์ ชำนาญเวช	ประถมศึกษาปีที่ 5-6	ภาษาไทย
6. นายดิลก ไชยพิเดช	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	สังคมศึกษา
7. นายบุญชวน ไชยโหวาร	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	วิทยาศาสตร์
8. นายภาณุวัฒน์ สังฆะมณี	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	วิทยาศาสตร์
9. นางสาวพรระชวล เรืองประเสริฐกุล	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	ภาษาอังกฤษ
10. นายบุญธรรม มุ่งเป้า	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	คอมพิวเตอร์

ภาคผนวก ข
หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ในการตรวจคู่มือ ครั้งที่ 1

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร ๐๔๓-๒๔๑-๔๔๘, ๐๔๓-๒๔๒-๓๕๖

ที่ อว ๙๙๑๔/ว ๐๙๐๑

๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำดัชนีพันธ และขอเชิญเข้าร่วมในการอภิปรายกลุ่ม

เจริญพร นางสาวสุภัทรา จังหวะ

เนื่องด้วย นายณภพ น้ำใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน กำลังทำดัชนีพันธ เรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต โดยมีพระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาดัชนีพันธ

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสมที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของคู่มือประกอบโครงการ ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำดัชนีพันธ และขอเชิญเข้าร่วมในการอภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ รวมถึงเพื่อให้ได้ข้อเสนอที่จะเป็นประโยชน์เชิงวิชาการในลำดับต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอบขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจรรย์วัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

วิมลทาม
วิมล ๕
๒ ก.ค. ๖๔

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้ำใจดี โทร. ๐๘๕-๙๕๓๕๕๘๘

ภาคผนวก ค
รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือ ครั้งที่ 2

รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคู่มือ ครั้งที่ 2

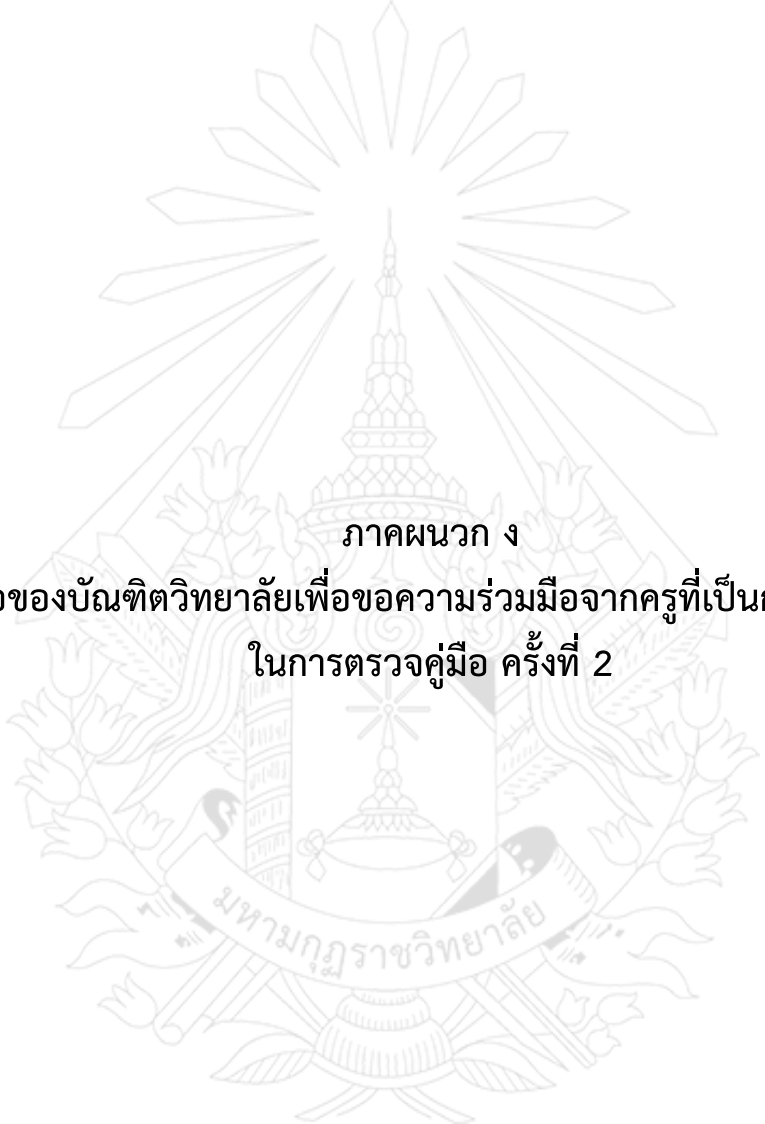
โรงเรียนหนองกระแหล่งกระเดาวิทยา

ชื่อ-ชื่อสกุล	ชั้นที่สอน	ชั้นที่สอน
1. นายอนรรักษ์ เหล่าแขง	ประถมศึกษาปีที่ 4-5	คณิตศาสตร์, ภาษาไทย
2. นายนันทวัฒน์ พิมพ์บึง	ประถมศึกษาปีที่ 5	คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์
3. นางสาวพิชญ์ชญา ทองวันดี	ประถมศึกษาปีที่ 6	ภาษาไทย, คณิตศาสตร์
4. นางราตรี กองจันดี	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	ภาษาไทย
5. นายนพดล โสภารัตน์	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	วิทยาศาสตร์
6. นางชุติมาพร ยี่สารพัฒน์	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	คณิตศาสตร์
7. นายไชยวิชญ์ ภาณิบุศย์	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	ภาษาอังกฤษ
8. นายจำเนียร คำแพงตา	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	พลศึกษา

โรงเรียนบ้านหนองกุงธนสารโคกน

ชื่อ-ชื่อสกุล	ชั้นที่สอน	วิชาที่สอน
1. นางสาวโสภาดา สวัสดิ์	ประถมศึกษาปีที่ 4-5	คณิตศาสตร์, ภาษาไทย
2. นางสาวพัชรียา โทมล	ประถมศึกษาปีที่ 4-6	ภาษาอังกฤษ, ภาษาไทย
3. นางสาวชญาธร ธีรเจริญธาดา	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	ภาษาอังกฤษ
4. นายอนุสรณ์ ดอนเขื่อนโสม	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	ศิลปะ
5. นางสาวเบญจวรรณ ศรีตาธรรม	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	วิทยาศาสตร์
6. นายสรราชู เสนาเลี้ยง	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	คณิตศาสตร์
7. นางสาวอรอุมา ดอนกัณหา	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3	ภาษาไทย

ภาคผนวก ง
หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ในการตรวจคู่มือ ครั้งที่ 2

โรงเรียนทอกระแห่งพระเคาวิทยา
 เลขรับ ๑๑๑๑
 วันที่ ๑๑ ก.ค. ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น.
 บริหารงาน บริหารงานพิเศษ
 วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ๔/๑๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเหลียง อานาเมือง
 จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
 โทร ๐๔๓-๒๕๑-๕๕๕๕, ๐๔๓-๒๕๑-๕๕๕๖

ที่ อว ๗๔๑๔/ว ๐๗๓๖

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัยนิพนธ์ และขอเชิญเข้าร่วมในการอภิปรายกลุ่ม
 เจริญพร นางชุดมาพร ยี่สารพัฒน์

เนื่องด้วย นายณภพ น้ำใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาระดับ
 บัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้าง
 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต โดยมี
 พระครูธรรมวิมลชัย, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในกรณีนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มี
 ความรู้ความสามารถ มีความเหมาะสมที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการ
 ปรับปรุงแก้ไข เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของคู่มือประกอบโครงการ ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็น
 กลุ่มเป้าหมายในการทำวิทยานิพนธ์ และขอเชิญเข้าร่วมในการอภิปรายกลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ รวมถึง
 เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการในลำดับต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

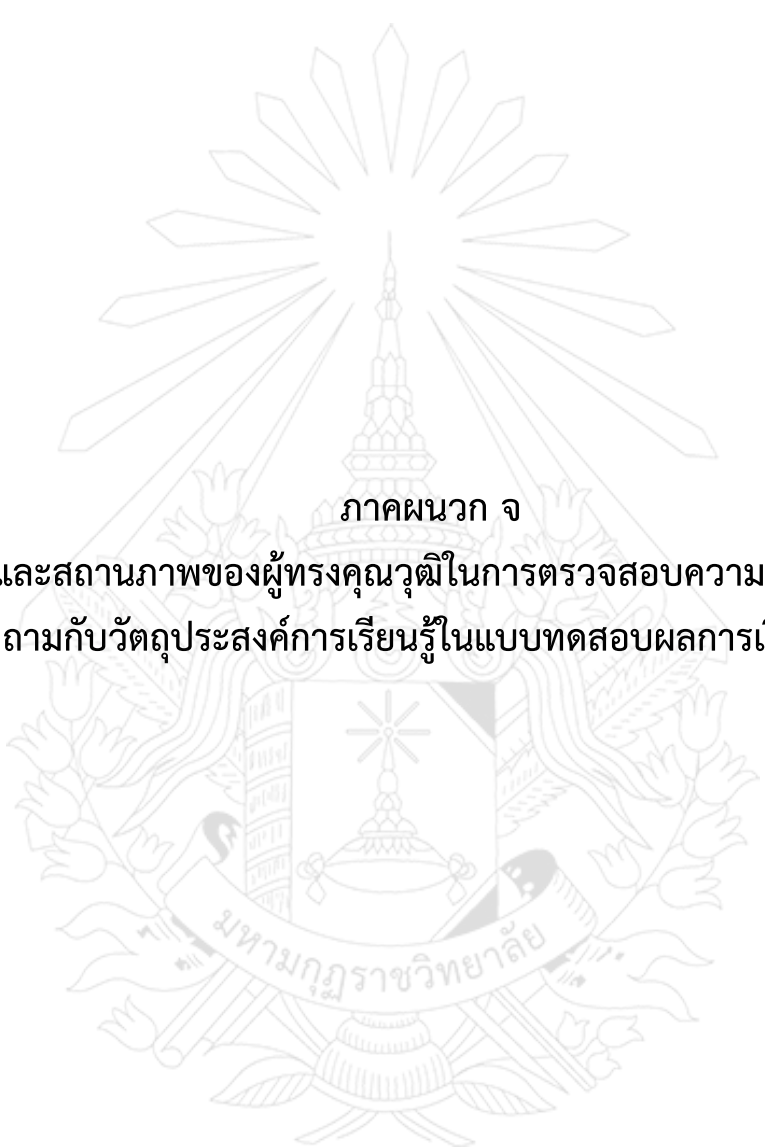
จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตั้ง ณ ๑๐๗๑ อีสานนคร ยี่สารพัฒน์
 ดิน ๓๐๐.๐๐๐๐ ๕๖/๑๐๑
 จ.ขอนแก่น ๕๖๐๐๐๐๐๐
 วิทยาเขตอีสาน
 วิทยาเขตอีสาน
 วิทยาเขตอีสาน

ขอเจริญพร

 (พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี

รับทราบ

 (นางชุดมาพร ยี่สารพัฒน์)

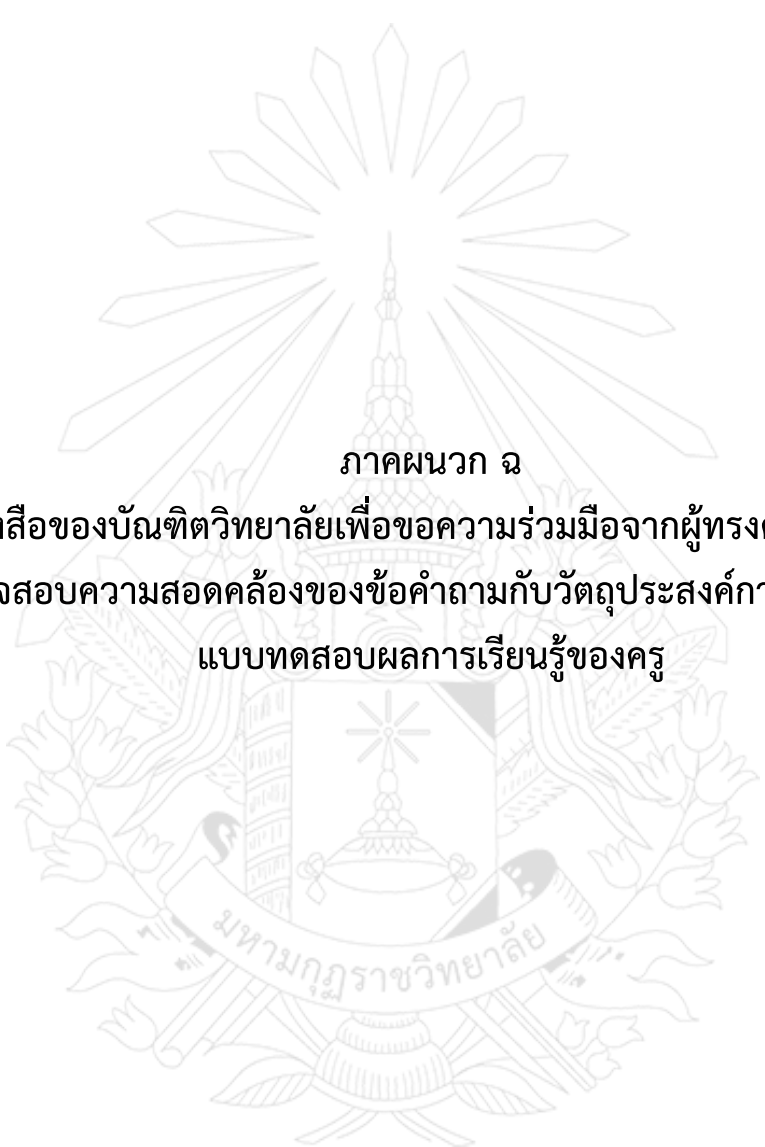
หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้ำใจดี โทร. ๐๘๕-๗๕๓๕๕๘๘

ภาคผนวก จ
รายชื่อและสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของ
ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู

รายชื่อและสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู

ชื่อ-ชื่อสกุล	คุณวุฒิ	สถานที่ทำงาน
1. ดร.ยุทธกรณ์ ก่อศิลป์	ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปร.ด.(หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ครู วิทยาลัยครูชำนาญการ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ดร.ทิวานนท์ ชุมแวงวาปี	ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปร.ด.(หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ครู วิทยาลัยครูชำนาญการ โรงเรียนเพ็ญพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี
3. ดร.พินิจ อุไรรักษ์	ค.ม.(การวัดและประเมินผลการ ศึกษา)จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปร.ด.(วิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ครู วิทยาลัยครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
4. ดร.เอกพล สุมานันทกุล	ค.ม.(การวัดและประเมินผล การศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปร.ด.(การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา	อาจารย์ประจำหลักสูตร ศษ.ด. (การบริหารการศึกษาและ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง) มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
5. ดร.สุธาสินี แสงมุกดา	ค.ม.(การวัดและประเมินผล การศึกษา) จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ค.ด.(บริหารการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์ประจำหลักสูตร ศษ.ด. (สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาม กุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ
หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ
ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ใน
แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู

ที่ อว ๗๙๑๔/ว ๐๗๙๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ๗/๗๗ หมู่ที่ ๒๒ ตำบลโนนศิลา อำเภอเมือง
 จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๓
 โทร ๐๔๓-๒๕๖-๕๕๕๕, ๐๔๓-๒๕๖-๓๘๖

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เจริญพร อาจารย์ ดร.เอกพล สุมานันท์กุล

ตามที่ นายณภพ น้าใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๕๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน (Online Program For Teacher Learning Towards Enhancing Students' Media Literacy Skills)" โดยมีพระครูจรรยาภิมขันธ์, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์ อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) ของนายณภพ น้าใจดี ซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระครูจันทรวิวัฒน์, ผศ.ดร.)

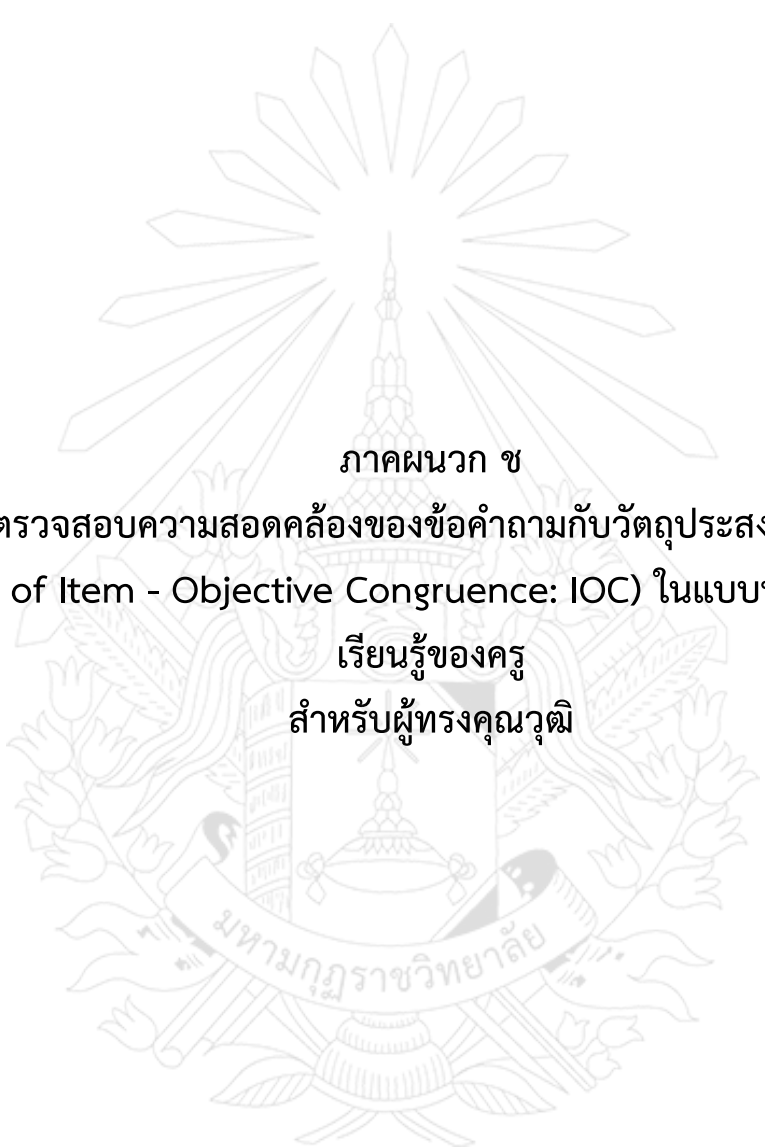
รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ตั้งจดหมายฉันต์
 ๒ ๗๖
 ๗๑ ก.ค. ๖๕

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้าใจดี โทร. ๐๘๕-๗๕๓๕๕๘๘

ภาคผนวก ข
แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
(Index of Item - Objective Congruence: IOC) ในแบบทดสอบผลการ
เรียนรู้ของครู
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

**แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ในแบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ**

คำชี้แจง

ในการทำวิจัยเรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูสู่การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” (Online Program for Teacher Learning Towards Enhancing Students’ Media Literacy Skills) โดย ระเบียบ วิจัย และ พัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้สร้าง “แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ” ขึ้น

โดยแบบทดสอบดังกล่าว มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครูมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom โดยจำแนกพฤติกรรมในขอบเขตนี้ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนน้อยไปหามาก หรือจากทักษะการคิดขั้นต่ำกว่าไปหาทักษะการคิดขั้นสูงกว่า ดังนี้ คือ ความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating)

ผู้วิจัยได้สร้างข้อทดสอบตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 6 ระดับดังกล่าวเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ในเนื้อหาที่เขียนไว้ในคู่มือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู เกี่ยวกับนิยาม ความสำคัญ คุณลักษณะ แนวทางการพัฒนา ขั้นตอนการพัฒนา และการประเมินผลทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

จึงใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดพิจารณาข้อทดสอบในแบบทดสอบข้างล่าง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย

+ 1 หมายถึง ข้อทดสอบมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้องของข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง ข้อทดสอบไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ขณะเดียวกัน ใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในข้อทดสอบที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ว่าควรปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างไร

ขอขอบคุณ

.....
นักศึกษานิเทศศาสตร์เอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ข้อทดสอบ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขภาษา
		+1	0	-1	
วัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					
ความจำ	<p>1. ข้อใดไม่ใช่นิยามการรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>ก. ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้จากข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ</p> <p>ข. ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ</p> <p>ค. ความสามารถและความเข้าใจในการรับรู้และรู้เท่าทันสื่อ *</p> <p>ง. ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ โดยการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อ</p>				
ความเข้าใจ	<p>2. ข้อใดอธิบายความหมายของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ครบคลุมมากที่สุด</p> <p>ก. การวิเคราะห์ การประเมินผลและการผลิตสื่อในปัจจุบันโลกดิจิทัล</p> <p>ข. การที่บุคคลสามารถเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์สื่อ ประเมินสื่อ ใช้สื่อ และสามารถสร้างสื่อได้อย่างสร้างสรรค์ *</p> <p>ค. การคิดสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับสื่อ</p> <p>ง. การผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ และวิธีการในการที่จะเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์ ประเมินผลการใช้สื่อ การผลิตสื่อ</p>				
การประยุกต์	<p>3. เมื่อนักเรียนต้องเตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร</p> <p>ก. วางแผนการนำเสนอข่าวและภาพข่าวที่น่าสนใจ อ่านสรุปรายงานข่าวตามที่ทีมงานจัดเตรียมไว้ให้</p> <p>ข. ชักซ้อมการนำเสนอข้อมูล จากสรุปรายงานข่าวตามที่ทีมงานจัดเตรียมไว้ให้</p> <p>ค. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวม นำเสนอข่าวแต่ไม่ได้อ้างถึงแหล่งที่มา</p> <p>ง. รวบรวมข้อมูล และสถานการณ์ในปัจจุบัน อ้างถึงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ประเมินผลให้ได้มาซึ่งการนำเสนอข้อมูลที่ ดีที่สุด *</p>				
การวิเคราะห์	<p>4. ข้อใดเป็นการเรียงลำดับขั้นตอนการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกต้อง</p> <p>1) ประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มี คุณค่าต่อผู้รับ</p> <p>2) ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา</p> <p>3) ศึกษาเนื้อหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐาน</p> <p>4) ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>5) อ่านเนื้อหาจากสื่ออื่น ๆ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้</p> <p>ก. 1 – 2 – 3 – 4 – 5</p> <p>ข. 5 – 3 – 1 – 4 – 2 *</p>				

	ค. 3 - 1 - 2 - 4 - 5 ง. 4 - 1 - 2 - 3 - 5				
การประเมิน	5. ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทักษะการรู้เท่าทันสื่อข้อใดมีประโยชน์มากที่สุด ก. ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างถ่องแท้ ข้อมูลที่นำมาใช้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ* ข. ข้อมูลที่นำมาใช้มีแหล่งที่มาที่ชัดเจน นำไปใช้ในการอ้างอิงได้ ค. มีการวิเคราะห์ ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ง. ใช้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
การสร้างสรรค์	6. การกระทำในข้อใดไม่เป็นไปตามนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ก. วรรณนา ผลิตสื่อโดยยึดความน่าเชื่อถือและให้เข้ากับยุคดิจิทัล ข. อภิชาติ แยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ ในรูปแบบต่าง ๆ ค. จิรยุทธ์ นำความรู้จากการฟังมาสอนนักเรียน เพื่อให้ก้าวทันโลกปัจจุบัน * ง. ณเดช นำความรู้ด้านสื่อไปใช้เป็นแนวทางในการรู้เท่าทันสื่อ				
วัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					
ความจำ	7. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์สำคัญของการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ก. เกิดองค์ความรู้แบบท่องจำมากกว่ากระบวนการคิดวิเคราะห์ * ข. มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงสื่อ ค. เปลี่ยนกระบวนการสืบค้นให้เป็นวิธีการเรียนรู้ ง. ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ และสร้างทักษะต่าง ๆ				
ความเข้าใจ	8. ข้อใดสรุปความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกต้อง ก. สามารถรู้วิธีการตรวจสอบข้อมูลและเข้าใจแนวคิดของสื่อ ข. สามารถแปลความหมายจากข้อความที่ได้รับจากสื่อ ช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์หรือตัดสินใจในการใช้ ค. ช่วยให้ผู้ใช้รับสื่อหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นจริงในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้ใช้รับสื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง * ง. สามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารได้จากทุกที่ทุกเวลา และเข้าใจวัฒนธรรมของสื่อเพื่อช่วยป้องกันตนเองจากสื่อที่ไม่ปลอดภัย				
การประยุกต์					

	 <p>ที่มา โรงพยาบาลศิริราช, 2564</p> <p>9. บุคคลใดสามารถนำความรู้จากสื่อแผนภาพ ไปประยุกต์ใช้กับตนเองได้เหมาะสมที่สุด</p> <p>ก. แมว คาดว่าตนเองติดโควิด เนื่องจากมือการใช้ และตาแดง</p> <p>ข. นก คาดว่าตนเองไม่ติดโควิด เนื่องจากมือการปวดกล้ามเนื้อ ท้องเสีย และมีผื่นแดง</p> <p>ค. ไก่ คาดว่าตนเองไม่ติดโควิด เนื่องจากมือการใช้ คัดจุมูก และจุมูกไม่ได้กลิ่น</p> <p>ง. เสือ คาดว่าตนเองติดโควิด เนื่องจากมือการใช้ ไอ หนาวสั่น อ่อนเพลีย จุมูกไม่ได้กลิ่น และลิ้นไม่รับรส *</p>				
<p>การวิเคราะห์</p>	<p>10. “โลกปัจจุบัน เป็นโลกดิจิทัล” เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ในทางกลับกันนั้นพบว่า ปริมาณข้อมูลมีมากมาย มหาศาล และเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี แต่ปริมาณข้อมูลที่เรสกัดได้ออกมาเป็นความรู้ นั้นมีปริมาณน้อยมาก ๆ ถ้าเทียบกับปริมาณข้อมูลที่มีอยู่ จากข้อความข้างต้น สื่อถึงการขาดทักษะใด</p> <p>ก. ทักษะการเข้าถึงสื่อ</p> <p>ข. ทักษะการใช้สื่อ</p> <p>ค. ทักษะการวิเคราะห์สื่อ *</p> <p>ง. ทักษะการประเมินสื่อ</p>				
<p>การประเมิน</p>	<p>11. บุคคลที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทำให้สามารถประหยัดเวลาและเงิน จากข้อความดังกล่าวท่านคิดว่าจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <p>ก. ไม่จริง เพราะต้องเสียเวลามากขึ้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม</p> <p>ข. จริง เพราะสามารถทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี</p> <p>ค. ไม่จริง เพราะต้องเสียเงินจำนวนมากขึ้นในการดำเนินการและติดตั้งระบบ</p> <p>ง. จริง เพราะสามารถนำความรู้ที่มีมาลดขั้นตอนของการทำงานและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ *</p>				

การสร้างสรรค์	<p>12. การเรียนรู้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถนำความรู้มาสร้างสรรค์ประโยชน์ได้อย่างไร</p> <p>ก. เพื่อความเป็นระเบียบในสังคม</p> <p>ข. เพื่อให้เกิดความสามัคคีในสังคม</p> <p>ค. เพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน</p> <p>ง. เพื่อช่วยป้องกันตนเองจากสื่อที่ไม่ปลอดภัย *</p>				
วัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					
ความจำ	<p>13. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ดีมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. สามารถกำหนดและนิยามข้อมูลของสื่อที่ต้องการได้</p> <p>ข. สามารถในการจัดเก็บหรือสร้างข้อมูลได้</p> <p>ค. สามารถรับรู้ จดจำ เข้าใจเนื้อหา วัตถุประสงค์ของสื่อได้</p> <p>ง. สามารถเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์สื่อ ประเมินสื่อและใช้สื่อให้เกิดประโยชน์*</p>				
ความเข้าใจ	<p>14. บุคคลมีลักษณะทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ไม่ดี</p> <p>ก. ประสิทธิภาพผลิตสื่อตามอารมณ์ของตนเองโดยไม่มียึดหลักการ *</p> <p>ข. ประสาท เข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p>ค. ประสาน มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี</p> <p>ง. ประจืด คั่นหาและการตรวจสอบความถูกต้อง</p>				
การประยุกต์	<p>15. เจนภาพนำปากสีเข้มมาเขียนปกปิดข้อมูลที่ไม่เหมาะสมที่มีต่อผู้อื่น แล้วจึงถ่ายรูปโพสต์ลงเฟซบุ๊ก การกระทำของเจนภาพเป็นการรู้เท่าทันสื่อตามข้อใด</p> <p>ก. ความรู้เท่าทันข้อมูลดิจิทัล</p> <p>ข. การปกป้องความเป็นส่วนตัวและข้อมูล</p> <p>ค. การสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวในโลกออนไลน์</p> <p>ง. การใช้ข้อมูลดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และไม่ละเมิดสิทธิ์ *</p>				
การวิเคราะห์	 <p>16. จากเหตุการณ์กราดยิงที่เกิดขึ้นที่ จ.นครราชสีมา การรายงานของสื่อมวลชนที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. นำเสนอข้อมูลที่ยังไม่ได้รับยืนยันจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ</p>				

	<p>ข. นำเสนอประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน ความแตกต่างทางความเชื่อ</p> <p>ค. นำเสนอความคิดเห็นที่มาจากผู้ที่ไม่อำนาจหรือไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ</p> <p>ง. นำเสนอข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและนำเชื่อถือที่ประเมินผลแล้ว *</p>				
การประเมิน	<p>17. บุคคลใดที่มีลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมที่สุด</p> <p>ก. ณภัค มีทักษะในการคิด การเข้าถึง การประเมินสื่อ การสร้างสื่อ</p> <p>ข. ณธิดา มีทักษะในการเข้าถึง การคิด การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ</p> <p>ค. ณทิพรดา มีทักษะในการคิด การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ การใช้สื่อ</p> <p>ง. ณปภัช มีทักษะในการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ การสร้างสื่อ *</p>				
การสร้างสรรค์	<p>18. พฤติกรรมของบุคคลใดแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อน้อยที่สุด</p> <p>ก. กัลยา ใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไข</p> <p>ข. กันย์ทิพา สร้างสื่อโดยเลือกภาพตามความคิดของตนที่กำหนดไว้เป็นหลัก *</p> <p>ค. กุลณดา ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา</p> <p>ง. กัลยาวีร์ ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักของภาษาศาสตร์</p>				
วัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					
ความจำ	<p>19. ข้อใดกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกต้อง</p> <p>ก. การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม</p> <p>ข. การประเมินผลจากสื่อ</p> <p>ค. การสร้างและพัฒนาจิตใจ</p> <p>ง. ศึกษาแนวคิด วิธีการของสื่ออย่างหลากหลาย *</p>				
ความเข้าใจ	<p>20. “การใช้โปรแกรมช่วยสอนการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อการสะท้อนผลในการเข้าถึงสื่อของนักเรียน เพื่อวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ” จากข้อความข้างต้นมีความสอดคล้องกับการกระทำของบุคคลใดน้อยที่สุด</p> <p>ก. ชญานนท์ อ่านเนื้อหาจากสื่ออื่น ๆ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้</p> <p>ข. ชญานิน พัฒนากลยุทธ์ เพื่อหาที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย</p> <p>ค. ชงคม เลือกคัดกรองข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ</p> <p>ง. ชญานี จัดจำความหมายของคำศัพท์ ที่ใช้ในการสื่อสาร *</p>				
การประยุกต์	<p>21. ข้อใดเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมที่สุด</p> <p>ก. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม</p> <p>ข. การกระตุ้นให้นักเรียนใช้ทักษะในการเข้าถึงสื่อเป็นพื้นฐานในการรู้เท่าทันสื่อ *</p> <p>ค. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ</p> <p>ง. การสร้างข้อความของสื่อโดยใช้ภาษาท้องถิ่น</p>				

<p>การวิเคราะห์</p>	 <p>ที่มา WHO, 2563</p> <p>22. จากข้อมูลข้างต้น โควิดวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมที่สุด</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. เขมจิรา มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 น้อยที่สุดในช่วงอายุ 10-19 ปี ข. ขจรศักดิ์ มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 มากที่สุดในช่วงอายุ 70-79 ปี ค. ขจรวิทย์ มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 น้อยที่สุดในช่วงอายุ 20-29 ปี ง. ขวัญชนก มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 มากที่สุดในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป * 				
<p>ประเมิน</p>	<p>23. การกระทำในข้อใดปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้วยกลยุทธ์ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. การให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเอง โดยไม่ได้รับคำแนะนำใด ๆ จากผู้สอน ข. การบอกเป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนทำงานออกมาได้อย่างถูกต้อง ค. การค้นคว้าแนวคิดและแนวทางการสอนใหม่ ๆ เตรียมแหล่งค้นคว้าที่ดีเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ * ง. การสอนด้วยวิธีแบบเดิม ไม่ใช่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วย เนื่องจากกลัวว่านักเรียนจะใช้เทคโนโลยีมากเกินไป 				
<p>การสร้างสรรค์</p>	<p>24. ข้อใดเป็นการนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อมาใช้ประโยชน์ได้เหมาะสมที่สุด</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. การนำความรู้การรู้เท่าทันสื่อมาพัฒนาสื่อใหม่ ๆ * ข. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ ค. กระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ ง. ใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 				
<p>วัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ</p>					
<p>ความจำ</p>	<p>25. การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อขั้นตอนหรือกระบวนการแรกสุดควรทำอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยการพัฒนาความรู้ด้านสื่อ* 				

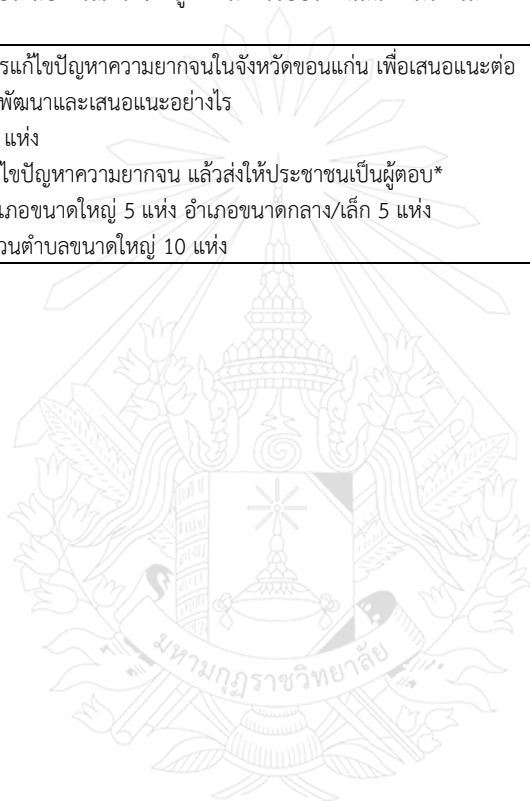
	<p>ข. การค้นหาและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ค. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร ง. การจัดการข้อมูล และประเมินผล</p>																						
<p>ความเข้าใจ</p>	<p>26. ข้อใดกล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ได้ถูกต้องที่สุด ก. มีการอธิบายความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ การยกตัวอย่างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เชื่อถือได้ ข. กำหนดกลยุทธ์ในการค้นหาข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ การนำทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ ค. มีการกำหนดหลักสูตร และจัดทำโครงการฝึกอบรมโดยสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาทักษะมีการวัดและประเมินผลในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ * ง. มีการระบุข้อมูลที่ต้องการขึ้นพื้นฐานและส่วนอื่นที่เป็นไปได้ การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการประเมินค่าข้อมูลและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณ์ญาณ</p>																						
<p>การประยุกต์</p>	<p>27. ข้อใดเป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ก. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับใช้คำถามโดยเน้นเฉพาะที่เป็นคำตอบ ข. จัดการแข่งขันวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อใช้ในการอ้างอิงงานวิจัย ค. การใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่สอนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อที่สร้างสรรค์* ง. การใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อหารายได้เข้าสมาคมคนรู้เท่าทันสื่อ</p>																						
<p>การวิเคราะห์</p>	<div data-bbox="636 842 1120 1161" data-label="Figure"> <table border="1"> <caption>เทียบให้ชัดจ๊อย Covid-19 Vaccine</caption> <thead> <tr> <th>ยี่ห้อวัคซีน</th> <th>ประสิทธิภาพ (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sinovac</td> <td>49.6 - 50.7%</td> </tr> <tr> <td>AstraZeneca</td> <td>70.4 - 82.4%</td> </tr> <tr> <td>Moderna</td> <td>94.1%</td> </tr> <tr> <td>Pfizer - BioNTech</td> <td>81.8 - 95%</td> </tr> <tr> <td>Johnson & Johnson</td> <td>66.9%</td> </tr> <tr> <td>Sputnik V</td> <td>91.1 - 91.5%</td> </tr> <tr> <td>Sinopharm</td> <td>79.3%</td> </tr> <tr> <td>Novavax</td> <td>93.3%</td> </tr> </tbody> </table> <p>ที่มา โรงพยาบาลเวชธานี, 2564</p> <p>28. จากภาพข้างต้น หากต้องการทราบข้อมูลของวัคซีนโควิด-19 เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกฉีดวัคซีนตามขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ข้อใดเหมาะสมที่สุด ก. กำหนดขอบเขตและวิธีการในการเข้าถึงข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ และการตัดสินใจในการใช้ข้อมูล ข. กำหนดแหล่งข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูลความถูกต้อง และการนำข้อมูลไปใช้ ค. กำหนดขอบเขตการเข้าถึงข้อมูล มีการวิเคราะห์แหล่งข้อมูลและประเมินผลข้อมูลและการนำไปใช้ *</p> </div>	ยี่ห้อวัคซีน	ประสิทธิภาพ (%)	Sinovac	49.6 - 50.7%	AstraZeneca	70.4 - 82.4%	Moderna	94.1%	Pfizer - BioNTech	81.8 - 95%	Johnson & Johnson	66.9%	Sputnik V	91.1 - 91.5%	Sinopharm	79.3%	Novavax	93.3%				
ยี่ห้อวัคซีน	ประสิทธิภาพ (%)																						
Sinovac	49.6 - 50.7%																						
AstraZeneca	70.4 - 82.4%																						
Moderna	94.1%																						
Pfizer - BioNTech	81.8 - 95%																						
Johnson & Johnson	66.9%																						
Sputnik V	91.1 - 91.5%																						
Sinopharm	79.3%																						
Novavax	93.3%																						

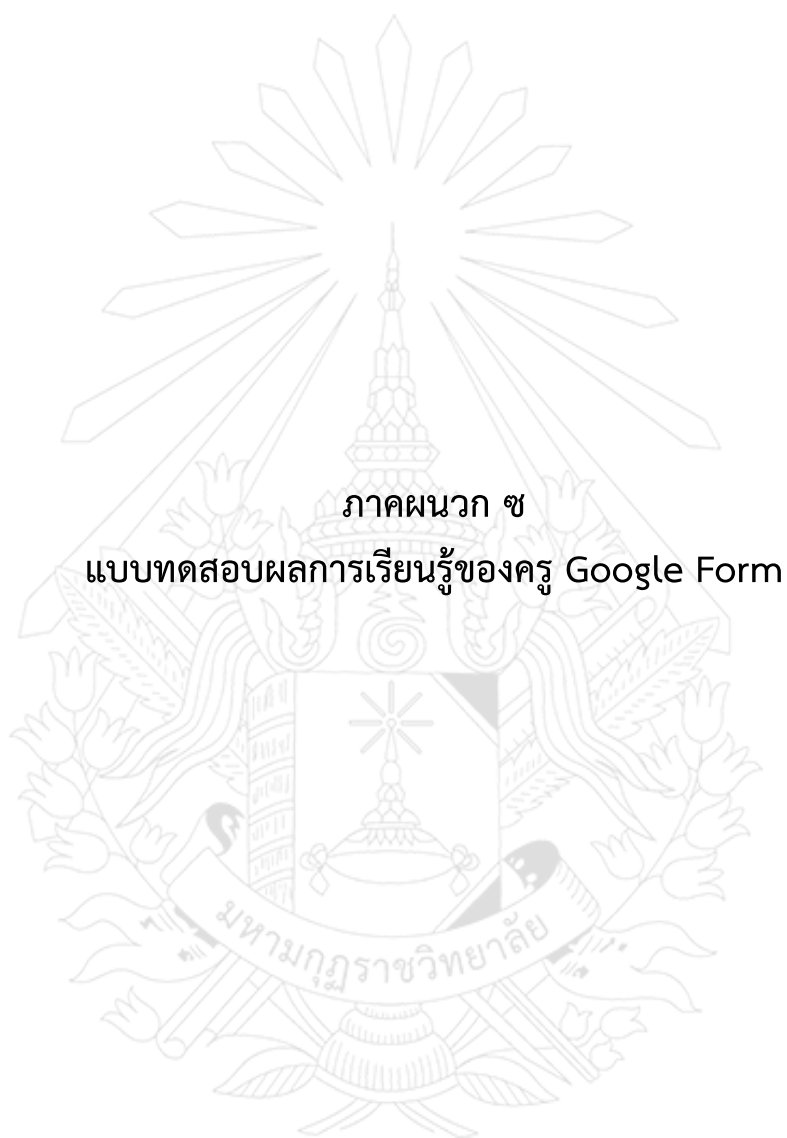
	ง. ระบุแหล่งที่มาของข้อมูล การสังเคราะห์ ประเมินผลข้อมูล การนำไปใช้ กระบวนการผลิตและมีความถูกต้องสมบูรณ์				
ประเมิน	29. ข้อใดเป็นขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่ออย่างมีประสิทธิภาพได้ดีที่สุด ก. การศึกษาและจัดกระบวนการสร้างความรู้ ในการทำงานร่วมกัน โดยการตั้งคำถาม ค้นคว้าและคิดวิเคราะห์ โดยมุ่งเน้นการคิดและแนวปฏิบัติ * ข. การเสริมสร้างความรู้การรู้เท่าทันสื่อ โดยพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา ทำการวิจัยและประเมินผล ค. พัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา และสร้างความตระหนักของการรู้เท่าทันสื่อ โดยพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ ง. การกำหนดหลักสูตร จัดโครงการฝึกอบรมและการสนับสนุนบุคลากรในทำการวิจัยและประเมินผลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เหมาะสม				
การสร้างสรรค์	30. บุคคลในข้อใดมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อดีที่สุด ก. ครูสัมภาษณ์คนใกล้ตัว แล้วนำข้อมูลไปเผยแพร่ลงโซเชียล ข. ครูนึงค้นหาข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว คัดเลือกข้อมูลที่น่าเชื่อถือไปใช้ และอ้างอิงแหล่งที่มาทุกครั้ง * ค. ครูบักค้นหาข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนำไปใช้สอนนักเรียน ง. ครูเป็ค้นหาข้อมูลจากหนังสือ 1 เล่มที่ครูให้ไว้ เพื่อทำงานวิจัย				
วัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					
ความจำ	31. ข้อใดคือความสำคัญในการประเมินความสำเร็จการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ก. การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการที่มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มีการประเมินค่าข้อมูลและแหล่งที่มา ใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างข้อมูลเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์โดยมีกฎหมายรองรับ * ข. เป็นการรวบรวมทักษะของบุคคลที่สามารถระบุตำแหน่ง ประเมินผล และใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ค. การประเมินผลสำเร็จจากการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้แบบประเมิน ง. การใช้โปรแกรมที่ช่วยในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อช่วยในการประมวลผล				
ความเข้าใจ	32. ข้อใดเป็นแนวทางในการประเมินผลสำเร็จของการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ก. ทักษะการคิด ทักษะการเขียน ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ข. ทักษะการเข้าถึงสื่อ ทักษะการเขียน ทักษะการประเมินสื่อ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการสร้างสื่อ ค. ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการวิเคราะห์สื่อ ทักษะการประเมินสื่อ ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการสร้างสื่อ ง. ทักษะการเข้าถึงสื่อ ทักษะการวิเคราะห์สื่อ ทักษะการประเมินสื่อ ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการสร้างสื่อ *				

<p>การประยุกต์</p>	 <p>ที่มา โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2564.</p> <p>33. จากรูปภาพข้างต้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร</p> <p>ก. รับประทานเมื่อเจ็บคอปวดเมื่อยและหยุดเมื่ออาการดีขึ้น ไม่รับประทานเพื่อป้องกันโรค ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน *</p> <p>ข. รับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้แขนขาหรืออ่อนแรง ใช้ได้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร</p> <p>ค. รับประทานเพื่อป้องกันโรค ใช้รับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน สามารถป้องกันโควิด-19 ใช้ได้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร</p> <p>ง. รับประทานช่วยบรรเทาอาการจากไข้หวัดได้ เช่น มีไข้ เจ็บคอ ปวดเมื่อย และรักษาโรคโควิด-19 ใช้ได้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร</p>				
<p>การวิเคราะห์</p>	<p>34. ขวดที่ได้รับอีเมลจากธนาคารแจ้งว่า บัญชีธนาคารมีความเคลื่อนไหวผิดปกติ ขวดเลยส่งเลขบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมเบอร์โทรศัพท์กลับมาที่อีเมลที่ได้แจ้ง ผลกระทบจากการประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือข้อใด</p> <p>ก. การตรวจเช็คระบบการเคลื่อนไหวบัญชีของธนาคาร</p> <p>ข. การให้บริการด้านการดูแลลูกค้าของธนาคาร</p> <p>ค. การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลด้านการให้บริการ</p> <p>ง. การถูกโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เลขบัตรประจำตัวประชาชน เบอร์โทรศัพท์*</p>				
<p>ประเมิน</p>	<p>35. การประเมินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสินค้า สามารถประเมินได้จากอะไร</p> <p>ก. คุณสมบัติชัดเจน มีมาตรฐานรองรับ มีการอ้างอิง มีการรับประกันสินค้า ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า</p> <p>ข. คุณสมบัติชัดเจน มีการอ้างอิง มีมาตรฐานรองรับ ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า มีรางวัลที่น่าเชื่อถือ มีการรับประกันสินค้า</p>				

	<p>ค. คุณสมบัติชัดเจน มีมาตรฐานรองรับ มีการอ้างอิง ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า มีการรับประกันสินค้า การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า</p> <p>ง. คุณสมบัติชัดเจน มีมาตรฐานรองรับ มีการอ้างอิง ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า มีการรับประกันสินค้า มีรางวัลที่นำเชื่อถือ การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า *</p>				
การสร้างสรรค์	<p>36. หากต้องการทราบความคิดเห็นของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปได้รับทราบ ท่านมีวิธีการร่วมร่วมพัฒนาและเสนอแนะอย่างไร</p> <p>ก. ขอสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าผู้นำในท้องถิ่น สัก 10 แห่ง</p> <p>ข. ใช้แบบสอบถาม ตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นการแก้ไขปัญหาความยากจน แล้วส่งให้ประชาชนเป็นผู้ตอบ*</p> <p>ค. ขอสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้านายอำเภอ ที่มีเป็นอำเภอขนาดใหญ่ 5 แห่ง อำเภอขนาดกลาง/เล็ก 5 แห่ง</p> <p>ง. ขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หน้ากององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ 10 แห่ง</p>				

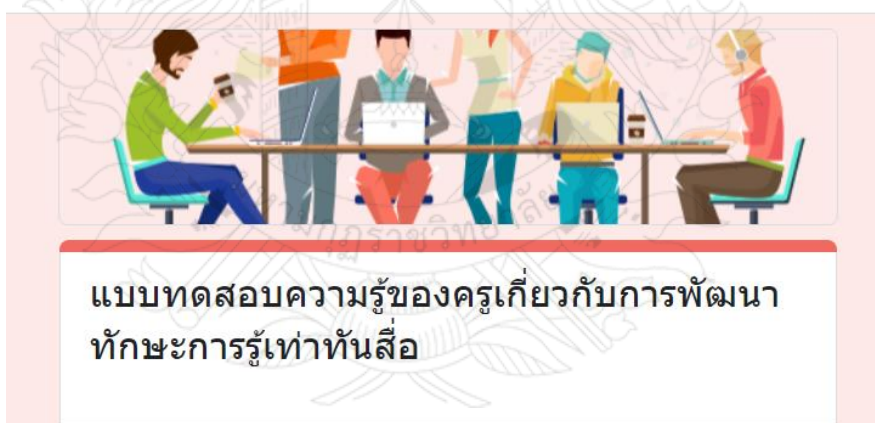
ภาคผนวก ซ
แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู Google Form

แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครู Google Form

1. แบบทดสอบของครู โดยการคลิกลิงก <https://bit.ly/3N8Agxz> หรือสแกน QR CODE ด้านล่างนี้

2. หน้าแบบทดสอบความรู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3. ครูกรอกข้อมูลส่วนตัว

อีเมล *

คำตอบของคุณ _____

ข้อมูลผู้ทำแบบทดสอบ

ชื่อ - สกุล (ใส่คำนำหน้าด้วยครับ เช่น นายรักชาติไทย) *

คำตอบของคุณ _____

วิชาที่สอน *

คำตอบของคุณ _____

ระดับชั้นที่สอน *

ประถมศึกษาปีที่ 4
 ประถมศึกษาปีที่ 5
 ประถมศึกษาปีที่ 6
 มัธยมศึกษาปีที่ 1
 มัธยมศึกษาปีที่ 2
 มัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียน *

โรงเรียนโสภางศึกษา
 โรงเรียนโนนอุดมสะอาดวิทยา
 โรงเรียนหนองกุงเขื่อนหนองโนพัฒนา
 โรงเรียนโนนสะอาดพิทย
 โรงเรียนหนองกระแสดงกระเดาวิทยา

[ถัดไป](#) ล้างแบบฟอร์ม

4. ครูทำแบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทักษะเกี่ยวกับนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดเลือกคำตอบหน้าข้อความ ที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่นิยามการรู้เท่าทันสื่อ *

- ก. ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้รับจากข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ
- ข. ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ
- ค. ความสามารถและความเข้าใจในการรับรู้และรู้เท่าทันสื่อ
- ง. ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ โดยการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อ

2. ข้อใดอธิบายความหมายของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ครบถ้วนมากที่สุด *

- ก. การวิเคราะห์ การประเมินผลและการผลิตสื่อในปัจจุบัน โลกดิจิทัล
- ข. การที่บุคคลสามารถเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์สื่อ ประเมินสื่อ ใช้สื่อ และสามารถสร้างสื่อได้อย่างสร้างสรรค์
- ค. การคิดค้นหาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่เกี่ยวกับสื่อ
- ง. การผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ และวิธีการ ในการที่จะเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์ ประเมิน ผลการใช้สื่อ การผลิตสื่อ

3. เมื่อนักเรียนต้องเตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร *

- ก. วางแผนการนำเสนอข่าวและภาพข่าวที่น่าสนใจ อ่านสรุปรายงานข่าวตามที่ทีมงานจัดเตรียมไว้ให้
- ข. ชักข้อมการนำเสนอข้อมูล จากสรุปรายงานข่าวตามที่ทีมงานจัดเตรียมไว้ให้
- ค. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวม นำเสนอข่าวแต่ไม่ได้อ้างอิงแหล่งที่มา
- ง. รวบรวมข้อมูล และสถานการณ์ในปัจจุบัน อ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ ประเมินผลให้ได้มาซึ่งการนำเสนอข้อมูลที่ดีที่สุด

4. ข้อใดเป็นการเรียงลำดับขั้นตอนการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกต้อง *

- 1) ประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มี คุณค่าต่อผู้รับ
- 2) ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา
- 3) ตีความเนื้อหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐาน
- 4) ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) อ่านเนื้อหาจากสื่ออื่นๆและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้

- ก. 1 - 2 - 3 - 4 - 5
- ข. 5 - 3 - 1 - 4 - 2
- ค. 3 - 1 - 2 - 4 - 5
- ง. 4 - 1 - 2 - 3 -

5. ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทักษะการรู้เท่าทันสื่อข้อใดมีประโยชน์มากที่สุด *

- ก. ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างถ่องแท้ ข้อมูลที่นำมา ใช้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ
- ข. ข้อมูลที่นำมา ใช้มีแหล่งที่มาที่ชัดเจน นำไปใช้ในการอ้างอิงได้
- ค. มีการวิเคราะห์ ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย
- ง. ใช้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การกระทำในข้อใดไม่เป็นไปตามนิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ *

- ก. วรรณนา ผลิตสื่อ โดยยึดความน่าเชื่อถือและให้เข้ากับในยุคดิจิทัล
- ข. อภิชาติ แยกแยะข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ ในรูปแบบต่าง ๆ
- ค. จิรยุทธ์ นำความรู้จากการฟังมาสอนนักเรียน เพื่อให้ก้าวทัน โลกปัจจุบัน
- ง. ณเดช นำความรู้ด้านสื่อไปใช้เป็นแนวทาง ในการรู้เท่าทันสื่อ

กลับ

ถัดไป

ล้างแบบฟอร์ม

ห้ามส่งรหัสผ่านใน Google ฟอร์ม

เนื้อหาไม่มีได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google รายงานการละเมิด - ข้อกำหนดในการให้บริการ - นโยบายความเป็นส่วนตัว

5. ครูทำแบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดเลือกคำตอบหน้าข้อความ ที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว

7. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์สำคัญของการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ *

- ก. เกิดองค์ความรู้แบบท่องจำมากกว่ากระบวนการคิดวิเคราะห์
- ข. มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงสื่อ
- ค. เปลี่ยนกระบวนการสืบค้นให้เป็นวิธีการเรียนรู้
- ง. ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ และสร้างทักษะต่างๆ

8. ข้อใดสรุปความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกต้อง *

- ก. สามารถรู้วิธีการตรวจสอบข้อมูลและเข้าใจแนวคิดของสื่อ
- ข. สามารถแปลความหมายจากข้อความที่ได้รับจากสื่อ ช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์หรือตัดสินใจในการใช้
- ค. ช่วยให้ผู้รับสื่อหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นจริงในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้รับสื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง
- ง. สามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารได้จากทุกที่ทุกเวลา และเข้าใจวัฒนธรรมของสื่อเพื่อช่วยป้องกันตนเองจากสื่อที่ไม่ปลอดภัย

9. บุคคลใดสามารถนำความรู้จากสื่อแผนภาพ ไปประยุกต์ใช้กับตนเองได้เหมาะสมที่สุด *

ที่มา: โรงพยาบาลศิรินครินทร์, 2564.

- ก. แมว คาดว่าตนเองติดโควิด เนื่องจากมีอาการไอ และตาแดง
- ข. นกคาดว่าตนเองไม่ติดโควิด เนื่องจากมีอาการปวดกล้ามเนื้อ ท้องเสีย และมีผื่นแดง
- ค. โก่คาดว่าตนเองไม่ติดโควิด เนื่องจากมีอาการไอ คัดจมูก และจมูกไม่ได้กลิ่น
- ง. เสือคาดว่าตนเองติดโควิด เนื่องจากมีอาการไอ หนาวสั่น อ่อนเพลีย จมูกไม่ได้กลิ่น และลิ้นไม่รับรส

10. “โลกปัจจุบัน เป็น โลกดิจิทัล” เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ในทางกลับกันนั้นพบว่า ปริมาณข้อมูลมีมากมาย มหาศาลและเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี แต่ปริมาณข้อมูลที่เราสกัดได้ออกมาเป็นความรู้ นั้นมีปริมาณน้อยมาก ๆ ถ้าเทียบกับปริมาณข้อมูลที่มีอยู่ จากข้อความข้างต้น สื่อถึงการขาดทักษะใด *

- ก. ทักษะการเข้าถึงสื่อ
- ข. ทักษะการใช้สื่อ
- ค. ทักษะการวิเคราะห์สื่อ
- ง. ทักษะการประเมินสื่อ

11. บุคคลที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทำให้สามารถประหยัดเวลาและเงิน จากข้อความดังกล่าว ท่านคิดว่าจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด *

- ก. ไม่จริง เพราะต้องเสียเวลามากขึ้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- ข. จริง เพราะสามารถทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี
- ค. ไม่จริง เพราะต้องเสียเงินจำนวนมากขึ้นในการดำเนินการและติดตั้งระบบ
- ง. จริง เพราะสามารถนำความรู้ที่มีมาลดขั้นตอนของการทำงานและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

12. การเรียนรู้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถนำความรู้มาสร้างสรรค์ประโยชน์ได้อย่างไร *

- ก. เพื่อความเป็นระเบียบ ในสังคม
- ข. เพื่อให้เกิดความสามัคคี ในสังคม
- ค. เพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน
- ง. เพื่อช่วยป้องกันตนเองจากสื่อที่ไม่ปลอดภัย

[กลับ](#)

[ถัดไป](#)

ล้างแบบฟอร์ม

ห้ามส่งรหัสผ่านใน Google ฟอร์ม

เนื้อหาไม่มีได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google รายงานการละเมิด - ข้อกำหนดในการให้บริการ - นโยบายความเป็นส่วนตัว

Google ฟอร์ม

6. ครูทำแบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะเกี่ยวกับลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดเลือกคำตอบหน้าข้อความ ที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว

13. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ดีมีลักษณะอย่างไร *

- ก. สามารถกำหนดและนิยามข้อมูลของสื่อที่ต้องการได้
- ข. สามารถในการจัดเก็บหรือสร้างข้อมูลได้
- ค. สามารถรับรู้จดจำ เข้าใจเนื้อหา วัตถุประสงค์ของสื่อได้
- ง. สามารถเข้าถึงสื่อ วิเคราะห์สื่อ ประเมินสื่อและใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

14. บุคคลมีลักษณะทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ไม่ดี *

- ก. ประสิทธิภาพผลิตสื่อตามอารมณ์ของตนเองโดยไม่ยึดหลักการ
- ข. ประสาท เข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ค. ประสาน มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี
- ง. ประจักษ์ ค้นหาและการตรวจสอบความถูกต้อง

15. เจนภาพนำปากสีเข้มมาเขียนปกปิดข้อมูลที่ไม่เหมาะสมที่มีต่อผู้อื่น แล้วจึงถ่ายรูปโพสต์ลงเฟซบุ๊ก การกระทำของเจนภาพเป็นการรู้เท่าทันสื่อตามข้อใด *

- ก. ความรู้เท่าทันข้อมูลดิจิทัล
- ข. การปกป้องความเป็นส่วนตัวและข้อมูล
- ค. การสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวในโลกออนไลน์
- ง. การใช้ข้อมูลดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และไม่ละเมิดสิทธิ์

16. จากเหตุการณ์กราดยิงที่เกิดขึ้นที่ จ.นครราชสีมา การรายงานของสื่อมวลชนที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไร *

- ก. นำเสนอข้อมูลที่ยังไม่ได้รับยืนยันจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- ข. นำเสนอประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน ความแตกต่างทางความเชื่อ
- ค. นำเสนอความคิดเห็นที่มาจากผู้ที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ
- ง. นำเสนอข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและนำเสนอข้อเท็จจริงที่ประเมนผลแล้ว

17. บุคคลใดที่มีลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมที่สุด *

- ก. ณภัค มีทักษะในการคิด การเข้าถึง การประเมินสื่อ การสร้างสื่อ
- ข. ณธิดา มีทักษะในการเข้าถึง การคิด การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ
- ค. ณทิพรดา มีทักษะในการคิด การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ การใช้สื่อ
- ง. ณปภัส มีทักษะในการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ การสร้างสื่อ

18. พฤติกรรมของบุคคลใดแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีลักษณะของทักษะการรู้เท่าทันสื่อน้อยที่สุด *

- ก. กัลยา ใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไข
- ข. กณัษิพา สร้างสื่อโดยเลือกภาพตามความคิดของตนที่กำหนดไว้เป็นหลัก
- ค. กุลณดา ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา
- ง. กัลยารวีร์ ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักของภาษาศาสตร์

กลับ

ถัดไป

ล้างแบบฟอร์ม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ทักษะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดเลือกคำตอบหน้าข้อความ ที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว

19. ข้อใดกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้ถูกต้อง *

- ก. การเรียนรู้จากสิ่งแวดลอม
- ข. การประเมินผลจากสื่อ
- ค. การสร้างและพัฒนาดิจิทัล
- ง. ศึกษาแนวคิด วิธีการของสื่ออย่างหลากหลาย

20. “การใช้โปรแกรมช่วยสอนการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อการสะท้อนผล ในการเข้าถึงสื่อของนักเรียน เพื่อวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ” จากข้อความข้างต้นมีความสอดคล้องกับการกระทำของบุคคลใต้อยที่สุด *

- ก. ชญานนท์ อ่านเนื้อหาจากสื่ออื่น ๆ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้
- ข. ชญานิน พัฒนากลยุทธ์ เพื่อหาที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย
- ค. ชงคม เลือกคัดกรองข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
- ง. ชญานี จดจำความหมายของคำศัพท์ ที่ใช้ในการสื่อสาร

21. ข้อใดเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมที่สุด *

- ก. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
- ข. การกระตุ้นให้นักเรียน ใช้ทักษะ ในการเข้าถึงสื่อเป็นพื้นฐาน ในการรู้เท่าทันสื่อ
- ค. การเปรียบเทียบความแตกต่างแหล่งที่มาของสื่อ
- ง. การสร้างข้อความของสื่อ โดยใช้ภาษาท้องถิ่น

22. จากข้อมูลข้างต้น ใครวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมที่สุด *

ที่มา: www.pptvhd36.com, 2564

- ก. เขมจิรา มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 น้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 10-19 ปี
- ข. ชรศักย์ มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 มากที่สุดในช่วงอายุ 70-79 ปี
- ค. ชรวิทย์ มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 น้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี
- ง. ชวัญชนก มีความเห็นว่า ช่วงอายุเสี่ยงเสียชีวิตจาก COVID 19 มากที่สุดในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป

23. การกระทำในข้อใดปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้วยกลยุทธ์ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน *

- ก. การให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเอง โดยไม่ได้รับคำแนะนำใด ๆ จากผู้สอน
- ข. การบอกเป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนทำงานออกมาได้อย่างถูกต้อง
- ค. การค้นคว้าแนวคิดและแนวทางการสอนใหม่ ๆ เตรียมแหล่งค้นคว้าที่ดีเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ
- ง. การสอนด้วยวิธีแบบเดิม ไม่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วย เนื่องจากกลัวว่านักเรียนจะใช้เทคโนโลยีมากเกินไป

24. ข้อใดเป็นการนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อมาใช้ประโยชน์ได้เหมาะสมที่สุด *

- ก. การนำความรู้การรู้เท่าทันสื่อมาพัฒนาสื่อใหม่ ๆ
- ข. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของสื่อ
- ค. กระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อ
- ง. ใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ

กลับ

ถัดไป

ล้างแบบฟอร์ม

8. ครูทำแบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดเลือกคำตอบหน้าข้อความ ที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว

25. การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อขั้นตอนหรือกระบวนการแรกสุดควรทำอะไร *

- ก. ให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อและการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยการพัฒนาความรู้ด้านสื่อ
- ข. การค้นหาและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
- ค. การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของข่าวสาร
- ง. การจัดการข้อมูล และประเมินผล

26. ข้อใดกล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ได้ถูกต้องที่สุด *

- ก. มีการอธิบายความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ การยกตัวอย่างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เชื่อถือได้
- ข. กำหนดกลยุทธ์ในการค้นหาข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ การนำทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้
- ค. มีการกำหนดหลักสูตร และจัดทำโครงการฝึกอบรม โดยสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาทักษะ มีการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- ง. มีการระบุข้อมูลที่ต้องการขั้นพื้นฐานและส่วนอื่นที่เป็นไปได้ การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการประเมินค่าข้อมูลและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ

27. ข้อใดเป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ *

- ก. การให้การศึกษาด้านสื่อเกี่ยวกับ ใช้คำถาม โดยเน้นเฉพาะที่เป็นคำตอบ
- ข. จัดการแข่งขันวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อใช้ในการอ้างอิงงานวิจัย
- ค. การใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่สอนเพื่อเปิด โอกาสให้นักเรียนสร้างสื่อที่สร้างสรรค์
- ง. การใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อหารายได้เข้าสมาคมครูเท่าทันสื่อ

28. จากภาพข้างต้น หากต้องการทราบข้อมูลของวัคซีนโควิด-19 เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกฉีดวัคซีนตามขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ข้อใดเหมาะสมที่สุด *

ที่มา: โรงพยาบาลเวชธานี, 2564

- ก. กำหนดขอบเขตและวิธีการในการเข้าถึงข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ และการตัดสินใจในการใช้ข้อมูล
- ข. กำหนดแหล่งข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูลความถูกต้อง และการนำข้อมูลไปใช้
- ค. กำหนดขอบเขตการเข้าถึงข้อมูล มีการวิเคราะห์แหล่งข้อมูลและประเมินผลข้อมูลและการนำไปใช้
- ง. ระบุแหล่งที่มาของข้อมูล การสังเคราะห์ ประเมินผลข้อมูล การนำไปใช้ กระบวนการผลิตและมีความถูกต้องสมบูรณ์

29. ข้อใดเป็นขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่ออย่างมีประสิทธิภาพได้ดีที่สุด *

- ก. การศึกษาและจัดกระบวนการสร้างความรู้ ในการทำงานร่วมกัน โดยการตั้งคำถาม ค้นคว้า และคิดวิเคราะห์ โดยมุ่งเน้นการคิดและแนวปฏิบัติ
- ข. การเสริมสร้างความรู้การรู้เท่าทันสื่อ โดยพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา ทำการวิจัยและประเมินผล
- ค. พัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา และสร้างความตระหนักของการรู้เท่าทันสื่อ โดยพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์
- ง. การกำหนดหลักสูตร จัดโครงการฝึกอบรมและการสนับสนุนบุคลากรในการทำวิจัยและประเมินผลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เหมาะสม

30. บุคคลในข้อใดมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อดีที่สุด *

- ก. ครูสัมภาษณ์คน ใกล้ตัว แล้วนำข้อมูลไปเผยแพร่ลงสื่อโซเชียล
- ข. ครูนั่งค้นหาข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว คัดเลือกข้อมูลที่น่าเชื่อถือไปใช้ และอ้างอิงแหล่งที่มาทุกครั้ง
- ค. ครูบักค้นหาข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนำไปใช้สอนนักเรียน
- ง. ครูเปิดค้นหาข้อมูลจากหนังสือ 1 เล่มที่ครูให้ไว้ เพื่อทำงานวิจัย

กลับ

ถัดไป

ล้างแบบฟอร์ม

9. ครูทำแบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 6

31. ข้อใดคือความสำคัญในการประเมินความสำเร็จการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ *

- ก. การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการที่มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มีการประเมินค่าข้อมูล และแหล่งที่มา ใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างข้อมูลเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์โดยมีกฎหมายรองรับ
- ข. เป็นการรวบรวมทักษะของบุคคลที่สามารถระบุตำแหน่ง ประเมินผล และใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
- ค. การประเมินผลสำเร็จจากการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้แบบประเมิน
- ง. การใช้โปรแกรมที่ช่วย ในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อช่วยในการประมวลผล

32. ข้อใดเป็นแนวทางในการประเมินผลสำเร็จของการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ *

- ก. ทักษะการคิด ทักษะการเขียน ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการพูด
- ข. ทักษะการเข้าถึงสื่อ ทักษะการเขียน ทักษะการประเมินสื่อ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการสร้างสื่อ
- ค. ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการวิเคราะห์สื่อ ทักษะการประเมินสื่อ ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการสร้างสื่อ
- ง. ทักษะการเข้าถึงสื่อ ทักษะการวิเคราะห์สื่อ ทักษะการประเมินสื่อ ทักษะการใช้สื่อ ทักษะการสร้างสื่อ

33. จากรูปภาพข้างต้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร *

ที่มา: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2564.

- ก. รับประทานเมื่อเจ็บคอปวดเมื่อยและหยุดเมื่ออาการดีขึ้น ไม่รับประทานเพื่อป้องกันโรค ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน
- ข. รับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้แขนขาชาหรืออ่อนแรง ใช้ได้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร
- ค. รับประทานเพื่อป้องกันโรค ใช้รับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน สามารถป้องกันโควิด-19 ใช้ได้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร
- ง. รับประทานช่วยบรรเทาอาการจากไข้หวัดได้ เช่น มีไข้ เจ็บคอ ปวดเมื่อย และรักษาโรคโควิด-19 ใช้ได้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร

34. ชาวคลได้รับอีเมลจากธนาคารแจ้งว่า บัญชีธนาคารมีความเคลื่อนไหวผิดปกติ ชาวคลเลยส่งเลขบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมเบอร์โทรศัพท์ทักกลับมาที่อีเมลที่ได้แจ้ง ผลกระทบจากการประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือข้อใด *

- ก. การตรวจเช็คระบบการเคลื่อนไหวบัญชีของธนาคาร
- ข. การให้บริการด้านการดูแลลูกค้าของธนาคาร
- ค. การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลด้านการให้บริการ
- ง. การถูกโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เลขบัตรประจำตัวประชาชน เบอร์โทรศัพท์

35. การประเมินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสินค้า สามารถประเมินได้จากอะไร *

- ก. คุณสมบัติชัดเจน มีมาตรฐานรองรับ มีการอ้างอิง มีการรับประกันสินค้า ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า
- ข. คุณสมบัติชัดเจน มีการอ้างอิง มีมาตรฐานรองรับ ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า มีรางวัลที่น่าเชื่อถือ มีการรับประกันสินค้า
- ค. คุณสมบัติชัดเจน มีมาตรฐานรองรับ มีการอ้างอิง ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า มีการรับประกันสินค้า การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า
- ง. คุณสมบัติชัดเจน มีมาตรฐานรองรับ มีการอ้างอิง ประสบการณ์ตรงจากลูกค้า มีการรับประกันสินค้า มีรางวัลที่น่าเชื่อถือ การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า

36. หากต้องการทราบความคิดเห็นของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปได้รับทราบ ท่านมีวิธีการร่วมร่วมนำเสนอแนะอย่างไร *

- ก. ขอสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าผู้นำในท้องถิ่น สัก 10 แห่ง
- ข. ใช้แบบสอบถาม ตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นการแก้ไขปัญหาความยากจน แล้วส่งให้ประชาชนเป็นผู้ตอบ
- ค. ขอสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าชายอำเภอ ที่มีเป็นอำเภอขนาดใหญ่ 5 แห่ง อำเภอขนาดกลาง/เล็ก 5 แห่ง
- ง. ขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หน้ากององค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดใหญ่ 10 แห่ง

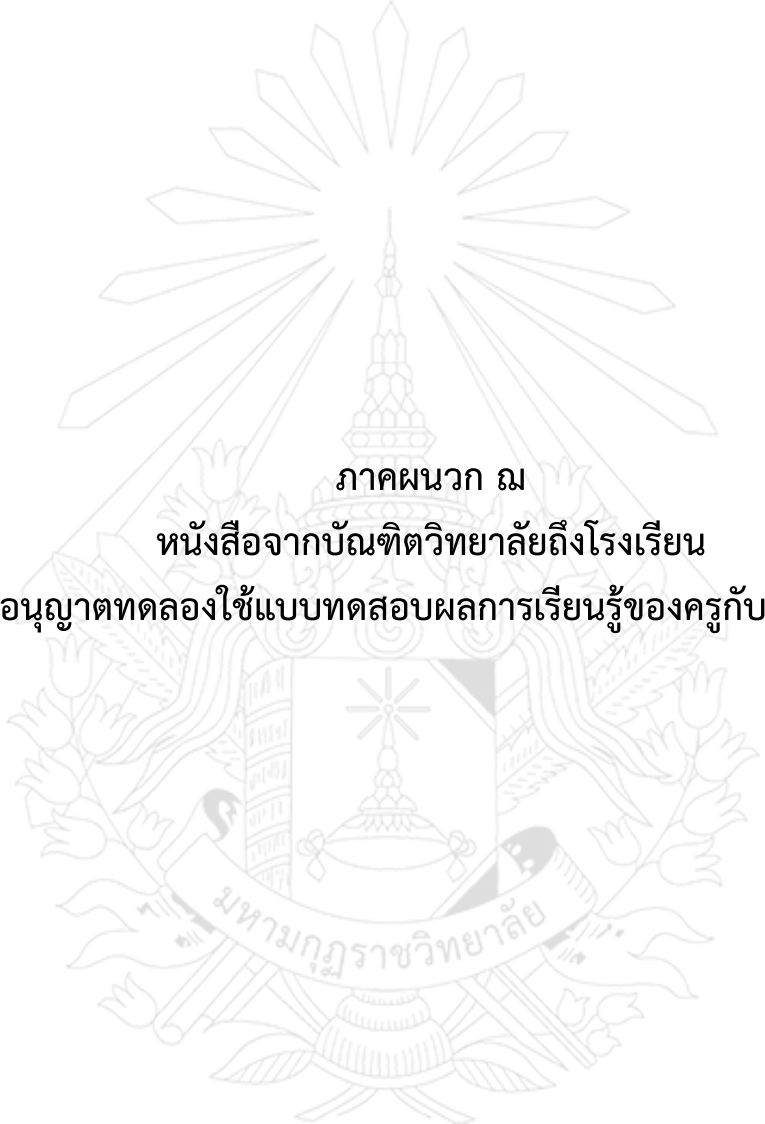
กลับ

ส่ง

ล้างแบบฟอร์ม

10. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จ ผู้ทำแบบทดสอบจะได้รับเกียรติบัตรทางอีเมล

ภาคผนวก ฅ
หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงโรงเรียน
เพื่อขออนุญาตทดลองใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ของครูกับครูในโรงเรียน

โรงเรียนโสตศึกษา
เลขที่รับ ๖๖/๖๔
วันที่ 1 ต.ค. ๖4

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
 จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
 โทร ๐๔๓-๒๕๑-๙๙๘ / ๐๔๓-๒๕๒-๓๘๖

ที่ อว ๙๙๑๔/ว ๐๙๖๒

๒๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดสอบใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบ QR Code)

ด้วย นายณภพ น้ำใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตร
 ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้สร้างทักษะ
 การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตร โดยมี พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร.
 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายณภพ น้ำใจดี ได้ทดลองใช้
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Try-out) คือ แบบทดสอบความรู้ของครูและแบบประเมินตนเองของนักเรียน
 ซึ่งเครื่องมือวิจัยดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัย
 จะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

ที่ผณ ผ.ผ.ร. จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
 - เลื่อนไปงดกรณ

ขอเจริญพร
 (พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

11 ต.ค. ๖๔ มจร. อีสาน
 พระครูธรรมมาภิสมัย
 พระรองอธิการบดี
 1๐/๙/๖๔ มจร. อีสาน
 1 ต.ค. ๖๔

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้ำใจดี โทร. ๐๘ ๕๗๕๓ ๕๕๘๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร ๐๕๓-๒๕๑-๔๔๘, ๐๕๓-๒๕๒-๓๘๖

ที่ อว ๗๙๑๔/ว ๐๙๖๒

๒๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสะอาดพิทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบ QR Code)

โรงเรียนโนนสะอาดพิทย งานวิชาการ
เลขที่รับ 5๒1 / ๒๕๖๔ งานบุคคล
วันที่ 22 ก.ย. 2564 งานงบประมาณ
เวลา 11.00 ชม งานบริหาร

ด้วย นายณภพ น้ำใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้สร้างทักษะ
การเรียนรู้ทางสื่อของนักเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร โดยมี พระครูธรรมวิมลชัย,
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายณภพ น้ำใจดี ได้ทดลองใช้
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Try-out) คือ แบบทดสอบความรู้ของครูและแบบประเมินตนเองของนักเรียน
ซึ่งเครื่องมือวิจัยดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัย
จะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

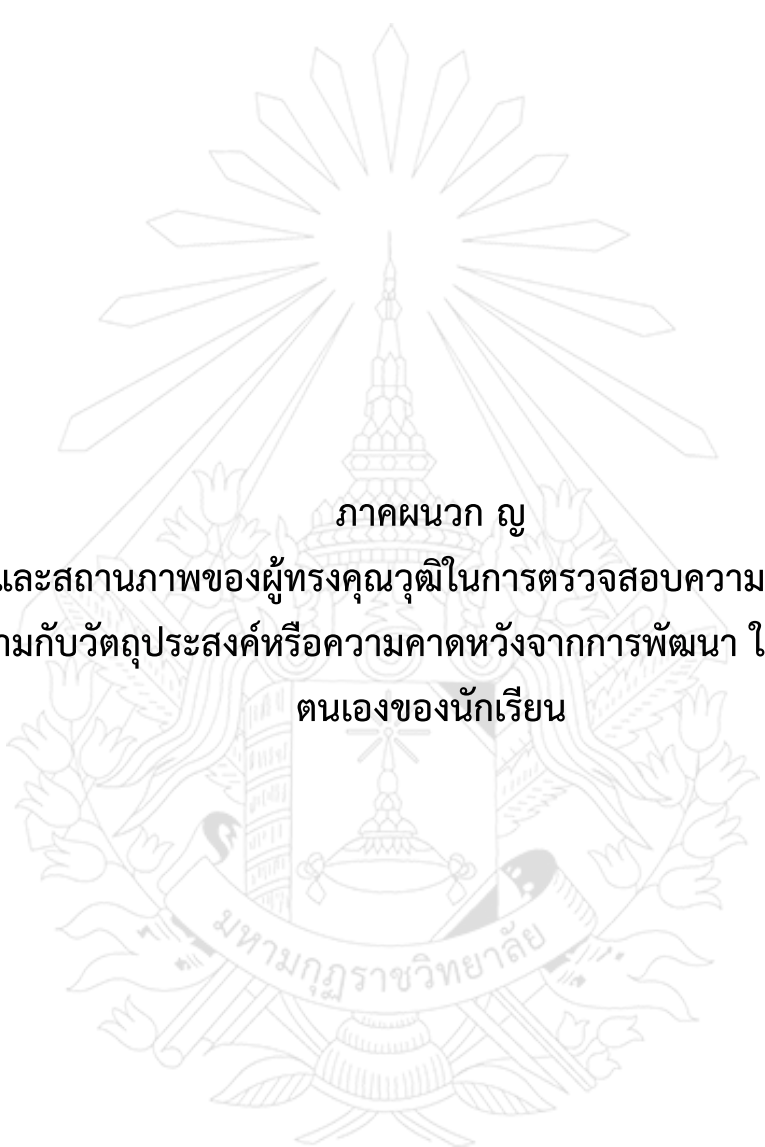
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสะอาดพิทย

- เพื่อโปรดทราบ
  - เพื่อโปรดพิจารณา
  - อื่นๆ
- 22/ก.ย. 2564
คิราพร

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้ำใจดี โทร. ๐๘ ๕๗๕๓ ๕๕๘๘

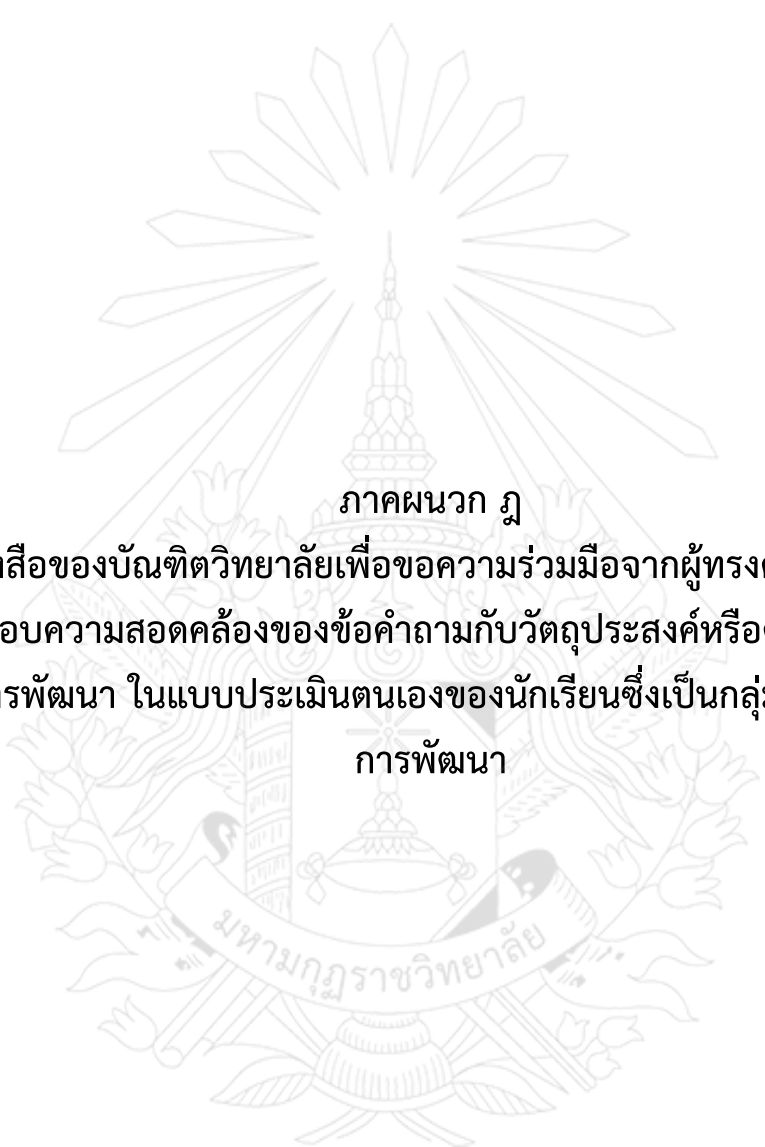
๗๗
\$
๑๒ ก.ย. ๒๕๖๔

ภาคผนวก ญ
รายชื่อและสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของ
ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือความคาดหวังจากการพัฒนา ในแบบประเมิน
ตนเองของนักเรียน

รายชื่อและสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับ
วัตถุประสงค์หรือความคาดหวังจากการพัฒนา ในแบบประเมินตนเองของนักเรียน

ชื่อ-ชื่อสกุล	คุณวุฒิ	สถานที่ทำงาน
1. ดร.จัตพร แปวไธสง	กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปร.ด.(วิจัย วัตถุประสงค์และสถิติ การศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา	ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์
2. ดร.ศานิตย์ ศรีคุณ	ศษ.ม.(การวัดและประเมินผล การศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปร.ด.(หลักสูตรและการเรียนการ สอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. ดร.วุฒิชัย วรครบุรี	ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุด ขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
4. ดร.สุรพงษ์ พรหมชม ชา	ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) วิทยาลัยบัณฑิตบริหารธุรกิจ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสะอาด พิทยาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
5. ดร.ศรุต บุญโนนแต่	ศษ.ม. (การพัฒนาหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้) มหาวิทยาลัย อีสาน ค.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสมบูรณ์ ประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ภาคผนวก ก

หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ
ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือความคาดหวัง
จากการพัฒนา ในแบบประเมินตนเองของนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายใน
การพัฒนา

ที่ อว ๗๙๑๔/ว ๐๗๙๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร ๐๔๓-๒๕๑-๕๕๘, ๐๔๓-๒๕๒-๓๘๖

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ด้วย นายณภพ น้ำใจดี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยคุณวุฒิเรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้ส่งเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน” โดยมี พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร. เป็นที่ปรึกษาคุณวุฒิ

ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์ ดร.ศานิตย์ ศรีคุณ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์ ดร.ศานิตย์ ศรีคุณ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์
เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและมอบผู้ประสานงาน
สาขาวิชาดำเนินการตามขั้นตอน

Ar
(นางอนุสรฯ บังศรี)
นักวิชาการศึกษา

ขอเจริญพร

Ph. P.
(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

อนุญาต และดำเนินการตามเสนอ

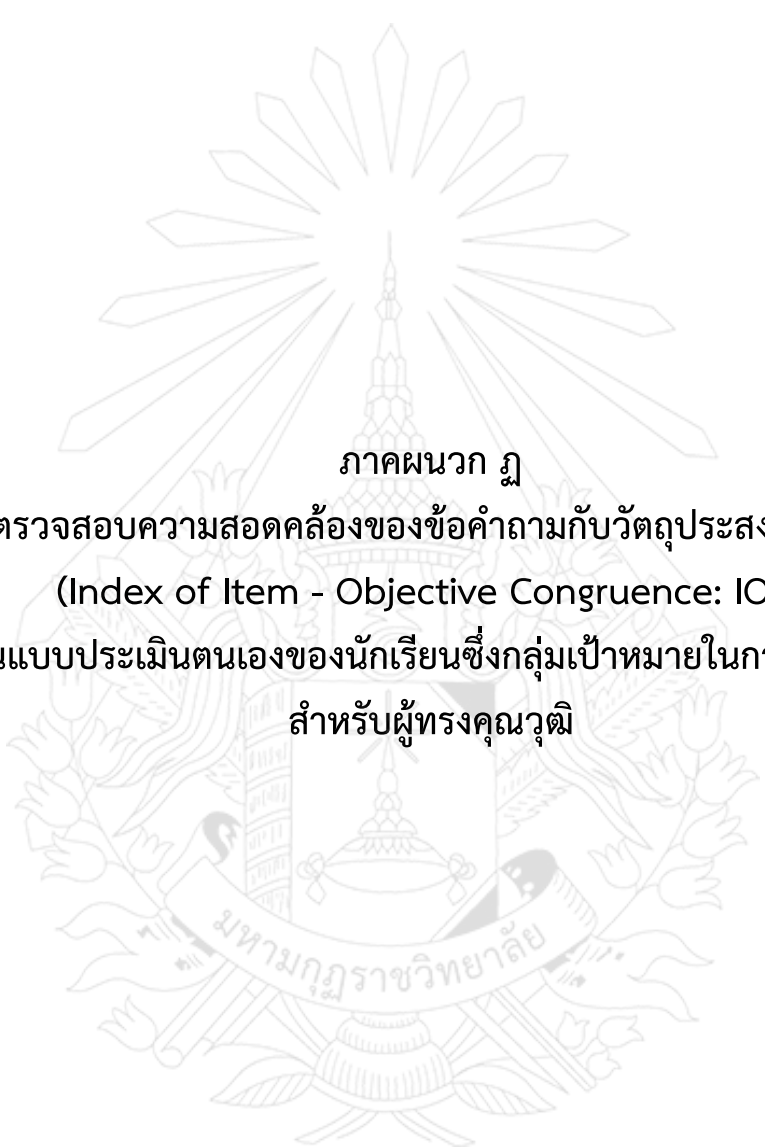
Amr K
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชัยเจริญ)

คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์
๖ ส.ค. ๒๕๖๔

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้ำใจดี โทร. ๐๘๕-๗๕๓๕๕๘๘

ภาคผนวก ฎ
แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
(Index of Item - Objective Congruence: IOC)
ในแบบประเมินตนเองของนักเรียนซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
(Index of Item - Objective Congruence: IOC)
ในแบบประเมินตนเองของนักเรียนซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

ในการทำวิจัยเรื่อง “โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้ส่งเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน โดยระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้สร้าง “แบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนของนักเรียน” จากผลการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ ของ Reineck & Lublinski (2015), Erik Vu (2019), Bauer (2015), National Association for Media Literacy Education (Namle) (2015), Newberry (2018), Castellanos (2007), Hobbs (2008), Lee (2015), Ding (2011), และ Johnson (2015) และจากผลจากการศึกษาแนวการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากทัศนะของ Simons, Meeus, & T’Sas, (2017), Cooper (nd) Hallaq (2016) และ Chouit (2013) ได้แบบประเมินที่มีข้อคำถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย 5 ด้าน คือ (1) การเข้าถึงสื่อ (2) การวิเคราะห์สื่อ (Analyze) (3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) (4) การใช้สื่อ และ (5) การสร้างสื่อ

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่าน โปรดพิจารณาข้อคำถามในแบบสอบถามข้างล่าง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย

+ 1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในด้านนั้น ๆ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในด้านนั้น ๆ

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในด้านนั้น ๆ

ขณะเดียวกัน ใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในข้อคำถามที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ว่าควรปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างไร

ขอขอบคุณ

.....
 นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
		+ 1	0	- 1	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการใช้ภาษา
ทักษะการเข้าถึงสื่อ หมายถึง การเข้าใจสิทธิของตนเองในการเข้าถึงสื่อ เข้าใจเงื่อนไขการให้บริการของสื่อ รู้จักข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับการเข้าถึงสื่อ ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีความคล่องแคล่ว มีความสามารถในการตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ แบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่น มีวิธีการป้องกันภัยในอินเทอร์เน็ต และมีการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงของสื่อ	1) ฉันเข้าใจสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลายและตามตรงความต้องการของตนเอง				ปรับข้อความ “เข้าใจสื่อ” เป็น “เข้าถึงสื่อ”
	2) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีตามเงื่อนไขที่กำหนด				
	3) ฉันเข้าใจข้อกำหนดเบื้องต้นในการเข้าถึงสื่อ				
	4) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยกระบวนการสืบค้นที่เหมาะสม				
	5) ฉันสามารถตีความของสื่อจากแหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้หลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว				ปรับข้อความ “เปิดรับสื่อ” เป็น “เข้าถึงสื่อ”
	6) ฉันเรียนรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในเชิงสร้างสรรค์				
	7) ฉันแบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้				
	8) ฉันรู้วิธีการการเข้าถึงสื่อในอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลต่างๆ				
	9) ฉันสามารถการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงในสื่อ				
ทักษะการวิเคราะห์สื่อ หมายถึง การเข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ รู้หลักการวิเคราะห์สื่อ เข้าใจรูปแบบและประเภทของสื่อ มีความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ มีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ มีการคิดอย่างมีขั้นตอน และสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ	10) ฉันเข้าใจวัตถุประสงค์ของสื่อ				ปรับข้อความ “ของสื่อ” เป็น “การวิเคราะห์สื่อ”
	11) ฉันมีทักษะในการคิดวิเคราะห์สื่อ				
	12) ฉันสามารถแยกแยะรูปแบบและประเภทของสื่อ				
	13) ฉันสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อจากการคิดวิเคราะห์สื่อ				
	14) ฉันมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ				
	15) ฉันมีการคิดอย่างมีขั้นตอน				ปรับข้อความ “มีการคิด” เป็น “สามารถคิดวิเคราะห์”
	16) ฉันสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ				

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
		+ 1	0	- 1	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการใช้ภาษา
ทักษะการประเมินสื่อ หมายถึง การรู้หลักการประเมินสื่อ มีความคิดรวบยอด เห็นคุณค่าของสื่อ มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มีการสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี รับรู้ผลกระทบของสื่อต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม และสามารถประเมินความทันกาล ความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ	17) ฉันรู้หลักการประเมินสื่อ				ปรับข้อความ “การประเมินสื่อ” เป็น “ในการประเมินสื่อจากวัตถุประสงค์ แนวคิด และมุมมอง”
	18) ฉันสามารถตรวจสอบข้อมูลของสื่อจากความคิดรวบยอด				
	19) ฉันสามารถประเมินสื่อและแปลความหมายจากการ ดู อ่าน และฟัง				
	20) ฉันมีทักษะในการประเมินสื่อเพื่อหาข้อเท็จจริงว่า เที่ยงตรงหรือไม่				
	21) ฉันสามารถสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี				
	22) ฉันรับรู้ผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล สังคม และ วัฒนธรรม				ปรับข้อความ “รับรู้” เป็น “เข้าใจ”
	23) ฉันสามารถประเมินความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ				
ทักษะการใช้สื่อ หมายถึง มีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการสื่อสาร ใช้สื่ออย่าง มีจรรยาบรรณ ใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม และใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเชิงวิพากษ์	24) ฉันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อ				
	25) ฉันมีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย				
	26) ฉันใช้ทักษะ เทคนิค และประสบการณ์ในการสื่อสาร				
	27) ฉันใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ				ปรับสำนวน “มีจรรยาบรรณ” เป็น “ตามเงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนด”
	28) ฉันหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้องและเลือกใช้แหล่งที่มาของ				

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	ลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
		+ 1	0	- 1	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการใช้ภาษา
	สื่อที่เหมาะสม				
	29) ฉันประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมีวิจารณญาณ				
ทักษะการสร้างสื่อ หมายถึง การมีความสามารถในการสร้างสื่อ สามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ มีหลักการสร้างสื่อ สามารถประดิษฐ์หรือคิดสร้างสื่อขึ้นมา และสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ	30) ฉันมีความสามารถในการสร้างสื่อ				ปรับเพิ่มข้อความ “มีความสามารถในการสร้างสื่อ” เป็น “ของตนเองอย่างสร้างสรรค์”
	31) ฉันสามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพตามบริบทที่หลากหลาย				
	32) ฉันสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักการในการสร้างสื่อที่ถูกต้อง				
	33) ฉันสามารถคิดและประดิษฐ์สื่อขึ้นมาให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ				
	34) ฉันสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ				

ภาคผนวก ฐ
แบบประเมินตนเองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา
Google Form

แบบประเมินตนเองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา Google Form

1. เข้าทำแบบประเมินตนเองของนักเรียน โดยการคลิกลิ้งค์

<https://bit.ly/3N3YyZn> หรือสแกน QR CODE

2. ให้ทำแบบประเมินตนเอง กรอกข้อมูลส่วนตัว

แบบประเมินตนเองทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

ลงชื่อเข้าใช้ Google เพื่อบันทึกการแก้ไข ดูข้อมูลเพิ่มเติม

*จำเป็น

เพศ *

ชาย

หญิง

ระดับชั้น *

มัธยมศึกษาปีที่ 1

มัธยมศึกษาปีที่ 2

มัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียน *

โรงเรียนหนองกุงเงินทอง หนองพัฒนา

โรงเรียนหนองกระแตงกระแตวิทยา

3. ระดับคุณลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

คุณลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับระดับคุณลักษณะที่แสดงถึงทักษะการรู้สารสนเทศ ที่นักเรียนมี โดยแต่ละหมายเลขมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการแสดงออกของทักษะมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการแสดงออกของทักษะมาก
- 3 หมายถึง มีระดับการแสดงออกของทักษะปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการแสดงออกของทักษะน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการแสดงออกของทักษะน้อยที่สุด

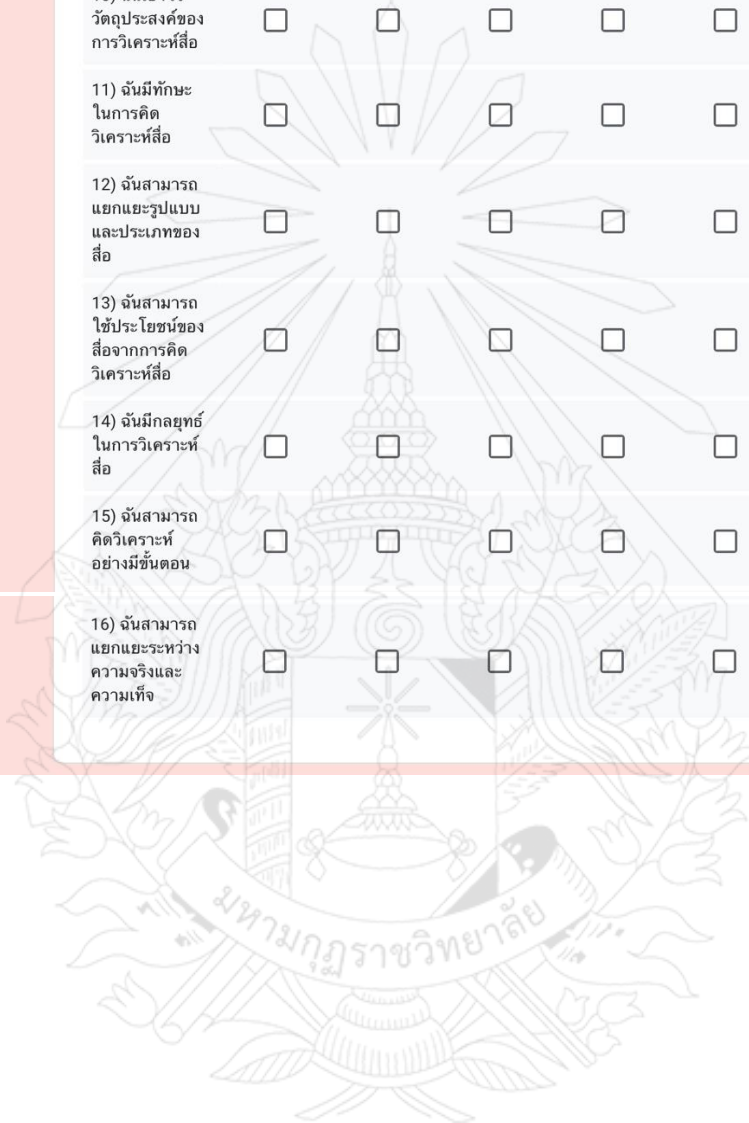
4. ให้ผู้ทำแบบประเมิน ทักษะการเข้าถึงสื่อ

ทักษะการเข้าถึงสื่อ (Access) *	5	4	3	2	1
1) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยวิธีการที่หลากหลายและตามตรงความต้องการของตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
2) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีตามเงื่อนไขที่กำหนด	☐	☐	☐	☐	☐
3) ฉันเข้าใจข้อกำหนดเบื้องต้นในการเข้าถึงสื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
4) ฉันเข้าถึงสื่อด้วยกระบวนการสืบค้นที่เหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐
5) ฉันสามารถตีความของสื่อจากแหล่งข้อมูลนำเชื่อถือได้หลังจากเข้าถึงสื่อไปแล้ว	☐	☐	☐	☐	☐
6) ฉันเรียนรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในเชิงสร้างสรรค์	☐	☐	☐	☐	☐
7) ฉันแบ่งปันเนื้อหาให้กับผู้อื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้	☐	☐	☐	☐	☐
8) ฉันรู้วิธีการเข้าถึงสื่อในอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	☐	☐	☐	☐	☐
9) ฉันสามารถการสืบค้นเพื่อยืนยันความจริงในสื่อ	☐	☐	☐	☐	☐

5. ให้ผู้ทำแบบประเมิน ทักษะการวิเคราะห์สื่อ

ทักษะการวิเคราะห์สื่อ (Analyze) *

	5	4	3	2	1
10) ฉันเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
11) ฉันมีทักษะในการคิดวิเคราะห์สื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
12) ฉันสามารถแยกแยะรูปแบบและประเภทของสื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
13) ฉันสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อจากการคิดวิเคราะห์สื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
14) ฉันมีกลยุทธ์ในการวิเคราะห์สื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
15) ฉันสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีขั้นตอน	☐	☐	☐	☐	☐
16) ฉันสามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเท็จ	☐	☐	☐	☐	☐

6. ให้ผู้ทำแบบประเมิน ทักษะการประเมินสื่อ

ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate) *

	5	4	3	2	1
17) จินรู้หลักในการประเมินสื่อ จากวัตถุประสงค์ แนวคิด และมุมมอง	☐	☐	☐	☐	☐
18) จินสามารถตรวจสอบข้อมูลของสื่อจากความคิดรวบยอด	☐	☐	☐	☐	☐
19) จินสามารถประเมินสื่อและแปลความหมายจากการ ดู อ่าน และฟัง	☐	☐	☐	☐	☐
20) จินมีทักษะในการประเมินสื่อเพื่อหาข้อเท็จจริงว่าเที่ยงตรงหรือไม่	☐	☐	☐	☐	☐
21) จินสามารถสะท้อนผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี	☐	☐	☐	☐	☐
22) จินเข้าใจผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม	☐	☐	☐	☐	☐
23) จินสามารถประเมินความเชื่อถือได้ ความเที่ยงตรงและคุณภาพของสื่อ	☐	☐	☐	☐	☐

7. ให้ผู้ทำแบบประเมิน ทักษะด้านการใช้สื่อ

ทักษะการใช้สื่อ (Use of Media) *					
	5	4	3	2	1
24) ฉันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ของสื่อ	☐	☐	☐	☐	☐
25) ฉันมีการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย	☐	☐	☐	☐	☐
26) ฉันใช้ทักษะเทคนิค และประสบการณ์ในการสื่อสาร	☐	☐	☐	☐	☐
27) ฉันใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณ ตามเงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนด	☐	☐	☐	☐	☐
28) ฉันหลีกเลี่ยงข่าวที่ไม่ถูกต้อง และเลือกใช้แหล่งที่มาของสื่อที่เหมาะสม	☐	☐	☐	☒	☐
29) ฉันประมวลผลและตัดสินใจในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมีวิจารณญาณ	☐	☐	☐	☐	☐

8. ให้ผู้ทำแบบประเมิน ทักษะการสร้างสื่อ

ทักษะการสร้างสื่อ (Create) *

	5	4	3	2	1
30) ฉันมีความสามารถในการสร้างสื่อของตนเองอย่างสร้างสรรค์	☐	☐	☐	☐	☐
31) ฉันสามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพตามบริบทที่หลากหลาย	☐	☐	☐	☐	☐
32) ฉันสามารถสร้างสื่อจากประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักการในการสร้างสื่อที่ถูกต้อง	☐	☐	☐	☐	☐
33) ฉันสามารถคิดและประดิษฐ์สื่อขึ้นมาให้เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	☐	☐	☐	☐	☐
34) ฉันสามารถผลิตสื่อตามวัตถุประสงค์อย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ	☐	☐	☐	☐	☐

ส่ง ล้างแบบฟอร์ม

เนื้อหาไม่ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google รายงานการละเมิด - ข้อกำหนดในการให้บริการ - นโยบายความเป็นส่วนตัว

Google โฟร์ม

9. แบบประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เสร็จสิ้น

แบบประเมินตนเองทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

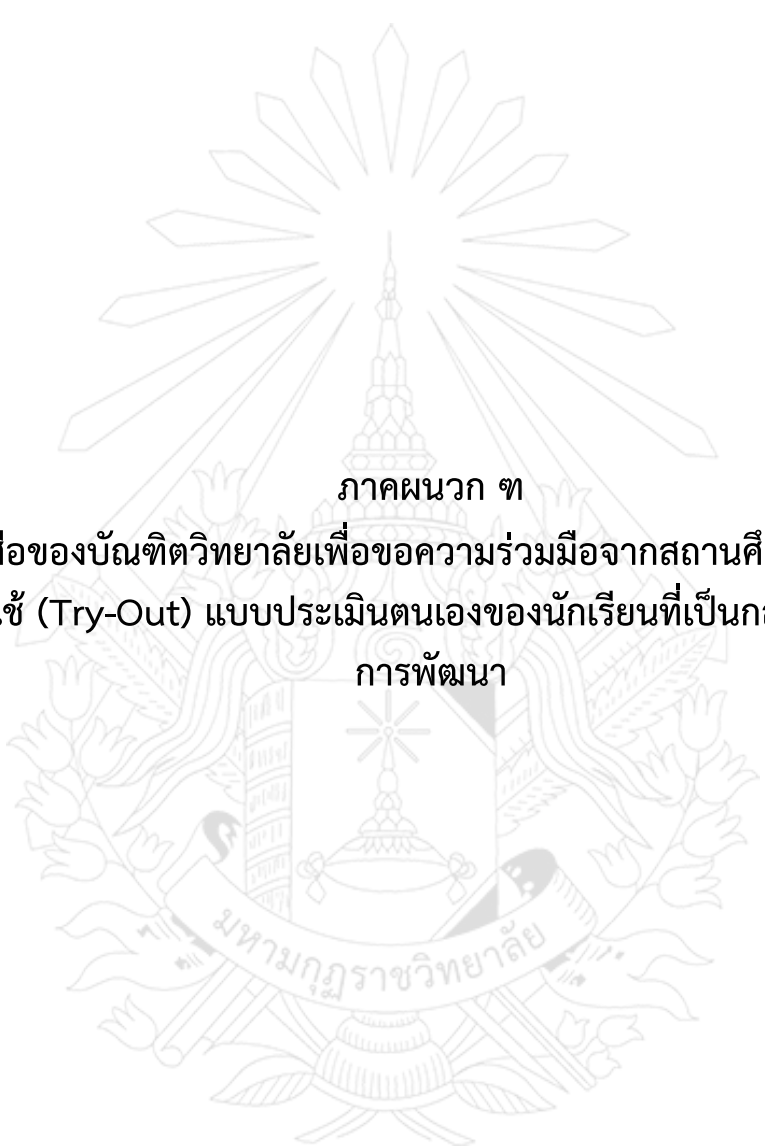
เราได้นับที่คำตอบของคุณไว้แล้ว

[ส่งคำตอบเพิ่มอีก](#)

เนื้อหานี้มีได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google ภายงานการละเมิด - ข้อกำหนดในการให้บริการ - นโยบายความเป็นส่วนตัว

Google ฟอรัม

ภาคผนวก ๓
หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาเพื่อการ
ทดลองใช้ (Try-Out) แบบประเมินตนเองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายใน
การพัฒนา

โรงเรียนหอกระหลังกระเด้าวิทยา	
เลขที่รับ	213
วันที่	1 พ.ย. 64 เวลา 09.00.
☐ บริหารงาน	☐ เฝ้าระวังป้องกัน
☐ บริหารงานบุคคล	☒ วิชาการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๗/๗ หมู่ที่ ๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
 จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
 โทร ๐๕๓-๒๕๖-๗๗๗, ๐๕๓-๒๕๖-๓๖๖

ที่ อว ๗๑๔๔/ว ๐๙๖๒

๒๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนหอกระหลังกระเด้าวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบ QR Code)

ด้วย นายณภพ น้ำใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้หาหนังสือของนักเรียน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร โดยมี พระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายณภพ น้ำใจดี ได้ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Try-out) คือ แบบทดสอบความรู้ของครูและแบบประเมินตนเองของนักเรียน ซึ่งเครื่องมือวิจัยดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เขียน นอ. รร.
 - ต.น. นอ. ณภพ น้ำใจดี
 มอ.ตามอ.๒๒๒งาน ๓๐๓๓๐๐๖๖
 ๓๐๓๓๐๐๖๖
 นักวิจัยรุ่นที่ ๑-๑

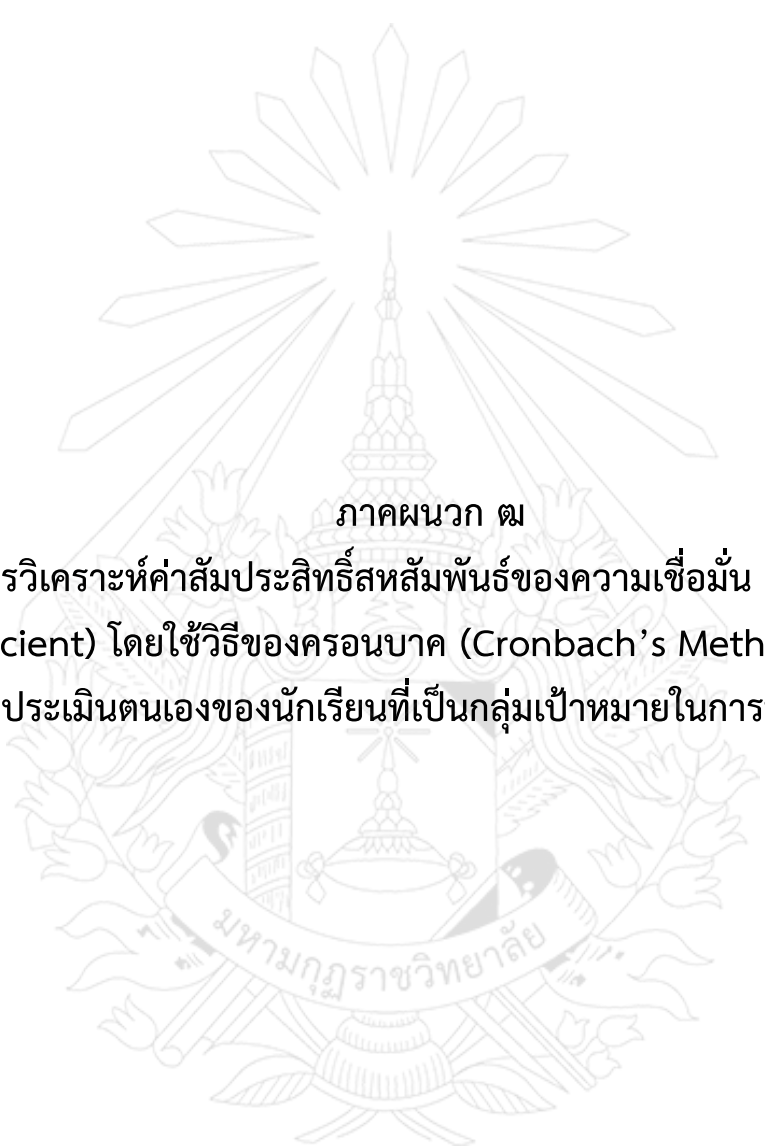
ขอเจริญพร

 (พระครูสุจริชัยวัฒน์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

เพื่อโปรดพิจารณา

 1 พ.ย. 64

อนทาก

 1 พ.ย. 64

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้ำใจดี โทร. ๐๕๓๕๓๓ ๕๕๘๘

ภาคผนวก ฅ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach's Method) ของแบบประเมินตนเองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient)
โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach's Method) ของแบบประเมินตนเองของนักเรียนที่เป็น
กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

Reliability Statistics				
Cronbach's				
Alpha	N of Items			
.967	34			

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	123.23	451.564	.511	.967
ข้อ 2	123.20	449.821	.616	.966
ข้อ 3	123.13	445.844	.757	.965
ข้อ 4	123.30	445.321	.696	.966
ข้อ 5	123.10	448.783	.685	.966
ข้อ 6	122.93	451.995	.647	.966
ข้อ 7	123.13	453.844	.467	.967
ข้อ 8	122.73	456.064	.483	.967
ข้อ 9	122.97	440.309	.849	.965
ข้อ 10	123.23	441.633	.762	.965
ข้อ 11	123.23	445.151	.833	.965
ข้อ 12	123.10	442.093	.743	.965
ข้อ 13	123.27	451.720	.644	.966
ข้อ 14	123.33	445.816	.738	.966
ข้อ 15	123.43	443.909	.734	.966
ข้อ 16	122.97	442.930	.850	.965
ข้อ 17	123.00	451.517	.707	.966
ข้อ 18	123.17	447.316	.744	.966
ข้อ 19	122.97	453.206	.548	.967
ข้อ 20	123.00	452.966	.488	.967
ข้อ 21	123.30	448.976	.719	.966
ข้อ 22	122.63	454.999	.509	.967
ข้อ 23	122.90	445.955	.797	.965
ข้อ 24	123.13	444.878	.819	.965
ข้อ 25	122.97	446.378	.696	.966

ข้อ 26	123.33	442.575	.791	.965
ข้อ 27	122.80	455.683	.568	.966
ข้อ 28	122.87	454.120	.614	.966
ข้อ 29	122.87	448.671	.737	.966
ข้อ 30	123.03	452.999	.538	.967
ข้อ 31	123.47	456.120	.589	.966
ข้อ 32	123.10	450.990	.576	.966
ข้อ 33	123.43	451.289	.628	.966
ข้อ 34	123.23	443.840	.795	.965

1. ด้านทักษะการเข้าถึงสื่อ

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.902	9

2. ด้านทักษะการวิเคราะห์สื่อ

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.918	7

3. ด้านทักษะการประเมินสื่อ

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.831	7

4. ด้านทักษะการใช้สื่อ

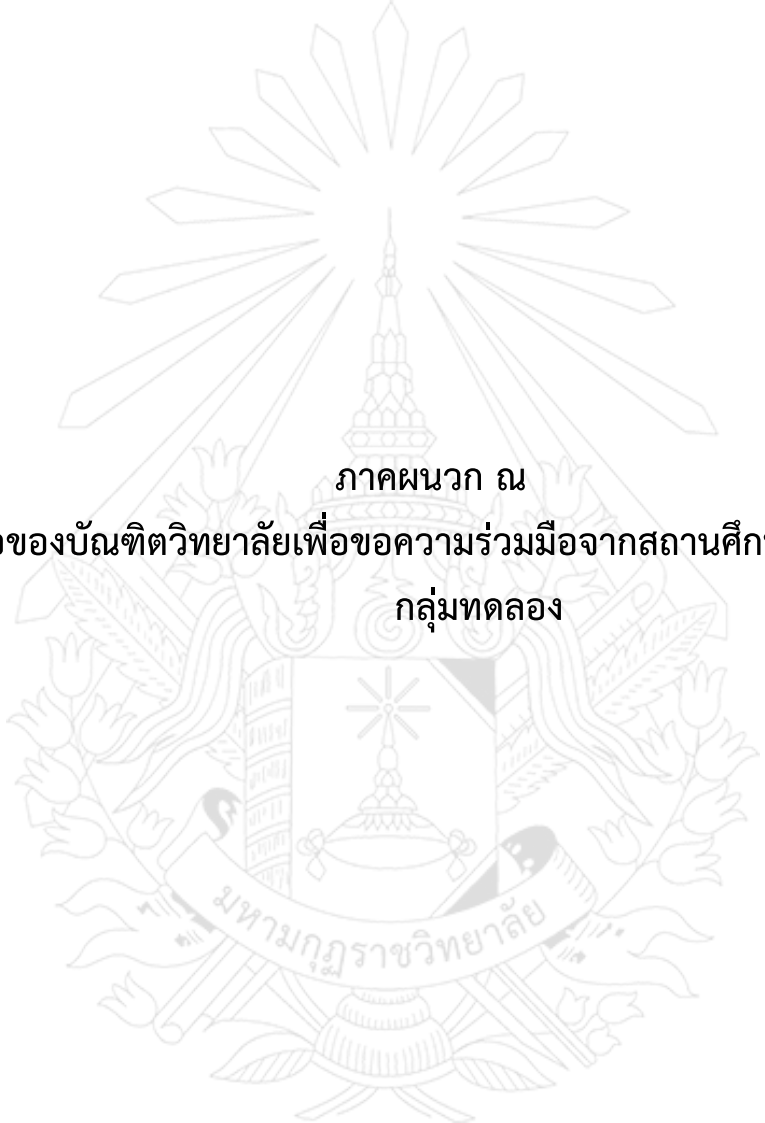
Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.875	6

5. ด้านทักษะการสร้างสื่อ

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.903	5

ภาคผนวก ณ
หนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่ใช้ครูเป็น
กลุ่มทดลอง

โรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา
 เลขที่รับ 505/2564
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ๙/๓๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
 จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
 โทร ๐๔๓-๒๕๑๑๙๗๗, ๐๔๓-๒๕๑๒๖๖๖

ที่ อว ๙๙๑๔/ว ๑๑๕๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนดินคำวังชัยวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบ QR Code)

ด้วย นายณภพ น้าใจดี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตร
 ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยคุณูปการเรื่อง "โปรแกรมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ของครูผู้เสริมสร้างทักษะ
 การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตร โดยมี พระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร.
 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปการ

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายณภพ น้าใจดี ได้ใช้เครื่องมือ
 เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยคือ คู่มือประกอบโครงการ แบบทดสอบความรู้ของครูและแบบประเมินตนเองของนักเรียน
 ซึ่งเครื่องมือวิจัยดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ทั้งนี้ นักศึกษาผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียด
 ต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนไมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์

เรียน ร.อ.ร. ดินคำวังชัยวิทยา

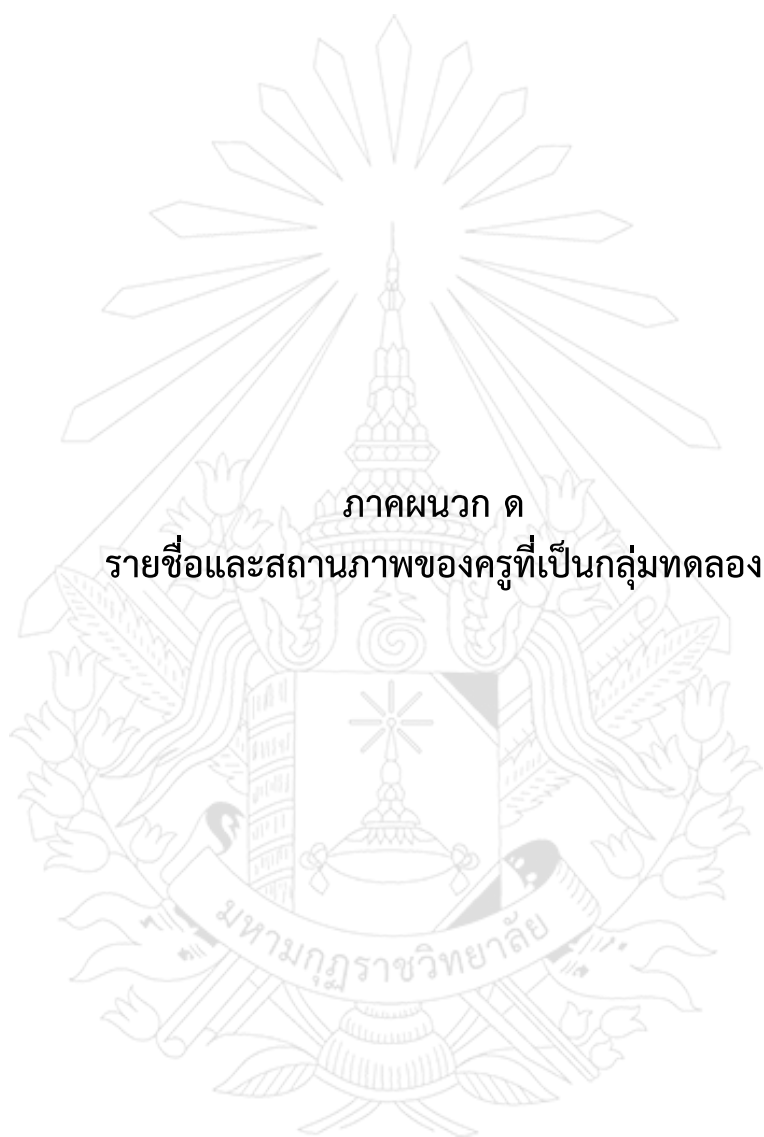
ขอเจริญพร

- ผอ. ร.อ. ดินคำวังชัยวิทยา (พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
 - มจร. วิทยาเขตอีสาน ผอ. ร.อ. ดินคำวังชัยวิทยา รองอธิการบดี
 ใน หง.ณภพ น้าใจดี. ๖๒๓๐๔๕๐๕๓๒๐๑๕
 เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย.
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

นาย
 วิชากร
 วิชากร
 วิชากร

๑๙ พ.ย. ๖๔

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
 ผู้ประสานงาน : นายณภพ น้าใจดี โทร. ๐๘ ๕๗๕๓ ๕๕๘๘

รายชื่อและสถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มทดลอง

ชื่อ-ชื่อสกุล	ชั้นที่สอน	วิชาที่สอน
1. นายณรงค์ ทองเขียว	ประถมศึกษาปีที่ 4- มัธยมศึกษาปีที่ 3	นักเรียนพิการเรียนร่วม
2. นายชนะ จันทร์หอม	ประถมศึกษาปีที่ 4	สอนทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้
3. นางสาวจิตติชญา พลอยสังวาลย์	ประถมศึกษาปีที่ 4	สังคมศึกษา
4. นางเบญญาภา ภัคดีสกุลสวรรค์	ประถมศึกษาปีที่ 5	สอนทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้
5. นางสาวอรอุมา โยกันยา	ประถมศึกษาปีที่ 5	ภาษาไทย
6. นายอมร นรากรศักดิ์	ประถมศึกษาปีที่ 6	สอนทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้
7. นายศรุต จิตติธำรงเดช	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	วิทยาการคำนวณ
8. นางทัศนีย์ ทิพย์รักษ์	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	ภาษาอังกฤษ
9. นางสาวพรทิพย์ พรหมเมืองขวา	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	ภาษาไทย
10. นายสุเมต แสงยศ	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	สังคมศึกษา
11. นางสาวนุจรี นามเพ็ง	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	คณิตศาสตร์
12. นางสาวเกษรินทร์ วงษ์พระจันทร์	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	วิทยาศาสตร์

ภาคผนวก ต
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่ม
ทดลอง ก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

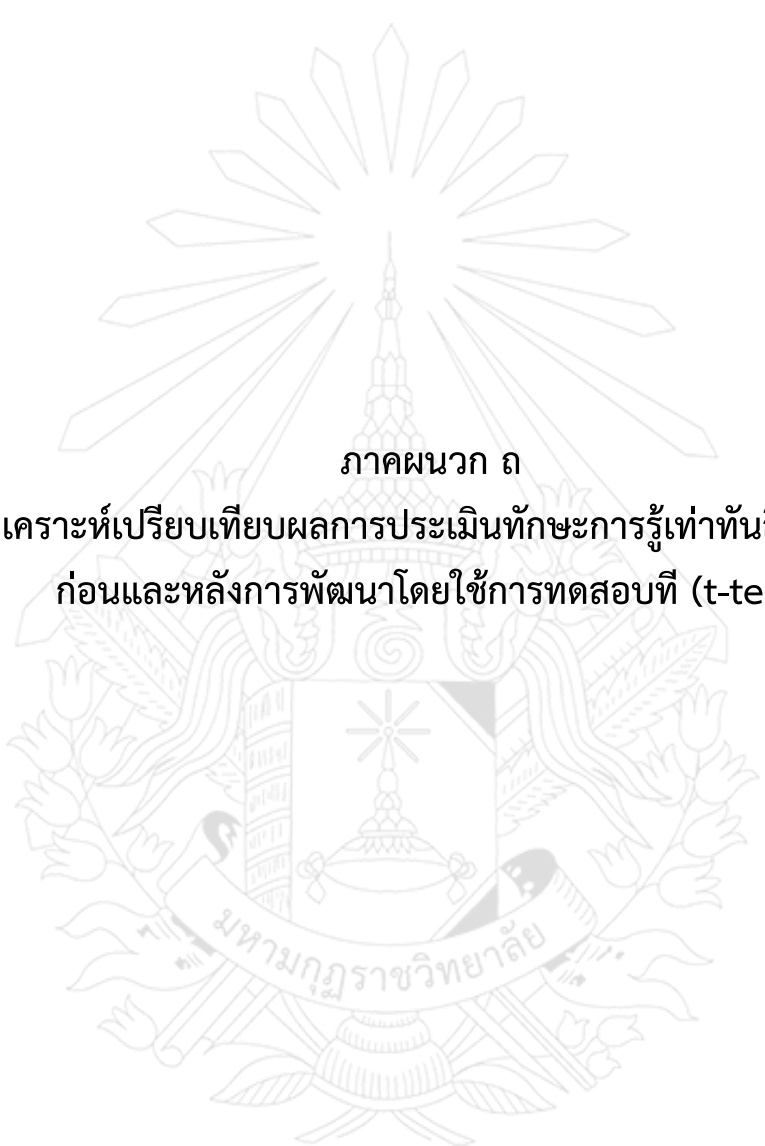
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบผลการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มทดลอง
ก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

T-Test

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	posttest	33.583	12	1.443	.417
	peritest	25.917	12	1.881	.543

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	posttest & peritest	12	.187	.561

		Paired Differences		95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Lower	Upper			
Pair 1	posttest - peritest	7.66667	2.14617	6.30305	9.03028	12.375	11	.000

ภาคผนวก ถ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน
ก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน
ก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้การทดสอบที (t-test)

T-Test

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	post	4.225	59	.159	.02072
	pre	3.244	59	.295	.03840

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	post & pre	59	-.265	.042

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference Lower	Upper			
Pair 1	post - pre	.98051	.37042	.04822	.88398	1.07704	20.332	58	.000

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นายณภพ น้ำใจดี
วัน เดือน ปีเกิด : วันอังคารที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2523
ชาติภูมิ : ขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน : 116/1 หมู่ที่ 4 ต.ดินด้า อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น 40150
: E-mail. Naphop_naphop@hotmail.com
: Tel. Mobile 085 753 5588
: ID. Line title3252

การศึกษา : ปริญญาตรี การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา
: ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
: ศาสตราจารย์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

หน้าที่การงานปัจจุบัน : ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนนาหว้านาเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 5

